

VONYARCVASHEGY NAGYKÖZSÉG
TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓJÁT
ÉS TELEPÜLÉSRENDEZÉSI ESZKÖZEIT
MEGALAPOZÓ VIZSGÁLAT

KÉSZÜLT A TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓRÓL, AZ
INTEGRÁLT TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁRÓL ÉS A
TELEPÜLÉSRENDEZÉSI ESZKÖZÖKRŐL, VALAMINT EGYES
TELEPÜLÉSRENDEZÉSI SAJÁTOS JOGINTÉZMÉNYEKRŐL SZÓLÓ
314/2012. (XI. 8.) KORM. RENDELET 1. SZ. MELLÉKLETE
ALAPJÁN

KÉSZÍTETTE:

2016. ÁPRILIS

**VONYARCVASHEGY NAGYKÖZSÉG
TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓJÁT ÉS TELEPÜLÉSRENDEZÉSI ESZKÖZEIT
MEGALAPOZÓ VIZSGÁLAT**

TELEPÜLÉSTERVEZÉS, ÉPÍTÉSZET: 5T ÉPÍTÉSZETI ÉS VÁROSFEJLESZTÉSI KFT.

dr. Kovács Péter
okl. településmérnök
TT-02-0656

dr. Hübner Mátyás
építész, okl. településmérnök
TT/1É-02-0107

Horváth Márton
okl. településmérnök

Tőke Máté
okl. településmérnök

**TELEPÜLÉSFEJLESZTÉS, GAZDASÁG,
TÁRSADALOM, KORMÁNYZÁS:**

dr. Mike Friderika

KÖZLEKEDÉS, KÖZMŰ:

TÓNUS KFT.

Tászler László
közlekedés, víz, szennyvíz, csapadék, gáz

Sándorfi György
elektromos hálózatok

Koller József
hírközlés

**TÁJ ÉS TERMÉSZETVÉDELEM,
ZÖLDFELÜLETEK:**

dr. Laposa József

Lenkai Borbála
okl. tájépítésmérnök

KÖRNYEZETALAKÍTÁS, KÖRNYEZETVÉDELEM:

PRODUCTUS BT.

Lovasi Katalin
okl. geológusmérnök
Környezetvédelmi szakértő
SZKV-vf/02-0675, SZKV-hu/02-0675

RÉGÉSZET:

Havasi Bálint
régész

GEOLOGIA, ÉPÍTÉSFOLDTAN:

Kraft János
földtani szakértő

TARTALOMJEGYZÉK

TARTALOMJEGYZÉK	2
I. kötet: HELYZETFELTÁRÓ MUNKARÉSZ	6
1.1 Településhálózati összefüggések, a település helye a településhálózatban, térségi kapcsolatok.	6
A település szerepe az országos településhálózatban	6
A település szerepe a regionális, a megyei és a járási településhálózatban	7
A település vonzáskörzete	10
1.2 A területfejlesztési dokumentumokkal (Országos Területfejlesztési Koncepcióval és a területileg releváns megyei, valamint térségi területfejlesztési koncepciókkal és programokkal) való összefüggések vizsgálata	10
EU 2020 stratégia	10
1.2.2 Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció (OFTK)	11
1.2.3 Balaton Kiemelt Térség Fejlesztési Koncepciója (BKTFK)	13
1.2.4 Zala megye Területfejlesztési Koncepciója és Programja	15
1.2.5 Zalaegerszeg MJV Településfejlesztési Koncepciója és Integrált Településfejlesztési Stratégiája	18
1.2.6 A Keszthelyi kistérség fejlesztési programja	19
1.3 A területrendezési tervekkel való összefüggések vizsgálata	20
1.3.1 Országos rendezési tervhierarchia és összefüggései	20
1.3.2. Országos Területrendezési Tervvel való összefüggés vizsgálata	22
1.3.3. Balaton Kiemelt Üdülőkörzet területrendezési tervével való összefüggések	28
1.3.4. Vízpart-rehabilitációs Tanulmánytervvel kapcsolatos összefüggések	42
1.3.5. Zala Megye Területrendezési tervvel való összefüggések megállapításai	42
1.4 A szomszédos települések hatályos településszerkezeti terveinek - az adott település fejlesztését befolyásoló - vonatkozó megállapításai	42
1.4.1 Balatongyörök	43
1.4.2. Gyenesdiás	44
1.5 Hatályos településfejlesztési döntések bemutatása	45
1.5.1 A hatályos fejlesztési koncepció, Integrált Településfejlesztési Stratégia vonatkozó megállapításai	45
1.5.2 Hatályos településfejlesztési és településrendezési szerződések	48
1.6 A település településrendezési tervi előzményeinek vizsgálata	48
1.6.1 Hatályos településrendezési eszközök	48
Településszerkezeti terv:	48

1.6.2 A hatályos településszerkezeti terv megállapításai, megvalósult elemek.....	48
1.7 A település társadalma	50
1.7.1 Demográfia, népesesség, nemzetiségi összetétel, képzettség, foglalkoztatottság, jövedelmi viszonyok, életminőség	50
1.7.2 Térbeli-társadalmi rétegződés, konfliktusok, érdekviszonyok.....	59
1.7.3 Települési identitást erősítő tényezők (történeti és kulturális adottságok, társadalmi élet, szokások, hagyományok, nemzetiségi kötődés, civil szerveződések, vallási közösségek stb.).....	60
1.8 A település humán infrastruktúrája	61
1.8.1 Humán közszolgáltatások	61
1.8.2 Esélyegyenlőség biztosítása	67
1.9 A település gazdasága	69
1.9.1 A település gazdasági súlya, szerepköre.....	69
1.9.2 A település főbb gazdasági ágazatai, jellemzői	71
1.9.3 A gazdasági szervezetek jellemzői, fontosabb beruházásai, települést érintő fejlesztési elképzelése	78
1.9.4 A gazdasági versenyképességet befolyásoló tényezők.....	79
1.9.5 Ingatlanpiaci viszonyok (kereslet-kínálat).....	80
1.10 Az önkormányzat gazdálkodása, a településfejlesztés eszköz- és intézményrendszere.....	81
1.10.1 Költségvetés, vagyongazdálkodás, gazdasági program	81
1.10.2 Az önkormányzat településfejlesztési tevékenysége, intézményrendszere.....	84
1.10.3 Gazdaságfejlesztési tevékenység.....	85
1.10.4 Foglalkoztatáspolitikai	85
1.10.5 Lakás- és helyiséggazdálkodás	85
1.10.6 Intézményfenntartás	87
1.10.7 Energiagazdálkodás	87
1.11 Településüzemeltetési szolgáltatások	88
1.12. A táji és természeti adottságok vizsgálata	89
1.12.1. Természeti adottságok.....	89
1.12.2. Tájhasználat, tájszerkezet	92
1.12.3. Védett, védendő táji-, természeti értékek, területek.....	97
1.12.4. Tájhasználati konfliktusok és problémák értékelése	101
1.13. Zöldfelületi rendszer vizsgálata.....	103
1.13.1 A települési zöldfelületi rendszer elemei.....	103
1.13.2. A zöldfelületi rendszer konfliktusai és problémái	111

1.14. Az épített környezet vizsgálata	111
1.14.1. Terület felhasználás vizsgálata	111
1.14.2. A telekstruktúra vizsgálata	115
1.14.3. Önkormányzati tulajdon kataszter	115
1.14.5. Az építmények vizsgálata	116
1.14.6. Az épített környezet értékei.....	119
1.14.7 Az épített környezet konfliktusai, problémái	138
1.15. Közlekedés	144
1.15.1 Hálózatok és hálózati kapcsolatok.....	144
1.15.2. Közúti közlekedés	144
1.15.3. Községi Közlekedés.....	145
1.15.4 Kerékpáros és gyalogos közlekedés.....	145
1.15.5 Parkolás.....	146
1.15.6 Vízi közlekedés:	146
1.15.7 Parti sétány	146
1.16. Közművesítés	147
1.16.1. Víziközművek.....	147
1.16.2. Energia	157
1.16.3. Elektronikus hírközlés (vezetékes elektronikus hálózat, vezeték nélküli hírközlési építmények).....	161
1.17. Környezetvédelem és településüzemeltetés	168
1.17.1. Talaj	168
1.17.2. Felszíni és felszín alatti vizek	172
1.17.3. Levegőtisztaság és védelme	184
1.17.4. Zaj- és rezgésterhelés	190
1.17.5. Sugárzás védelem	193
1.17.6. Hulladékkezelés	194
1.17.7. Vizuális környezetterhelés	195
1.17.8. Árvízvédelem.....	198
1.17.9. Fennálló környezetvédelmi konfliktusok, problémák.....	199
1.18. Katasztrófavédelem	202
1.19. Ásványi nyersanyag lelőhely	205
1.20 Település klíma	205
II. kötet: 2. HELYZETELEMZŐ MUNKARÉSZ	212

2.1. A vizsgált tényezők elemzése, egymásra hatásuk összevetése	212
2.1.1. Népeség, népmozgalom, korösszetétel	212
2.1.2. Háztartások	212
2.1.3. Nemzetiségek	212
2.1.4. Iskolai végzettség	212
2.1.5. Foglalkoztatottság	213
2.1.6. Jövedelmi viszonyok	213
2.1.7. Életminőség	213
2.1.8. Települési arculat, települési identitás	213
2.1.9. Humán közszolgáltatások	213
2.1.10. Gazdaság	214
2.1.11. Közlekedés	214
2.1.12. Épített környezet	215
2.1.13. Zöldfelületek, táj-és természeti adottságok	216
2.1.14. Környezetvédelem	217
2.1.15. Közművek	217
III. kötet: 3. HELYZETÉRTÉKELŐ MUNKARÉSZ	218
3.1. A helyzetelemzés eredményeinek értékelése, szintézis	218
3.1.1. A folyamatok értékelése	218
3.1.2. A település és környezetének fejlesztését befolyásoló külső és belső tényezők összefoglaló értékelése	219
3.1.3. A településfejlesztés és -rendezés kapcsolata	221
3.2. Problématérkép/értéktérkép	225
3.3. Eltérő jellemzőkkel rendelkező településrészek	229
3.3.1. A településrészek kijelölése, pontos lehatárolása, a lehatárolás indoklása, térképi ábrázolása, a lehatárolt településrészek rövid bemutatása	229
3.3.2. Szegregált vagy szegregációval veszélyeztetett területek lehatárolása, térképi ábrázolása és helyzetelemzése (potenciális akcióterületek)	232
3.3.3. Egyéb szempontból beavatkozást igénylő területek lehatárolása, térképi ábrázolása és helyzetelemzése (potenciális akcióterületek)	232

I. kötet: HELYZETFELTÁRÓ MUNKARÉSZ

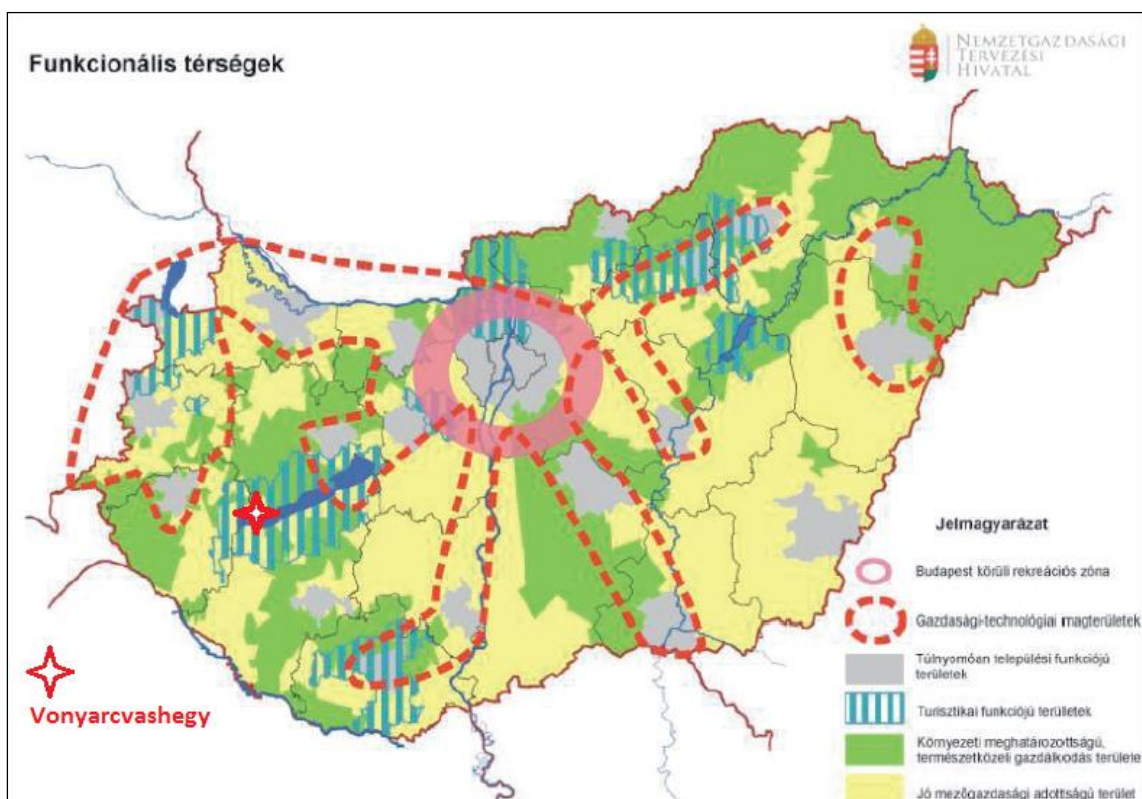
1.1 Településhálózati összefüggések, a település helye a településhálózatban, térségi kapcsolatok

A település szerepe az országos településhálózatban

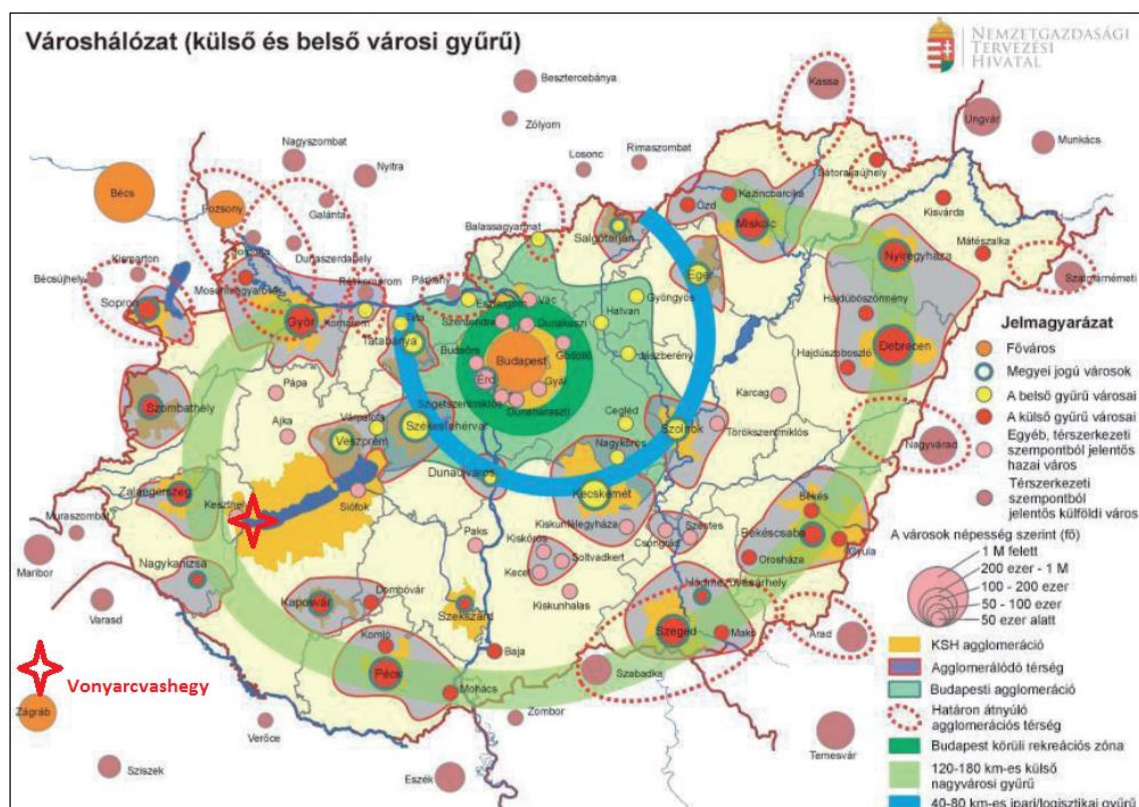
Az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció (OFTK) értelmében a Balaton környéke hazánk kiemelt, nemzetközi jelentőségű rekreációs térsége. Az OFTK megállapítja a Balaton környéki településeket illetően, hogy e városokat, községeket – az egymás közötti kapcsolataikból, valamint hasonló lehetőségeikből és problémáikból adódóan – több szál köti össze egymással, mint saját megyeszékhelyeikkel.

Az OFTK Vonyarcvashegyet a Balaton kultúrtájba helyezi el.

Az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció (OFTK; elfogadva az Országgyűlés 1/2014. (I. 3.) OGY határozatával) értelmében a városstratégiák célja a többközpontú térszerkezetet biztosító városhálózatok kialakulása, valamint a kiemelkedő táji értékű térségek fejlesztése. Mindezek szem előtt tartásával az OFTK olyan funkcionális térségeket határoz meg, amelyek a jövőben egy-egy, nemzeti szinten is jelentős gazdasági, társadalmi vagy környezeti feladatot fognak ellátni, integrálódva a nemzeti szintű társadalmi és területi munkamegosztásba.

Forrás: OFTK és saját szerkesztés

Forrás: OFTK és saját szerkesztés

A térségi szemlélet érdekében az OFTK kijelölte a növekedés elsődleges színtereit és hálózatait. Ezek gerincét olyan települések alkotják, amelyek kiemelkedő telephelyi lehetőségeik, jelenlévő és potenciális befektetők, vállalataik, térségi beágyazódottságuk révén a növekedés dinamikus térségeiként jelennek meg a hazai településszerkezetben.

Vonyarcvashegy igen kedvező földrajzi fekvésű, Ausztria, Szlovénia, Horvátország határa 100 kilométeres távolságban található. Közlekedésföldrajzi adottságait nézve is kedvező helyzetben van, 25 km-en belül elérhető az M7-es autópálya, emellett pedig jelentős főközlekedési útvonal (71-es számú útvonal) mellett. A térség életében meghatározó a sármelléki Hévíz-Balaton Airport repülőtér, amely jelenlegi kihasználtsága még messze elmarad a benne rejlő potenciáltól, viszont középtávon a Balaton nemzetközi turisztikai piacokon történő előretöréséhez kiemelt adottság.

A település szerepe a regionális, a megyei és a járási településhálózatban

Vonyarcvashegy a Nyugat-Dunántúlon (NUTS2 - HU22), Zala megyében (NUTS3 - HU223), a Balaton nyugati szegletében fekvő község, a Keszthelyi járás része.

Nyugat-dunántúli régió

- A Nyugat-Dunántúli Régió Győr-Moson-Sopron, Vas és Zala megyét foglalja magában. Kiterjedése észak-déli irányban hosszan elnyúló. A régió négy országgal határos: nyugaton Ausztriával, délnyugaton Szlovéniával és Horvátországgal, északon

pedig Szlovákiával. A régió keleti irányban a Közép-Dunántúli Régióval, míg déli irányban a Dél-Dunántúli Régióval szomszédos.

- A régió településhálózatának szerkezete rendkívül változatos, ennek elsődleges oka a domborzati viszonyokban, a közlekedési hálózat történelmi és meglévő struktúrájában rejlik. A régió belül dél felé haladva a domborzat egyre intenzívebbé válik, ennek megfelelően a településhálózat is jóval elaprózottabb.
- Egyedüli magyar régióként öt megyei jogú városa van a Nyugat-Dunántúlnak, melyek jelentős térszervező erővel bírnak: Győr, Szombathely, Zalaegerszeg, Sopron és Nagykanizsa.
- A régiót 20 közigazgatási járás fedi le, melyek közül hét Győr-Moson-Sopron megyében, 7 Vas, illetve 6 Zala megyében található.
- A nyugat-dunántúli régió 655 településével a Dél-Dunántúlt megelőzve hazánk legnagyobb településszámmal rendelkező régiója. Mindemellett ez a térség Magyarország legkisebb területű (11 328 km²) és legnagyobb településsűrűségű (58 település/1000 km²) régiója, lakónépessége 984 521 fő (TelR, 2013).
- A régió városhálózata kiegyensúlyozott, nagy- és középvárosok egyaránt megtalálhatók. A régióban 32 városi rangú település van, közülük egyedül Győrnek van 100 ezer főt meghaladó népessége. A többi négy megyei jogú város (Sopron, Szombathely, Zalaegerszeg, Nagykanizsa) népessége 50 és 100 000 fő közé esik. Keszthely a régió hetedik legnépesebb városa.
- A régió legfejlettebb térségeit a megyeközpontok és – Nagykanizsa kivételével – a megyei jogú városok járásai adják. A Győri, és Szombathelyi járás kedvező jövedelmi mutatókkal, fejlett szolgáltató szektorral rendelkezik. A Sopron-Fertődi és Zalaegerszegi járás alig marad el tőlük, illetve a Keszthely-Hévízi járás a szolgáltató szektor (turizmus) erős dominanciájával tűnik ki.
- A Nyugat- Dunántúl Balaton-parti része- Vonyarcvashegygel együtt- a Balaton Kiemelt Üdülő Körzet területének közel 8%-at adja, de a GDP tekintetében ennek ötszörösét állítja elő.

Balaton fejlesztési régió

- Keszthely és térségének a másik meghatározó sajátossága, hogy része a Balaton fejlesztési régióknak, valamint a Balaton Kiemelt Üdülőkörzetnek. A régióhoz 2008-tól 179 település (2014. évi önkormányzati választások napjától 180) tartozik az Üdülőkörzethez (ebből 18 rendelkezik városi ranggal), népessége pedig 2011-ben 274.296 fő, átlagos népsűrűsége 71fő/km². Az üdültulajdonosokkal együtt a régió „lakossága” eléri a 440 ezer főt.
- A balaton régió valódi nagyváros hiányával küzdő, zömmel aprófalvas térség. Ezt jól mutatja az a tény, hogy 2011-ben 82 olyan község volt a térségben, amely 500 fő alatti lakosságszámmal rendelkezett, ezekből 9 település lélekszáma nem érte el a 100 főt sem. Keszthely a Balaton régió második legnagyobb városa Siófok (25.045 fő) után. A régióban a többször módosított 2000.évi CXII. (a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet Területrendezési Tervének elfogadásáról és a Balaton Területrendezési Szabályzat megállapításáról szóló) törvény besorolása szerint 44 parti, 7 partközeli és 128 háttértelepülés (közvetlen parttal nem rendelkező település) található.
- Balaton Kiemelt Üdülőkörzet jelenleg is három megye – Somogy, Veszprém, Zala – területén fekszik, 17 kistérség – melyből csak 6 tartozik teljes területével az Üdülőkörzethez –és 11 járás érinti, és területén jelenleg 9 LEADER Helyi Akciócsoport

A település vonzaskörzete

Vonyarcvashegy önálló vonzaskörzettel nem rendelkezik. legfeljebb intézményei vonatkozásában (közös fenntartású óvoda illetve általános iskola). A település Keszthely-Hévíz vonzaskörzetébe tartozik, a tulajdonképpen a keszthelyi agglomeráció része. A fő gazdasági központ a térségében mindenképp Hévíz és elsődlegesen Keszthely, amely két város a térség fő foglalkoztatója is egyben.

1.2 A területfejlesztési dokumentumokkal (Országos Területfejlesztési Konceptióval és a területileg releváns megyei, valamint térségi területfejlesztési koncepciókkal és programokkal) való összefüggések vizsgálata

EU 2020 stratégia

Az „Európa 2020” az Európai Unió 2010-ben útnak indított, 10 évre szóló növekedési és foglalkoztatási stratégiája, amelynek célja, intelligens, fenntartható és inkluzív EU gazdaság megteremtése. E három, egymást kölcsönösen erősítő prioritás megvalósítása azt hivatott elősegíteni, hogy az Unióban és a tagállamokban magas legyen a foglalkoztatottság és a termelékenység, és erősödjön a társadalmi kohézió. Az EU öt nagyszabású célt tűzött ki maga elé a foglalkoztatás, az innováció, az oktatás, a társadalmi befogadás és az éghajlat/energiapolitika területén, melyeket 2020-ig kíván megvalósítani. A célok EU-szintjén való elérése érdekében minden tagállam saját nemzeti célokat fogadott el az előbb felsorolt területeken.

Magyarország számára a legfontosabb fejlesztéspolitikai célkitűzés az ország gazdasági teljesítményének (GDP), valamint a foglalkoztatás szintjének, minőségének növelése, amelyek révén az életminőség és az életkörülmények érdemi javulása érhető el. Mindehhez kapcsolódva a **Nemzeti Reform Program** vállalásai a következők:

- a 20–64 évesek foglalkoztatási rátájának a jelenlegi 60%-ról legalább 75%-ra növelését;
- a kutatás-fejlesztési ráfordítások bruttó hazai termékhez viszonyított szintjének 1,8%-ra növelését;
- az üvegházhatású gázok kibocsátásának legfeljebb 10 százalékos növekedését a 2005. évi szinthez képest; a teljes energiafelhasználáson belül a megújuló energiaforrások részarányának 14,6 százalékra történő növelését; a 10 százalékos energia megtakarítás elérését;
- a felsőfokú vagy annak megfelelő végzettséggel rendelkezők arányának 30,3 százalékra növelését a 30-34 éves népességen belül; az oktatásban, képzésben nem részesülő, legfeljebb alsó középfokú végzettséggel rendelkezők arányának 10 százalékra csökkentését a 18-24 éves népességen belül;
- a szegénységben vagy társadalmi kirekesztettségben élő népesség számának 450 000 fővel való csökkentését, amely 5 százalékpontos csökkentést jelent.

1.2.2 Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió (OFTK)

Az Országgyűlés 1/2014. (I. 3.) OGY határozatával elfogadott a „Nemzeti Fejlesztés 2030 – Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió” (OFTK) a 2014-2020-as időszak új kihívásaira reagál. Az OFTK vázolja fel a nemzeti fejlesztési és területfejlesztési célrendszert, a területfejlesztési beavatkozásokat, kiemelten a városok és várostérségek fejlesztésére, a város-vidék kapcsolatok erősítésére koncentrálva.

A koncepcióban foglaltak szerint Magyarország 2030-ban Kelet-Közép-Európa egyik vezető gazdasági és szellemi központja lesz, lakosságának biztonságos megélhetést biztosító, az erőforrások fenntartható használatára épülő versenyképes gazdasággal, azzal összefüggésben gyarapodó népességgel, megerősödött közösségekkel, javuló életminőséggel és környezeti állapottal.

Az OFTK-ban rögzített hosszú távú (2014-2030) fejlesztési célkitűzések az alábbiakban foglalhatók össze:

- Értékteremtő, foglalkoztatást biztosító gazdasági fejlődés
- Népesedési fordulat, egészséges és megújuló társadalom
- Természeti erőforrásaink fenntartható használata, értékeink megőrzése és környezetünk védelme
- Térségi potenciálokra alapozott, fenntartható térszerkezet

Az OFTK **specifikus célkitűzései** közül leginkább a következők értelmezhetők Vonyarcvashegyre is: a gyógyító Magyarország, egészséges társadalom, egészség- és sportgazdaság, életképes vidék, értéktudatos és szolidáris, öngondoskodó társadalom, továbbá a stratégiai erőforrások megőrzése, fenntartható használata és környezetünk védelme célokhoz kapcsolódik közvetlenül.

Területi célkitűzések közül esetünkben kiemelendő a „Kiemelkedő táji értékű térségek fejlesztése”. Ez esetben a cél a kiemelkedő táji értékeket képviselő térségek, egyedi tájkarakterrel rendelkező térségek, kultúrtájak értékőrző fejlesztése, a táji értékeikben rejlő potenciál kibontakoztatása és az egyedi karakterükre építő térség integrált kezelése.

Beavatkozási területek:

- a táji értékekre és a tájkarakterre alapozott térségfejlesztés,
- a térségek sajátos gazdasági profillal történő fejlesztése (pl.: a kultúrtájak és a turisztikai térségek fenntartható fejlesztése),
- a Balaton és térsége programalapú fejlesztése, egységes keretben történő kezelése.

Az OFTK főbb megállapításai, a Balaton térségével, mint kiemelkedő táji értékű térséggel kapcsolatban:

- A mindenkori fejlesztésnek a még meglévő táji, kulturális és természeti adottságokat tiszteletben tartva szabad csak megvalósulnia.
- Az itteni települési- és üdülőtérületek további, káros összenövésének már szigorú területrendezési szabályozás is próbál gátat vetni, de a fejlesztéspolitikának sem szabad a Balaton menti beépítések fokozására ösztönözni a helyi szereplőket és a befektetőket.
- A települések fejlesztési együttműködése elengedhetetlen
- Budapesten és néhány gyógyhelyen kívül jelenleg csupán a Balaton sorolható a nemzetközileg versenyképes attrakcióink közé.

Fejlesztéspolitikai feladatok a Balaton térségében:

- *A fenntartható és versenyképes turizmus megteremtése, a térség változatos vonzerőire épített új és komplex turisztikai termékek kialakítása, magas színvonalú szolgáltatások biztosítása.*
- *A szezon meghosszabbítása egész éves kínálati programcsomagok megteremtésével, ennek érdekében térségi turisztikai hálózatok, tematikus utak kialakítása, megerősítése.*
- *Egységes térségi turisztikai menedzsment mellett a turisztikai kínálat területileg differenciált tervezésével a vendégforgalom területi szétterítése, a háttérterületek adottságain (borvidék, nemzeti park, hegyek, erdők, aprófalvak, történelmi emlékek, népi hagyományok gasztronómia stb.) alapuló alternatív turisztikai termékek kínálatának kifejtése és „értékesítése” a parttól távolabbi településeken.*
- *A Balaton, a vizes élőhelyek és egyéb természeti területek ökológiai és kémiai állapotának megóvása és további javítása, a vízszint ingadozásból fakadó problémák mérséklése, a Balaton-part terhelésének korlátozása, a nádasok védelme, a térség élő és élettelen természeti értékeinek megőrzése.*
- *A térség további beépítésének megakadályozása, tájrehabilitáció, a tájsebek kezelése, az eróziós és deflációs hatások mérséklése (magaspart és pincevédelem).*
- *Az ingatlanállomány rehabilitációja, valamint a városiasodott környezet kínálta területeken új funkciókkal való hasznosítása (pl. lakófunkciók, tudásalapú gazdasági tevékenységek, országos közigazgatási, közszolgáltatási funkciók).*
- *A Balaton-felvidék aktív tájképvédelme, a természetvédelemre, táji adottságokra épülő gazdálkodási módok kialakítása, fejlesztése.*
- *A kulturális örökség magas szintű védelme, tudatosítása és bemutatása.*
- *Egységes, turisztikai vonzerőként is szolgáló balatoni közösségi közlekedési rendszer megteremtése.*
- *Települési együttműködés és egységes elvek mentén zajló fenntartható városfejlesztés a Balaton városgyűrűjében.*
- *A Balaton illegális feltöltésének megakadályozása.*
- *A Balaton törvényt és egyéb jogszabályokat figyelmen kívül hagyó beruházások, építkezések leállítása, az eredeti állapot visszaállítása.*
- *A Balaton-térség háttér településeinek fejlesztése.*

Keszthelyt és térségét, így Vonyarcvashegyet is, az OFTK a Zalaegerszegi várostérségébe pozicionálja. Az OFTK megyei szinten a **következő fejlesztési irányokat határozza meg Zala megyére:**

- *A megyeszékhely bekapcsolása a nemzetközi gyorsforgalmi úthálózatba, a Közép-európai Közlekedési Folyosó elemeinek kiépítésével (M9 gyorsforgalmi út, 17-es sz. vasúti vonal) Zala megye a Baltikum és az Adria közötti kereskedelmi-logisztikai tranzit térséggé fejlődhet.*
- *A helyzeti energiájukat kihasználó térségek gazdasági specializációja: Zalaegerszeg térsége termelő típusú elektronikai-, gépipari- és mechatronikai gazdasági központtá fejlődik.*
- *A szlovén-horvát-magyar hármashatárnál Nagykanizsa-Letenye térsége nemzetközi jelentőségű logisztikai központtá válik.*

- *Keszthely-Hévíz térségében jelentős potenciál van a gyógyvízkészletre alapozott egészségiparban és a Balatonhoz köthető idegenforgalmi szolgáltatás területén.*
- Lenti térségében a gyógy- és gasztroturizmus kiemelt szerepe jellemző.
- Fontos feladat az aprófalvas, perifériális térségek felzárkóztatása (Zalaszentgrót), a vidéki életminőség javítása, a mezőgazdasági termelés és integráció feltételeinek javítása, a vidéki önellátó gazdálkodás, a helyi piacok, az élelmiszer helyi feldolgozása és a falusi turizmus támogatása.
- Törekedni kell az egyetemi potenciál fejlesztésére a műszaki-, logisztikai- és agrár felsőoktatás területén, valamint az önálló egyetemi kutató-, fejlesztő-, innovációs- és tudásközpont kialakítására a megyében.
- *Kiemelt cél a megújuló energiaforrások szélesebb körben történő fenntartható hasznosítása*

1.2.3 Balaton Kiemelt Térség Fejlesztési Konceptiója (BKTFK)

A Balaton Fejlesztési Tanács (BFT) – a térség szereplőinek bevonásával - elkészítette a 2014-2020 időszakra szóló területfejlesztési tervezési dokumentumokat.

A 2014-30 közötti időszakra megfogalmazott jövőkép szerint a **Balaton, a természetesség és a magas életminőség egységes közép-európai mintarégiója lesz.** A fő cél a Balaton térségének dinamizálása, a gazdaság fellendítése a fenntarthatóság jegyében, hogy a térségben élők és dolgozók számára egész évben biztosítható legyen egy kiszámítható élet és munkakörnyezet. Leegyszerűsítve egy olyan régió megteremtése a cél, ahol „jó élni, jó pihenni, nyaralni és jó vállalkozni, dolgozni”.

A koncepció a fő célhoz kapcsolódóan 4 átfogó célt és ezekkel összefüggésben 8 stratégia célt definiált.

Az átfogó célok értelmében a Balaton térsége

- az egyedülálló természetes környezetben, az egészséget és a fenntarthatóságot kiemelten kezelő társadalmi szemlélet eredményeként megbízható jövedelem-szerzést és javuló életminőséget, a környezetkímélő technológiák alkalmazásának (pl. energiafelhasználás, közlekedés, ingatlanfejlesztés) széles körű elterjedése következtében **magas minőségű környezetet biztosít a helyi lakosok számára,**
- vonzó működési környezetet biztosít elsősorban **szolgáltatásokat kínáló és innovatív, magas hozzáadott értéket előállító és döntően magasan képzett munkatársakat foglalkoztató vállalkozások számára,**
- vonzó természeti és épített környezeti feltételeket és magas színvonalú szolgáltatásokat biztosít a térséget felkeresők számára, melynek eredményeként **növekszik a Balaton térségébe látogató turisták száma, illetve a hosszabb ideig történő tartózkodásban és szolgáltatásvásárlásban megmutatkozó elégedettsége.**
- a változó igényekhez, természeti folyamatokhoz **rugalmasan igazodó és folyamatosan megújulásra képes szolgáltató és cselekvőképes, együttműködő intézményekkel és szervezetekkel** szolgálja a lakosokat, turistákat és vállalkozásokat.

A térség fejlesztésének stratégiai céljai

- **Innovatív Balaton!** → A balatoni gazdaság jövedelemtermelő és foglalkoztatási képességének javítása a helyi és kapcsolódó tudásbázisokkal való együttműködés eredményeként az új termékek, szolgáltatások fejlesztése révén
- **Aktív Balaton!** → A turizusból származó bevételek növelése, illetve a kapacitások egész éves kiegyensúlyozottabb kihasználása a turisztikai termékek és szolgáltatások összehangolt fejlesztésének eredményeként.
- **Balaton egészség és megújulás!** → A régióban élők és ide látogatók egészségi állapotának és életminőségének javítása a térség természeti forrásaira épített egészségipari szolgáltatások igénybe vétele és közvetítése által.
- **Balaton termék az asztalra!** → Helyben előállított és feldolgozott egészséges élelmiszerek termelésének, feldolgozásának és fogyasztásának az ösztönzése
- **Megújuló balatoni közösségek** → A társadalom harmonikus fejlődésének záloga a dinamikus működő gazdaság mellett a térségben élő közösségek folyamatos megújulása
- **Természetes Balaton! Egészséges környezet, tiszta Balaton!** → A táj fenntartható módon való használata az eltérő területi adottságok figyelembe vételével, a biodiverzitás lehetőség szerinti megőrzése, a környezet szennyezés mérséklése és a környezet terhelésének a térség fenntartható fejlődését biztosító keretek közé szervezése a települések építészeti színvonalának növelése
- **Elérhető Balaton!** → Környezetbarát és a változó igényekre rugalmasan reagálni képes, erőforrás hatékony közlekedési rendszer működtetése a Balaton térségében

A BKFTK a Balaton körül 6 nagy **városi agglomerációs térséget, mint gazdaságfejlesztési központ** különböztet meg, ezek egyike Keszthely-Hévíz térsége, amelynek közvetlen vonzáskörzetébe tartozik Vonyarcvashegy is. A Keszthely-Hévíz térség a 3. legnépesebb agglomeráció a balatoni régióban, bár csak kevéssel van lemaradva az első Siófok-Zamárdi és a második Balatonfüred-Balatonfűzfő-Balatonalmádi mögött.

A BKFTK is leszögezi a **turizmus, mint a régió meghatározó gazdasági ágazata** fejlesztésének egyértelmű szükségességét. Az elmúlt időszak csökkenő versenyképességi mutatóin kell javítani, és a változó piaci igényeknek megfelelően kell fejleszteni a kínálatot. A turizmus területén számos kínálati elem épült ki az elmúlt évtizedekben, melyek jelentős része elavult, leromlott állapotba került, vagy fejlesztésük nem követte a piaci igényeket. Ezzel párhuzamosan Európa más részein, pl. Ausztriában egyre jobb eredményeket mutatnak fel a természet közeli programokat kínáló desztinációk komoly konkurenciát teremtve a Balatonnak. A Balaton térségében a turisztikai termékek, vonzerők fejlesztésének állami támogatásával, ösztönzésével célszerű változtatni, melyek vonzó környezetet teremtenek a vendéglátásnak, szálláshelyek fejlesztésének és egyéb turisztikai szolgáltatásoknak, ezzel jövedelmezőbb, új munkahelyeket teremtve.

A turisztikai termékek fejlesztésénél elsődleges prioritást az

- exkluzív (egyedi értékeket nyújtó),
- a parttól távolabbi településeken a meglévő természeti értékekre, kulturális örökségre építő adottságok fenntartható kihasználásával megvalósuló,
- egész éves szolgáltatást nyújtó (pl. rendezvények és konferenciák, egészség-turizmus kerékpározás, természetjárás) fejlesztések jelentenek.

A turisztikai fejlesztéseknek kiemelt célcsoportjai a családok, fiatalok, illetve a nyugdíjasok, akik turisztikai szempontból eddig kevésbé kihasznált szezonokban (tavasszal és ősszel) – a gyógyfürdőhelyeken túl – akár a térség többi területén is - az eddigiekhez képest nagyobb számban - vendégként jelentkezhetnek. Az idős, aktív munkavégzéstől visszavonult nyugdíjasok számára igényként jelentkezhet, hogy letelepedjenek a tó körül, vagy egy évben hosszabb ideig, több mint 6 hónapon át tartózkodjanak a Balaton térségében, de ehhez szükséges az egészségügyi, szociális, rekreációs, kulturális szolgáltatások további fejlesztése.

A balatoni turizmus (benne a borturizmus, a wellness, a rekreáció, mozgás) az élmény jelleget kihasználva és megfelelő környezeti feltételek esetén (infrastruktúra, közlekedés, szolgáltatások) szinte évszaktól függetlenül generálhat vendégforgalmat a régióban, feltételezve, hogy az üzenet eljut a célcsoportokhoz.

A turizmust fellendítő fő üzenetek közvetítéséhez azonban szükség van az épített környezet és a benne élők gondolkodásának olyan módon történő formálására, átalakítására is, amely valóban tükrözi az egészséges, életteli környezet képét, és hozzájárul a természetes és természetközeli környezet fenntartásához. Számos terület együttműködése szükséges ennek megvalósításához, melyben többek között a kerékpáros közlekedés feltételeinek megteremtése és elterjesztése, a szelektív hulladékgyűjtés, a vízminőség védelmét biztosító fejlesztések és lakossági közreműködés, a megújuló energiaforrások felhasználásának, az e-közlekedési megoldásoknak, az öko-gazdálkodási rendszerek kialakításának, egészségtudatos étkezés stb. elterjesztése egyaránt megtalálható.

1.2.4 Zala megye Területfejlesztési Konceptiója és Programja

A koncepció célja, hogy kijelölje Zala megye lehetséges kitörési pontjait, meghatározza azokat a főbb fejlesztési irányokat, amelyekre a 2030-ig terjedő időszakban különös hangsúlyt érdemes fektetni.

Zala megye hosszú távú, átfogó céljai közt szerepel a dinamikus, versenyképes gazdaság elősegítése. Ehhez hozzá tartozik a turizmus fejlesztése is, melynek keretében a koncepció kitér a nyugat-balatoni vonzerők kiaknázására is, főként a gyógy- és egészségturizmusra koncentrálva.

A Zala Megyei területfejlesztési koncepció hosszú távú 2030-ra vizionált jövőképe a "Gazdag és harmonikusan fejlődő zöld Zala" megteremtése, amely elsősorban egy összetartó társadalmat és tisztas megélhetést biztosító gazdasággal, erős területi kohéziót biztosító közlekedési rendszerrel és élhető települések együttműködő hálózatával - a természet egyensúlyát megőrizve - harmonikusan fejlődő megyét jelent.

Ezen állapot eléréséhez három átfogó cél középtávú stratégiai cél) együttes elérésére van szükség. 1) Jól működő, fejlett gazdaság, 2) Foglalkoztatás bővítése, társadalmi kohézió, 3) Élhető Zala megye

A terv stratégiai időhorizontja 2014-2020-ig tart, amely időintervallumba meghatározásra kerültek azok a programok és akciók, amelyek az átfogó célok megvalósulását közép távon - az EU következő költségvetési időszakával összhangban - leginkább segíteni tudják, és

amelyek közelebb visznek az átfogó célok mentén 2030-ra elérendő célállapot megvalósulásához.

Átfogó célok és az azokhoz rendelt ágazati stratégiai célkitűzések:

1. Jól működő, fejlett gazdaság

- ⇒ A KKV-k és nemzetközi nagyvállalatok aktivitásának élénkítése
- ⇒ Jövő centrikus, piacképes gazdasági tevékenységek fejlesztése
- ⇒ Hagyományokon alapuló gazdasági ágazatok megerősítése, hozzáadott érték növelése

2. A foglalkoztatás bővítése és társadalmi kohézió

- ⇒ A jövő iparágait és a hagyományos ágazatokat támogató rugalmas képzési rendszer
- ⇒ -A társadalmi depresszió kezelése, felkészítés a munkára

3. Élhető Zala megye

- ⇒ Egészséges, vonzó, emberközpontú épített és természeti környezet
- ⇒ Korszerű, elérhető intézményi struktúra és szolgáltatásrendszer, az egyenlőtlenségek csökkentése

Stratégiai területi célok 2014-2020-ra:

- Észak-Zala gazdaság-és iparfejlesztése (Zalaegerszeg, Pacsa, Zalalövő, Zalaszentgrót és térsége)
- Dél-Zala (Nagykanizsa, Zalakaros, Lenti és Letenye térsége) diverzifikált újraiparosítása és gazdaságának revitalizációja
- **Zala balatoni térsége (Keszthely és Hévíz térsége) kreatív tudásra és természeti értékekre épülő fejlesztése**

A Program fejlesztési prioritásait az alábbiakban mutatjuk be. A prioritásokhoz rendelt intézkedések közül azokat mutatjuk be részletesen, amelyek Vonyarcvashegy esetében közvetlen relevanciával bírnak.

1. Innovatív, jövőbeni húzóágazatok fejlődésének és hálózatosodásának elősegítése

- (a prioritás elsődlegesen a gazdasági központokra koncentrál, így Vonyarcvashegy esetében inkább közvetett kapcsolódás áll fenn)
- ⇒ Megyei Iparfejlesztési Program a Nyugat Pannon Járműipari és Mechatronikai Központ részeként
 - ⇒ Megyei Integrált Gazdaságfejlesztési és Innovatív Vállalkozásfejlesztési Program
 - ⇒ Térségi léptékű integrált gazdaságfejlesztés
 - ⇒ Logisztikai, kiszolgáló és terciér szektor fejlesztése

2. Helyi értékekre épülő versenyképes gazdaság megteremtése

- ⇒ Megyei Turizmusfejlesztési Program: a turizmus szervezeti rendszerének átfogó fejlesztése (termék alapú klaszterizáció elsősorban a gyógy – és az egészségturizmusban, illetve területi alapú szervezeti rendszerfejlesztés), kiegészülve a helyi közösségek turistabarát szemléletének formálásával, hagyományok ápolásával, zalai identitástudat erősítésével hozzájárulva a Zala brand kialakulásához.
- ⇒ Alternatív Hálózati Gazdaságfejlesztési Program: pl. helyi alapanyagokra épülő élelmiszer feldolgozóipari kisüzemek fejlesztése; helyben termelt élelmiszerek, erdei termékek rövid csatornás, közvetlen értékesítési láncának kialakítása; „háztáji”

program a saját célú és helyi piacon értékesíthető élelmiszertermelés élénkítésére; fenntartható élővizi halászat feltételeinek megteremtése a Balatonon és a mesterséges

3. Oktatási, képzési, egészségügyi és közszolgáltatási fejlesztések a társadalmi kohézió és a gazdaság erősítése érdekében

⇒ Kreativitás-fejlesztés az óvodától a főiskoláig; pl. Nevelési és oktatási rendszer fejlesztése (bölcsődei és óvodai intézményfejlesztés)

⇒ Megyei Szakképzés Fejlesztési Program

⇒ Megyei Felsőoktatás Fejlesztési Program

4. Integrált programok a szegénység és kirekesztettség kezelésére és a fiatalok elvándorlásának mérséklése érdekében

⇒ Megyei Szociális Gazdaságfejlesztési és Foglalkoztatási Együttműködési Program: pl. családbarát munkahelyek és a távmunka támogatása; a kisgyermekes anyák munkaerő-piaci visszatérését támogató köznevelési kapacitások fejlesztése; menedzsment és nyelvi kompetenciák fejlesztése; térségi jelentőségű beruházásokhoz kapcsolódó közmunka programok

⇒ Közösségi összefogást és önfenntartást segítő helyi kezdeményezésű programok: pl. zalai identitás erősítése (pl. helyi fogyasztás és vásárlás ösztönzés, örökség megóvás); Modell értékű helyi kezdeményezések a rászoruló fizikai és életviteli rehabilitációjára a közösségfejlesztés eszközrendszerével; komplex helyi programok (pl. ösztöndíj-, és gyakornokprogram) a fiatalok megtartására

5. Integrált környezetvédelmi programok a következő generációk életésélyeinek megtartása és a környezeti szempontból fenntartható fejlődés érdekében

⇒ Megyei Zöldgazdaság Fejlesztési Program: pl. megújuló energiaforrások felhasználási arányának növelésével

⇒ Természeti értékeink védelme

⇒ Természeti kockázatok megelőzésének, az ellenállóképesség fokozásának elősegítése

6. A városi szövet és a települési épített környezet fenntartható fejlesztése

⇒ Integrált területi beruházások (ITI) megvalósítása a városi élet feltételeinek javítása érdekében

⇒ Települési intézmények infrastrukturális fejlesztése: pl. energiahatékonyság és megújuló energia alkalmazásának támogatása az intézményekben; önkormányzati tulajdonú közszolgáltatások hozzáférhetőségének és minőségének fenntartható fejlesztése (pl. egészségügyi, nevelési, oktatási, kulturális, sport ágazatban); nagysebességű informatikai hálózatok kiépítése

⇒ Komplex térségfejlesztési programokat támogató településfejlesztési akciók: pl. műemlékek fenntartható hasznosításának elősegítése az építészeti örökség integrált védelme révén; barnamezős területek rehabilitációja; turisztikai attrakciók környezetének vonzóvá tétele; épületállomány energiahatékonyságának növelése

7. Összehangolt infrastrukturális fejlesztések a területi kohézió erősítése érdekében

⇒ A sármelléki repülőtér, a Hévíz-Balaton Airport fejlesztése a megye nemzetközi turisztikai és gazdasági potenciáljának erősítése érdekében

⇒ Közúthálózat fejlesztés

⇒ Vasúthálózat fejlesztés

⇒ Városi és térségi közösségi és alternatív közlekedés fejlesztése: pl. Nem kötöttpályás kisléptékű közösségi közlekedés-fejlesztések; helyi és térségi

kerékpárutas közlekedési rendszer (út és kerékpárosbarát létesítmények, szolgáltatások) fejlesztése; környezetbarát városi közlekedés különös tekintettel Keszthely-Hévíz térségében

1.2.5 Zalaegerszeg MJV Településfejlesztési Konceptiója és Integrált Településfejlesztési Stratégiája

Zalaegerszeg Megyei Jogú Város Közgyűlése 140/2014. (IX.18.) sz. határozatával elfogadott Zalaegerszeg Megyei Jogú Város Településfejlesztési Konceptiója, Integrált Településfejlesztési Stratégiája vizsgálata során az alábbiakat tartottuk kiemelésre érdemesnek. Bár Zalaegerszeg adottságait tekintve teljesen más képet mutat, mint a Keszthely környéki agglomeráció, mégis, mint megyeközpont számos, városi – vonzáskörzeti határain túlmutató hatású fejlesztés motorjává válhat.

A településfejlesztési koncepcióban megfogalmazott jövőkép értelmében:

A gazdaság és társadalom fejlődése eredményeként Zalaegerszeg tartósan Magyarország egyik legjobb életminőséget nyújtó településévé válik az életminőség minden lényeges tényezője tekintetében:

- A jövedelmek és a foglalkoztatottság szintje magas, a gazdaság működése stabil
- A városi épített és természeti környezet magas minőségű, vonzó
- A város a benne és vonzáskörzetében élő minden polgára számára elérhető és kiváló minőségű szolgáltatásokat nyújt
- A város változatos kulturális és szabadidős kínálatot nyújt lakóinak és az ide látogatóknak egyaránt

Zalaegerszeg 2014-ben készült Integrált Településfejlesztési Stratégiája az alábbi célrendszert állította fel. A beavatkozási területek közül azokat emeltük ki, amelyek nem csupán közvetlenül a zalaegerszegi (és környéki) lakosok, vállalkozások jövőjét befolyásolják, hanem amelyek e körön túlmutató hatással is bírnak.

TÉMAKÖR	KÖZÉPTÁCÚ CÉL	BEAVATKOZÁSI TERÜLETEK
1. TÁRSADALOM	1.1. Intézményi infrastruktúra és szolgáltatás-fejlesztés	1.1.1. Oktatási intézmények fejlesztése 1.1.2. Egészségügyi intézményrendszer infrastrukturális és versenyiaci fejlesztése 1.1.3. Szociális ellátás és szolgáltatások fejlesztése
	1.2. Sport és rekreációs, kulturális célú területek fejlesztése	1.2.1. Kulturális intézményrendszer bővítése, korszerűsítése 1.2.2. Sport és rekreációs célú infrastruktúra fejlesztése
2. GAZDASÁG	2.1. Gazdasági környezet fejlesztése	2.1.1. A helyi vállalkozások működési környezetének javítása, működő-tőke befektetés ösztönzés 2.1.2. Innovációs és logisztikai képességek fejlesztése 2.1.3. Gazdaságfejlesztési politika erősítése
	2.2. Idegenforgalomi fejlesztések	2.2.1. Turisztikai szolgáltatások fejlesztése 2.2.2. Hatékony városmarketing
3. ÉPÍTETT ÉS TERMÉSZETI KÖRNYEZET	3.1. Épített környezet védelme, fejlesztése	3.1.1. Városközponti és városrészközponti fejlesztések 3.1.2. Barnamezős területek hasznosítása 3.1.3. Lakóövezeti fejlesztések 3.1.4. Tudatformálás
	3.2. Természeti környezet védelme, fejlesztése	3.2.1. Természetvédelem 3.2.2. A városi zöldterületek védelme 3.2.3. Környezeti elemek védelme
	3.3. Energiahatékonyság fejlesztése	3.3.1. Megújuló energiák demonstratív használata 3.3.2. Épületállomány és közszolgáltatások energiatudatos fejlesztése
4. KÖZLEKEDÉSI INFRASTRUKTÚRA	4.1. Külső közlekedési kapcsolatok fejlesztése	4.1.1. Külső kapcsolatok fejlesztése
	4.2. Belső közlekedési kapcsolatok fejlesztése	4.2.1. Belváros forgalomcsillapítása 4.2.2. Városrészek közötti kapcsolatok javítása 4.2.3. Városkörnyékre is kiterjedő multimodális közösségi és egyéni közlekedési rendszer fejlesztése 4.2.4. A kerékpáros infrastruktúra hálózatos bővítése

Forrás: Zalaegerszeg MJV Integrált Településfejlesztési Stratégiája, 2014

1.2.6 A Keszthelyi kistérség fejlesztési programja

A 2005-ben készült, és 2015-ig szóló Keszthely-Hévíz Kistérség Többcélú Fejlesztési Társulása Közös Térségfejlesztési Konceptiója – Stratégiai Programja című dokumentum az alábbi főbb fejlesztési javaslatokat fogalmazza meg a térséget, illetve Keszthelyt érintően.

A dokumentumot csak nagy vonalakban tárgyaljuk, tekintve, hogy azt általa lefedett időtáv jelen dokumentum kezdő évéig tart. A kitűzött fejlesztési célok némelyike azonban mind a mai napig érvényes.

Stratégiai célok: a 2005–2015. évi időszakra:

- Magas színvonalú, biztos megélhetés elérése,
- Egészséges, ökológiailag kiegyensúlyozott környezet megőrzése,
- Kistérség identitásának, belső kohéziójának erősítése,
- Modern, de az értékeket is megőrző fejlesztéspolitika és intézményrendszer kialakítása,
- Hazai és nemzetközi kapcsolatok bővítése.

Vonyarcvashegyre rögzített fejlesztés irányok, szükségletek:

- Strand területe és környezete rendezése
- Csónak és horgászkikötők építése
- Vitorlásokikötő építése
- Zárt csapadékvíz elvezetés
- Gyenesdiást, Vonyarcvashegyet, Balatongyörököt összekapcsoló Fő utca revitalizációja
- Szent Mihály dombi templomegyüttes (vár) feltárása, konzerválása
- Sportcsarnok kiépítése
- Általános: Kézműves Házak hálózatának kialakítása; Vállalkozói képzés a Balaton régióban; Települési kézműves mesterségfejlesztés; Natura 2000 + környezetvédelem

1.3 A területrendezési tervekkel való összefüggések vizsgálata

1.3.1 Országos rendezési tervhierarchia és összefüggései

A Területfejlesztésről és a területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvény 3§. f) pontja meghatározza, a kiemelt térségek, mint a települési léptéket meghaladó területre kiterjedő, társadalmi, gazdasági, környezeti szempontból együtt kezelendő területi egységet.

A Balaton környezetének vonatkozásában a 1996. évi XXI. törvény 6.§ d) pontja **Balaton Kiemelt Üdülőkörzet területrendezési terve** megnevezéssel törvényi szintre emeli, mely a Terv az **Országos Területrendezési Tervről** szóló 2003. évi XXVI. törvénnyel (továbbiakban: OTRT) összhangban készül el.

A Balaton Kiemelt Üdülőkörzet Területrendezési Tervének elfogadásáról és a Balaton Területrendezési Szabályzat megállapításáról szóló 2000. évi CXII. törvény (továbbiakban BTv) 2.§ (2) pontja alapján a BTv. 1/1. számú melléklete határozza meg azon települések jegyzékét, melyek a Balaton kiemelt üdülőkörzethez tartoznak, illetve 1/2. számú melléklete azon települések listáját melyeket a BTv. a parti, vagy partközeli települések közé sorol. A parti települések vonatkozásában BTv. 16§ (1) pontja környezetvédelmi, természetvédelmi és vízgazdálkodási célok elérések érdekében kimondja vízpartrehabilitációs tanulmányterv készítésének szükségességét.

A balatoni vízpart-rehabilitációs szabályozás követelményeiről 283/2002. (XII. 21.) Korm. rendelet által rögzítettek szerint a vízpartrehabilitációs tanulmányterv meghatározza a Kormányrendelet területi hatályát a településre vonatkozóan. A lehatárolt területen az országos településrendezési és építési követelményekről szóló 253/1997. (XII. 20.) Korm. rendeletről (a továbbiakban: OTÉK) eltérő rendelkezés esetében 283/2002. (XII. 21.) Korm. rendelet rendelkezéseit kell alkalmazni.

Zala Megye Területrendezési tervét a Zala Megyei Közgyűlés Zala megye területrendezési szabályzatáról, társégi szerkezeti tervéről és övezeteiről szóló 22/2010 (XI.25.) ÖR számú rendeletével került elfogadásra. A megyei Területrendezési Terve, az OTRT és a BTV. rendelkezéseivel összhangban készült.

Vonyarcvashegy Nagyközség a Btv. 1/1. illetve 1/2. számú mellékleteiben egyaránt szereplő település. A település vízpart-rehabilitációs szabályozási követelményekkel érintett terület lehatárolása és a vízpart rehabilitációs tanulmánytervét a 31/2004. (XII.10.) TNM rendelettel történt meg. Így a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet alapján készített településfejlesztési és településrendezési eszközök készítése során, a település teljes közigazgatási területre vonatkozóan a BTV. illetve az OTRT rendelkezéseit kell alkalmazni.

1.3.2. Országos Területrendezési Tervvel való összefüggés vizsgálata

Térszerkezeti terv

A Térszerkezeti terv a település közigazgatási területének nagy részét Erdőgazdálkodási, Mezőgazdasági, Vízgazdálkodási térségbe sorolja. A településen áthaladó 71 számú főút, illetve a 26. számú Tapolca-Ukk vasútvonal nyomvonala jelenik meg. A településen áthalad a kerékpárút törzshálózat nyomvonala. A kiemelt térségi és megyei területfelhasználási kategóriák kijelölése során a mezőgazdasági térséget legalább 75%-ban mezőgazdasági térség kategóriába kell sorolni, a vegyes területfelhasználású térséget legalább 75%-ban mezőgazdasági, erdőgazdálkodási vagy vegyes területfelhasználású térség kategóriába kell sorolni.

Az Országos Erdőállomány Adattár szerint erdőterületnek minősülő területet a településrendezési eszközökben legalább 95%-ban erdőterület területfelhasználási egységbe kell sorolni.

Az országos és térségi jelentőségű műszaki infrastruktúra-hálózatoknak a település közigazgatási területére vetített hossza legfeljebb +- 5%-kal térhet el a kiemelt térségi és megyei területrendezési tervek szerkezeti tervében megállapított nyomvonalváltozattól, kivéve, ha a területi hatásvizsgálat alapján lefolytatott területrendezési hatósági eljárás szerint nagyobb eltérés indokolt.

Országos ökológiai hálózat övezete

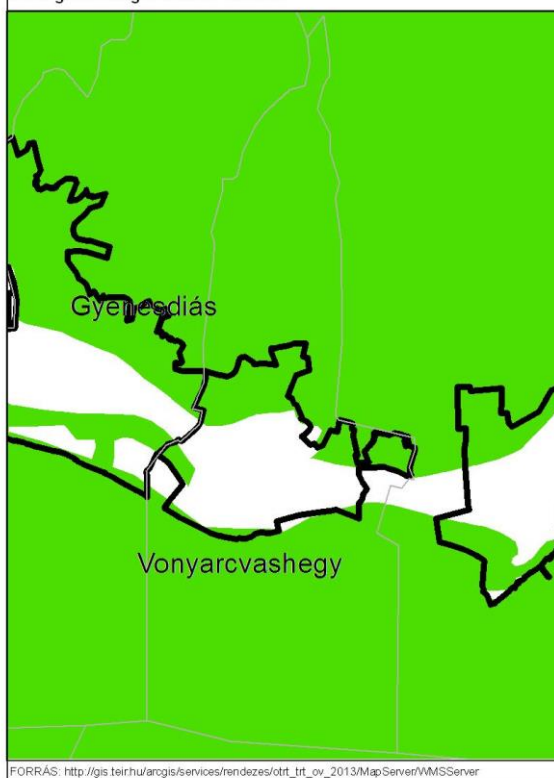
Az Országos Ökológiai hálózat a település belterületi részének kivételével a település teljes közigazgatási területét érintik.

Az országos ökológiai hálózat övezetben csak olyan kiemelt térségi és megyei területfelhasználási kategória, illetve olyan övezet jelölhető ki, amely az ökológiai hálózat természetes és természetközeli élőhelyeit és azok kapcsolatait nem veszélyezteti.

Az övezetben bányászati tevékenységet folytatni a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó előírások alkalmazásával lehet.

Az országos ökológiai hálózat övezetét a kiemelt térségi és a megyei területrendezési tervekben magterület, ökológiai folyosó, valamint pufferterület övezetbe kell sorolni. (lásd Btv. Ö1,Ö2,Ö3 övezetek)

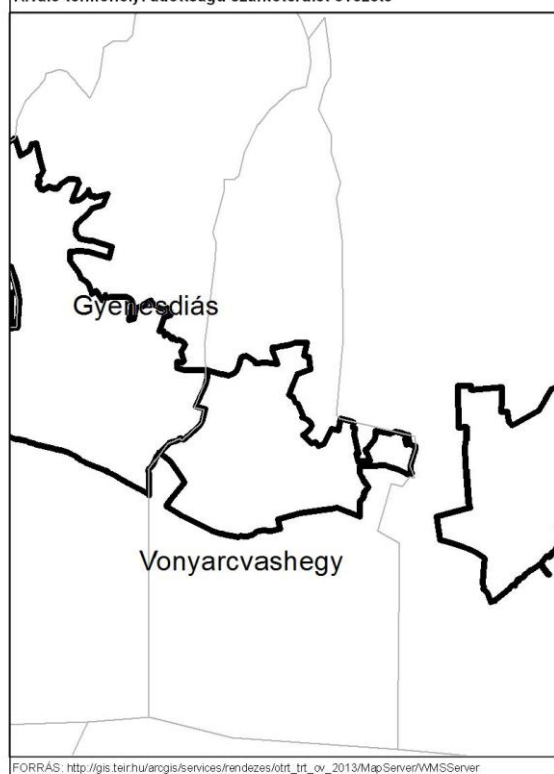
ORSZÁGOS TERÜLETRENDEZÉSI TERV - ÖVEZETEK
Országos ökológiai hálózat övezete

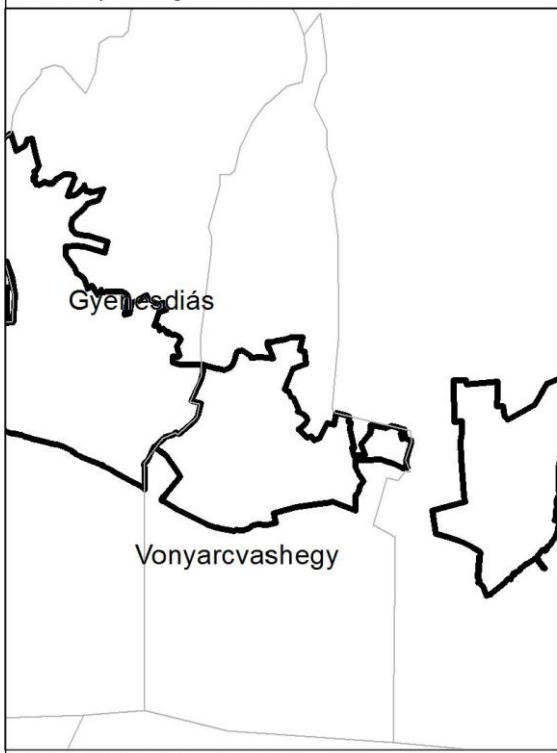
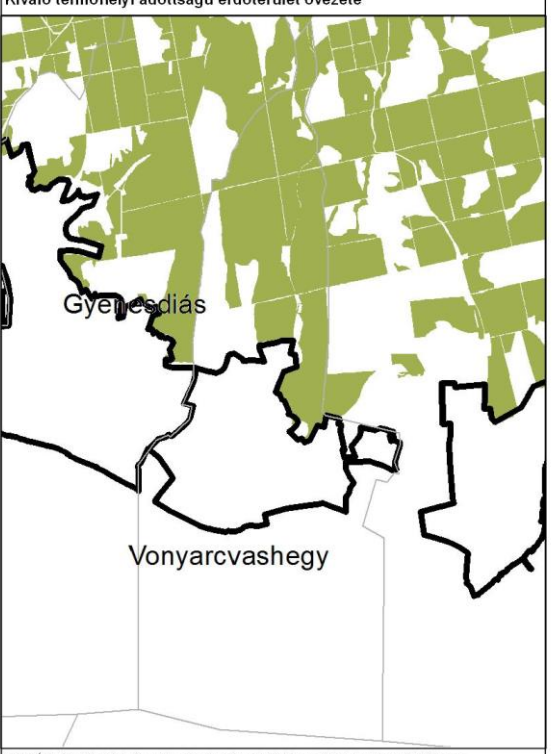

Kiváló termőhelyi adottságú szántóterület övezete

Az övezet nem érinti a települést

ORSZÁGOS TERÜLETRENDEZÉSI TERV - ÖVEZETEK
Kiváló termőhelyi adottságú szántóterület övezete

<p>Jó termőhelyi adottságú szántóterület övezete</p> <p>Az övezet nem érinti a települést</p>	<p>ORSZÁGOS TERÜLETRENDEZÉSI TERV - ÖVEZETEK Jó termőhelyi adottságú szántóterület övezete</p> <p>FORRÁS: http://gis.teir.hu/arcgis/services/rendezes/otrt_trt_ov_2013/MapServer/WMServer</p>
<p>Kiváló termőhelyi adottságú erdőterület övezete</p> <p>Az övezet jelentős területekkel érint települést északról erődsegeken belül.</p> <p>Kiváló termőhelyi adottságú erdőterület övezetében új beépítésre szánt terület nem jelölhető ki.</p>	<p>ORSZÁGOS TERÜLETRENDEZÉSI TERV - ÖVEZETEK Kiváló termőhelyi adottságú erdőterület övezete</p> <p>FORRÁS: http://gis.teir.hu/arcgis/services/rendezes/otrt_trt_ov_2013/MapServer/WMServer</p>

**Tájképvédelem szempontjából
kiemelten kezelendő terület övezete**

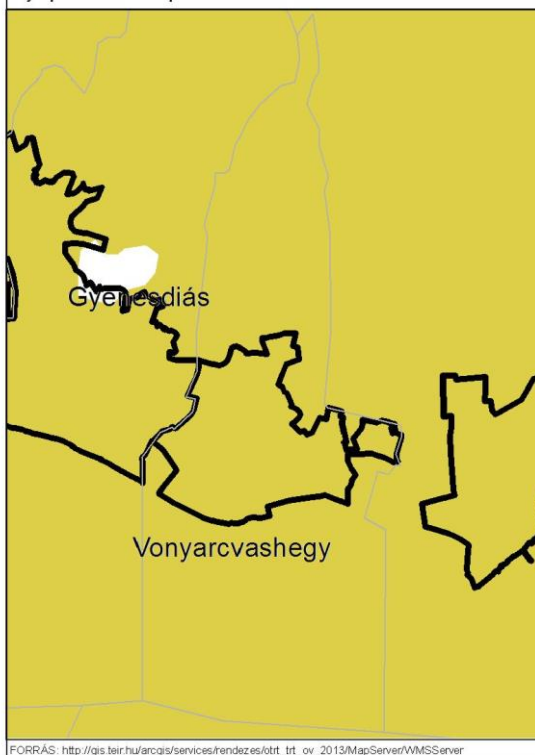
Az övezet a település teljes közigazgatási területét lefedi. Az országos jelentőségű tájképvédelmi terület övezetben csak olyan kiemelt térségi és megyei területfelhasználási kategória jelölhető ki, amely a kijelölés alapjául szolgáló tájképi értékek fennmaradását nem veszélyezteti.

Az övezetbe tartozó település településszerkezeti tervében csak olyan területfelhasználási egység jelölhető ki, továbbá helyi építési szabályzatában és szabályozási tervében csak olyan építési övezet és övezet hozható létre, amely a kijelölés alapjául szolgáló tájképi értékek fennmaradását nem veszélyezteti.

Az építési övezetre vagy övezetre vonatkozóan meg kell határozni az ott elhelyezett építmények tájba illesztésére vonatkozó szabályokat, ennek ellenőrzéséhez a tájképet jelentősen megváltoztató építmények terveihez külön jogszabályban meghatározott látványtervet is kell készíteni.

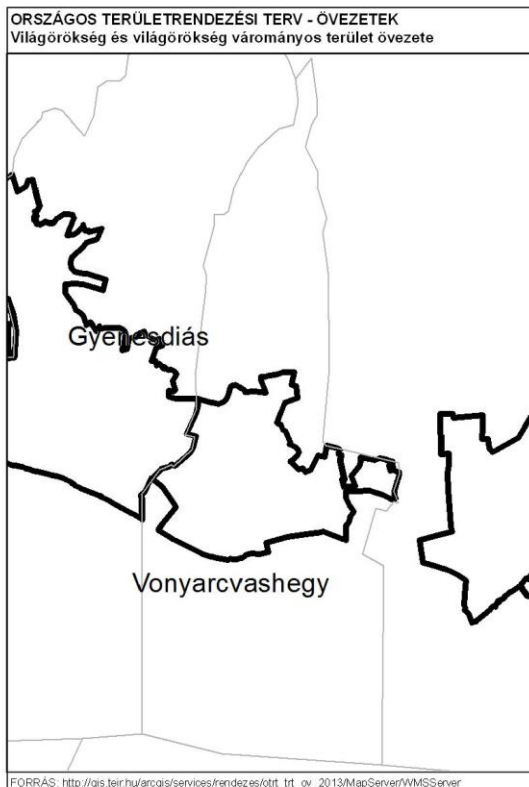
Az övezetben közművezetéseket és járulékos közműépítményeket tájba illesztett módon, a tájképvédelmi célok megvalósulását nem akadályozó műszaki megoldások alkalmazásával kell elhelyezni.

ORSZÁGOS TERÜLETRENDEZÉSI TERV - ÖVEZETEK
Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület övezete

Világörökség és világörökség várományos terület övezete

Az övezet nem érinti a települést

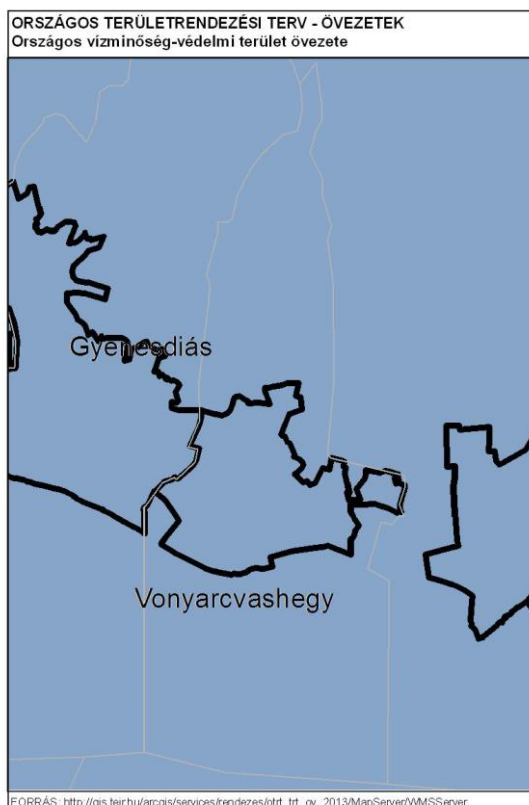

Országos vízminőség-védelmi terület övezete

Az övezet a teljes közigazgatási területet lefedi.

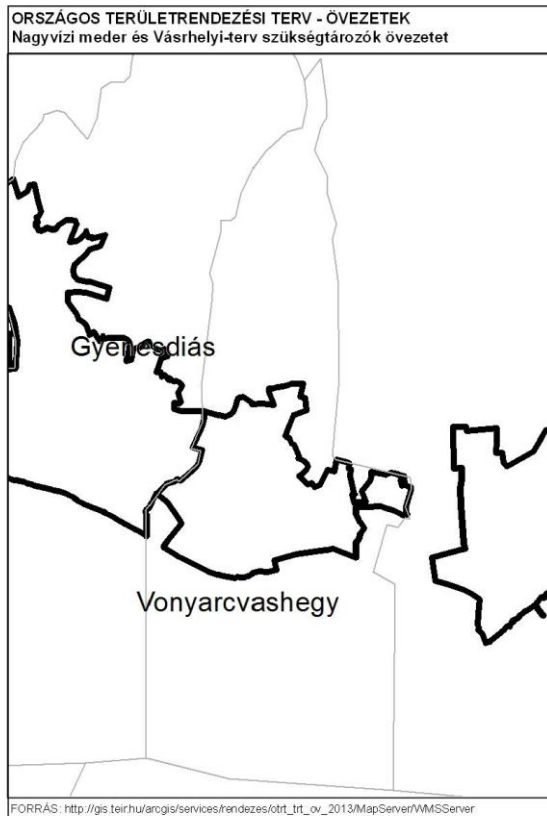
Az országos vízminőség-védelmi terület övezetében keletkezett szennyvíz övezetből történő kivezetéséről és az övezeten kívül keletkezett szennyvizek övezetbe történő bevezetéséről a kiemelt térség és a megye területrendezési tervében rendelkezni kell.

Az övezetbe tartozó települések településrendezési eszközeinek készítése során ki kell jelölni a vízvédelemmel érintett területeket, és a helyi építési szabályzatban az építési övezetre vagy övezetre vonatkozó szabályokat kell megállapítani.

Nagyvízi meder és a Vásárhelyi-terv továbbfejlesztése keretében megvalósult vízkár-elhárítási célú szükségtározók területének övezete

Az övezet nem érinti a települést.

1.3.3. Balaton Kiemelt Üdülőkörzet területrendezési tervével való összefüggések

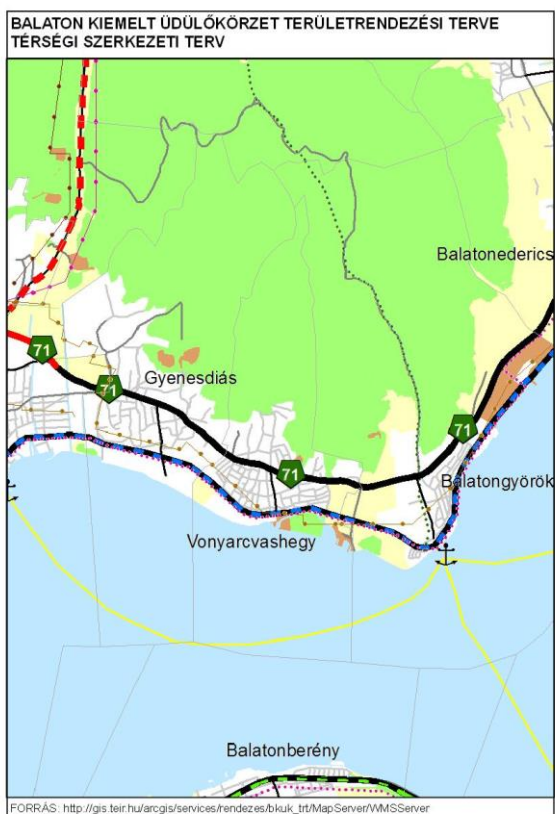
Térszerkezeti terv

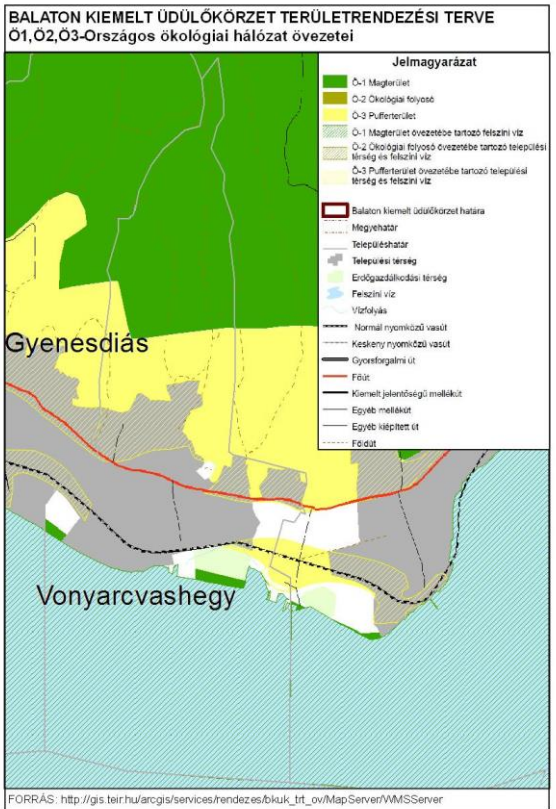
A térszerkezeti tervben a kerékpárút nyomvonalának pontosított kijelölése mellett az OTRT léptéknek megfelelő pontosítása történik meg, továbbá a két turisztikai fejlesztési területtel átfedésben, illetve a Cseresze-hegytől déli irányba került kijelölésre egyedileg meghatározott térség. A település egyéb területei települési térségbe, erdőgazdálkodási és mezőgazdasági továbbá a tömeder területe vízgazdálkodási térségben került besorolásra.

Az erdőgazdálkodási térséget legalább 95%-ban erdőterület települési területfelhasználási egységbe kell sorolni, vagy legalább 85%-ban erdőterület települési területfelhasználási egységbe kell sorolni és a fennmaradó terület beépítésre szánt területbe nem sorolható, amennyiben az első követelmény törvény eltérő rendelkezése miatt nem végrehajtható.

A mezőgazdasági térséget legalább 95%-ban mezőgazdasági terület települési területfelhasználási egységbe kell sorolni, a fennmaradó részen nagyvárosias lakóterület nem jelölhető ki.

A települési térséget beépítésre szánt, illetve beépítésre nem szánt területbe kell sorolni úgy, hogy az új beépítésre szánt terület a település közigazgatási határához 200 m-nél közelebb nem jelölhető ki, kivéve, ha a területrendezési hatósági eljárás keretében végzett területrendezési (környezeti, társadalmi és gazdasági) hatásvizsgálat az ettől való eltérést indokolja. A települési térség Gyenesdiás irányába a közigazgatási határon túl is folytatódik. A két település szervesen összeépült. Ugyanezen folytonosság Balatongyörök irányában nem jellemző.

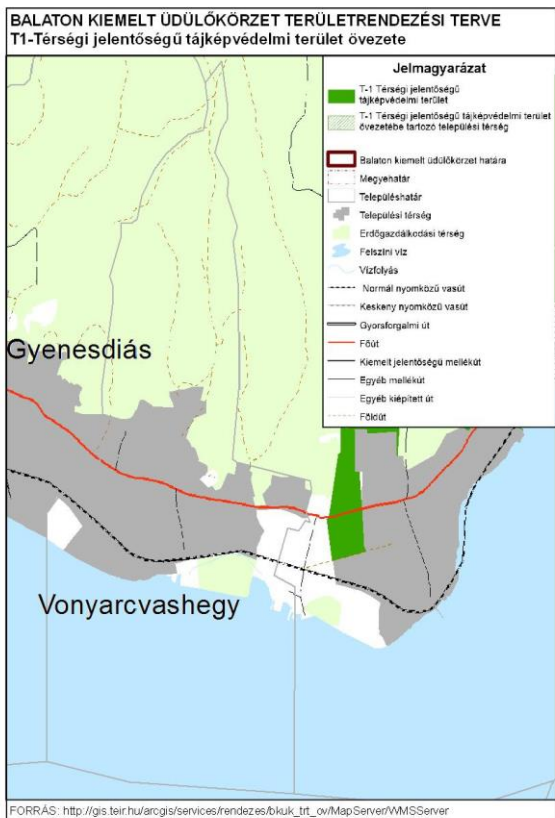
<p>A térségi szerkezeti terv rögzíti az országos, térségi jelentőségű infrastrukturális hálózatokat.</p> <p>Úthálózat tekintetében fontos elem a településen áthaladó 74.számú főút nyomvonala.</p> <p>Az országos kerékpáros törzshálózat érinti a települést, mely településen áthaladó 26. számú vasútvonal nyomvonalát.</p> <p>A településen áthalad gázvezeték ~2,7 km hosszúságban érinti a települést.</p>	
<p>Magterület övezete (Ö-1), Ökológiai folyosó övezete (Ö-2), Puffer terület övezete (Ö-3)</p> <p>A Nemzeti Ökológiai hálózat övezetében (az OTRT megállapításaival összhangban) jelentős területek kerültek lehatárolásra. A belterület közel egynegyede is érintett az övezettel. Az OTRT előírásainak megfelelően a Btv. Ökológiai folyosót, Puffer és Magterület határol le, melyek közül Mag és Pufferterület érinti a települést.</p> <p>Magterületen a kialakult tájhasználat csak a természetközeli állapothoz való közelítés érdekében változtatható meg, a látványvédelem (kilátás, rálátás) szempontjait mind a településrendezési és építészeti tervezés, mind pedig az egyes építmények megvalósítása során kiemelten kell érvényesíteni, közlekedési építmények a terepi adottságokhoz alkalmazkodva, tájba illetve helyezhetők el.</p> <p>Települések beépítésre szánt területének növelése és fejlesztése a történeti tájszerkezet, a tájképi adottságok megőrzésével, a tájkarakter erősítésével történhet, új építmény elhelyezése tájba illetve, a helyi építészeti hagyományok figyelembevételével történhet, új</p>	<p>BALATON KIEMELT ÜDÜLŐKÖRZET TERÜLETRENDEZÉSI TERVE Ö1,Ö2,Ö3-Országos ökológiai hálózat övezetei</p> <p>Jelmagyarázat</p> <ul style="list-style-type: none"> Ö-1 Magterület Ö-2 Ökológiai folyosó Ö-3 Pufferterület Ö-1 Magterület övezetében tartozó felszíni víz Ö-2 Ökológiai folyosó övezetében tartozó települési terület és felszíni víz Ö-3 Pufferterület övezetében tartozó települési terület és felszíni víz Balaton kiemelt üdülőkörzet határa Megyehatár Településhatár Települési terület Érdőgazdálkodási terület Felszíni víz Víznyálas Normál nyomközű vasút Kisvárosi nyomközű vasút Győsefárgalmi út Főút Kiemelt jelentőségű mellékút Egyéb mellékút Egyéb községi út Földút <p>FORRÁS: http://gis.teir.hu/arcgis/services/rendezes/bkuk_tft_ov/MapServer/WMServer</p>

<p>építmény a természetvédelmi kezelés és bemutatás céljából, valamint szakrális építményként (kápolna, kereszt, kőkép) helyezhető el.</p> <p>10 m beépítési magasságot meghaladó építmény – kápolna, kizárólag kilátó rendeltetésű építmény, víztorony kivételével – nem létesíthető, csarnok jellegű épület, reklámcélú hirdető építmény elhelyezése nem engedélyezhető. Erdőtelepítés, erdőfelújítás, külterületi fásítás kizárólag őshonos fajokkal végezhető. Energetikai célú növénytelepítés nem engedélyezhető.</p> <p>Szántóművelési ágú területen építmény nem helyezhető el. A kertgazdasági terület övezetébe is besorolt területeken a 2700 m²-nél kisebb telek nem építhető be.</p> <p>Közlekedési építmények abban az esetben és olyan módon jelölhetők ki, ha a magterület, a természetes és természetközeli élőhelyek fenntartása, valamint az ökológiai kapcsolatok működése biztosítható.</p> <p>Közlekedési építmények a terepi adottságokhoz alkalmazkodva, tájba illesztve helyezhetők el.</p> <p>Új építmény elhelyezése, műszaki infrastruktúra telepítése csak tájba illesztve és a természetvédelmi kezelő hozzájárulása alapján történhet. 10 m beépítési magasságot meghaladó építmény – kápolna, kizárólag kilátó rendeltetésű építmény, víztorony kivételével – nem létesíthető, csarnok jellegű épület, reklámcélú hirdető építmény elhelyezése nem engedélyezhető. A területen környezetszennyező tevékenység nem folytatható, csak természetes és környezetkímélő módszerek, gazdálkodás alkalmazható. Erdőtelepítést, erdőfelújítást, külterületi</p>	
--	--

<p>fásítást őshonos fafajokkal kell végezni. Energetikai célú növénytelepítés nem engedélyezhető.</p> <p>Pufferterület övezetében a látványvédelem (kilátás, rálátás) szempontjait mind a településrendezési és építészeti tervezés, mind pedig az egyes építmények megvalósítása során kiemelten kell érvényesíteni. Országos jelentőségű védett természeti területen szántóművelési ágban építmény nem helyezhető el. Energetikai célú növénytelepítés nem engedélyezhető. A kertgazdasági terület övezetébe is besorolt területeken 2700 m²-nél kisebb telkek nem építhetők be. Új külszíni bányatelek nem állapítható meg. Közlekedési építmények, új villamosenergia-ellátási, táv- és hírközlő vezetékek, egyéb közművezetékek, építmények tájba illesztve létesíthetők. Csarnok jellegű épület, reklámcélú hirdető építmény elhelyezése nem engedélyezhető. A területen környezetszennyező tevékenység nem folytatható, új hulladéklerakó, hulladéktároló, hulladékkezelő telep – kivéve a biológiailag lebomló szerves anyagok lebontását és további felhasználásra alkalmassá tételét végző telepek (komposztüzemek), valamint hulladékátrakó állomás – és vegyszertároló nem létesíthető. Csak extenzív jellegű, vagy természet- és környezetkímélő gazdálkodási módszerek alkalmazhatók, a kialakult tájhasználatot csak a természeti értékek sérelme nélkül szabad megváltoztatni.</p>	
--	--

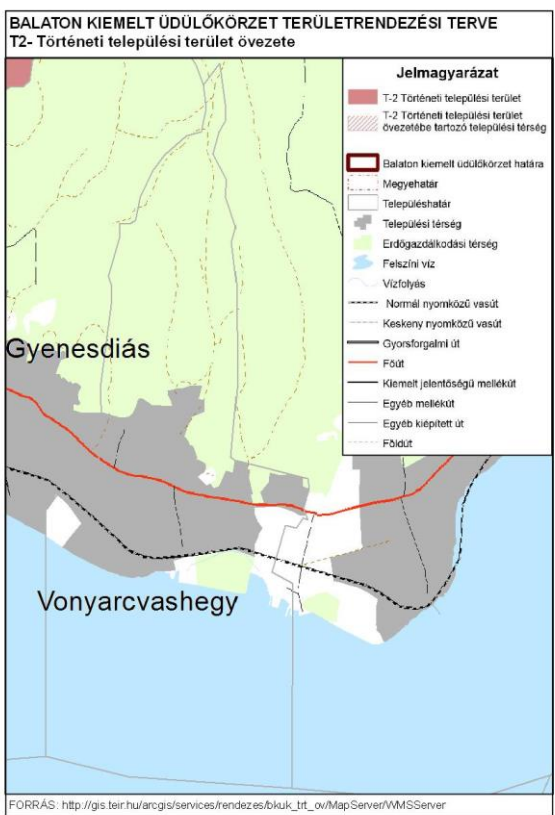
Térségi jelentőségű tájképvédelmi terület övezete (T-1)

Az övezet nem érinti a település közigazgatási területét. Jelentősebb lehatárolás a településtől nyugati irányba Balatonyörök területén található.

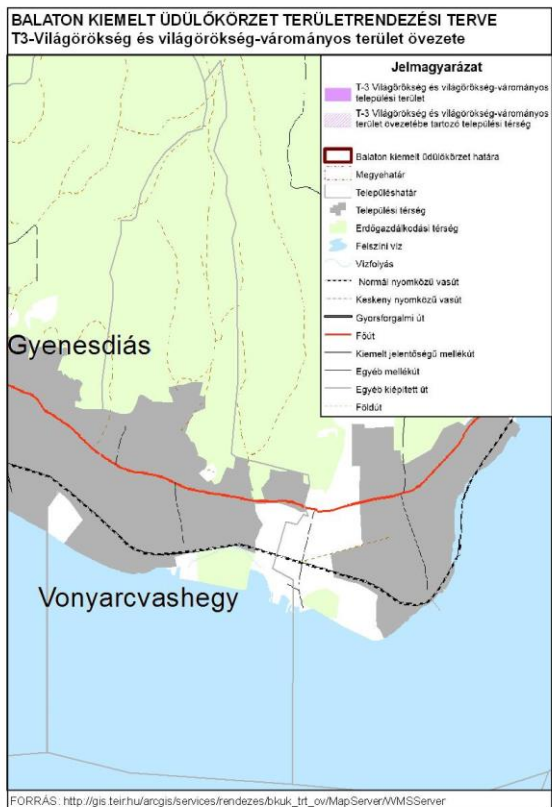
Történeti települési terület övezete (T-2)

Az övezet nem érinti a település közigazgatási területét

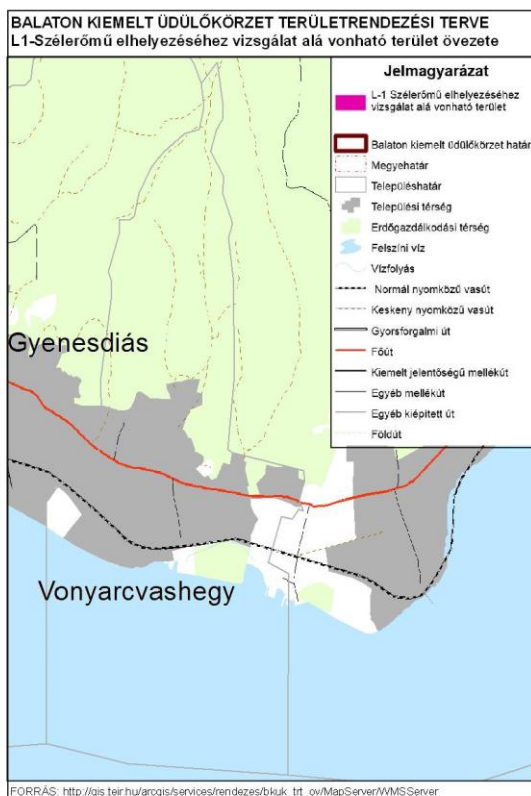
Világörökség és világörökség-várományos terület övezete (T-3)

Az övezet nem érinti a település közigazgatási területét

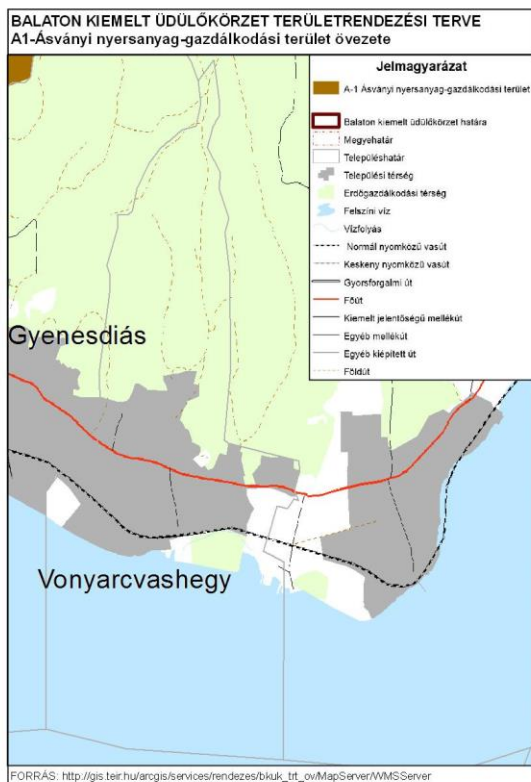
Szélerőmű elhelyezéséhez vizsgálat alá vonható terület övezete (L-1)

Az övezet nem érinti a település közigazgatási területét

Asványi nyersanyag-gazdálkodási terület övezete (A-1)

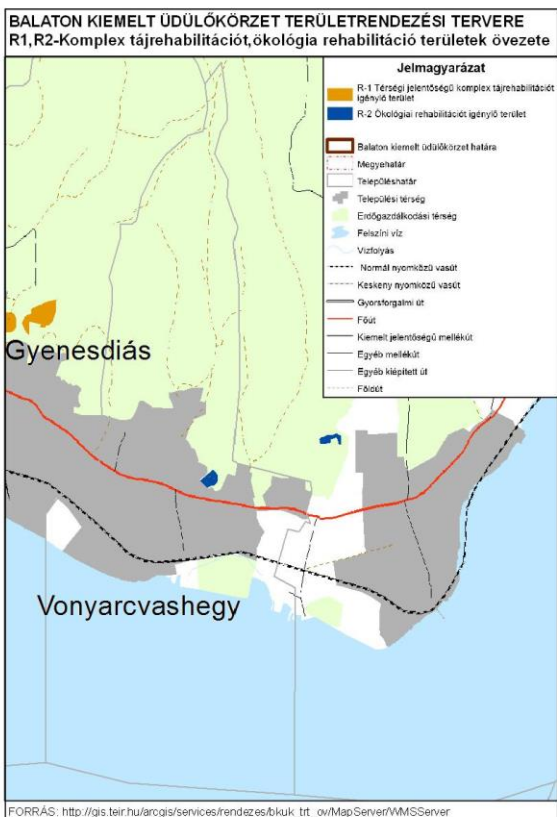
Az övezet nem érinti a település közigazgatási területét

Térségi jelentőségű komplex tájrehabilitációt igénylő terület övezete (R-1), Ökológiai rehabilitációt igénylő terület övezete (R-2)

Ökológia rehabilitációt érintő terület érinti a település területét. A lehatárolás léptékét figyelembe véve megegyezik a kőbánya területével

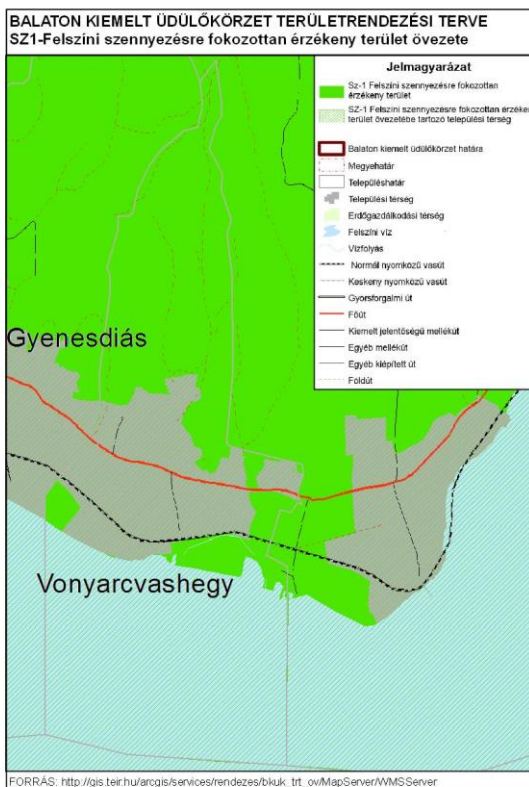
Beépítésre szánt terület nem jelölhető ki. Építési tevékenység nem folytatható. A tájrehabilitáció során a terület természeti, illetve természetközeli állapotához hasonló állapot visszaállítását kell megvalósítani. A bányászattal érintett területen a természetközeli állapot visszaállítását, módozatait és szabályait az állami földtani feladatokat ellátó szerv által jóváhagyott tájrendezési előterv vagy tájrendezési terv alapján a településrendezési eszközökben kell meghatározni.

Felszíni szennyezésre fokozottan érzékeny terület övezete (SZ-1)

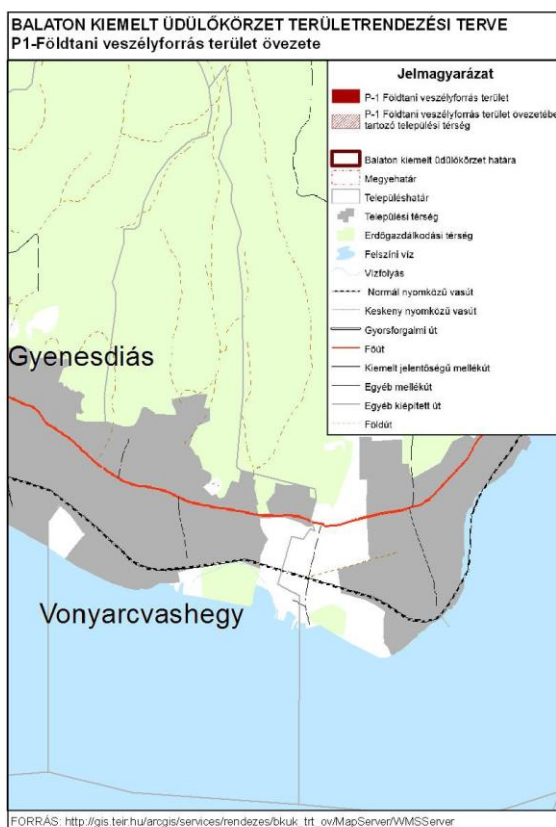
A település teljes közigazgatási területe érintett az övezettel. A kül- és belterületen egyaránt teljes felületében érinti a lehatárolás.

A területen belül vegyszer- és műtrágyahasználatú, környezetkímélő vagy extenzív mezőgazdasági termelés folytatható.

Földtani veszélyforrás terület övezete (P-1)

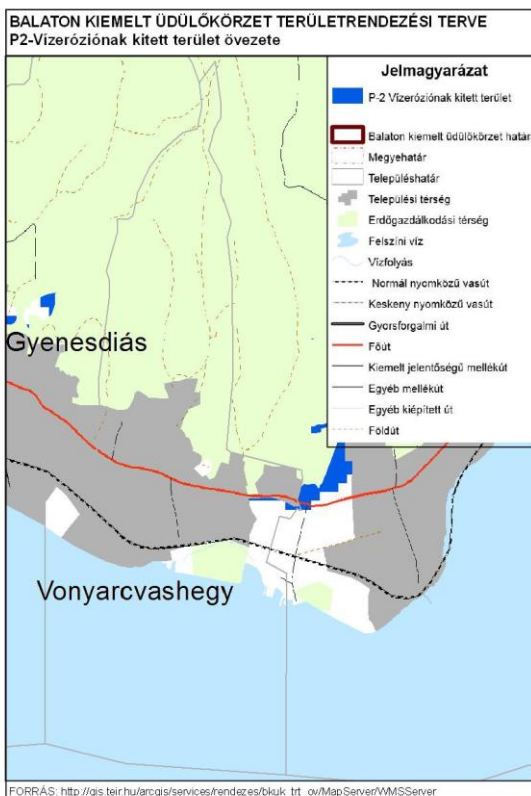
Az övezet nem érinti a település közigazgatási területét

Vízerózióknak kitett terület övezete (P-2)

A település érintett az övezettel, Szent Mihály dombtól északra, a Csereszehegytől déli irányba, megközelítőleg a mai vízmű területe érintett. A terület Vonyarcvashegyet érintő megállapításainak okait fel szükséges feltárni.

Az övezetben a földhasznosítás (művelési ág) tudatos megválasztásával, meliorációs talajvédelmi beavatkozások megvalósításával, talajvédő agrotechnikai eljárások alkalmazásával, a leginkább veszélyeztetett területek erdősítésével – kivéve a szőlő termőhelyi kataszteri területeket – kell az erózió mértékét csökkenteni, valamint a már kialakult vízmosások rendezésével (megkötésével, bedöntésével) kapcsolatos feladatokat a településrendezési eszközökben kell meghatározni.

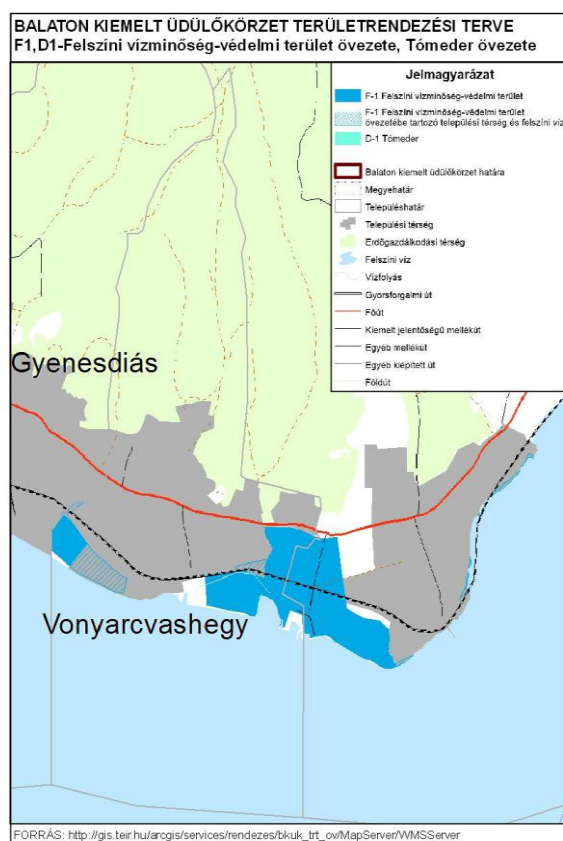

Felszíni vízminőség-védelmi terület övezete (F-1), Tómeder övezete (D-1)

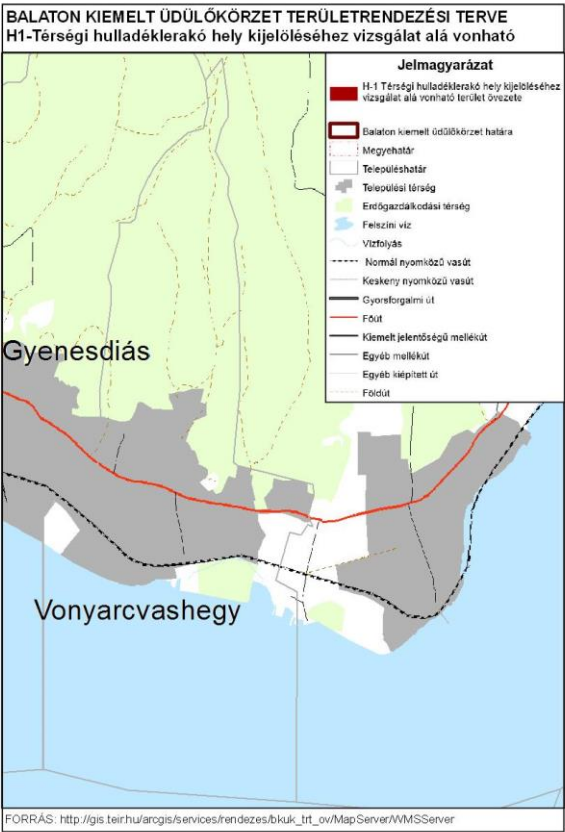
A település jelentős területekkel érintett a F-1 övezetekkel. Belterületi és külterületi területeken egyaránt.

Az **F-1 övezetben** beépítésre szánt terület nem jelölhető ki, épületek építése, bővítése – a településrendezési eszközökben a természetvédelmi szempontokkal összhangban szabályozott területeken elhelyezett, a régészeti lelőhelyek leletmentését és bemutatását lehetővé tevő építmények, a horgászturizmust szolgáló esőbeálló jellegű építmények és a legkevesebb 5 ha egybefüggő gyepterületen, a legeltetést biztosító állatállomány szállásául szolgáló, hagyományos istállóépületek kivételével – nem engedélyezhető;

A **Balaton tómedre** az érvényes partvonal-szabályozási tervben

<p>meghatározottakon túlmenően nem csökkenthető;</p> <p>A Balaton jogi partvonalát - a partvonal-szabályozási tervtől eltérően - megváltoztatni és az élővilágra, a vízminőségre káros befolyással bíró tevékenységet végezni nem lehet;</p> <p>A parti móló, hullámtörő, kikötői építmény és a fürdőházak eredeti formában történő újjáépítése kivételével a tómederbe állandó építmény, sziget nem építhető;</p> <p>A tómederhez kapcsolódó élőhelyek védelme érdekében a tómederbe a nád gyökérszónáit kevésbé sértő, ideiglenes jellegű, csak az üdülési, illetve horgászidényben használatos műtárgy (pl. horgász- és napozóstég) helyezhető el;</p> <p>Az I-III. osztályú nádasban, illetve attól legalább 2 m-re, a környezeti kárelhárítás vagy az élet- és balesetvédelmi indokból szükséges beavatkozás, valamint az engedély nélkül létrehozott feltöltés és vízi állás visszabontásának eseteitől eltekintve, tilos minden olyan mechanikai beavatkozás (kotrás, feltöltés, építés, vízi állás-, csónak-út-, horgászhely-létesítés), amely a nádas állományát, annak minőségét károsítja, illetőleg a nádas pusztulását eredményezheti;</p> <p>A védett természeti területen található nádasban osztályba sorolástól függetlenül, természetvédelmi kezelés kivételével - amelynek módját a természetvédelmi kezelési terv határozza meg - tilos a kotrás, valamint minden olyan tevékenység, amely a nádas állományát veszélyezteti, vagy károsítja;</p> <p>A tómeder nádasában, a kihirdetett vízpart-rehabilitációs tanulmánytervek - első felülvizsgálatukat követően a partvonal-szabályozási és vízpart-rehabilitációs tervek - által kijelölt kikötésre alkalmas partszakaszokon</p>	
--	--

<p>engedéllyel rendelkező kikötők esetén legfeljebb 5 méter széles bejáró, valamint a meglévő közhasználatú strandok előtt, fővenyes strandszakasz kialakítása érdekében, a IV-V. osztályú nádasban, legfeljebb 30 méter széles bejáró a vízügyi hatóság engedélyével fenntartható;</p>	
<p>Térségi hulladéklerakó hely kijelöléséhez vizsgálat alá vonható terület övezete (H-1)</p> <p>Az övezet nem érinti a települést</p>	<p>BALATON KIEMELT ÜDÜLŐKÖRZET TERÜLETRENDEZÉSI TERVE H1-Térségi hulladéklerakó hely kijelöléséhez vizsgálat alá vonható</p> <p>FORRÁS: http://gis.teir.hu/arcgis/services/rendezes/bkuk_trt_ov/MapServer/WMServer</p>

Települési terület övezete (U-1), Gazdasági terület övezete (U-2), Általános mezőgazdasági terület övezete (M-1), Kertgazdasági terület övezete (M-2), Erdőterület övezete (E-1), Erdőtelepítésre alkalmas terület övezete (E-2)

Települési övezetben:

Új beépítésre szánt terület határa utcahatárosan nem alakítható ki. Az új beépítés szabályozásakor a meglévő beépítési magassághoz kell igazodni. A közmű és elektronikus hírközlési nyomvonalas hálózatok és járulékos műtárgyaik kiépítésénél, illetve a meglévő hálózatok korszerűsítésénél a tájkép védelme és az esztétikai követelmények érvényesítése céljából a műszaki lehetőségek és a védett értékek védelmi szempontjainak mérlegelésével terepszint alatti elhelyezést kell biztosítani.

Általános mezőgazdasági területen:

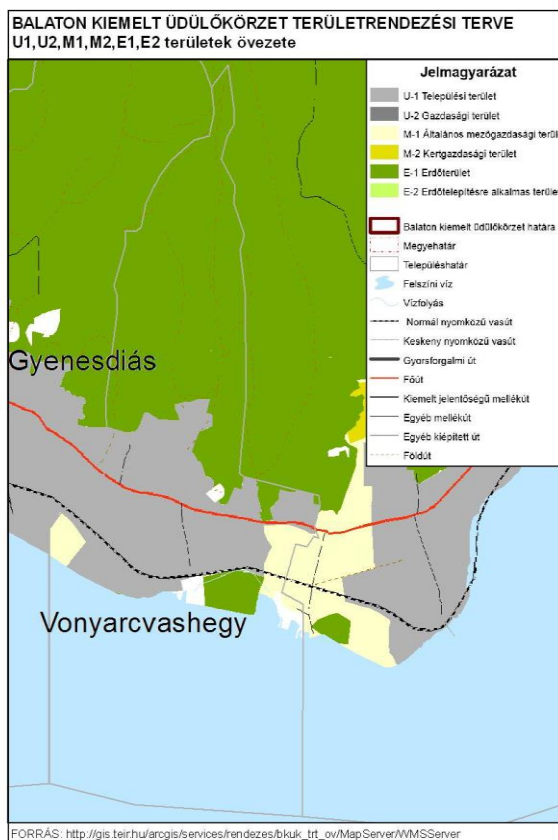
Az általános mezőgazdasági terület övezetének előírásait a Btv. 39.§ tartalmazza.

Erdőterület övezete:

Szőlő művelési ágban történő hasznosítás - a szőlő termőhelyi kataszteri területbe is besorolt területeken - az erdészeti hatóság által engedélyezhető.

A **védett erdőben** csak a természetvédelmi kezelési tervben meghatározott területeken természetvédelmi bemutatási, kezelési, illetve erdészeti célból szabad építményt elhelyezni.

A **nem védelmi célú erdőben** épületet 10 ha-nál nagyobb földrészleten legfeljebb 0,3% beépítettséggel lehet építeni;

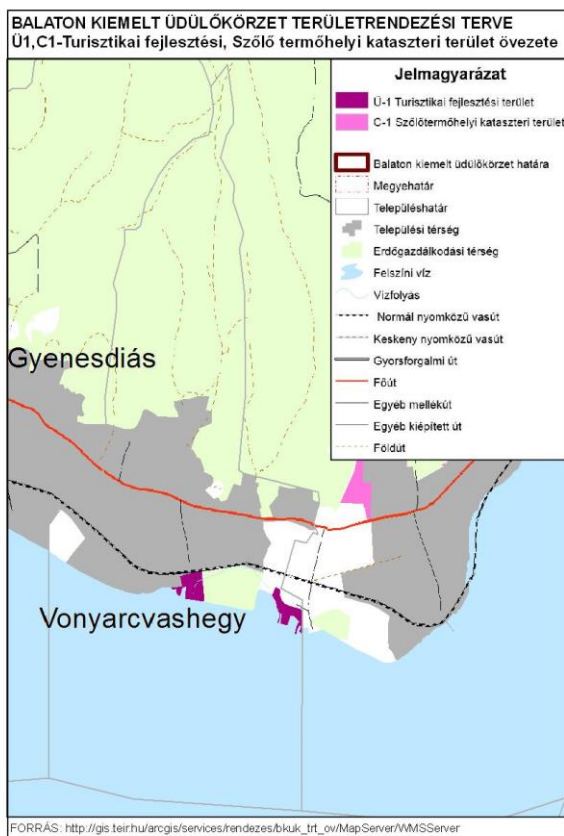

<p>Kiváló termőhelyi adottságú szántóterület övezete (M-3), Kiváló termőhelyi adottságú erdőterület övezete (E-3)</p> <p>Kiváló szántóterület nem érinti a települést, azonban Kiváló termőhelyi adottságú erdőterület jelentős területeken. A Btv. az OTRT-hez képest lényegesen kisebb területeket sorol az övezetbe.</p> <p>A kiváló termőhelyi adottságú erdőterületeket az illetékes erdészeti hatóság állásfoglalása alapján a tényleges kiterjedésnek megfelelően a településrendezési eszközökben kell lehatárolni, e területek a településrendezési eszközökben csak erdőterület települési területfelhasználási egységbe sorolhatóak.</p>	<p>BALATON KIEMELT ÜDÜLŐKÖRZET TERÜLETRENDEZÉSI TERVE M3,E3-Kiváló termőhelyi adottságú erdő, szántóterület övezete</p> <p>Jelmagyarázat</p> <ul style="list-style-type: none"> M-3 Kiváló termőhelyi adottságú szántóterület E-3 Kiváló termőhelyi adottságú erdőterület Balaton kiemelt üdülőkörzet határa Mélyhatár Településhatár Települési térség Erdőgazdálkodási térség Feszítmű víz Vízfolyás Normál nyomközű vasút Kisvárosi nyomközű vasút Gyorsforgalmi út Főút Kiemelt jelentőségű mellékút Egyéb mellékút Egyéb központi út Földút <p>FORRÁS: http://gis.teir.hu/arcgis/services/rendezes/bkuk_lrt_ov/MapServer/MMServer</p>

Turisztikai fejlesztési terület övezete (Ü-1), Szőlő termőhelyi kataszteri terület övezete (C-1)

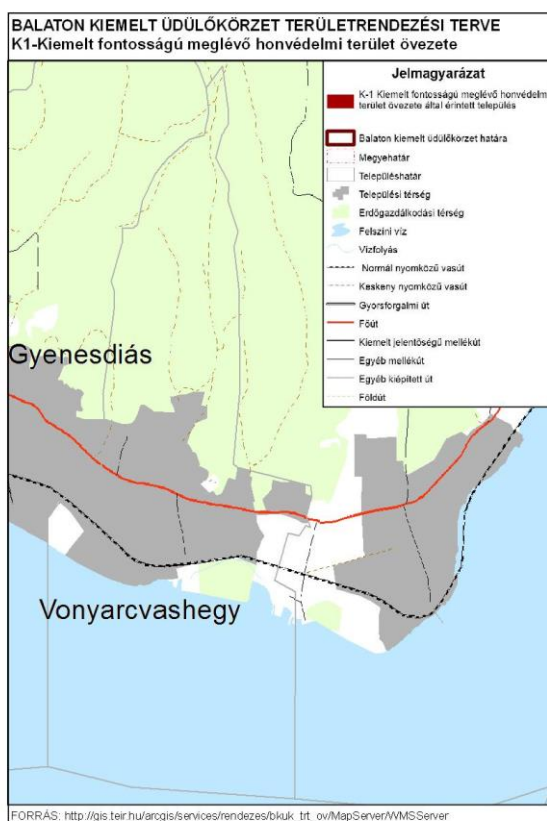
A településen összesen két Turisztikai fejlesztési terület került meghatározásra, C-1 övezet nem érinti a települést.

A Turisztikai fejlesztési terület vonatkozásában. Az 5 ha-nál nagyobb telkek építhetők be, legfeljebb 10%-os beépíthetőséggel. A telkek területének legalább 50%-át növényzettel fedetten kell kialakítani; A közmű és elektronikus hírközlési nyomvonalas hálózatok és járulékos építményeik kiépítésénél, illetve a meglévő hálózatok korszerűsítésénél a tájkép védelme és az esztétikai követelmények érvényesítése céljából a műszaki lehetőségek és a védett értékek védelmi szempontjainak mérlegelésével a terepszint alatti elhelyezést kell biztosítani.

Kiemelt fontosságú meglévő honvédelmi terület övezete (K-1)

Az övezet nem érinti a település közigazgatási területét

1.3.4. Vízpart-rehabilitációs Tanulmánytervvel kapcsolatos összefüggések

A Vízpart-rehabilitációs Tanulmányterv a vízpart-rehabilitációs szabályozási követelményekkel érintett területek vonatkozásában a vasút telkének északi határát határozza meg, még a déli irányba a tómeder a határoló elem. A vízpart-rehabilitációs szabályozási követelményekkel érintett területekre készült tanulmányterveket a helyi építési szabályzat készítésekor kötelezően figyelembe kell venni.

1.3.5. Zala Megye Területrendezési tervvel való összefüggések megállapításai

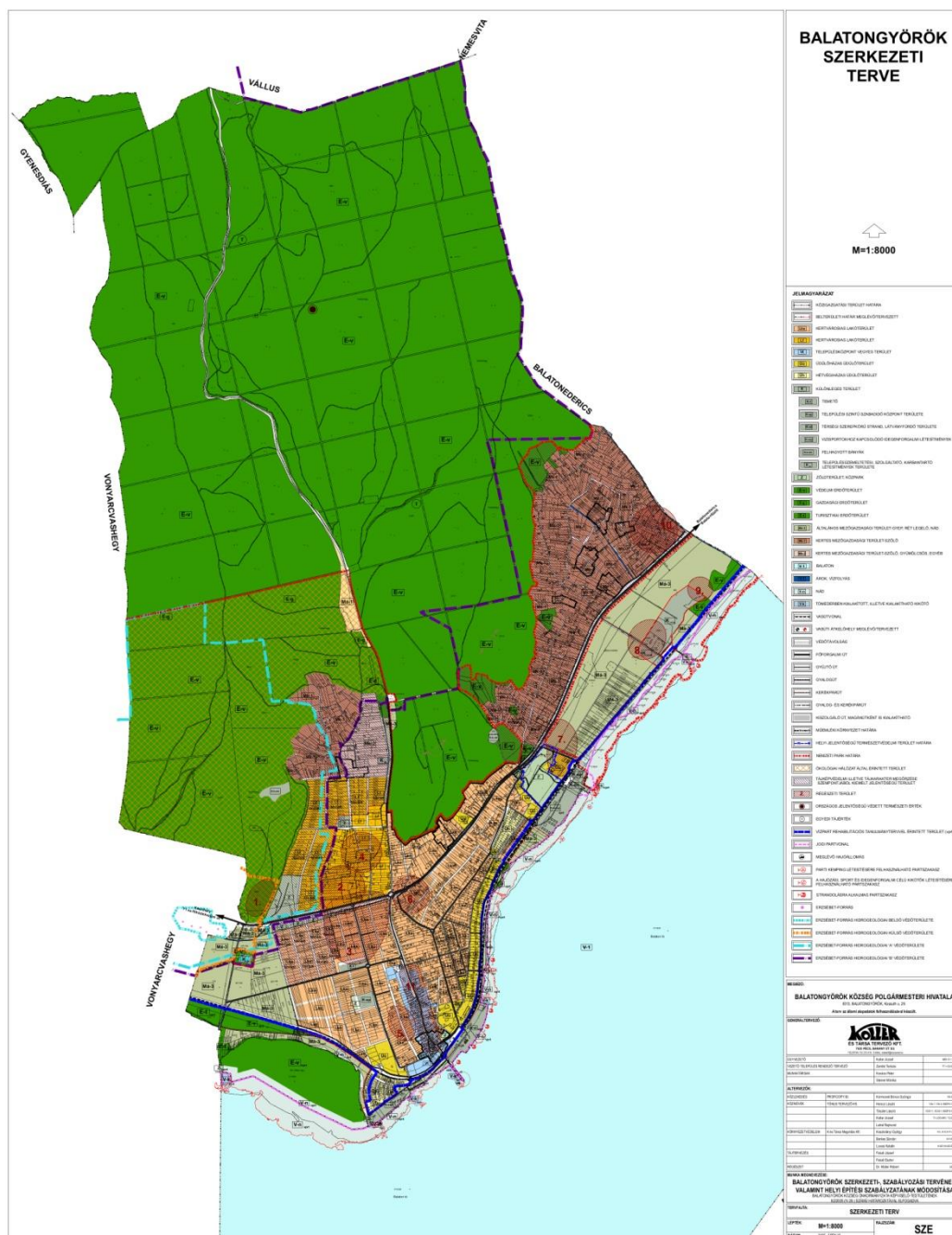
Zala Megye Területrendezési Terve a Balaton Kimemelt Üdülőkörzet által érintett települések vonatkozásában nem tesz új tervi megállapítást. A hatályos megyei területrendezési terv az érintett területeken a BTV. tervlapjait tartalmazza.

1.4 A szomszédos települések hatályos településszerkezeti terveinek - az adott település fejlesztését befolyásoló - vonatkozó megállapításai

Vonyarcvashegy közigazgatási területe összesen három településsel érintkezik északi és keleti irányból Balatongyörök, nyugati irányból Gyenesdiás határolják. A Balaton medrében további érintkező település Balatonberény, azonban kizárólagos vízfelületi érintettség miatt a kapcsolat nem kerül külön bemutatásra.

1.4.1 Balatonyörök

Balatonyörök Településszerkezeti terve Balatonyörök Képviselő Testületének 82/2005. (IV.30.) határozatával került elfogadásra. Balatonyörök Gyenesdiás keleti szomszéd települése. A települések beépítésre szánt területei nincsenek összekötésben egymással. Az infrastrukturális kapcsolatokat a településen áthaladó 26. számú vasútvonal, illetve a 71. számú főút, továbbá a országos kerékpáros törzshálózat részét képező kerékpárút biztosítja.

1.5 Hatályos településfejlesztési döntések bemutatása

1.5.1 A hatályos fejlesztési koncepció, Integrált Településfejlesztési Stratégia vonatkozó megállapításai

Vonyarcvashegy Önkormányzatán jelenleg nincs hatályos Településfejlesztési koncepciója, a településfejlesztési koncepció nem található meg az Országos Rendezési Tervkataszter állományában sem.

Vonyarcvashegy Nagyközség Önkormányzata több ágazati programot készített úgy mint:

- 39/2015. (IV.23.) számú Képviselő-testületi határozattal elfogadott Gazdasági program (időtáv 2015-2019.)
- Helyi Esélyegyenlőségi Program
- 18/2004. (X.1.) számú rendelettel elfogadott Helyi Hulladékgazdálkodási terv
- Környezetvédelmi Program (időtáv: 2005-2015.)

Az Integrált Településfejlesztési Stratégia Vonyarcvashegy esetében nem releváns. Mindazonáltal érdemesnek tartjuk a járásközpont, Keszthely ITS-ének térségi szintre is vonatkoztatható főbb célkitűzéseit felvázolni.

Keszthely hosszútávú jövőképe: Keszthely múltjára építve jövőjét 2030-ra európai színvonalú életminőséget biztosítani képes várossá válik. Ezt garantálja az országos és régiós szinten is kiemelkedő minőségű lakókörnyezet, az ezt kiegészítő kulturális és rekreációs lehetőségek, valamint a város és vonzáskörzete számára prosperitást biztosítani képes vállalkozási környezet.

Releváns átfogó célok:

- A társadalom vonatkozásában elsődleges és legsürgetőbb feladat a települési lakosság fogyásának mérséklése, az elvándorlási trendek csökkentése és a városi agglomeráció településeivel egy új népesedési egyensúly kialakítása.
- Átfogó cél a hosszútávon fenntartható gazdasági struktúrák kialakítása és erősítése a gazdasági szereplők által megtermelt hozzáadott érték növekedésével, az iparági diverzifikáció erősítésével és a szereplők külső-belső kapcsolatrendszerének bővülésével, erősödésével.

Releváns tematikus célok:

- **Települési identitás, társadalmi kohézió javítása:** Beköltözési kedv javítása, fiatal családok letelepedésének elősegítése; Hátrányos helyzetű csoportok integrálása; Kulturális fejlesztések, városmarketing
- **Lakosság életminőségének javítása:** A társadalmi struktúra változásához alkalmazkodó ellátórendszerek mennyiségi és minőségi fejlesztése; Oktatási infrastruktúra fejlesztése, egyetemi kisváros jelleg erősítése; Fenntartható közlekedésfejlesztés és energiagazdálkodás, hatékony közműrendszerek
- **Versenyképes, fenntartható, több lábon álló, helyi gazdaság erősítése a foglalkoztatottság bővítésével:** Ipari park, inkubátorház fejlesztése, vállalkozásösztönzés; Egyetemi K+F+I fejlesztések, kapcsolati háló kiszélesítése;

Barnamezős területek és gazdasági fejlesztési területek azonosítása, előkészítése a fejlesztések megvalósítására; Mezőgazdaság integrált fejlesztése, helyi erőforrások hasznosítása, rövid ellátási láncok fejlesztése

- **Turizmusfejlesztés, vonzó befektetési környezet kialakítása:** Szálláshelyek és vendéglátóhelyek minőségi és mennyiségi fejlesztése; Turisztikai fejlesztési területek előkészítése a fejlesztések megvalósítására, attrakciófejlesztés; Turisztikai programok és marketing; Térségi együttműködések fejlesztése

Keszthely, mint járásközpont, mint meghatározó turisztikai desztináció jövőbeni fejlesztési elképzelései meghatározóak lehetnek Vonyarcvashegy vonatkozásában is. Az alábbiakban részletesebben bemutatjuk az ITS-ben felvázolt azon terveket, amelyek Vonyarcvashegy, mint Balaton parti üdülőtelepülés jövője, illetve az itt élők mindennapi élete szempontjából releváns. Természetesen Keszthelyen történő turisztikai attrakció-és szolgáltatásfejlesztés az környékbeli kisebb települések vonzerejét is növeli, ezeket azonban jelen dokumentumban nem kívánjuk részletesen bemutatni. Bemutatjuk azonban azokat, amelyek közvetlen kapcsolatot mutatnak, igényelnek Keszthely és a térségi települések között.

Térségi együttműködések fejlesztése

A turisztikai termékek sajátos regionális kötődéséből adódik a "hely-termék" jelleg, azaz nagyobb térségi szinten közös megjelenéssel, saját arculattal szervezve és értékesítve a hazai és nemzetközi turisztikai piacon lényegesen eredményesebben jeleníthetők meg, sikerebben adhatóak el. A turisztikai piac bővítésekor a régió termékei - megfelelő együttműködés, koordináció esetén - a régió kívüli piacokon az egymással való versenyzés helyett, kiegészítő jelleggel egymást erősítik, együttesen a régió - mint egységes turisztikai desztináció – szintjén szinergiát gyakorolva jelennek meg. Másodlagos eredményként belső piacukon is élénkítik a turisztikai forgalmat. A piac által diktált szükségszerűség komoly kényszert jelent a tudatos együttműködési lehetőségek stratégiai fejlesztésére, közös hordozószervezetek kialakítására, mivel csak egy jelentősebb kiterjedésű, stratégiaileg „együttesen fellépő” Nyugat-balatoni régióknak vannak a nemzetközi piacon érdemi esélyei jelentős, fizetőképes rétegek meghódítására – Keszthely városa önmagában nem jelent kellően vonzó turisztikai desztinációt egy távolabbi piacon, viszont koordinálója és központja lehet a kistérségi turisztikai fejlesztéseinek. Ennek megfelelően indokolt a város turisztikai központ funkciójának erősítése érdekében megvalósítandó fejlesztések összehangolt megvalósítása.

Keszthely koordinálója lehet annak a nyugat-balatoni térségi kezdeményezésnek, mely szerint a térség Közép-Európa rehabilitációs és rekreációs központja lehet. Az oktatási struktúra ezirányú bővítésével a munkahelyteremtés alapját teremti meg, a fiatalok letelepedését is ösztönzi. Ennek előkészítése és koordinálása hosszú távú igényként fogalmazódik meg.

A tematikus célhoz kapcsolódó programok, intézkedések:

- Szolgáltatási kapacitások racionális hasznosítása, erőforrás- és programkoordináció
- A nyugat-balatoni egészségturisztikai piacra való bekapcsolódás
- Aktívabb testvérvárosi és partnervárosi együttműködések
- Hazai és határon átnyúló turisztikai együttműködések

Ipari park, Inkubátorház fejlesztése, vállalkozásösztönzés: ezen belül különösen befogadóképesség, arculat javítása, menedzsmentszervezet fejlesztése, infrastruktúra

fejlesztés, szolgáltatásfejlesztés (inkubátorház, raktárcsarnok, szolgáltatóház), vállalkozás és befektetés-ösztönzés erősítése.

Egyetemi K+F+I fejlesztések, kapcsolati háló kiszélesítése: a Pannon Egyetem Georgikon Kara élen jár a különböző (főleg agrárgazdasági és gazdálkodástudományi) kutatási területeken. Az itt jelentkező eredmények gyakorlati hasznosítására számos jó példa áll rendelkezésre (pl. burgonyakutatás, biotechnológia, megújuló energiák kutatása), melyek jelenleg is rendkívüli gazdasági lehetőségeket hordoznak. Az egyetemi tudástőkével alapított spin-off vállalkozások támogatása, illetve a tudástőke felhasználása tovább mélyítené a város, a térség és az egyetem kapcsolatát.

Mezőgazdaság integrált fejlesztése, helyi erőforrások hasznosítása, rövid ellátási láncok fejlesztése:

Keszthely és térsége jelentős kedvező adottságú mezőgazdasági termőhellyel rendelkezik, melyek terményei jelenleg hosszú és szűk körben ismert utakon érik el a fogyasztókat. Sok esetben szervezési kapacitás és a szükséges technológia híján nem tudják kihasználni a térségben a természeti adottságok és a piaci igények nyújtotta lehetőséget. A helyi termékek pedig nemcsak munkahelyet és jövedelmet teremtenek, hanem erősítik a helyi identitást, segítik kielégíteni a környék és az ország megbízható gazdálkodásból származó termékek és sokszínű minőségi termékpaletta iránti növekvő igényét. Fejlesztési cél rövidtávon a Pannon Egyetem Georgikon Karával együttműködésben a termelő és feldolgozó infrastruktúra fejlesztése, a helyi kistermelői piacok erősítése, az ezekre épülő közétkeztetés előtérbe hozása. Középtávú cél a helyi mezőgazdasági alapanyagokra épülő nagy hozzáadott értékű termékek előállítás, tárolása és feldolgozása, piaci értékesítése és agrármarketing tevékenység termelői együttműködéssel.

Társadalmi struktúra változásához alkalmazkodó ellátórendszerek mennyiségi és minőségi fejlesztése: kiemelt, térségi szempontból is fontos fejlesztési cél a prevenció intézkedéseket megvalósító egészségház, illetve egészségfejlesztési iroda továbbfejlesztése. A civil szféra bevonásával egyes prevenció és egészségmegőrzési, szemléletformálási feladatok ellátásának (pl. szenvedélybetegek kezelése) hatékonyabbá tétele. Egyértelmű prioritás továbbá a kórház további fejlesztése. Keszthelyen az elmúlt években megvalósuló kórházfejlesztések egyes ellátási területeken már magas szakmai színvonalú, európai szintű ellátást tesznek lehetővé. Szükséges azonban az ellátási területek további fejlesztése, bővítése, elsősorban a helyi lakosság, de nem utolsósorban az itt élő külföldiek, nyugdíjasok, illetve turisták szempontjából. A fejlesztések egyik markáns területe a medical wellness lehetne, mely magas minőségű, orvosi felügyelet mellett igénybe vehető, fizető rendszerű egészségmegőrzési és rehabilitációs célú ellátást jelent.

Oktatási infrastruktúra fejlesztése, egyetemi kisváros jelleg erősítése: Az oktatás fejlesztésének fontos célkitűzései térségi szempontból elsődlegesen a szakképzés területén relevánsak. Itt a cél az, hogy Keszthely az idegenforgalom, vendéglátás szakterületén a területileg integrált szakképzés országos központjává váljon, a szolgáltatóiparnak történő munkaerőképzésben rugalmas, innovatív szerepvállalása erősödjön.

1.5.2 Hatályos településfejlesztési és településrendezési szerződések

Vonyarcvashegyen jelenleg nincsenek hatályos településfejlesztési és településrendezési szerződések.

1.6 A település településrendezési tervi előzményeinek vizsgálata

1.6.1 Hatályos településrendezési eszközök

Településszerkezeti terv:

Vonyarcvashegy teljes közigazgatási területére készített Településszerkezeti tervet, melyet a 28/2011. (III.23.) számú Képviselő-testületi határozattal fogadott el, továbbá következő képviselőtestületi határozattal módosított:

- 139/2014 (X. 10.) számú Képviselő-testületi határozat

Helyi építési szabályzat és szabályozási terv

A település teljes közigazgatási területére vonatkozó helyi építési szabályozási előírásait Vonyarcvashegy Nagyközség Képviselő-testülete többször módosított 15/2004. (VII. 5.) rendelete tartalmazza, mely az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény, továbbá az Országos Településrendezési és Építési Követelményekről szóló 253/1997. (XII. 20.) Korm. rendelet alapján került elkészítésére.

A Helyi Építési Szabályzatot és Szabályozási tervet a következő rendeletekkel kerültek módosításra:

- 14/2014.(X.15.) Ör.
- 8/2010. (X.28.) Ör.
- 5/2009. (I.29.) Ör.
- 3/2009. (I. 29.) Ör.
- 8/2008. (X. 27.) Ör.
- 7/2006. (V. 25.) Ör.

1.6.2 A hatályos településszerkezeti terv megállapításai, megvalósult elemek

A hatályos Településszerkezeti terv külön tervlapon került elkészítésre a település Beépítésre szánt, illetve beépítésre nem szánt területei vonatkozásában, továbbá nem tartalmaz információ 31/2004. (XII.10.) TNM rendelettel megállapított Vízpart rehabilitációs Tanulmánytervre vonatkozóan.

Vonyarcvashegy településszerkezeti tervét alapvetően a természetföldrajzi adottságok, az északi oldalon elterülő Keszthelyi-hegység körzetéhez tartozó közjóléti, továbbá védelmi célú erdőségek, a települést déli oldalról határoló Balaton tó és a közbenső területeken elhelyezkedő, a rendelkezésre álló beépítésre szánt, mezőgazdasági művelés alól szinte teljes egészébe kivett területek határozzák meg. A szerkezeti terv a települést a következő területekbe sorolja:

Beépítésre nem szánt területek vonatkozásában:

- Védelmi erdő:
A szerkezeti terv a település északi részén fekvő, NATURA 2000 területen, továbbá a Balaton-felvidék NP területét egyaránt érintő, az Erdőtervben Természetvédelmi elsődleges rendeltetésű erdőterületeket sorolja ezen övezetbe.
- Egészségügyi és közjóléti erdő:
A település belterület és a NATURA2000 természetvédelmi erdőterületek közötti erdők, az erdőtervnek megfelelően közjóléti erdőterületekbe kerültek besorolásra.
- Vízgazdálkodási terület
Vízgazdálkodási területbe a vízművek területei kerültek besorolásra
- Kertes Mezőgazdasági terület
A kertes mezőgazdasági területek nagy részben kertgazdálkodási célokra (művelési ág rét és nádas) kevésbé használható, talán pont ezért a terület fragmentált ingatlanállománya kevésbé hasznosított, inváziós növényekkel terhelt a művelési, ágnak nem megfelelő használatú.
- Zöldterület (lásd továbbá 1.13.1.1 fejezetben)
- Különleges temető terület

Beépítésre szánt területek vonatkozásában:

A kertvárosias lakóterületek a beépítésre szánt területek több mint 75%-át teszik ki és így módon a település belterületén meghatározó terület felhasználásának tekinthető. Lakóterület fejlesztési lehetőséget a Hatályos terv több helyen jelöl ki.

Margaréta utca és a vasúti pálya közötti területen, a Petőfi utca folytatásaként megvalósítandó feltáró közterületi javaslattal. A területen nem láthatók a fejlesztés megindulásának nyomai sem a telekalakításban, a közterületek lealakításában, sem pedig a beépítés megváltozásában. A területen a tervezett terület felhasználáshoz és a környező telekstruktúrához kevésbé illeszkedi beépítés indult meg a Iskola utcai közterületi kapcsolattal.

A Helikon utca - Juhar utca - Fő utca, tovább a települést Gyenesdiástól elválasztó közigazgatási határ által meghatározott tömb beépítése csaknem teljesen megvalósult. A tömbbelső teljesen beépült a Mandulás lakókert megvalósulásával.

A szerkezeti terv további fejlesztési lehetőséget kínál fel, a Szent Mihály domb utca és a vasúti töltés közötti terület feltárásával, közte

- Kertvárosias lakóterület
- Településközpont vegyes terület
- Üdülőházas terület
- Hétvégiházas terület

A hatályos szerkezeti terv Helyi Gyűjtőútként határozza Rákóczi, Kossuth Lajos utcákat és részben az Arany János utcát, melyen keresztül a legjelentősebb forgalomvonzó, strand területe is megközelíthető.

Megjegyzendő, hogy ugyan a szerkezeti terv és a szabályozási terv nem rögzíti, azonban a Vízpart rehabilitációs tanulmányterv további jelentős fejlesztési lehetőségeket határoz meg, strand területétől nyugati és keleti irányba egyaránt.

1.7 A település társadalma

1.7.1 Demográfia, népesesség, nemzetiségi összetétel, képzettség, foglalkoztatottság, jövedelmi viszonyok, életminőség

1.7.1.1 Általános demográfiai helyzetkép

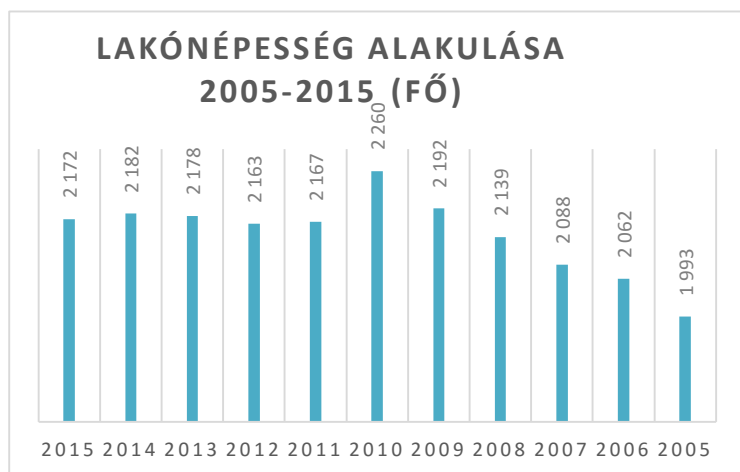
Vonyarcvashegy Keszthely város közvetlen vonzáskörzetében fekszik. Keszthely a Nyugat-dunántúli régió hetedik legnépesebb városa (Győr - 128 902 fő; Szombathely - 77 566 fő; Zalaegerszeg - 59 275 fő; Sopron - 61 249 fő; Nagykanizsa - 48 664 fő; Mosonmagyaróvár - 32 417 fő).

2015. január 1-jén 2.172 fő élt a településen, amely Zala megye lakosságának (287.043 fő) 0,76 %-át teszi ki. A keszthelyi járáshoz összesen 30 település tartozik, ezeket az alábbi táblázatban mutatjuk be. A járásban Vonyarcvashegy Keszthely után a 4. legnagyobb település. A táblázatból is kitűnik, hogy a járás központja a Keszthely és Hévíz körül kialakult szűkebb gazdasági-társadalmi vonzáskörzet, Gyenesdiás, Cserszegtomaj és Vonyarcvashegy alkotta holdudvarral.

Település	Lakosok száma (fő)	Területnagyság (ha)	Település	Lakosok száma (fő)	Területnagyság (ha)
Keszthely	20 116	7 598	Nemesbük	696	998
Hévíz	4 634	830	Felsőpáhok	647	726
Gyenesdiás	3 650	1 850	Dióskál	470	1 962
Cserszegtomaj	2 929	1 260	Esztergályhorváti	429	1 668
Vonyarcvashegy	2 172	1 429	Vindornyaszőlős	321	1 055
Sármellék	1 828	3 537	Egeraracsa	307	703
Zalaapáti	1 671	2 342	Szentgyörgyvár	305	1 162
Alsópáhok	1 307	1 802	Bókaháza	263	670
Rezi	1 168	2 975	Vállus	127	2 180
Várvölgy	1 043	2 504	Vindornyafok	123	352
Balatongyörök	1 030	3 759	Gétye	112	666
Zalaszántó	949	3 772	Vindornyalak	77	449
Zalacsány	926	1 606	Zalasantmárton	56	497
Zalavár	853	3 106	Ligetfalva	51	472
Karmacs	788	1 422	Zalaköveskút	24	227

Forrás: KSH, Helynévtár, 2015.01.01.

Az általános demográfiai tendencia, a lakosságszám fokozatos csökkenése Vonyarcvashegyen kevésbé érezteti hatását. Az elmúlt 10 évben többé-kevésbé egyenletes növekedésről számolhatunk be. Ennek háttérében döntően az áll, hogy Keszthelyről folyamatos a fiatal családok elvándorlása a közeli, vonzó lakóterületekkel bíró településekre, így

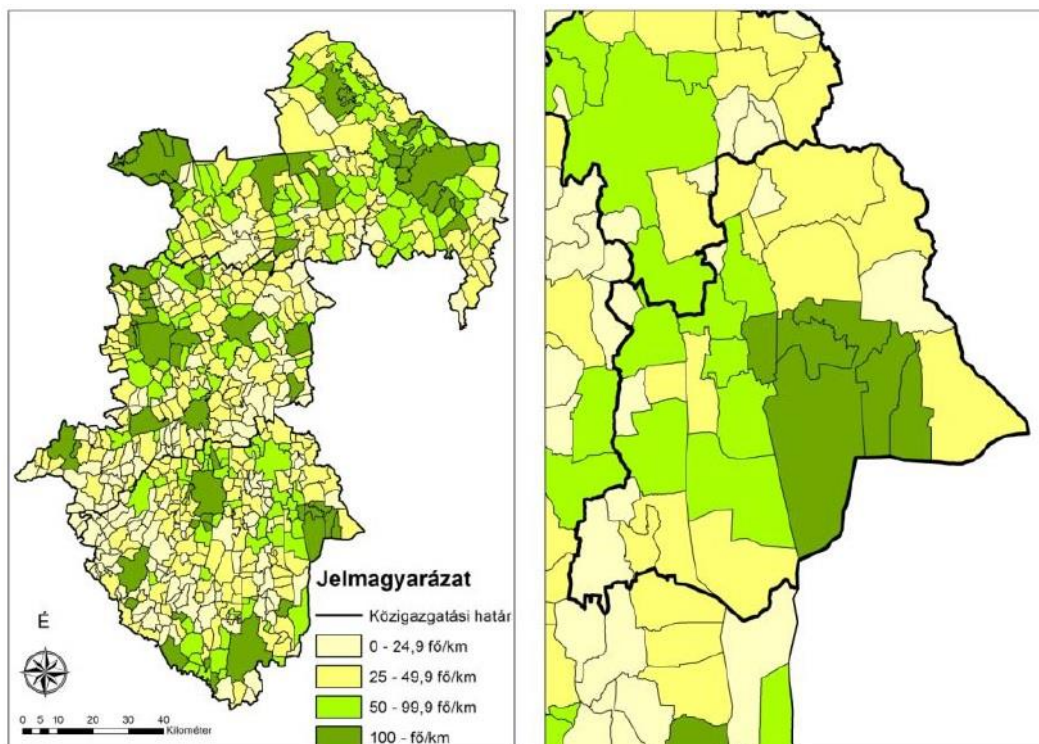
különösen Cserszegtomaj, Gyenesdiás és Vonyarcvashegy felé. Mindazonáltal járási szinten a lakosságszám fokozatos lassú

Nők	52,66%
Férfiak	47,34%

csökkenése figyelhető meg.

A települések lakosainak **nemi aránya** kiegyenlített képet mutat: itt is megfigyelhető az csekély női többség általános jelensége. **Népsűrűségét** tekintve (148,5 fő/km²) Vonyarcvashegy a járás

legsűrűbben lakott települései közé tartozik, ennek oka a relatív sűrű beépítettség és a külterület kis aránya a település teljes területéhez viszonyítva. Az alábbi ábráról ugyanakkor az is leolvasható, hogy a Keszthelyt övező kisebb települések általában véve magas népsűrűséggel rendelkeznek².

A népsűrűség alakulása Nyugat-Dunántúlon, valamint kiemelten a keszthelyi térségben

Forrás: KSH, Tájékoztatási adatbázis

A település lakosságszámának alakulásában két tényező játszik szerepet: a természetes szaporodás és fogyás aránya, valamint a vándorlási egyenleg. Ahogy a táblázat is mutatja, a halálozások aránya meghaladja az élveszületések arányát, így e mutatót tekintve folyamatos

¹ 2011, Népszámlálás

² Keszthely Város ITS – Megalapozó Vizsgálat

csökkenést tapasztalhatunk. Érdekes viszont kiemelni, hogy a járásközpont, Keszthely mutatóihoz képest a környező községek jóval fiatalabb képet mutatnak: míg Keszthelyen minden elveszületésre közel két haláleset jut, addig a környező kisebb települések sokkal jobb képet mutatnak. A település vándorlási egyenlege pozitív, amelynek köszönhetően az állandó lakosság lassú gyarapodásáról számolhatunk be.

	Élveszületések száma	Halálozások száma
2014	20	22
2013	15	19
2012	19	28
2011	19	26
2010	17	22

Forrás: KSH; Területi statisztikai adatok rendszere

	2013	2012	2011	2010	2009
Elvándorlások száma	58	54	38	51	57
Odavándorlások száma	68	73	64	58	81

Forrás: KSH; Területi statisztikai adatok rendszere

Az **öregedési mutató** az idős korú népességnek (60–X éves) a gyermekkorú népességhez (0–14 éves) viszonyított arányát fejezi ki. Érdekes, hogy a fenti – térségi szinten – az átlagnál kedvezőbb képet adó mutatók ellenére a település öregedési mutatója a rosszabb, mint az előregedést, elvándorlást kiemelten elszenvető Keszthelyé.

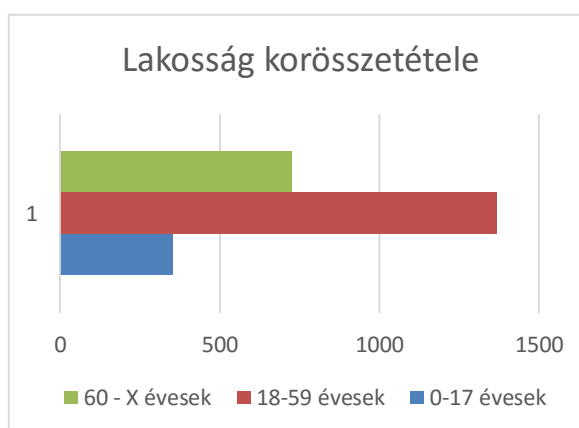
	2013	2012	2011	2010	2009
Vonyarcvashegy	246,2	239,0	241,5	233,9	221,6
Keszthely	230,4	227,2	220,0	213,0	205,6

Forrás: KSH; Területi statisztikai adatok rendszere és TEIR Integrált Településfejlesztési Stratégia tervezését támogató alkalmazás

A **népesség korösszetételét** tekintve általánosságban megállapítható, hogy az országos és megyei trendekhez hasonlóan az egész térség, egyúttal Vonyarcvashegy lakosságát is az előregedés jellemzi.

Az Aktív Társadalom Alapítvány által 2003-ban készített demográfiai helyzetkép és népesség előreszámítás szerint a Balaton régió egészében jelenleg 40 ezer a 65 évnél idősebbek

száma, arányuk jelenleg 15%, azonban 2041-re trendszerűen számuk 79 ezer főre változik, ami azt is jelenti, hogy a 65 év feletti népességben belüli aránya régiós szinten eléri a 30 százalékot.

Vonyarcvashegyen az elmúlt években a fiatal korosztály vonatkozásában nem volt megfigyelhető a Keszthelyre, és a járásra általában jellemző folyamatos csökkenés.

	2013	2012	2011	2010	2009
0-14 éves lakosok	292	287	277	274	278
60+ feletti lakosok	719	686	669	641	616

Forrás: KSH; Területi statisztikai adatok rendszere

2001 és 2011 között a lakónépességen belül járási szinten a 0-14 évesek aránya 15,6%-ról 13,1%-ra csökkent (Keszthelyen ez az érték 14,7%-ról 12,2 %-ra változott), míg Vonyarcvashegyen 14,6%-ról 11,5%ra csökkent, így az állandó népességen belüli arányok változása esetünkben is negatív képet mutat.

1.7.1.2 Háztartás, család

A 2011-ben lezajlott népszámlálás eredményei szerint Vonyarcvashegyen összesen 876 háztartást regisztráltak. 633 háztartás esetén beszélhetünk családháztartásról (egy/több család él együtt egy háztartásban – de döntően az egycsaládos háztartások a jellemzők).

Háztartások legfontosabb mutatói			
1 személyes	230	1 foglalkoztatott	268
2 személyes	288	2 foglalkoztatott	230
3 személyes	196	3+ foglalkoztatott	egy 61
4 személyes	98	Munkanélküli	háztartásban 27
5 személyes	50	Inaktív kereső	280
6 személyes	14	Eltartott	10

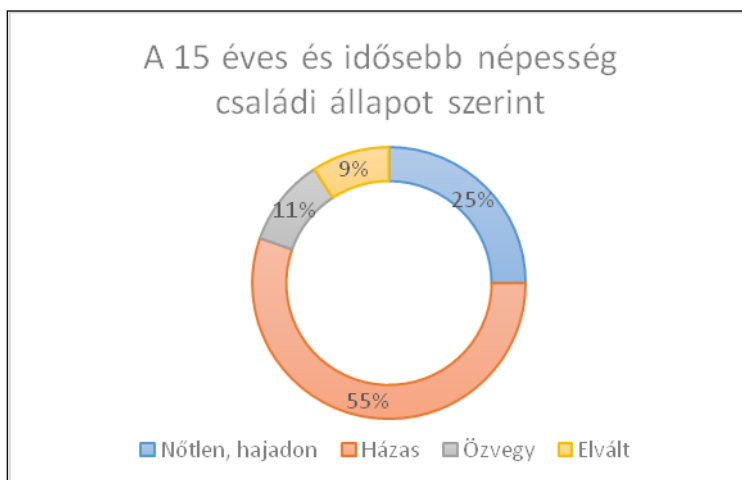
Forrás: KSH, 2011-es népszámlálási adatok

A háztartások 63,9%-a (5 646) családháztartást alkot, azaz egy vagy több családot foglal magába.

A nem családháztartás túlnyomó részét az egyszemélyes, egyedül élő személyek alkotják. 100 háztartásra Vonyarcvashegyen átlagosan 242 fő esik (járási átlag 235 fő), míg minden 100 háztartásban 106 kereső él (járási átlag: 99 fő).

Összesen 544 házastársi ill. élettársi kapcsolat van Vonyarcvashegyen, ebből 290 esetében született már 1 vagy több gyermek. 89 egyszülős család él a településen. 100 háztartásra 65 időskorú személy jut.

A foglalkoztatott nélküli háztartások aránya 36,2% Vonyarcvashegyen, amely alacsonyabb mind az országos (38,3%) átlagnál, viszont meghaladja a megyei (34,9%) átlagot.

1.7.1.3 Nemzetiségek

Az egyetlen számottevő nemzetiség a településen németek csoportja. 2001 óta számottevő növekedés tapasztalható: akkor mindösszesen a lakosság 0,9%-a vallotta magát németnek, 10 év alatt ez az érték 6,1%-ra nőtt. Ez nem csak helyi jelenség: az uniós csatlakozást követően megszűnt korlátozások miatt a közelmúltban erősödött fel újból az osztrákok és a németek érdeklődése a megye iránt. A Zalában élő 4400 fős német közösség száma 3,6-szeresére nőtt 2001 óta. A helységek 85 százalékában (219 helyütt) megtalálhatók. A legtöbb német ajkú a megyei jogú városokban telepedett le, ezen kívül népesebb csoportjuk él a Balaton környékén Cserszegtomajon, Gyenesdiáson, Keszthelyen, Vonyarcvashegyen és Hévízen.³

Tapasztalható még az oroszok és ukránok számának növekedése, ez azonban Vonyarcvashegyen egyelőre nem számottevő. A cigány (roma) kisebbség jelenléte Vonyarcvashegyen nem jelentős (2011-es népszámlálás során mindösszesen 4 fő vallotta magát cigánynak).

Nemzetiségi megoszlás	
Magyar	79,50%
Cigány (roma)	0,20%
Horvát	0,10%
Német	6,10%
Román	0,10%
Egyéb, nem hazai nemzetiség	0,90%
Nem válaszolt	18,90%

KSH, 2011-es népszámlálási adatok

1.7.1.4 Iskolai végzettség

Vonyarcvashegyen a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya 19%, amely kicsivel rosszabb, mint a járási átlag (22,5%). Mindazonáltal ugyanezt a mutatót az aktív korú lakossághoz viszonyítva, Vonyarcvashegy a járás legjobbjai közé tartozik 3,6%-os értékkel (hasonló értékekkel bír még Gyenesdiás, Hévíz, Balatonyörök és Alsópáhok).

A magasabb végzettségűek aránya is kedvezőbb az általános járási helyzetképhez viszonyítva. Keszthely és agglomerációja, mint gazdasági központ egyértelműen vonzza a kvalifikáltabb munkaerőt.

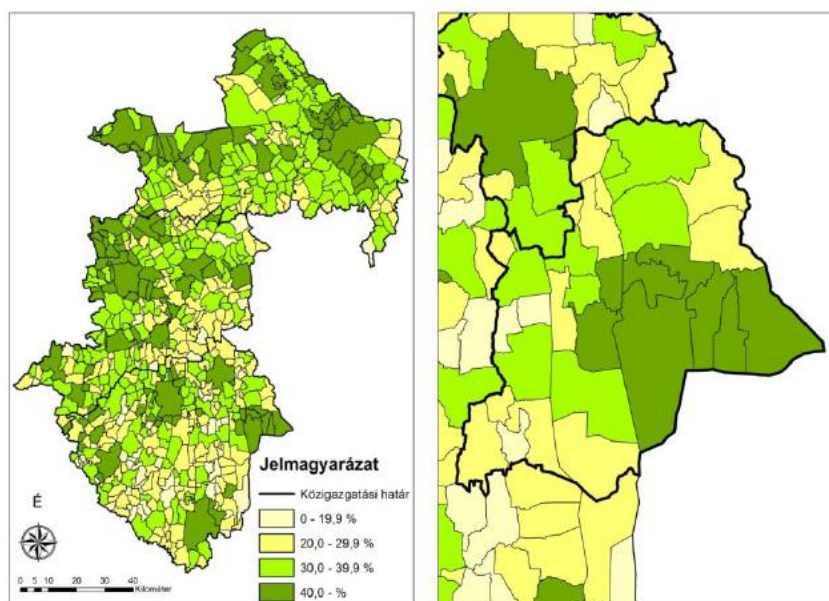
A 7 éves és idősebb népesség a legmagasabb befejezett iskolai végzettség szerint, 2011		
	Első évfolyamát sem végezte el	22
Általános iskola	1-7. évfolyam	185
	8. évfolyam	367
Középfokú iskola érettségi nélkül, szakmai oklevéllel		480
	Érettségi	611
Egyetem, főiskola stb. oklevéllel		341
Összesen		2006

KSH, 2011-es népszámlálási adatok

Járási szinten 15,6% a felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya, Vonyarcvashegyen ugyanez a mutató 16,9%. Ugyanilyen, csekély, de pozitív eltérés látható a középfokú végzettség esetében is: míg a járási átlag 50% körül mozog, Vonyarcvashegyen ez az érték 54,4%.

Általánosságban elmondható, hogy Vonyarcvashegy iskolai végzettségi mutatók tekintetében a járás (és a megye) kedvezőbb adottságú települései közé tartozik Gyenesdiással, Balatonyörökkel, Hévízzel, Alsópáhokkal, Cserszegtomajjal és Keszthellyel együtt.

³ KSH, 2011 Népszámlálás, Területi adatok, Zala megye

A 17 éven felüliek között a legalább érettségivel rendelkezők aránya a Nyugat-Dunántúlon, ill Keszthelyen és térségében, 2011, %⁴

Forrás: KSH, Népszámlálás, 2011

A neme aránya a végzettség tekintetében viszonylag kiegyensúlyozott, pozitív eltérés a nők felé csak a felsőfokú végzettségűek körben figyelhető meg, amely azonban illeszkedik az általános trendeknek.

1.7.1.5 Foglalkoztatottság

Az ország népessége gazdaságilag aktív (foglalkoztatott és munkanélküli), valamint gazdaságilag nem aktív (inaktív kereső, eltartott) népességből tevődik össze. A gazdaságilag aktív népesség aránya a 2011-es népszámlálási adatok alapján országos szinten 10 százalékponttal nőtt 2001 hasonló adataihoz képest, míg a gazdaságilag nem aktív népesség ugyan ezen időszak alatt közel 11 százalékponttal csökkent a teljes népességhez viszonyítva. Ez a tendencia érvényes mind a Nyugat-dunántúli régióra, mind pedig Zala megyére.⁵

	Népesség gazdasági aktivitás szerint (%)			
	Foglalkoztatott	Munkanélküli	Inaktív kereső	Eltartott
Vonyarcvashegy (2011)	44,0	3,8	31,0	21,2
Vonyarcvashegy (2001)	37,9	3,1	28,7	33,3
Keszthelyi járás (2011)	41,2	5,0	31,0	22,7

KSH, 2011-es és 2001-es népszámlálási adatok

Ahogy a fenti táblázat is mutatja, az elmúlt 10 évben jelentős változások mentek végbe a vonyarcvashegyi lakosság gazdasági aktivitása vonatkozásában. Jelentős pozitív változás következett be a foglalkoztatottak arányát tekintve, de emellett a munkanélküliek aránya is növekedett valamelyest. Kiugró a változás az eltartottak kategóriában, amely azonban nem

⁴ Keszthely Város ITS – Megalapozó Vizsgálat

⁵⁵ Keszthely Város ITS – Megalapozó Vizsgálat

csupán helyi jelenség – döntően a kedvezőtlenebb gazdasági helyzet általában megköveteli, hogy a háztartásokban az eddigieknél több aktív kereső legyen.

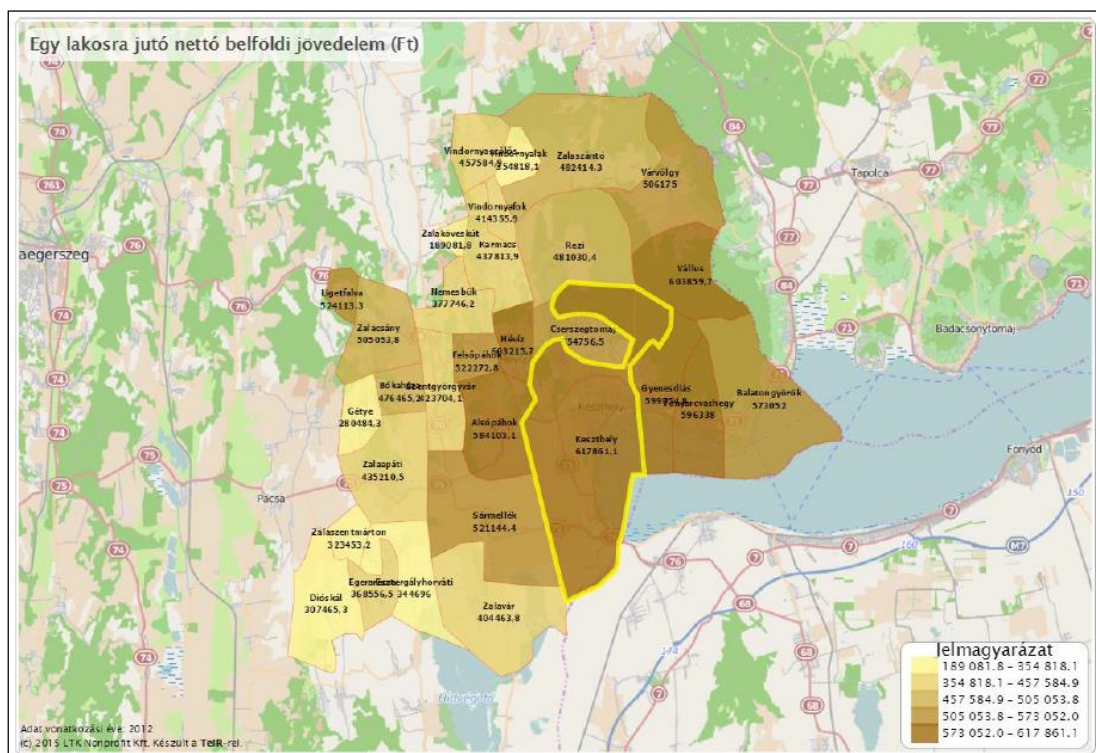
	Nyilvántartott álláskeresők éves átlagos száma (fő)*	Munkavállalási korú népesség száma (fő)	Relatív mutató (a nyilvántartott álláskeresők aránya a munkavállalási korú népességhez viszonyítva) (%)	Eltérés az országos átlagtól (%-pont)	Az értékelhető települések között hanyadik legalacsonyabb relatív mutatóval rendelkezik (max: 3154)
2014	49	1629	3,01	3,09	418
2013	68	1525	4,50	3,60	396
2012	72	1521	4,70	n.a.	n.a.
2011*	73	1517	4,81	n.a.	n.a.
2010*	105	1500	7,00	n.a.	n.a.
* éves összesített statisztika nem állt rendelkezésre, év végi adatokat vettünk figyelembe					
Forrás: Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat, Településsoros munkanélküliségi adatok					

A Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat éves statisztikáit vizsgálva az elmúlt 5 évben mindenképp pozitív trendeket figyelhetünk meg. Az álláskeresők aránya az aktív korú lakosságon belül mintegy felére csökkent – mindazonáltal ez nem kifejezetten helyi, hanem térségi jelenség. A 2014. végi állapot szerint Vonyarcvashegyen mindössze 5 fő tartós munkanélkülit tartottak nyilván (azon álláskeresők, akik 365 napon túl szerepelnek munkanélküliként a nyilvántartásban). Ez jóval kedvezőbb, mint pl. a keszthelyi átlag, ahol szinte minden negyedik álláskereső tartós munkanélkülinek számít és a térségi valamint országos adatsoroknál is jóval kedvezőbb képet mutat.

1.7.1.6 Jövedelmi viszonyok

Jövedelem nagyság tekintetében a keszthelyi járás települései nem alkotnak homogén egységet. Keszthely és szomszédos települései, köztük Vonyarcvashegy emelkedik ki a térségből, míg a járás nyugati településének lakosai kifejezetten alacsony jövedelmi szintet realizálhattak 2012-ben.⁶ Az egy lakosra jutó személyi jövedelemadó (SZJA) a térségben országos átlag körüli, és szintén megállapítható Keszthely-Hévíz és közvetlen szomszédos településeik dominanciája.

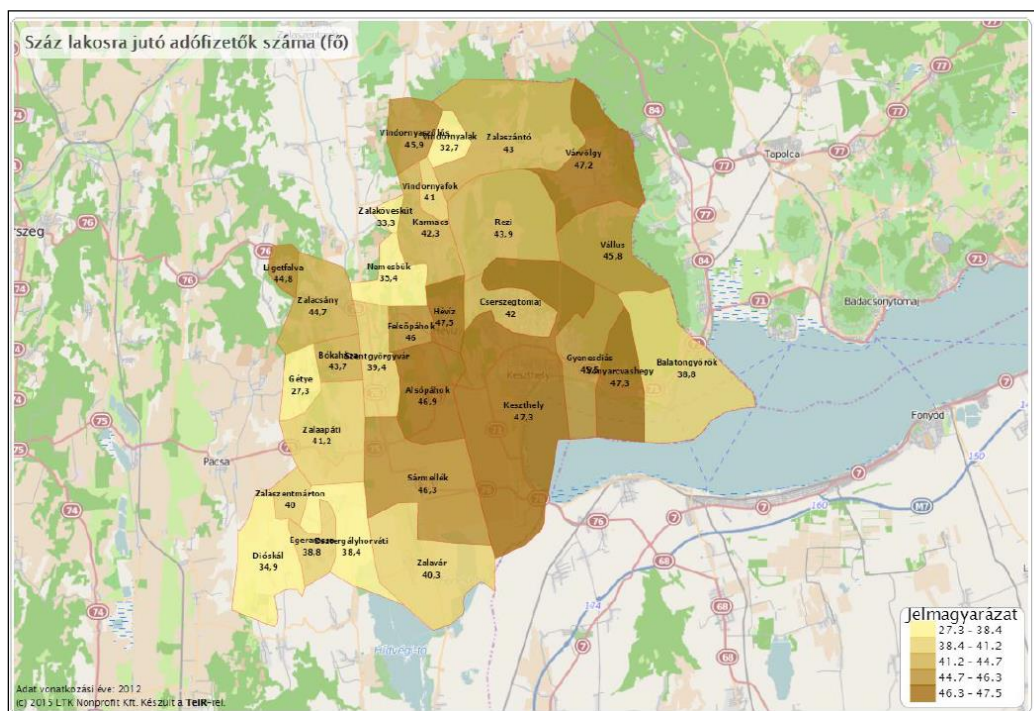
⁶ Keszthely Város ITS – Megalapozó Vizsgálat

*Egy lakosra jutó nettó belföldi jövedelem a Keszthelyi járásban, 2012, Ft
 Forrás: Lechner Nonprofit Kft.*

Az egy főállású lakosra jutó főállásból származó összes havi jövedelem 2012-ben átlagosan 1 610 894 Ft, míg az egyéni vállalkozások 1 699 532 Ft, a társas vállalkozások 3 522 842 Ft, a mezőgazdasági termelők 57 079 Ft évi átlagos jövedelmet értek el.

Adófizetők száma (db)	1145
SZJA összes (Ft)	261 684 588
Összes belföldi jövedelem (Ft)	1 693 851 737
<i>Forrás: NAV, SZJA adatok 2012</i>	

Száz lakosra jutó adófizetők száma, 2012, fő

Forrás: Lechner Nonprofit Kft.

A jövedelmi viszonyok alakulásának bemutatásához a különféle szociális ellátásokat igénybe vevők körnek, illetve az ellátások mértékének vizsgálata is elengedhetetlen.

	Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők éves átlagos száma (fő)	Rendszeres szociális segélyben részesítettek éves átlagos száma (fő)	Rendszeres szociális segélyre felhasznált összeg (ezer Ft)
2013	32	2	755
2012	33	3	1 051
2011	38	5	1 395
2010	49	2	691
2009	44	4	839
2008	40	6	2 620
2007	28	9	2 612
2006	30	1*	176*

** teljes éves adat nem áll rendelkezésre a T-Star adatbázisban, 2006 második felét fedi le*

Forrás: KSH, T-Star adatbázis

A gyermekvédelmi támogatásra jogosultak számának alakulása képet ad a település családjainak általános anyagi helyzetéről. Az utóbbi évben szerencsés pozitív tendencia figyelhető meg – 5 év alatt majdnem felére esett vissza a jogosultak köre. Mindazonáltal a gazdasági válság előtti szintet nem sikerül egyelőre újra elérni, és az idősoros adatok vizsgálata hűen mutatja a családok anyagi stabilitásának sérülékenységét. A rendszeres szociális segélyben részesülők száma évről-évre változatos képet mutat. A számok egy valamelyest javuló trendet tükröznek, viszont tekintettel arra, hogy Vonyarcvashegy teljes lakosságszámát tekintve e jogosultak aránya elenyésző, így érdemi szociális problémáról nem beszélhetünk.

1.7.1.7 Életminőség

2001 és 2011 között Vonyarcvashegyen a lakások számában komoly növekedés történt, mintegy 257 lakással lett több a településen (míg a 2001-es népszámláláskor összesen 725 lakást vettek nyilvántartásba, addig 2011-ben 982 db-ot.). A gyarapodás döntően a 3 szobás és annál nagyobb lakások esetében történt.

	Lakás		Lakott üdülő	Lakott egyéb lakóegység
	Lakott	Nem lakott		
2011	813	169	12	1
2001	661	24	18	0

Forrás: KSH, 2011-es és 2001-es népszámlálási adatok

	Szobaszám				Magán	Tulajdon		Használati jogcím		
	1	2	3	4+		Önkormányzat	Más szervezet ill. intézmény	Tulajdon	Bérllet	Más jogcím
2011	23	196	281	494	983	0	11	810	14	1
2001	38	189	223	277	719	2	4	659	11	9

Forrás: KSH, 2011-es és 2001-es népszámlálási adatok

A lakásállomány döntő része az 1970-80-as évek során épült. A lakások döntő része összkomfortos (720 db) illetve komfortos (259 db), félkomfortos, komfort nélküli illetve zűkséglakások száma a településen elenyésző. A lakások nagysága (szobaszám) messze az országos átlag felett van: a 4 és több szobás lakások Vonyarcvashegyen a lakásállomány mintegy 50%-át teszik ki, míg az országos átlag 20 % körül van.

Vonyarcvashegyen, a térség üdülő-jellege következtében igen jelentős az üdülőként számontartott ingatlanok száma – ez jóval meghaladja a lakásként nyilvántartottak számát is.

A településen a lakóegységek kihasználtsága kedvező, bár 2001-hez képest csökkent a lakáscélú ingatlanok közül a lakottak aránya: míg 2001-ben az összes lakás 96,5 %-ában laktak, addig 2011-ben már csak 82,8 %-ában.

Lakásállomány építés ideje szerint (db)	
1946 előtt épült	27
1946-1960	26
1961-1970	111
1971-1980	267
1981-1990	196
1991-2000	174
2001-2005	80
2006-2011	113

Forrás: KSH, 2011-es népszámlálási adatok

A lakásállomány mintegy 92,3%-a be van kötve a közüzemi ivóvízhálózatba, 88,2%-ka pedig a szennyvízhálózatba.

1.7.2 Térbeli-társadalmi rétegződés, konfliktusok, érdekviszonyok

Mint azt már a megalapozó tanulmány korábbi részeiben is említettük, a Keszthely-Hévíz környéki agglomeráció évek óta kedvelt célterülete a letelepedni vágyóknak. Míg Keszthely lakossága évről évre csökken, a környező településeken, így Vonyarcvashegyen is, ez a tendencia nem vagy csak minimális mértékben figyelhető meg. Több környező településen (így pl. Cserszegtomajon, Alsópáhokon) az újonnan betelepülők a régebbi helyi lakosoktól eltérő anyagi-szociális helyzete számos konfliktust eredményez, ez a jelenség azonban kevésbé jellemző Vonyarcvashegyre. A kiköltözési hullám erősödése az ingatlanárak emelkedésével is együtt járt, amely valamelyest megnehezítheti a helyben maradni szándékozó, önálló életet teremteni kívánó fiatalok ingatlanhoz jutását.

Mindenképp kiemelendő jelenség, hogy külföldiek egyre nagyobb számban választják a települést állandó lakóhelyüknek (vagy legalábbis az év döntő részét töltik itt). Igen szembetűnő a német ajkú közösség létszámának megsokszorozódása az elmúlt évtizedben. Számottevő konfliktusról a magyar lakosság és a külföldiek között nem tudunk beszámolni, integrációjuk a helyi közösségbe azonban mindenképp lassú folyamat. Egyre több orosz és ukrán kíván Vonyarcvashegyen (és a Balaton-parti, Hévíz-környéki településeken általában) letelepedni, számuk helyben egyelőre nem olyan jelentős, hogy a kulturális különbségek komolyabb konfliktusokhoz vezettek volna.

Vonyarcvashegyen működő vállalkozások döntő részben az idegenforgalom, vendéglátás területén működnek, erős szezonális jellemzi őket, amely az ezeket működtető, ezekben dolgozó helyi lakosok munkavállalási lehetőségeit is befolyásolja. A település Keszthely gazdasági vonzáskörzetéhez tartozik, jelentős a napi rendszerességgel ingázók száma. Szerencsére azonban mégsem beszélhetünk alvótelepülésről Vonyarcvashegy esetében, bár

a turisztikai szezon végeztével az idegenforgalom-vendéglátás munkavállalóinak nagy része külföldön vállal munkát a téli szezonra.

A nyári időszakban a település lakossága a csúc szezon alatt akár meg is sokszorozódik. A jelentős üdülőállomány ilyenkor szinte teljes kihasználtsággal működik (míg az év többi részében nagy része üresen áll), a vendégek, és a mindennapi életüket élni vágyó helyiek között számos konfliktus alakul ki (zsúfoltság, kellemetlen, zavaró zaj, közlekedési nehézségek, stb. miatt elsődlegesen).

1.7.3 Települési identitást erősítő tényezők (történeti és kulturális adottságok, társadalmi élet, szokások, hagyományok, nemzetiségi kötődés, civil szerveződések, vallási közösségek stb.)

Vonyarcvashegy turisztikai koncepciójának sarokköve a **Buli-Lendület-Fiatalság** hármasa, amelynek fontos elemét képezi a sport, az aktív időtöltés. E hármas mottó ugyan elsődlegesen a településnek turisztikai célcsoportok számára történő pozicionálására szolgál, mégis az itt élők számára is jelentőséggel bír. Különösen a **sport – aktív időtöltés** iránti igény emelhető ki, amely a turisztikai főszezon kívül is egyre észrevehetőbb szerepet játszik a település mindennapi életében. Vonyarcvashegy jövőbeni továbbfejlődésének is előreláthatólag meghatározó eleme lesz a sportinfrastruktúra fejlesztése és az ehhez kapcsolódóan a vállalkozói szféra fokozódó jelenléte e területeken, illetve természetesen a civil szerveződések is egyre több helyi lakos bevonására lesznek képesek.

A keszthelyi térség arculata szempontjából meghatározó a **Festetics-örökség**, amely jelenleg elsődlegesen az építészeti örökségben él tovább. Ennek egyik kiemelt eleme a Helikon Taverna felújított épülete és az abban berendezett szőlészeti-borászati kiállítás. A Festetics-örökséget egyenlőre nem sikerült egységes gondolatá öszefogva térségi turisztikai terméké fejleszteni, pedig abban komoly potenciál rejlik és a nemzetközi turisztikai piacokon is lendületet adhat a környéknek.

A jövőbe tekintve a település számára, a Festetics-örökség hagyományaihoz igazodva a **mandula** jelenthet egy alternatív/kiegészítő arculati elemet. A településkép szempontjából meghatározó lehet a mandulafák folyamatos telepítése, emellett pedig a gyümölcséből készíthető termékek sora valós turisztikai marketing értékkel is bírhat annak megfelelő kommunikációja esetén. Szükség lesz a jövőben mind a lakosság aktív bevonására a mandula, a mandulatermesztés, mint egyedi vonyarcvashegyi vonás erősítése érdekében, azért, hogy ne csupán a több-kevesebb időre ideérkezők számára legyen az szuvenir, hanem az itt élők is valóban magukénak tudhassák e újjáélesztett hagyományt.

Civil élet

A kulturális programok nagy része a Művelődési Házon keresztül szerveződik, viszont egyes területeken néhány civil szerveződés működése meghatározó, így különösen az alábbiak:

Szent Mihály-hegy Védő és Vendégváró Egyesület: tagjai elsősorban a nyugdíjas korosztályból kerülnek ki. Tevékenységük elsősorban a **Szent Mihály-domb** környezetének rendben tartásához, a kapcsolódó hagyományok ápolásához kapcsolódik, de emellett sajátos

önképző körként is működik (rendszeres ismeretterjesztő előadások a tagok számára, kiállítás,- és színházlátogatások, egyéb kisebb kirándulások).

Szintén a szenior korosztály számára bír közösség-szervező, közösségmegtartó erővel a **vonyarcvashegyi Nyugdíjas Klub** működése.

A **Vonyarcvashegyi Sportegyesület** működését és eredményeit a Sport alcím alatt mutatjuk be jelen dokumentumban. Az Egyesület az itt élő gyermekek és felnőttek számára biztosít megfelelő szabadidős tevékenységet és hozzásegíti őket a megfelelő egészséges életvitel kialakításához.

Vonyarcvashegyi Iskola Tanulóíért, a Tehetségekért Közalapítvány: háttértámogatást biztosít a vonyarcvashegyi iskola tanulóinak tanulmányi előremenetele érdekében.

Nők a Balatonért Egyesület helyi csoportja (Keszthely és térsége csoport): az Egyesület célja, hogy a Balaton környezeti, természeti és kulturális értékeit megőrizze, megvédje, környezettudatos magatartást alakítson ki az itt élő és a tavat szerető emberekben. Elsősorban azokon a területeken, ahol a nők – sajátos szerepük révén – a legtöbbet tehetik, úgy mint tájékoztatók, akciók, programok szervezésével, kapcsolatok építésével a Balaton térségében, az országban, és a határokon túl.

Fontos szerep jut még az informálisan szerveződő, de annál aktívabb **óvodai, iskolai szülői munkaközösségeknek**, akik elsősorban az érintett intézmények mindennapi működését segítik, javítják a tanulás feltételeit (pl. épületek festése).

1.8 A település humán infrastruktúrája

1.8.1 Humán közszolgáltatások

1.8.1.1 Oktatás

Óvoda	2013	2009	2005
Óvodai feladatellátási helyek száma (db)	1	1	1
Óvodai férőhelyek száma (db)	75	75	60
Óvodába beírt gyermekek száma (fő)	53	54	44
Óvodai gyermekcsoportok száma (db)	3	3	2
Óvodapedagógusok száma (fő)	6	5	4
Általános iskola			
Általános iskolai feladatellátási helyek száma (db)	1	1	1
Általános iskolai osztályok száma a nappali oktatásban (db)	8	8	9
Általános iskolai tanulók száma a nappali oktatásban (fő)	182	170	177
Más településről bejáró tanulók száma (fő)	59	62	n.a.

Az önkormányzati törvény értelmében az **általános iskolai oktatás** biztosítása már nem tartozik a kötelező önkormányzati feladatok körébe. Az Eötvös Károly Általános Iskola működtetése 2013-tól, fenntartása 2015. szeptember 1-jétől került át a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ (KLIK) feladatkörébe. Az iskolát nem csak vonyarcvashegyi, hanem balatonedericsi és balatongyöröki gyerekek is látogatják. Az iskolának Balatonedericsen tagiskolája működik (dr. Nagy Endre Tagiskola, szintén a KLIK

fenntartásában). Az iskola a keszthelyi tankerülethez tartozik. Az elmúlt évtized adatait vizsgálva érdemi változást nem látunk az iskola látogatottságában, kihasználtságában.

Logopédiai, fejlesztőpedagógiai és gyógypedagógiai ellátás Keszthelyen érhető el.

Az óvodai nevelést Balatongyörökkel közös társulás formájában biztosítja a település. A Vonyarcvashegyi **Nyitnikék Óvoda Intézményfenntartó Társulás** kereti között Vonyarcvashegyen található az intézmény székhelye, míg Balatongyörökön tagóvoda működik. Az óvodába jellemzően helyi gyermekek járnak. Az elmúlt évtizedben (a 2005-ös adatokhoz képest) a férőhelyek bővítése történt az óvodában, a kihasználtsági mutató közel azonos maradt.

A településen **családi napközi** is működik, ahol 1 és 3 év közötti gyermekek napközbeni ellátása történik meg. A napközi nem csupán Vonyarcvashegyről, hanem a környező településekről is fogad gyerekeket. A Cseri-Pagony Családi Napközi fenntartója a LEN-KI BABA Humánszolgáltató Nonprofit Kft.

A sok évtizedes múltra visszatekintő, keszthelyi Festetics György **Zeneiskolának** kihelyezett tagozata működik Vonyarcvashegyen, a Zalai Balaton-part Ifjúsági Fúvószenekar magjának helyi képzését is biztosítva ezáltal.

Az oktatási, továbbtanulási lehetőségek szempontjából Vonyarcvashegy igen kedvező helyzetben van. Keszthelyhez való közelsége, a tömegközlekedési lehetőségek révén az iskolaválasztás szempontjából Keszthely a vonyarcvashegyi tanulók körében a leggyakoribb választás. Kiterjedt nevelési-oktatási intézményhálózata révén Keszthely méltán viseli iskolavárosi, egyetemvárosi rangját. A város funkciójához és a városhierarchiában betöltött szerepéhez illeszkedően az oktatási intézmények területén is teljes értékű funkciókkal bír. Iskolahálózatában megtalálható a bölcsődétől az általános iskolákon át, középfokú oktatástól a felsőfokú oktatásig a közoktatás minden eleme.

Keszthelyen jelenleg 5 középfokú oktatási intézmény, ebből 1 gimnázium található, 67 osztályban 1854 diák tanul: Keszthelyi Vendéglátó, Idegenforgalmi, Kereskedelmi Szakképző Iskola és Kollégiuma (VSZK); Vajda János Gimnázium, az Asbóth Sándor Szakközépiskola, Szakiskola és Kollégium, a Közgazdasági Szakközépiskola, a Nagyváthy János Szakközépiskola és Kollégium, és a Farkas Edit Szakképző Iskola. A járás egyéb települései közül egyedül Hévízen található középfokú oktatási intézmény, a Bibó István Alternatív Gimnázium és Szakközépiskola.

Szintén Keszthelyen működik a Pannon Egyetem Georgikon Kara, ahol hagyományaihoz híven elsődlegesen mezőgazdasághoz illetve környezet- és természetgazdálkodáshoz kapcsolódó képzések választhatók. A BSc és MSc szakok mellett a karon felsőoktatási szakképzés valamint szakmérnöki és PhD képzés is folyik. A Kar ad helyt a veszprémi székhelyű Pannon Egyetem Agrártudományi Centruma székhelyének. A kar részeként Biotechnológiai és Bioinnovációs Központ került kialakításra.

1.8.1.2 Egészségügy

A településen orvosi rendelő működik, ezen belül háziorvosi rendelő, fogorvos, gyermekorvosi rendelő, védőnői szolgálat is működik. Ezen kívül egyéb egészségügyi ellátást biztosító intézmény nem található a településen. Vonyarcvashegyen egy gyógyszertár is működik.

A kórházi ellátást a vonyarcvashegyi lakók számára a keszthelyi Városi Kórház biztosítja. A **keszthelyi Városi Kórház** működő kórházi ágyainak száma 242 db (amihez jön további 264 kórházi ágy a Hévízgyógyfürdő és Szent András Reumakórházban). A Kórház 242 ágyából 108 ágyon folytatnak aktív ellátást. Az Intézményben 134 krónikus ágyon krónikus és rehabilitációs ellátást végeznek.

A Kórház az elmúlt évek során jelentős fejlődésen ment keresztül. Az „A” épülettömb két szintjének teljes felújítása megtörtént, az 50 ágyon kialakított rehabilitációs osztály a neuromuszkuloszkeletális rehabilitációs profil kiszélesítését teszi lehetővé. Uniós támogatással megvalósult a rehabilitációs szolgáltatások fejlesztése is.

A „Struktúraváltás támogatása a járó- és fekvőbeteg ellátás fejlesztésével” kiírás segítségével szintén európai uniós támogatás felhasználásával valósul meg a két térségi kórház infrastrukturális fejlesztése. Az intézményfejlesztési irány a Keszthelyi Kórház és a Hévízgyógyfürdő és Szent András Reumakórház konzorciális pályázatában a funkcionális integráció elmélyítése. A betegellátás szakmai integrációja a járóbeteg-ellátás profiltisztítására, a radiológia, a központi sterilizáló és a labordiagnosztika centralizációjára, egyben modernizálására irányul. A CT diagnosztika létrehozása kiemelt fejlesztési célterület Keszthelyen. Az informatikai fejlesztések a funkcionális integráció fontos elemei. A projekt keretében 953 448 652,- forintnyi fejlesztés valósul meg a közeljövőben.⁷

1.8.1.3 Szociális ellátás

Az alábbi táblázatokban mutatjuk be az önkormányzat által biztosított szociális ellátások, juttatások főbb kategóriáit.

⁷ Keszthely Város ITS – Megalapozó Vizsgálat, 2015

	2012		2013		2014	
	támogatásra jogosultak száma (fő)	támogatásra felhasznált összeg (ezer Ft)	támogatásra jogosultak száma (fő)	támogatásra felhasznált összeg (ezer)	támogatásra jogosultak száma (fő)	támogatásra felhasznált összeg (ezer)
	Nyugdíjkorhatárt öt éven belül betöltőknek jutatott támogatás	3	n.a.	2	n.a.	3
Rendszeres szociális segély	3	1 051	2	755	3	590
Foglalkoztatást hely. támogatás	17	3 241	23	3 677	16	2 354
Rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény	34	383	25	371	23	296
Ápolási díj	3	1 151	2	708	5	1 130
Lakásfenntartási támogatás	17	1 153	19	1 156	16	909
<i>Forrás: önkormányzati adatszolgáltatás</i>						

Az Önkormányzat a házi segítségnyújtást és a jelzőrendszeres házi segítségnyújtást az önkormányzat társulási megállapodás alapján **Keszthely és Környéke Többcélú Kistérségi Társulás Szociális Szolgáltató** útján biztosítja. Továbbá családsegítő szolgáltatást biztosít a Zalaszentőrszékhelyű **Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat** közreműködésével. Ezen kívül az Önkormányzat azoknak a szociálisan rászorultaknak a legalább napi egyszeri meleg étkezéséről gondoskodik, akik azt önmaguk, illetve eltartottaik részére tartósan vagy átmeneti jelleggel nem képesek biztosítani.

A **Keszthely és Környéke Kistérségi Többcélú Társulás Szociális Szolgáltató Központ** (8360 Keszthely Csók I. u. 1/A, telephely: 8360 Keszthely Kossuth u. 42) fenntartója Keszthely és Környéke Kistérségi Többcélú Társulás (alapítás ideje 2007. június).

Az intézmény szolgáltatásai: házi segítségnyújtás, jelzőrendszeres házi segítségnyújtás, családsegítés, gyermekjóléti szolgáltatás; finanszírozása állami normatíva alapján, illetve a települések hozzájárulásaiból tevődik össze. Foglalkoztatottak száma: 43 fő főállásban, 6 fő tiszteletdíjas, 1 fő megbízási jogviszonyban, 3 fő közmunkaprogramban.

	2012	2013	2014
Önkormányzati segély (ezer Ft)	730	335	700
Ösztöndíj jellegű támogatás (ezer Ft)	680	945	870
Gyermekszületéssel kapcsolatos támogatások (ezer Ft)	700	550	1900
<i>Forrás: önkormányzati adatszolgáltatás</i>			

A Szociális Szolgáltató Központ a korábbi, Keszthely – Hévízi Kistérségi Társulás megalakulását követően, 2007. júniusában jött létre, feladati folyamatosan bővültek, jelenlegi ellátási formáit 2012 – re érte el. Keszthely és Környéke Kistérségi Többcélú Társulás települési önkormányzatai a Szociális Szolgáltató Központon keresztül biztosítják, az 1993 évi III. Szociális törvény 59. § (1) bekezdése és a 1997. évi XXXI. Gyermekvédelmi törvény 15 § (2) bekezdése alapján azokat az alapszolgáltatásokat, amelyekkel segítséget nyújtanak a szociálisan rászorulóknak részére saját otthonukban és lakókörnyezetükben önálló életvitelük

fenntartásában, valamint egészségi állapotukból, mentális állapotukból vagy más okból származó problémáik megoldásában. A Szociális Szolgáltató Központ biztosítja a házi segítségnyújtás, a jelzőrendszeres házi segítségnyújtás, a támogató szolgáltatás, családsegítő és gyermekjóléti szolgálat önálló szakmai egységként történő működtetését. A szakmai egységek önálló szakmai irányítás alatt álló szervezeti egységek. A szakmai egységeket az egyes szolgáltatások vezetőjére meghatározott képesítési előírásoknak megfelelő kinevezett vezető irányítja.

Vonyarcvashegy a Központ fentiekben bemutatott szolgáltatásaiból a házi segítségnyújtást és a jelzőrendszeres házi segítségnyújtást veszi igénybe.

A szolgálat a **házi segítségnyújtás** keretében a szolgáltatást igénybe vevő személy saját lakókörnyezetében biztosítja az önálló életvitel fenntartása érdekében szükséges ellátást. Így különösen: az alapvető gondozási, ápolási feladatok elvégzését, az önálló életvitel fenntartásában, az ellátott és lakókörnyezete higiénias körülményeinek megtartásában való közreműködést, a veszélyhelyzetek kialakulásának megelőzésében, illetve azok elhárításában való segítségnyújtást.

A **jelzőrendszeres házi segítségnyújtás** a saját otthonukban élő, egészségi állapotuk és szociális helyzetük miatt rászoruló, a segélyhívó készülék megfelelő használatára képes időskorú vagy fogyatékos személyek, illetve pszichiátriai betegek részére az önálló életvitel fenntartása mellett felmerülő krízishelyzetek elhárítása céljából nyújtott ellátás. Jelzőkészülékek riasztását fogadó diszpécser központ helye: Keszthelyi Vagyonvill 2000 Kft. Keszthely, Kisfaludy utca 3.

A **Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat Zalasántó** (8353 Zalasántó, Fő u. 3.) biztosította szociális alapszolgáltatások között az alábbiakat biztosítja Vonyarcvashegyen:

- **Családsegítés szolgáltatás** keretében az életvezetési problémákkal, szociális gondokkal küzdő családok, illetve személyek szociális és mentálhigiénés ellátását biztosító személyes gondoskodást nyújtó ellátás. A társult települési önkormányzatok közigazgatási területén az 1993. évi III. tv. 64-65. §-aiban meghatározottak alapján a családsegítés az alábbi feladatok megvalósítására terjed ki:
 - a családi szociális feszültségek okainak feltárása
 - a megoldásokra javaslat készítése és segítségnyújtás
 - életvezetési /pl. nevelési, pszichológiai, egészségügyi/ tanácsadás vagy ennek megszervezése
 - az egyének, a családok kapcsolatkésztségének javítása
 - krízishelyzetben segítő beavatkozás
 - speciális támogató, önszorgító csoportok szervezésének, működtetésének segítése
 - természetbeni, anyagi és személyes támogatások közvetítése
 - hivatalos ügyek intézésének segítése
 - együttműködés más intézményekkel, társadalmi szervezetekkel, csoportokkal.
- A **gyermekjóléti szolgáltatás** keretében a Szolgálat a gyermekjóléti szolgáltatás szervezési, szolgáltatási és gondozási feladatokat látja el. A gyermekjóléti szolgáltatási feladatok, a gyermekek testi, lelki egészségének, családban történő nevelésének elősegítése érdekében 1997. évi XXXI. tv. 39-40. §-ai alapján:
 - a gyermeki jogokról, támogatási formákról való tájékoztatás
 - a támogatáshoz történő hozzájárulás elősegítése

- a családtervezési, nevelési, egészségügyi és káros szenvedélyek megelőzését célzó tanácsadás
- szociálisan rászorult várandós anyák támogatása, segítése
- veszélyeztetettséget észlelő jelzőrendszer működtetése, az előidéző okok feltárása
- család- és utógondozás biztosítása
- az egészségügyi és szociális ellátását, valamint hatósági beavatkozás kezdeményezése
- helyettes szülői hálózat szervezése.

1.8.1.4 Kultúra

A vonyarcvashegyi kulturális szolgáltatások és programok elsődlegesen a **Művelődési Ház és Könyvtár** szervezésében valósulnak meg. A Könyvtár általános közművelődési feladatokat is ellát a nyilvános könyvtári szolgáltatás biztosítása mellett. Működési területe a teljes települést lefedi, a szomszédos települések mindegyike rendelkezik hasonló intézménnyel. Az intézmény üzemeltetője az Önkormányzat, az intézmény kb. 60 %-os kihasználtsággal működik.

Legközelebbi mozik: Hévíz, Tapolca

Legközelebbi színház: Balatoni Kongresszusi Központ Keszthelyen, mint befogadó színház; Zalaegerszeg; Veszprém

A térség kulturális életének központja Keszthely (illetve Hévíz). Az itt szervezett kulturális események, illetve a járasszékhely egyes intézményeinek szolgáltatásai nem csak a keszthelyieket célozzák, hanem a keszthelyi vonzáskörzet egészét, így többek között a vonyarcvashegyi lakókat is.

A **Goldmark Károly Művelődési Központ** 1952 óta szolgálja ki Keszthely város művelődési és kulturális igényeit. A felújított színház 2002-es átadásával az intézmény - amely közművelődési színtérként, színházként, és kongresszusi központként egyaránt funkcionál - a környék legnagyobb rendezvényszervezőjévé vált. Kulturális tevékenysége szerteágazó: befogadó színházként színházi előadásokat mutat be, hangversenyeket, koncerteket, kiállításokat szervez, széleskörű kínálatot biztosít az ismeretterjesztő előadássorozatoknak, kluboknak, szakköröknek, tanfolyamoknak. A hagyományos rendezvények mellett szervezője, társszervezője, lebonyolítója olyan nagyszabású fesztiváloknak, mint a Helikoni Ünnepségek, a Zalai Borcégér, a Keszthelyfeszt vagy a Balaton Filmfesztivál.

A **Balaton Kongresszusi Központ** korszerű, professzionális technikával, elegáns, minden igényt kielégítő termeivel a vidék elsőként átadott konferenciahelyszíne.

A **Fejér György Városi Könyvtár** a tevékenységi területét nem csak Keszthely városára, hanem 3 kistérség teljes területére értelmezi. A Könyvtár ellát városi és területi feladatokat egyaránt. A Fejér György Városi Könyvtár európai uniós támogatásoknak köszönhetően nem csak befogadója a városban népszerű iskolarendszeren kívüli tanfolyamoknak, képzéseknek (helyszín, IKT háttér, eszközök biztosítása), hanem aktív szervezője, lebonyolítója is lett. A Gyermekkönyvtár több mint 28 ezer kötet mellett számos érdekes programot, rendezvényt, tanórán kívüli foglalkozásokat szervez.⁸

⁸ Keszthely ITS – Megalapozó Vizsgálat, 2015

1.8.1.5 Sport

Szabadtéri, önkormányzati kezelésben lévő sportlétesítmények: nagy méretű élőfüves focipálya, szabvány méretű aszfalt burkolatú kézilabdapálya, 2 db strandröplabda pálya, 1 db műfüves kisméretű focipálya.

Zárt tornaterem: az általános iskola épületéhez kapcsolódó, a szabvány kosárlabda pályánál kisebb tornaterem, amely lelátóval nem rendelkezik, tehát befogadóképessége kb. 20-25 fő.

Vonyarcvashegyen a Nagyközség méretéhez mérten élénk sportélet zajlott és zajlik jelenleg is. A Vonyarcvashegy Sportegyesület 1991-ben alakult, több szakosztállyal:

- Női Kézilabda Szakosztály
- Férfi Kézilabda Szakosztály
- Petanque Szakosztály
- Off-road Szakosztály
- Futball Szakosztály
- Asztalitenisz Szakosztály
- Vitorlás Szakosztály
- Teke Szakosztály

A nyári időszakban az infrastrukturális feltételek a szabadtéri sportokhoz kielégítőek, viszont a téli időszakban komoly kapacitáshiány jelentkezik.

A nagy méretű élőfüves futball-pálya – extrém időjárás viszonyokat leszámítva – alkalmas a bajnoki mérkőzések lejátszására, de a vízhez közeli elhelyezkedése miatt sokszor nedves a talaj, a téli időszakban történő használat rontja a pálya talajminőségét. A strand területén lehetőség van strandfoci üzésre is.

Az elmúlt évek komoly fejlesztése a sporttelep felújítása volt. A Magyar Labdarúgó Szövetség, a látvány-csapatsportok támogatásának adókedvezménye sporttelep felújítási program keretén belül 7 millió Ft vissza nem térítendő támogatással támogatta a Vonyarcvashegyi Sportegyesületet (1,5 millió Ft önrész mellett), amelyhez az Önkormányzat további 5 millió Ft-tal járult hozzá.

A vonyarcvashegyi Balaton-parti **Lidó strand** népszerűsége a fiatalok körében elsősorban a sokszínű sportszolgáltatásoknak köszönhető. Található itt többek között szörfiskola, vizisípálya, sportpályák (pl. strandfoci, strandröplabda, strand kézilabda), fitneszpark, vízi aerobik, kerékpárkölcsonzó, vitorlázási lehetőség.

1.8.2 Esélyegyenlőség biztosítása

Vonyarcvashegy alapos, jól átgondolt és tiszta célokat lefektető Helyi Esélyegyenlőségi Programmal rendelkezik.

A helyi esélyegyenlőségi célcsoportok vonatkozásában alkotott **helyi jogszabályok** (a legtöbb esélyegyenlőségi témakörre, célcsoportra vonatkozó jogi háttérrel a központi jogalkotás adja):

Vonyarcvashegy Nagyközség Önkormányzata Képviselő-testületének 15/2003. (VI.27.) rendelete a gyermekvédelmi helyi szabályozásról, amelynek értelmében a gyermekek védelmét az önkormányzat pénzbeli, természetbeni, illetve személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátásokkal biztosítja. Ezen ellátások lehetnek: pénzbeli, természetbeni ellátások; rendszeres gyermekvédelmi támogatás; rendkívüli gyermekvédelmi támogatás; óvodáztatási támogatás; személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátások; gyermekjóléti szolgálat; gyermekek napközbeni ellátása érdekében működtetett óvoda, általános iskolai napközi; gyermekek átmeneti gondozása.

Vonyarcvashegy Nagyközség Önkormányzata Képviselő-testületének 7/2011. (III.31.) rendelete a szociális gondoskodás helyi szabályairól, amelynek értelmében az alábbi alapszolgáltatásokat biztosítja a település lakói számára: időskorúak járuléka; rendszeres szociális segély; bérpótló juttatás; helyi lakásfenntartási támogatás; ápolási díj; átmeneti támogatás; temetési segély; közkölségen történő temettetés; felsőoktatási önkormányzati ösztöndíj; közgyógyellátás; újszülött gyermekek támogatása; egészségügyi szolgáltatásra való jogosultság megállapítása; étkeztetés; házi segítségnyújtás; családsegítés; jelzőrendszeres házi segítségnyújtás; támogató szolgáltatás.

Elégtelen **lakhatási körülményekkel** bíró lakás nem található a településen. Szegregátum, telep ugyancsak nem található Vonyarcvashegyen. Lakásfenntartási támogatást az Önkormányzat minden esetben természetben folyósítja, jellemzően a közüzemi szolgáltatóknak közvetlenül (átlagosan évente 25 háztartás részesül ilyen támogatásban).

Roma nemzetiségi önkormányzat nem működik a településen.

A közintézmények **akadálymentesítettsége** csak részlegesen megoldott. A Polgármesteri Hivatal bejárata rámpás kialakítású, de a Hivatal már az emeleten van, tehát kerekesszékekkel nem megközelíthető. Sem az iskola, óvoda, sem az orvosi rendelő akadálymentesítése nem megoldott.

A településen **a 0-3 közötti gyermekek** napközbeni elhelyezése csak hiányosan megoldott, amely megnehezíti a **fiatal anyukák** munkába történő visszatérést. 2015-ben magán családi napközi létesült, ennek gyermeklétszáma telített, további igények is jelentkeznek, amelyekre reményeink szerint a piac reagál. Az Önkormányzat bölcsőde ill. családi napközi beruházást nem tervez. Az óvodába 2,5 éves kortól nyerhetnek felvételt a gyermekek, a legtöbb szülő, aki ezt megelőzően kíván újra munkába állni, családi segítség nélkül nem igazán tudja megtenni. A térségben, és így Vonyarcvashegyen is az atipikus foglalkoztatási formák (pl. távmunka) nem elterjedtek.

Az **idősek** számára szervezett nappali ellátás nincs a településen, azonban aktív nyugdíjas klub, és számos, idősebb generációkat célzó civil szervezet tevékenykedik. Tekintettel a település kedvelt üdülőhely voltára, sok idősebb nyugdíja kiegészítése érdekében szobakiadással foglalkozik. Az egészségügyi ellátás és a szociális alapszolgáltatások nagy része a településen (a korábbiakban bemutatottak szerint) biztosított. A jövőben mindenképp szükséges lehet egy, az idősek időtöltése számára helyet biztosító közösségi tér valamint nappali ellátás kialakítása.

Vonyarcvashegyen nappali ellátás a **fogyatékkal élő személyek** számára nincs, az Keszthelyen érhető el, ahol különböző munkákat is végezhetnek az érintettek. A közfoglalkoztatás keretében az Önkormányzat – lehetőségeihez mérten – a megfelelő munkakörökben igyekszik megoldani a fogyatékkal élők foglalkoztatását is.

Esélyegyenlőségi Terv intézkedési terve az alábbi célokat fogalmazza meg az egyes célcsoportok/témakörök vonatkozásában:

1. Mélyszegénységben élők és romák esélyegyenlősége
 - a. Munkanélküliség csökkentése, Tartós munkanélküliség csökkentése – helyi KKV-k ösztönzése, információk biztosítása különböző támogatásokról, munkaerőpiaci integrációt segítő szolgáltatásokról, átképzési lehetőségekről
2. Gyermekesélyegyenlősége
 - a. 0-3 közötti gyermekek számára férőhelyek biztosítása napközbeni ellátás biztosításával – vállalkozások, egyéb szervezetek bevonásával családi napközi(k) létrehozása
 - b. Nyári gyermekétkeztetés biztosítása
 - c. Óvodai férőhelybővítés
 - d. Szabadidő hasznos eltöltését biztosító keretek fejlesztése
3. Nők esélyegyenlősége
 - a. A női munkavállalás elősegítése, a munkaerőpiacra való visszatérés támogatása – családi napközi létrehozásával
 - b. Női munkanélküliség csökkentése – átképzés motiválása a piacképes szakmák felé, vállalkozók, civilek, egyházak ösztönzése szociális szolgáltató intézmény létrehozására, ahol jellemzően női munkaerő szükséges
4. Idősek esélyegyenlősége
 - a. Nappali ellátás biztosítása
 - b. Közintézmények akadálymentesítése
 - c. Időskorúak közösségi életének szervezése – nappali ellátás, közösségi tér létrehozása
5. Fogyatékkal élők esélyegyenlősége
 - a. Közintézmények akadálymentesítése
 - b. A fogyatékkal élők foglalkoztatásának növelése – védett munkahelyek létrehozásának ösztönzése
 - c. Fogyatékkal élők nappali ellátásának biztosítása – civilek, vállalkozók, egyházak bevonásával

1.9 A település gazdasága

1.9.1 A település gazdasági súlya, szerepköre

A térség gazdasága szempontjából a Balaton-part, mint hazánk legfontosabb üdülőrégiója, illetve a Hévízi-tó és az arra épülő egészségturisztikai szolgáltatások, mint hazánk – Budapest után – második leglátogatottabb turisztikai desztinációja meghatározó jelentőséggel bírnak. A többi településhez (Keszthely, Gyenesdiás, Balatongyörök, Alsópáhok, Hévíz) hasonlóan Vonyarcvashegy gazdasága szempontjából is a turizmus a meghatározó. Az idegenforgalom, mint kiemelten élő munkaerő-igényes ágazat a település (és általában a térség) kiemelt foglalkoztatási területe. Ez egyrészt komoly előnyt is jelent, továbbá számos bevételt a település számára, viszont az egyoldalúság veszélyeket is hordoz – az ágazat igen érzékeny a turisztikai trendekre, szezonálitásra és a munkaerőpiacon is torzulásokat eredményez(het).

A Keszthely-Hévíz tengely, mint gazdasági erőter, elsősorban a városok környéki, jó közlekedési ellátottsággal rendelkező településeken, köztük Vonyarcvashegyen érezteti hatását. A part mentén jóval intenzívebb a vállalkozási tevékenység, és magasabb a nagyobb tőkekoncentrációt feltételező (viszont ennek ellenére általában kis létszámot foglalkoztató) társas vállalkozási formák részaránya. Mindez megmutatkozik a regisztrált gazdasági szervezetek számában is, a gazdasági magterületet képező alábbi települések vállalkozásai képezik a járás vállalkozásaink (11.540 db) 83,3%-át. Általános jelenség, hogy a térségben működő vállalkozások közül sokak székhelye a térségen kívül található így gazdasági aktivitásuk a helyi adóbevételekhez csak korlátozottan tesz hozzá.

A térségi szinten a vállalkozások száma folyamatosan csökkenő tendenciát mutat, mind az

Regisztrált vállalkozások száma az egyes nemzetgazdasági ágakban (db)	
mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat	27
bányászat, kőfejtés, feldolgozóipar	20
építőipar	55
kereskedelem, gépjárműjavítás	61
szállítás, raktározás	6
szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás	395
információ, kommunikáció	6
pénzügyi, biztosítási tevékenység	10
ingatlanügyletek	54
szakmai, tudományos, műszaki tevékenység	31
adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység	26
közigazgatás, védelem; kötelező társadalombiztosítás	0
oktatás	13
humán-egészségügyi, szociális ellátás	8
művészet, szórakoztatás, szabadidő	11
egyéb szolgáltatás	19
egyéb tevékenység	0
ÖSSZESEN	742
<i>Forrás: Tstar, 2013</i>	

egyéni mind a társas vállalkozások tekintetében. Ez nem csak a gazdasági produktivitásra, de a helyi foglalkoztatottságra is negatívan hat. Az egyéni és a jogi személyiség nélküli társas vállalkozások döntő többsége ön- és családfoglalkoztató jellegű, esetleg néhány alkalmazottal működik. A nagyobb létszámot foglalkoztató vállalkozások - önálló jogi személyiséggel rendelkező társaságok - létszám-kategória szerinti megoszlása is igazolja, hogy a térség vállalkozásait az országosnál (és a megyei átlagnál is) kisebb méret jellemzi.⁹

2000-es évektől kezdődően a Keszthelyhez kapcsolódó ipar (tejüzem, húsipar, textilipar) lassan megszűnt, viszont a kereskedelmi szektor (TESCO, Interspar, Alfa Park, Stop Shop, Aldi, Lidl, Jysk) jelent meg nagyobb foglalkoztatóként – ez részben a vonyarcvashegyi munkavállalókat is érintette. térségből 2007 óta az alábbi jelentős vállalkozások vonultak ki: Shell Magyarország Zrt., Hunnia Húsipari Kft., Veszprémtej Zrt. A keszthelyi feldolgozóüzemek bezárásával tovább romlott a térség munkahely-ellátottsága.

Egyik legjelentősebb települési foglalkoztató volt a szakcsoport (szőlőtermelő és borfeldolgozó üzem), megfelelő létszámmal és infrastruktúrával, azonban ez mára már szinte teljesen visszafejlődött. Se szőlőtermő mezőgazdasági területe, se alkalmazotti létszáma, se gépparkja, se ingatlantulajdona nincs mára.

Vonyarcvashegyen 2013-as adatok szerint összesen 742 regisztrált vállalkozás működik. Ebből mindössze 146 működik társas vállalkozás formájában.

⁹ Keszthely ITS – Megalapozó Vizsgálat, 2015

A vállalkozások több, mint fele (457 db) 1-9 fő közötti alkalmazotti létszámmal működik, de jelentős a 0 (vagy ismeretlen) alkalmazotti létszám is (275 db). 8 db 10-19 fő közötti alkalmazotti létszámú vállalkozás és 1-1, 20-49 és 50-249 közötti főt foglalkoztató vállalkozás szerepel a statisztikákban.

A táblázatból egyértelműen kitűnik az idegenforgalmi-vendéglátó szektor dominanciája.

Külön megvizsgáltuk, hogy a legaktívabb gazdasági ágakban hogyan alakult a helyben regisztrált vállalkozások száma. A vizsgálat eredményei az idegenforgalmi szektor kiszolgáltatottságát támasztják alá. Míg a másik 3 kiemelt szektorban növekedésről számolhatunk be, az idegenforgalomban ingadozást, és általában véve jelentős csökkenést láthatunk.

Regisztrált vállalkozások számának változása a helyben legaktívabb nemezetgazdasági ágakban (db)					
	2013	2012	2011	2010	2009
szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás	395	406	458	454	465
kereskedelem, gépjárműjavítás	61	59	55	48	55
építőipar	55	55	54	51	45
ingatlanügyletek	54	53	53	53	47

Forrás: Tstar

Ez a megállapítás azért is érdekes, mivel a 2009-2013 között 5 évet vizsgálva a vállalkozások számát tekintve komolyabb változást nem figyelhetünk meg, így a fenti jelenség a település gazdasági profiljának enyhe átrendeződését is mutatja, amely talán valamelyest oldja a turisztikai szektor dominanciáját.

A település területén működő ill. kijelölt ipari park nem található. A legközebbi ilyen terület a keszthelyi ipari park.

Regisztrált vállalkozások számának alakulása (db)	
2013	742
2012	739
2011	783
2010	755
2009	753

Forrás: Tstar

1.9.2 A település főbb gazdasági ágazatai, jellemzői

1.9.2.1 Mezőgazdaság

Vonyarcvashegy valaha szőlő-gyümölcs és nádtermesztő település volt, ma azonban a településen mindössze 26 regisztrált vállalkozás működik a mezőgazdaság, erdőgazdálkodás területén. Ez az összes vállalkozás mindössze 3,6%-át teszi ki, amely a szomszédos településeknél alacsonyabb érték (Gyenesdiáson 6,3 %, Balatongyörökön 5,9 %). A keszthelyi járás területén a part menti településeken a legalacsonyabb a mezőgazdasági szektor részesedésének aránya, különösen igaz ez Vonyarcvashegyre, aminek oka leginkább a település csekély arányú külterületében keresendő.

A Bakonyerdő Zrt. Által kezelt területek			
	Állami erdők (ha)	Magán- és egyéb erdők (ha)	Összes erdő (ha)
Vonyarcvashegy	319,3	80,8	400,1

Az erdőgazdálkodás vonatkozásában a legfontosabb szereplő a Bakonyerdő Zrt.. A községeket határoló erdős terület nagy része inkább védelmi rendeltetésű, mintsem fakitermelési célokat szolgál.

Bár jelentős szőlőtermő területekkel a település már nem rendelkezik, borfeldolgozással több, jellemzően családi vállalkozás, szövetkezet is foglalkozik. A Vonyarcai Pincészeti Szövetkezet ugyan a település nevét viseli, viszont szinte kizárólag a településen kívülről származó szőlőtermést dolgozza fel pincéjében.

1.9.2.2 Ipar

Ipar tekintetében Keszthely térsége, így Vonyarcvashegy is a térségi-megyei átlagos mutatókhoz képest alulreprezentált. A földrajzi-közlekedési adottságok, a Balaton és természetvédelmi szempontból jelentős területek közelsége végett bizonyos iparágak (nehézipar) megtelepedése elmaradt (és nem is várható). Vonyarcvashegyen a legaktívabb nemzetgazdasági ágak között szerepel az építőipar és a feldolgozóipar, a vállalkozások mintegy 10%-a működik e területeken (Keszthelyen ez az arány 9,4 %), ezek közül is az építőipar emelkedik ki (7,3%-kal) és ez esetben lassú, de folyamatos növekedés figyelhető meg.

Könnyűipar betelepítésére a település lehetőségei korlátozottak, jellemzően a rendelkezésre álló nagyobb szabad területek hiányából, illetve az esetleges lakók-turisztikai szektor-befektetők közötti érdekkellentétekből fakadóan. Az élelmiszeriparban komoly fejlődési lehetőség van, elsősorban kisléptékű beruházások megvalósításával, amelyek a térségben termelt élelmiszerekre alapozva magas hozzáadott értékű termékeket állít elő.

1.9.2.3 Turizmus, vendéglátás

Az elmúlt időszakban az a legjellemzőbb változás a Balaton régió gazdaság szerkezetében, hogy tíz év alatt csaknem a felére csökkent a turisztikai érdekeltségű balatoni vállalkozások aránya. Míg 2000-ben több mint minden 10. ilyen működő vállalkozás az üdülőkörzetben regisztrált, arányuk 2010-ben már alig haladta meg a 6 %-ot. Az vállalkozások száma országos szinten is csökkent az elmúlt években, de a többi meghatározó ágazatba tartozó balatoni vállalkozások aránya alig változott.¹⁰

Vonyarcvashegyen is igen jelentős változást figyelhettünk meg: 5 évvel ezelőtt 15%-kal több volt a turisztikai szektorban működő vállalkozások száma, 10 évvel ezelőtt pedig 18%-kal.

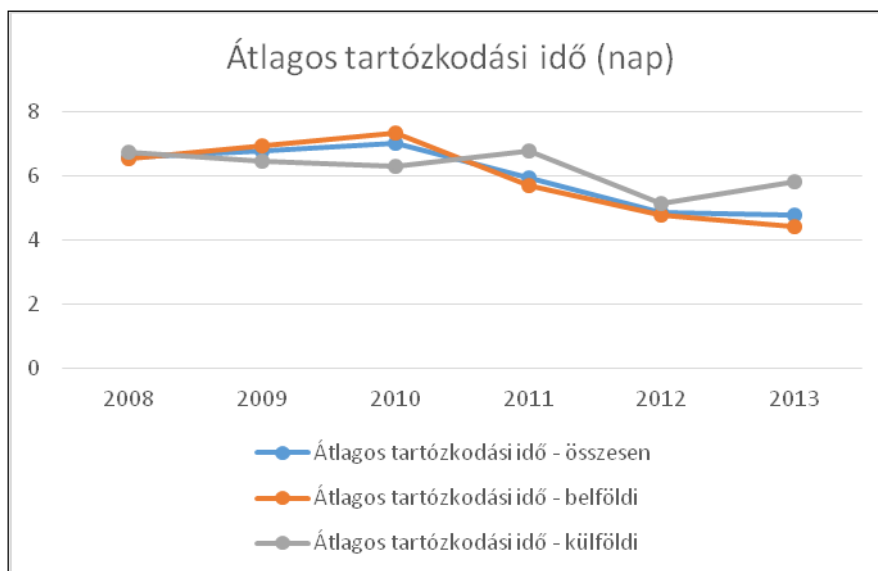
Mindazonáltal, ahogy a lenti táblázatok is mutatják 5 év leforgása alatt komoly változások történtek: 2008 és 2013 között a Vonyarcvashegyre érkező (és legalább egy éjszakát itt töltő) vendégek száma több, mint a duplájára nőtt. Kiugró változás 2011-ről 2012-re történt, amely egyértelműen a kereskedelmi szálláshelyek bővülésével magyarázható megvalósult szállodaberuházás). E pozitív folyamat mellett azonban negatív tendencia a turisták átlagos tartózkodási idejének lassú csökkenése. 2008-ban 6,58 nap volt a vendégek átlagos tartózkodási ideje, ezzel szemben 2013-ban 4,78 nap. A csökkenés kevésbé szembetűnő a külföldi vendégeknél (itt a 2008-as 6,74 napos érték 2013-ra 5,82 napra csökkent, míg a belföldi vendégek esetében 6,52 napról 4,41 napra).

Messzemenően a magán szálláshelyek adják a szállásférőhelyek legnagyobb részét (74 %-át) és ezekben jellemző a leghosszabb tartózkodási idő (átlagosan 8,98 nap). A vendégek számát

¹⁰ Keszthely ITS – Megalapozó Vizsgálat, 2015

tekintve viszont egyértelműen a település 3 szállodája a leglátogatottabb, viszont ezekben a legalacsonyabb az átlagos tartózkodási idő (2,53 nap).

Vonyarcvashegyre érkező vendégek között egyértelműen a belföldi vendégkör felülreprezentált. A balatoni térségre jellemző tendencia, miszerint fokozatosan csökken a külföldi vendégek szám (elsősorban a német vendégkör zsugorodása miatt) szerencsére nem érinti Vonyarcvashegyet.

Természetesen az ide érkező külföldi vendégek küldőország szerinti összetétele változott, egyre több orosz, ukrán, cseh, szlovák, lengyel érkezik a térségbe, de az elmúlt években lassú, de folyamatos növekedésről beszélhetünk és a külföldi turisták számában is jelentős ugrást eredményezett a minőségi szállodai szálláshelykínálat bővülése.

	Egységek száma	Szállásférőhelyek száma (db)	Vendégek száma (fő)			Vendégéjszakák száma (db)			Átlagos tartózkodási idő (nap)		
			Belföldi	Külföldi	Összesen	Belföldi	Külföldi	Összesen	Belföldi	Külföldi	Összesen
Szálloda	3	322	7 909	1 605	9 514	19 044	5 035	24 079	2,41	3,14	2,53
Panzió	5	147	928	470	1 398	2 960	1 718	4 678	3,19	3,66	3,35
Üdülőház	2	169	1 908	478	2 386	5 879	2 637	8 516	3,08	5,52	3,57
Kemping	2	545	1 617	1 437	3 054	4 123	6 820	10 943	2,55	4,75	3,58
Magánszálláshely	594	3 392	4 955	2 155	7 110	44 317	19 566	63 883	8,94	9,08	8,98
ÖSSZESEN	606	4 575	17 317	6 145	23 462	76 323	35 776	112 099	4,41	5,82	4,78

Forrás: Tstar 2013

	2013	2012	2011	2010	2009	2008
Vendégek száma a kereskedelmi szálláshelyeken	16 352	14 385	8 834	6 184	6 989	7 515
Vendégek száma a magánszálláshelyeken	7 110	6 508	6 021	5 692	6 334	5 795
Külföldi vendégek száma a kereskedelmi szálláshelyeken	3 990	3 269	2 364	1 936	2 178	1 685
Külföldi vendégek száma a magánszálláshelyeken	2 155	1 788	1 095	1 956	2 322	1 850
Vendégéjszakák száma a kereskedelmi szálláshelyeken	48 216	42 080	29 228	27 100	31 585	36 172
Vendégéjszakák száma a magánszálláshelyeken	63 883	59 606	59 024	56 037	58 517	51 352
Külföldi vendégéjszakák száma a kereskedelmi szálláshelyeken	16 210	14 261	11 053	11 345	13 435	11 685
Külföldi vendégéjszakák száma a magánszálláshelyeken	19 566	11 607	12 345	13 141	15 600	12 142

Forrás: Tstar 2013

A turizmus, vendéglátás kiszolgáló egységei elsősorban a vízparti lehetőségekhez kapcsolódnak, ennél fogva a térség gazdaságát erőteljes szezonális jelleg jellemzi. A nyári időszakban a munkanélküliség szinte minimálisra csökken, viszont a statisztikák

Vendéglátóhelyek száma (db)	56
Italüzletek és zenés szórakozóhelyek száma (db)	14
Éttermek, büfék száma (db)	38
Cukrászdák száma (db)	2

szerint az első és negyedik negyedévben a legmagasabb a regisztrált álláskereső száma. Egyes vállalkozások szezonon kívül szüneteltetik tevékenységüket, míg a nyári hónapokban (a rövid, alig 6-8 hetes főszezonban) próbálnak elegendő bevételre szert tenni. Ez mind a foglalkoztatottak szempontjából (pl. 10-12 órás műszakok, éjszakai munkavégzés), mind a turisták és a lakosság szempontjából (pl. indokolatlanul magas árak) káros, és hosszú távon veszélyes vállalkozási attitűd. Vonyarcvashegyen, ahogy a környező településeken is, a legtöbb vendéglátó hely a nyári szezon alatt van nyitva, bár az elmúlt években komoly kezdeményezések indultak (térsgéi, illetve balatoni régió szintjén) a szezon meghosszabbítására és néhány vállalkozó csatlakozott ezekhez, illetve nyitottak mutatkozik a nyitvatartási időszak meghosszabbítására.

A település turisztikai kínálatát egy jól meghatározható csoportra szabottan alakították ki, mely pillanatnyilag elégedettséget vált ki a turizmus szereplőiből. A nyár – vízpart - buli hármására felfűzött kínálat hangsúlyosan megjelenik már a 71-es út mentén, különböző táblákon. Strandja tágabb környezetében is jól ismert, vonzáskörzete nagy: Siófok és Balatonfüred mellett itt van lehetőség a vízisí és wakeboard kipróbálására, ami jelentős versenyelőnyt jelent.

Kiemelt turisztikai vonzerők

Vonyarcvashegy négy, önálló vonzerővel bíró attrakcióval rendelkezik: Lidó Strand, Szent Mihály-domb, a Festetics Taverna Borászati és Gasztronómiai Kiállítótér és a Vonyarc Marina.

Első helyen említendő, mint Vonyarcvashegy legfontosabb turisztikai attrakciója, és mint a turisztikai szolgáltatások kiemelt bázisa a **Lidó Strand**. A fiatalok körében rendkívül népszerű a strand, elsősorban a sportolási, szabadidős lehetőségek széles (és minőségi) kínálata miatt. A strand emellett a település egyik legfontosabb rendezvényhelyszíne is, vízi színpaddal is rendelkezik. A strand közel 7 hektáros füves, részben árnyékos zöldterületen fekszik, részben kiépített, részben füves partszakasszal. A strandon nem csak a fiatalabb korszálynak nyújt kapcsolódási lehetőséget: játszótér, gyermek animátorok által vezetett programok, gyermekmedence is várja a látogatókat. A strandra a turisztikai szezon ideje alatt belépődíj fizetése kötelező, ennek ára a környező strandok belépődíj-áraihoz igazodik (2015-ben 750 Ft), a parkolás a strand közelében ingyenesen biztosított.

A Vonyarcvashegy és Balatongyörök között a part menti **Szent Mihály-dombon** épült **Szent Mihály kápolna** (kiemelt műemlék) a település képeinek talán legmeghatározóbb eleme. A 136 méteres dolomitképződmény valaha sziget volt, amelyen a 13. században kis vár épült, amely az évszázadok során a kis kápolnát kivéve szinte teljesen megsemmisült. A néphit szerint a kápolnát 1729-ben építtette az a 40 halász, akik szerencsésen megmenekültek egy pusztító balatoni viharból. Az épület mellett egy régi temetőhely található. A műemlék jellegű épület környékéről gyönyörű kilátás nyílik a Keszthelyi-hegységre és a Balatonra, a keszthelyi öböltől a berényi partokig, valamint a Tapolcai-medence tanúhegyeire, Szigligettől Badacsonyig.

A szintén a Szent Mihály-dombon található **40 halász emlékhely** a 19. szd. közepéig használt domboldali temető és halottasház alapjain került kialakításra. A dombra vezető aszfaltos sétány megépítésével egy időben felújították a halottasház épületét Szerdahelyi Károly építész tervei alapján. A Szent Mihály Kápolna alapításához kapcsolódó halászlegendára alapozva, a megújult halottasházban Németh János Munkácsy-díjas keramikumművész által készített

kerámia domborművet helyezték el, mely a halászlegendát ábrázolja. A Művelődési Ház és Könyvtár 1994 óta szervezi a balatoni halászok napja rendezvénysorozatát.

A **Festetics Taverna Borászati és Gasztronómiai Kiállítótér** a régi Helikon Taverna épületében került kialakításra. Az épület a Festetics-uradalom részét képezte, pice - présház funkciót töltött be. A vonyarci pince volt az egyik legjelentősebb borászati Festetics-központ, innen irányították a szőlőtermesztési és borkészítési tevékenységüket. A 20. szd. során számos – eredeti rendeltetésétől idegen – funkció kapott helyt az épületben. 2011-től a Zenit Hotel Balaton szálloda megépítésével párhuzamosan megtörtént a Taverna külső környezetének rendezése is, majd 2012–2013-ban a műemléki pincében – az eredeti szőlőtermesztési és borkészítési hagyományokhoz kapcsolódva – országosan egyedülálló, tematikus múzeumi tér került kialakításra. Ezzel egy időben a Taverna külső klasszicista homlokzata díszkivilágítást kapott.

2013 októberétől látogatható a „Da Bibere” tematikus borászati és gasztronómiai kiállítás a Helikon Tavernában. A kiállítás főbb tematikai részei a következők:

- Térségi szőlő- és borkultúra a római kortól napjainkig.
- Digitális tartalmak múzeumi érintőképernyőkön (szőlőtermesztéstől a borkészítésen keresztül a bor tárolásáig és fogyasztásáig)
- 3 dimenziós vetítőterem (Vonyarcvashegy valamint a Festetics család történetét bemutató kisfilmek)
- Környezeti nevelés és értékmentés (a kiállítóterek 100%-ban megújuló energiaforrásokból működnek – az ehhez kapcsolódó technológiák szemléletes bemutatása; a műemlék-épület szakszerű felújításának bemutatása)
- Gyerekeknek és családoknak szóló egyedi kiállítótér
- Borkóstolási lehetőség

A helyszínen látható még:

- QR kódos szőlőültetvény: 10-féle honos, elfeledett szőlőfajtán keresztül a térség szőlőfajtáinak sokszínűségének bemutatása
- Kültéri felnőtt-és gyermekjátsszótér

A **Vonyarc Marina** a Balaton legfiatalabb vitorláskikötői közé tartozik. Az új kikötőben közel 100 db, 40 lábnál is hosszabb hajó fogadására nyílik lehetőség. Emellett 60 db, 1-2 hálósobás, téliesített faház áll a vendégek rendelkezésére egész évben. A kikötőt egy újonnan létesült sétányként is használható kerékpárút köti össze a település központjával. A kikötőben található még étterem, amely egyedülálló módon, a vízén érkező hajókat is közvetlenül képes kiszolgálni (így a megrendelt vacsorát a vendég saját hajóján fogyaszthatja el). A Marina beruházás 2015-ben fejeződött be, működésére, kihasználtságára vonatkozóan adatok nem állnak egyenlőre rendelkezésünkre. Mindazonáltal elmondható, hogy a Balaton nyugati medencéjében a vitorlássport szempontjából komoly lehetőségek rejlenek, a vízfelület és a partszakasz a keleti részekhez képest kevésbé kihasznált, így a település szempontjából komoly előrelépést, és reményeink szerint piaci előnyt is jelent a kikötő létrejötte.

A kikötő mellett halad el közvetlenül a Balatoni Bringakörút. A kikötő beruházáshoz kapcsolódóan egy kerékpáros pont is létesült, ahol öltöző-tusoló, illetve szervízszoolgáltatások is igénybe vehetők.

Egyéb attrakciók:

Mandula projekt - Mandulás Tündérkert¹¹: Vonyarcvashegy helytörténeti gyökerei szorosan kötődnek a mandulához, 2014-ben a falu központjában egy mandulás „tündérkertet” hoztak létre, amely egyúttal kiindulópontként szolgál a település turisztikai profiljának színesítéséhez is. A helyi polgárok aktív segítségével a közelmúltban négyféle mandulafajta 220 csemetéjét ültették el azt várva, hogy tavaszonként egy hónapnál hosszabban virágos legyen a terület. A községi Festetics-birtokon egykoron csodálatos mandulaültetvényt gondoztak. A hagyományokat ápolandó, már nem csupán utcanévtábla, süteményverseny és a Hercegi Mandulás Napok programsorozat lesz a tradíció őrzője, hanem a kert is közismert szimbólumként adja meg a település patináját.

A mandulás kert helyszínén Major Janka, helyi képzőművész jóvoltából egy nagy méretű domborműsorozat jeleníti meg a turizmust, borászatot, halászatot, erdőgazdálkodást és a mandulás múltat. Középtávú cél, hogy Vonyarcvashegy épp olyan híres legyen a manduláról, mint Tihany, vagy Pannonhalma a levenduláról, a mandula motívuma beépüljön a település arculati elemei közé. Ehhez kapcsolódva számos kapcsoló fejlesztést vett tervbe a település a következő évekre (pl. mandula-olaj sajtoló üzem, értékesítési pont, stb.)

Gyalogutak, kilátó-és pihenőpontok a Keszthelyi-hegység oldalában:

- **Cser-völgyi pihenőhely:** egy természetes (csertölgyekkel szegélyezett) kapuzat bejáró a vonyarcvashegyi Cseri erdőbe. A felújított pihenőhelynél ágazik el az út háromfelé, egyik kiemelt célpont innen a Cser-völgyön át a Büdöskúti turistaház
- **Fénykereszt és Keresztút:** A 7,38 m magas fénykereszt a Csándor-hegy tetején található, melyről tökéletes balatoni panoráma tárul a látogatók elé
- **Kitaibel kilátó:** 225 méter magasan a Balaton-felvidéki Nemzeti Park és az Önkormányzat által közösen épített kilátópont

Baltoni Bringakörút: nem önálló vonyarcvashegyi attrakció, viszont kiemelt közlekedési-elérési útvonal a település szempontjából. A körút közvetlenül a Vonyarc Marina, a Lidó Strand és a Szent Mihály-domb mellett halad el.

Baltoni Halászkok Parkja – Balatoni halászkok emlékműve: az 1999-ben létesült park a település látogatott részén fekszik, a turisták kedvelt emlékfotó készítő helyszíné.

Millenniumi emlékmű: Major Lajos vonyarcvashegyi fafaragó tervei és munkája révén állította a helyi Önkormányzat a Millennium évében.

Vashegyi kápolna: a kápolna 1883-ban épült, egy korábbi, feltehetően barokk kápolna felhasználásával. Homlokzat előtti tornya, a nyolcszög három oldalával záruló szentélye van. Belső berendezése XIX. századi.

Fűz-kút: Az első ciszternákat még a rómaiak létesítették, ennek egy hátra maradt tagja a Fűz (v. Fisz)-kút környéke is, nevét a kút mentén található fűzfákról kapta, melyek szinte eltakarják

Piros Kereszt: a népi vallásosság emléke, fából készült, bádoglemekkel (esővető lemez, a Nap és a Hold, csengők. festett Krisztus alak) díszített kereszt. A „piroskereszt” állításának pontos időpontját nem ismerjük. De idősebb emberek elbeszélése alapján bizonyos, hogy a

¹¹ Vonyarcvashegy 2015. évi turizmus marketing terve

múlt század elején már állt, s fontos földrajzi viszonyítási pontot jelentett a településen való tájékozódásban.

Extrém sportpálya, fitnesspark

Kiemelt, turisztikai vonzerővel bíró események:

- Kézműves Sörök és Házi Ízek Fesztivál
- Boros Forगतag
- Pedálos Moszkvics Világbajnokság
- Szent Mihály-dombi Zenei Esték
- 40 halász emléknep – balatoni halászok ünnepe
- Bor-és Csemegeszőlő fesztivál
- Pontyfesztivál – Ponty így jó
- Hercegi Mandulás Napok
- Katalin-napi Disznóvágás és Süteménysütő Verseny

Szereplők a helyi turisztikában:

- **Nyugat-Balaton Turisztikai Nonprofit Kft.** (tagok: Vonyarcvashegy, Gyenesdiás, Rezi, Keszthely, Balatongyörök, Hévíz, Zalakaros; keszthelyi székhely) Vonyarcvashegy számára biztosított legfontosabb szolgáltatásai: térségi és településszintű weboldal, webkampány, Nyugat-Balaton kártyarendszer használata, térségi termékkatalógusok (- wellness- és egészség; családi üdülések; kerékpáros turizmus témakörökben), hazai és külföldi turisztikai vásárokon való részvétel, study tourok szervezése. A Nonprofit Kft.-ben mint az Önkormányzat, mind a Vonyarcvashegyi Turisztikai Egyesület tulajdonrészsel bírnak. A keszthelyi Tourinform iroda térségi turisztikai információs pontként is működik.
- Vonyarcvashegyi Turisztikai Egyesület jelenleg több mint nyolcvan taggal 2006 óta működik. A szervezet szoros együttműködésben dolgozik össze a Nyugat-Balaton térség többi egyesületével és a Nyugat-Balaton Turisztikai Iroda Nonprofit Kft.-vel. Számos, a település vonzerejét növelő fejlesztés, beruházás valósult meg az Egyesület révén, így például a strand fejlesztése is (felnőtt játszótér, kerékpárkölcsonzó, wifi hálózat), valamint a település turisztikai internetes oldala is folyamatosan fejlődik.

1.9.2.4 Egyéb szolgáltatások

Mint azt már az általános gazdasági helyzetképben is bemutattuk, Vonyarcvashegyen kiemelt arányban vannak jelen az ingatlanügyekkel, illetve a kereskedelmi szolgáltatásokkal foglalkozó vállalkozások. Az ingatlanügyek területén tevékenykedő vállalkozások magas számának háttérében egyértelműen a község, a térség idegenforgalmi jelentősége áll, amely mindig sokkal aktívabb ingatlanpiacot eredményez.

A kereskedelem szintén kiemelkedő arányban van jelen a településen, a településen működő üzletek számát vizsgálva kitűnik a kiskereskedelmi egységek többsége. Ezek nagy része az ide érkező turistákat szolgálják ki, nyitvatartásuk a turisztikai szezonhoz igazodik. A települési lakosok bevásárlásaikat jellemzően a keszthelyi bevásárlóközpontokban intézik.

Üzletek összetétele (db)	
Kiskereskedelmi üzletek	35
Használcikk-szaküzletek	1
Élelmiszer vegyesüzletek és áruházak	5
Vegyesiparicikk-üzletek és áruházak	2
Zöldség-, gyümölcsszaküzletek	2
Kenyér-, pékáru- és édességszaküzletek	1
Ruházati szaküzletek	6
Festékek, vasárak, barkács- és építési anyagok szaküzletei	4
Könyvszaküzletek száma	3
Elektromos háztartási készülékek szaküzletei	1
Számítógép-, periféria-, szoftverszaküzlete	1
Sportszer-szaküzletek	2
Virág- és kertészeti szaküzletek	2
Játékszaküzletek	2
ÖSSZESEN	67

Forrás: Tstar, 2013

1.9.3 A gazdasági szervezetek jellemzői, fontosabb beruházásai, települést érintő fejlesztési elképzelése

Ahogy az 1.9.2.3 Turizmus, vendéglátás pont alatt bemutatott idegenforgalmi statisztikai is egyértelműen jelzi, 2011-ről 2012-re jelentős növekedést tapasztalhattunk a településre érkező vendégek számában. Ennek háttérében a 2012-ben befejezett szállodaberuházás, amelynek eredményeképpen nem csak Vonyarcvashegy, hanem a térség egyik legszínvonalasabb szállodája készült el, a 4 csillagos Hotel Zenit Balaton. A szálloda megnyitása komoly lépés volt a vendégkör (célcsoport) kiszélesítése és a szezon meghosszabbítása érdekében. A szállodához egyéb, komplex szolgáltatások alapjait megteremtő infrastruktúra is társul: magas presztízsű étterem, bormúzeum és egyéb kapcsolódó szabadidős lehetőségek. A

A Helikon Taverna (Balatoni Borkultúráért Alapítvány) és a Hotel Zenit Balaton voltak legeredményesebbek a 2007-2014-es pályázati időszakban, ez előbbi 144 millió Ft támogatást nyer attrakciófejlesztésre, utóbbi pedig összesen közel 75 millió Ft-t, működési-és energiahatékonyság javítása, munkavállalói képzések, magánélet és munkavállalás összehangolást segítő kezdeményezések tárgykörökben.

Másik komoly, a vonyarcvashegyiek életében szerepet játszó fejlesztés a magánkézben lévő családi napközi kialakítása (35 millió Ft támogatás segítségével).

A 2007-2014 közti uniós támogatások nagy része a turisztikai illetve kereskedelmi szektorba érkezett, összesen 12 nyertes pályázat (GOP, TÁMOP, NYDOP) keretében.

A jelenleg is folyamatban lévő nagyberuházás a településen a Vonyarc Marina létrehozása. A vitorlaskikötő, szálláshely, vendéglátó funkciókat egyesítő komplexum a települése turizmusa szempontjából a jövőre nézve meghatározó, a fent említett szállodaberuházáshoz hasonló hatás várható működése megkezdése után.

A régóta kihasználatlanul álló, illetve nem eredeti funkciója szerint használt Telenkó Üdülő épületében a tervek szerint az Önkormányzat és Bakonyerdő Zrt. közös fejlesztésével erdei iskolaként, sporttáborozási helyszínként (a mellé tervezett sport-munkacsarnokkal kiegészülve) történő fejlesztése tervezett.

A most induló pályázati periódusban az eddigi trendeknek megfelelő pályázati aktivitás várható: döntően a turizmushoz (közvetlenül vagy közvetve) kapcsolódó fejlesztések, kisebb általános vállalkozásfejlesztési tevékenységek (telephelyfejlesztés, munkahelyteremtéssel járó beruházások, képzések, stb.).

1.9.4 A gazdasági versenyképességet befolyásoló tényezők

A 71. sz. főút kettészeli a települést, amely megközelíthetőség szempontjából egyértelműen előnyös, viszont a – főként a nyári hónapokban – megnövekedett személy-és teherforgalom miatt komoly környezetterhelést is jelent és valamelyest ronthatja a település vonzerejét.

Vonyarcvashegy nem rendelkezik érdemi mezőgazdasági területekkel, így e szektor fejlődésében legfeljebb a kézműves, döntően feldolgozáson és csak részben helyben történő termelésen (pl. mandula) alapuló műhelyek fejlődése várható.

Település beépítettsége, a nagyobb léptékű, összefüggő szabad területek szinte teljes hiánya miatt nem várható nagyobb léptékű gazdasági beruházások megjelenése. Termelő beruházás idevonzása ez okokból, illetve a Balaton közelsége, így annak környezetében folytatható tevékenységek korlátozott voltából kifolyólag nem várható ill. lehetséges. Az elmúlt években érdeklődés volt pl. fuvarozási, kisebb logisztikai központ idetelepítése vonatkozásában, azonban a település elhelyezkedése, a közlekedési folyosók adottságai végett elhalt a kezdeményezés. Mindazonáltal Vonyarcvashegy elsődlegesen üdülőtelepülés, turisztikai desztináció, ahol a vendégek pihenni, a Balatoni tájat élvezni jönnek, és ezzel nem fér össze környezetszennyező, még nagyobb forgalmat generáló, vagy akár tájképromboló ipari beruházás.

A turisztikai piacokon történő eredményes megjelenés háttérében, a Vonyarcvashegyhez hasonló méretű települések esetében minden esetben egy működő, és a résztvevők érdekeit egyenlő módon kiszolgáló térségi turisztikai marketingtevékenység áll. Ez a keszthely-hévízi térségben – Vonyarcvashegy szemszögéből nézve – csak korlátozottan valósult meg, a marketingben elsődlegesen Keszthely és Hévíz arculata dominál.

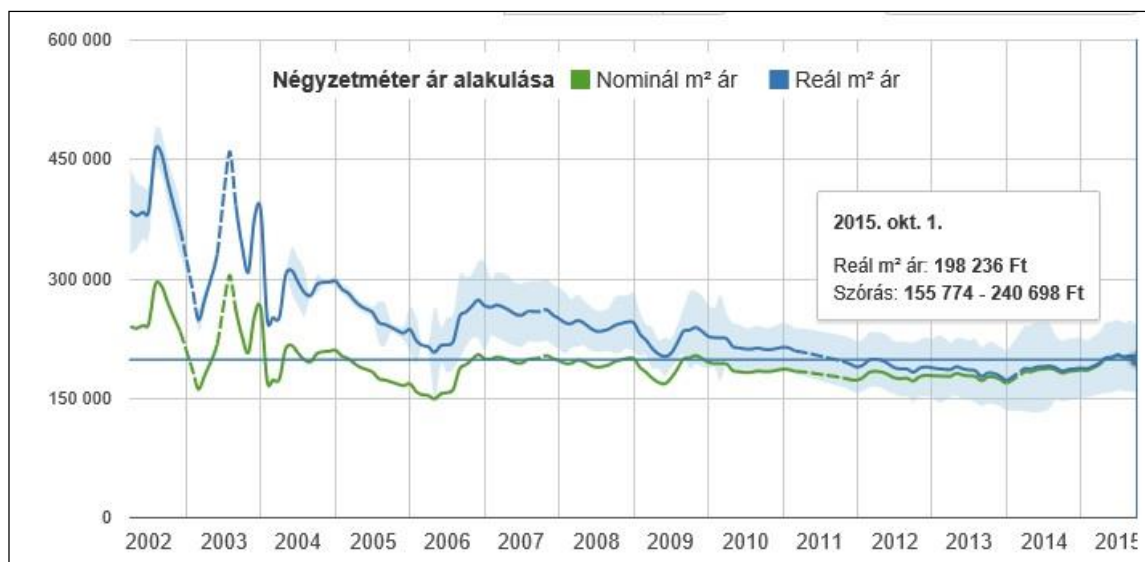
1.9.5 Ingatlanpiaci viszonyok (kereslet-kínálat)

Az ingatlanpiaci jellemzők alapján Vonyarcvashegy nem tekinthető tipikus vidéki kistelepülésnek. A lakások mellett jelentős az üdülőállomány, és a Balaton part távolsága, illetve a hegyoldali panoráma határozza meg az ingatlanárakat. A '90-es évek óta a lakásállomány folyamatos bővülése figyelhető meg, amelyben ugyan a gazdasági válság időszakai megtorpanást eredményeztek, a balatoni ingatlanpiac sokkal hamarabb regenerálódott az általános hazai helyzethez képest.

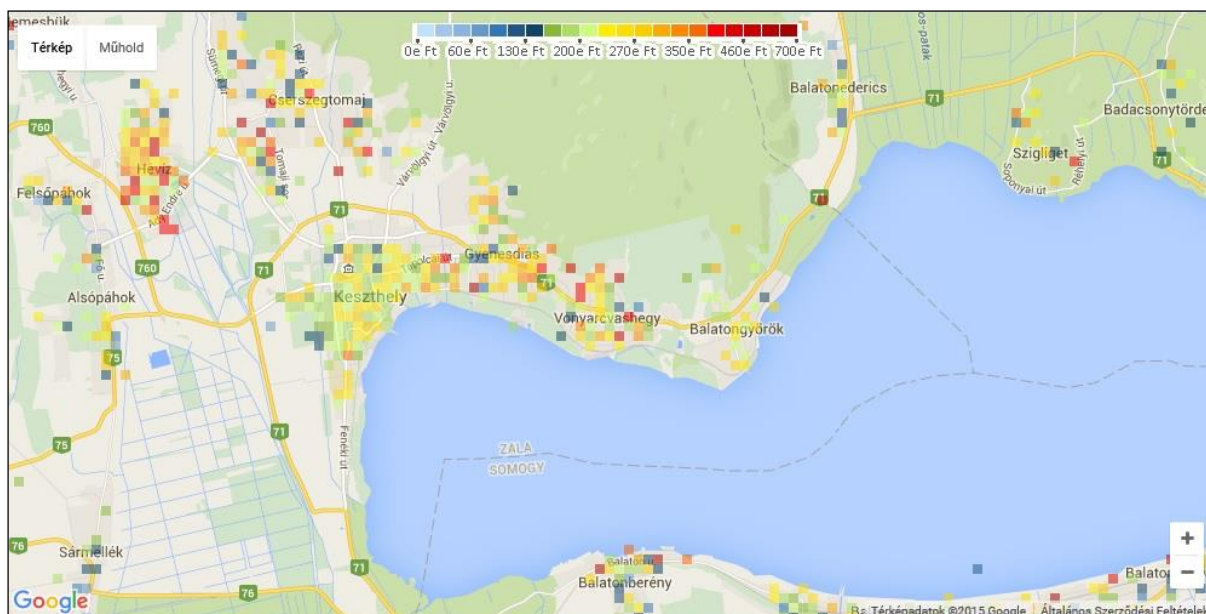
A becsült külföldi ingatlantulajdonosok aránya 5-8 %. A 90-es évektől kezdődően főleg osztrák és német tulajdonba kerültek ingatlanok, azonban ez a tendencia megállt, sőt megfordulni látszik. Az akkori tulajdonosok kiöregedtek vagy már elhaláloztak, a mai fiatalok/középkorúak közül pedig már kevesebben vásárolnak Magyarországon nyaraló ingatlant. A 2008-2010-es évektől kezdődően főleg az orosz vásárlók jelentek meg, és a nagyobb, értékesebb ingatlanokat keresik (balatoni panorámával). Évente 5-10 adásvétel történik.

Ahogy azt már az 1.7.1.7 Életminőséget bemutató fejezetben is kiemeltük, Vonyarcvashegyen kiugróan magas a 3, illetve 4, vagy annál több szobás lakások aránya és szinte elenyésző az egyszobásoké. Ez a jellemzően családi házas beépítést támasztja alá. Vonyarcvashegy Gyenesdiás, Balatongyörök és Cserszegtomaj mellett a komoly vonzerővel bír a fiatal családok számára, akik letelepedési helyszínt keresnek. Mindazonáltal inkább a térségen belüli el-idevándorlás a jellemző, mintsem az ország távolabbi részeiről történő állandó jellegű ideköltözés.

A vonyarcvashegyi ingatlanárak alakulását az alábbi ábra és térkép szemlélteti. Az ábra alapján az elmúlt évek során a trendek fokozatos kiegyenlítődése figyelhető meg, lassú csökkenést követően talán lassú növekedés indul meg a településen.

Forrás: <http://www.ingatlanet.hu/statisztika/Vonyarcvashegy>

Forrás: <http://www.ingatlanet.hu/statisztika/Vonyarcvashegy>

1.10 Az önkormányzat gazdálkodása, a településfejlesztés eszköz- és intézményrendszere

1.10.1 Költségvetés, vagyongazdálkodás, gazdasági program

1.10.1.1 Költségvetés

Az önkormányzat költségvetési helyzete – a kiadások racionális felhasználása és a bevételek minél megalapozottabb megtervezése útján - stabil, hitellel nem rendelkezik. A beruházásokat nagyrészt pályázati forrásokból valósította meg, és saját költségvetése biztosította a folyamatos karbantartási munkák elvégzését, illetőleg a pályázati önrészek összegét.

2015-ös költségvetés	
Költségvetési bevétel	909 570 000 Ft
Költségvetési kiadás	909 570 000 Ft
Költségvetési egyenleg összege	831 956 000 Ft
<i>ebből működési</i>	503 904 000 Ft
<i>ebből felhalmozási</i>	328 052 000 Ft
Finanszírozási egyenleg	77 614 000 Ft

A 2014-ös költségvetési rendelet értelmében 734 millió Forintból gazdálkodhatott a település, ehhez képest a 2015-ös előirányzott költségvetési keret 20%-kal nagyobb.

A 2014-es zárszámadás az alábbiak szerint alakult:

2014-es zárszámadás	
Költségvetési bevétel	650 915 000 Ft
Költségvetési kiadás	603 301 000 Ft
Helyesbített pénzmaradvány	47 614 000 Ft

1.10.1.2 Bevételek

		Bevételek aránya és összege				
		2010	2011	2012	2013	2014
Intézményi működési bevételek		1 135 080 000 Ft	1 088 846 000 Ft	1 390 060 000 Ft	1 436 648 000 Ft	1 198 825 000 Ft
		19%	19%	22%	26%	19%
Önkormányzatok sajátos működési (közhatalmi) bevételei		186 482 000 Ft	189 437 000 Ft	193 789 000 Ft	129 349 000 Ft	119 382 000 Ft
		32%	33%	31%	23%	19%
Önkormányzatok költségvetési támogatása		170 731 000 Ft	176 508 000 Ft	159 313 000 Ft	181 143 000 Ft	222 027 000 Ft
		29%	31%	25%	33%	35%
Pénzmaradványok felhasználása		13 793 000 Ft	1 258 000 Ft	3 681 000 Ft	-	73 991 000 Ft
		2%				12%
Felhalmozási és tőkebevételek		10 860 000 Ft	5 233 000 Ft	34 929 000 Ft	41 060 000 Ft	55 055 000 Ft
		2%	1%	6%	7%	8%
Támogatásértékű bevételek		95 057 000 Ft	92 946 000 Ft	103 479 000 Ft	59 297 000 Ft	45 071 000 Ft
		16%	16%	16%	11%	7%
Hitelek		-	-	-	-	-
Bevételek eFt-ban		590 431 000 Ft	574 228 000 Ft	634 251 000 Ft	554 497 000 Ft	635 351 000 Ft
Fentiekén túl jelentkező finanszírozási bevételek		-	-	-	-	7 464 000 Ft

Forrás: önkormányzati adatszolgáltatás

A bevételek jelentős részét alkotják a helyi adóbevételek. Vonyarcvashegyen a hatályos szabályozás értelmében három helyi adónem fizetési kötelezettség van érvényben:

- építményadó: nem lakáscélú építmények után fizetendő adó, jelenlegi mértéke 500,- Ft/m²
- iparüzési adó: az önkormányzat illetékességi területén állandó, vagy ideiglenes jelleggel végzett vállalkozási tevékenység után fizetendő adó, mértéke 2016. január 1-től a törvény szerinti adóalap 2%-ka
- idegenforgalmi adó: szálláshely hasznosítók által beszedendő tartózkodási idő után járó adó, jelenlegi mértéke 400,- Ft/fő/vendégéjszaka

Az összes adóbevétel a 2014-es zárszámadás szerint 110 400 millió Ft volt.

Ezen túl az Önkormányzat feladatai közé tartozik a gépjárműadó megállapítása és beszedése, mely jelenleg a BM által szolgáltatott adatok alapján kerül megállapításra.

Iparüzési adóbevétel alakulása 2007-2014						
2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
18 850 696 Ft	23 748 162 Ft	24 280 666 Ft	28 023 588 Ft	29 749 602 Ft	37 859 510 Ft	30 246 308 Ft
IPA kivetett összegének alakulása (bevallott összegek)						
2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
19 816 934 Ft	24 037 892 Ft	27 243 891 Ft	28 917 461 Ft	28 338 716 Ft	38 681 699 Ft	30 107 972 Ft
Idegenforgalmi adóbevétel alakulása 2007-2014						
2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
20 537 230 Ft	2 144 058 Ft	20 173 400 Ft	22 251 540 Ft	25 553 220 Ft	29 536 080 Ft	28 329 244 Ft
IFA kivetett összegének alakulása (bevallott összegek)						
2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
20 523 370 Ft	21 455 558 Ft	20 076 250 Ft	22 251 540 Ft	25 553 220 Ft	29 299 840 Ft	28 381 625 Ft

Forrás: önkormányzati adatszolgáltatás

2005-től került bevezetésre a környezetterhelési díj részeként a talajterhelési díj, melyet a közcsatornára rá nem csatlakozott építmények tulajdonosainak kell fizetni önadózás formájában. Jelenlegi mértéke 3600,-Ft/m³.

1.10.1.3 Kiadások

2014-es kiadások	
Összes működési kiadás	469 325 000 Ft
<i>ebből bérkölttség</i>	<i>169 602 000 Ft</i>
<i>ebből dologi kiadás</i>	<i>192 746 000 Ft</i>
<i>ebből egyéb pénzbeli juttatás</i>	<i>8 843 000 Ft</i>
<i>ebből egyéb működési célú kiadások</i>	<i>98 134 000 Ft</i>
Felhalmozási költségvetés kiadásai	133 976 000 Ft
<i>ebből beruházások</i>	<i>108 663 000 Ft</i>
<i>ebből felújítások</i>	<i>25 313 000 Ft</i>

Az önkormányzati kiadások jelentős részét az intézmények fenntartása jelenti, ennek is jelentős hányada a bérkölttség.

Jelentős ezen kívül a beruházásokra, felújításokra szánt összeg is, amely az Önkormányzat gondos gazdálkodásának köszönhetően nem terhelte meg túlságosan a költségvetést.

Az Önkormányzatnak nem volt hitele, adóssághkonszolidációban nem részesült.

A kiadások aránya és összege					
	2010	2011	2012	2013	2014
Személyi jellegű kiadások	104 297 000 Ft	77 784 000 Ft	37 817 000 Ft	60 741 000 Ft	68 637 000 Ft
	31%	24%	13%	14%	14%
Munkaadókat terhelő járulékok	25 464 000 Ft	19 993 000 Ft	9 485 000 Ft	16 269 000 Ft	18 672 000 Ft
	8%	6%	3%	4%	4%
Dologi jellegű kiadások	143 262 000 Ft	135 698 000 Ft	129 843 000 Ft	151 851 000 Ft	151 480 000 Ft
	43%	42%	44%	36%	32%
Támogatások	47 592 000 Ft	44 061 000 Ft	37 490 000 Ft	104 359 000 Ft	105 077 000 Ft
	14%	14%	13%	25%	22%
Felhalmozási kiadások	12 755 000 Ft	44 634 000 Ft	80 482 000 Ft	86 190 000 Ft	133 754 000 Ft
	4%	14%	27%	21%	28%
Hitelek	-	-	-	-	-
Kiadások eFt-ban	333 370 000 Ft	322 170 000 Ft	295 119 000 Ft	419 410 000 Ft	477 560 000 Ft
Fentieken túl jelentkező finanszírozási kiadások	233 666 000 Ft	217 856 000 Ft	330 115 000 Ft	103 985 000 Ft	120 224 000 Ft

Forrás: önkormányzati adatszolgáltatás

1.10.1.4 Gazdasági program

Vonyarcvashegy 2015 folyamán elkészítette a 2015-2019 közötti ciklusra vonatkozó gazdasági programját. Ennek tartalmát az alábbiakban foglaltuk össze:

Fejlesztési alapelvek - a képviselőtestület a fejlesztések tervezésénél a következő alapelveket tartja szem előtt:

- a természeti környezet megőrzése
- a település meglévő arculatának megőrzése, továbbfejlesztése
- a természeti adottságokat figyelembe vevő fejlesztések kiemelten történő kezelése
- az önkormányzat kötelező feladatellátásához kapcsolódó fejlesztések, intézmények megerősítése, kiegyensúlyozott, stabil óvodai környezettel a kisgyermekes családok betelepülési szándékának megerősítése,
- meglévő önkormányzati ingatlanok állagmegőrzése, kihasználtság javítása,
- turizmus fejlesztése

Fő fejlesztési elképzelések:

- Településfejlesztési koncepció, szabályozási terv és helyi építési szabályzat készítése
- Települési infrastruktúra hálózat karbantartása, fejlesztése: közutak, járdák karbantartása, közművek alaphálózatának csapadékvíz elvezető rendszere rekonstrukciója, közvilágítás korszerűsítése, Kápolna utca megnyitása,
- turisztikai szempontból kiemelkedő területek fejlesztése: strand fejlesztése, színvonalának megtartása, növelése, Kígyós patak eddig kihasználatlan, feltáratlan területének fejlesztése, Szent Mihály kápolna környékének fejlesztése, parkolóhelyek teremtése, Telenkó üdülő hasznosítása, zöldfelületek fejlesztése, Mandulás tündéerkert fejlesztése
- önkormányzati létesítmények fejlesztése: általános iskola, temető fejlesztése, Önkormányzati Hivatal épületének felújítása

1.10.2 Az önkormányzat településfejlesztési tevékenysége, intézményrendszere

Vonyarcvashegy Nagyközség Önkormányzata a Hivatal szervezeti keretén belül végzi településfejlesztési tevékenység irányítását, menedzselését. A Hivatal műszaki referense (és általában az Igazgatási részleg) foglalkozik a beruházások előkészítésével, lebonyolításuk koordinációjával.

Nagyobb léptékű önkormányzati beruházás esetén annak megfelelő előkészítéséhez, lebonyolításához (projektmenedzsmentjéhez) az Önkormányzat szükség esetén, eseti jelleggel igénybe vesz megfelelő szaktudású külső vállalkozót.

2015-ben indult el a településfejlesztési és településrendezési eszközök felülvizsgálata. Ennek keretében készült el jelen dokumentum is, amelyre épülve megújul a már erősen túlhaladott településfejlesztési koncepció, illetve megújul a település rendezési terve, szerkezeti terve és helyi építési szabályzata is.

1.10.3 Gazdaságfejlesztési tevékenység

Dedikált gazdaságfejlesztési, beruházás-ösztönzési tevékenységet az Önkormányzat nem folytat. Mindazonáltal, a település nagyságából is kifolyólag az Önkormányzat tisztában van a területén zajló folyamatokkal, jelentkező igényekkel és lehetőség szerint támogatja azok megvalósulását.

Komoly gazdaságfejlesztési hatást tudhatunk be a Lidó Strand és közvetlen környezete folyamatos fejlesztésének. Az Önkormányzati tulajdonban lévő terület a település fő turisztikai attrakciója, így annak megfelelő színvonala, az ott jelen lévő vállalkozások számára a megfelelő körülmények biztosítása, esetleges fejlesztéseik támogatása, elengedhetetlen Vonyarcvashegy turisztikai versenyképességének megtartása érdekében.

Az Önkormányzat a Bakonyerdő Zrt.-vel közösen tervezi a Telenkó Üdülő hasznosítását, ahol részben közjóléti szolgáltatások kapnának helyet (pl. erdei iskola), viszont a sportturizmus fejlődéséhez is szükséges infrastruktúra is megteremtődhet ennek köszönhetően (pl. edzőtáborok helyszíne).

1.10.4 Foglalkoztatáspolitikai

A település foglalkoztatási programmal nem rendelkezik.

A Helyi Esélyegyenlőségi Program egyes pontjai bizonyos célcsoportok vonatkozásában (fogyatékkal élők, idősek, nők) meghatározza azokat az intézkedéseket, amelyek e célcsoportok foglalkoztatottsági mutatóinak növeléséhez szükségesek (ld. 1.8.2 Esélyegyenlőség biztosítása fejezetben).

Vonyarcvashegy a Nyugat-dunántúli Regionális Munkaügyi Központ Keszthelyi Kirendeltségének illetékességi körébe tartozik.

Vonyarcvashegy folyamatosan alkalmaz közfoglalkoztottakat, jellemzően az általános településfenntartási feladatok elvégzése során:

- 2013. 8 fő segédmunkás
- 2014. 8 fő segédmunkás
- 2015. 4 fő segédmunkás

1.10.5 Lakás- és helyiséggazdálkodás

Az önkormányzati vagyon magába foglalja az önkormányzat tulajdonában lévő ingatlanokat, ingókat, vagyoni értékű jogokat, társasági részesedéseket, tagságot megtestesítő értékpapírokat, egyéb értékpapírokat és pénzeszközöket. Az önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény és a jelenleg hatályos, az önkormányzati vagyon hasznosításáról szóló 31/2003. (XI. 3.) számú helyi rendelet besorolása szerint az önkormányzati vagyon, amely közvetlenül az önkormányzat feladatainak és hatáskörének ellátását szolgálja a

forgalomképtelen, vagy korlátozottan forgalomképes törzsvagyon körébe tartozik, míg, amely nem kötődik közvetlenül az önkormányzati feladatok ellátásához, forgalomképes vagyonnak minősül.

A **forgalomképtelennek** minősülő helyi közutak, terek, parkok üzleti hasznosítására korlátozottan, legfeljebb ideiglenes jelleggel üzletek, vendéglátó előkertek kitelepülése, különböző rendezvények tartása erejéig van mód.

A **korlátozottan forgalomképes vagyoni** körbe tartozó nevelési, oktatási, kulturális és egészségügyi intézmények használatában lévő vagyonnak az alapfeladatuk ellátásán túli hasznosítására nagyobbak a lehetőségek.

Forgalomképes ingatlanok az önkormányzat tulajdonában lévő lakások és nem lakás céljára szolgáló helyiségek, illetve az ilyeneket tartalmazó tisztán önkormányzati tulajdonú épületek, a beépíthető belterületi és külterületi ingatlanok, továbbá a külterületi mezőgazdasági területek.

A 2014-es vagyonkataszter az alábbi helyzetképet tartalmazta:

	Teljes érintett terület (m ²)	Önkormányzat tulajdonában lévő terület (m ²)	Becsült érték (bruttó, Ft)
Forgalomképtelen	562 514	562 514	2 036 498 949 Ft
Forgalomképes	1 347 007	754 261	3 525 267 131 Ft
Korlátozottan forgalomképes	41 141	41 141	820 200 100 Ft

Forrás: önkormányzati adatszolgáltatás

Az Önkormányzat részletes vagyonkataszterét jelen dokumentum mellékleteiben mutatjuk be.

Az Önkormányzat bérlakásállománnyal nem rendelkezik.

Vonyarcvashegy Nagyközség Önkormányzatának elfogadott **Közép-és Hosszútávú Vagyongazdálkodási Terve** a következőket fogalmazza meg:

- **Ingatlanvagyon hasznosítása:** a lakás és nem lakás célú helyiségek elsősorban bérleti szerződés keretében történő hasznosítása, telkek értékesítése, földterületek bérbe adása (strandi földterületek, Petőfi utcai, Kossuth utcai) egyéb kihasználatlan ingatlanok hasznosítása, különös tekintettel a Telenkó volt gyermeküdülő épületére tekintettel arra, hogy fontos törekvés az ingatlanok kihasználtságának folyamatosan tartása, illetve állagromlásuk megelőzése.
- **Meglévő vagyon fenntartása:** a meglévő vagyon fenntartása tekintetében különösen nagy figyelmet szükséges fordítani a pályázati lehetőségekre, azok kihasználásával elsődleges cél az ingatlanok felújítása, korszerűsítése, a középületek energetikai felújítása. Eötvös Károly Általános iskola, nyílászáróinak részbeni cseréje megvalósult, fűtéskorszerűsítés, átállás gáz fűtésre megtörtént, ez a folyamatot továbbra is folytatni kell, továbbra is fontos törekvés. Az energetikai felújítások keretében cél az alternatív energia hasznosítása, a felújításra szoruló ingatlanvagyon lehetőség szerinti felújítása.
- **Vagyon növekedésének, gyarapításának elősegítése:** az Önkormányzat vagyongyarapítási törekvései, középtávú célkitűzései között szerepelhet rendezvény park létrehozása, esetlegesen új sport pálya kialakítása. Az ehhez szükséges terület

rendelkezésre áll, a területrendezési, szabályozási feladatok, s megfelelő pályázati kiírás esetén a tervezési folyamatokról, engedélyek beszerzéséről, s megvalósítás után az üzemeltetésről kell gondoskodni. A vagyon növekedésének elősegítése területén az Önkormányzat csak pályázati támogatással, s minél alacsonyabb önerővel tud részt venni tekintettel a költségvetésre.

1.10.6 Intézményfenntartás

A településen az Önkormányzat az alábbi intézményeket működteti:

Önkormányzat és intézményei		
	Állandó (fő)	Ideiglenes (fő)
Vonyarcvashegy Nagyközség Önkormányzata	25	11
Vonyarcvashegyi Közös Önkormányzati Hivatal	16	4
Művelődési Ház és Könyvtár	3	-
Nyitnikék Közös Fenntartású Óvoda	15	-

Forrás: önkormányzati adatszolgáltatás

Az Eötvös Károly Általános Iskola (amely balatongyöröki és balatonedericsi gyermekeket is fogad) működtetése 2013-ban, fenntartása 2015-ben kerül át a KLIK-hez.

Az Óvoda Balatongyörökkel közös fenntartásban működik, balatongyöröki tagintézménnyel.

Az általános iskola és az óvoda 2014. évben került felújításra. Az energetikai korszerűsítés során utólagos hőszigetelés készült, nyílászárócsere valósult meg, valamint levegő-levegő hőszivattyús központi fűtés került beépítésre, kiegészítésképpen kondenzációs gázkazánokkal. Az iskola napelemes rendszert kapott, az óvoda napelemes rendszere is elkészült.

1.10.7 Energiagazdálkodás

A település az elmúlt években is egyre nagyobb hangsúlyt fektetett az energiahatékonysági beruházásokra és a megújuló energiaforrások minél nagyobb arányú hasznosítására intézményei, épületei működtetése során. Ahogy az előző pontban is bemutattuk, számos fejlesztés valósult meg (döntően uniós támogatás segítségével), azonban még többi önkormányzati épület (így különösen a Művelődési Ház és Könyvtár, valamint a Hivatal épületei) felújításra vár.

Mind a gazdasági programban, mind a vagyongazdálkodási tervben kiemelt szerep jut az energiahatékonysági, megújuló energiaforrásokra alapozó fejlesztéseknek. A jövőbeni beruházások során, amennyiben költséghatékonyságuk igazolható egyértelműen prioritást kapnak e fejlesztési elemek, amelyek nem csupán a környezetbarát mivoltuk, fenntartási költségeket csökkentő hatásuk, hanem amiatt is a település előnyére szolgálhatnak, hogy széleskörű alkalmazásuk a települési arculatot is egyértelműen pozitív irányba befolyásolják.

A településen távhőszolgáltatás nem működik.

1.11 Településüzemeltetési szolgáltatások

Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény értelmében az önkormányzat kötelezően ellátandó, településüzemeltetéssel összefüggő tevékenységei a következők:

- településüzemeltetés
 - o köztemetők kialakítása és fenntartása
 - o a közvilágításról való gondoskodás,
 - o kéményseprő-ipari szolgáltatás biztosítása,
 - o a helyi közutak és tartozékainak kialakítása és fenntartása,
 - o közparkok és egyéb közterületek kialakítása és fenntartása,
 - o gépjárművek parkolásának biztosítása
- környezet-egészségügy (
 - o köztisztaság, települési környezet tisztaságának biztosítása,
 - o rovar- és rágcsálóirtás;
- helyi közösségi közlekedés biztosítása;
- hulladékgazdálkodás;
- távhőszolgáltatás;
- víziközmű-szolgáltatás, amennyiben a víziközmű-szolgáltatásról szóló törvény rendelkezései szerint a helyi önkormányzat ellátásért felelősnek minősül.

Feladatkör	Felelős szervezet
Településüzemeltetés	
<i>köztemetők kialakítása és fenntartása</i>	Településüzemeltési Csoport
<i>a közvilágításról való gondoskodás</i>	Településüzemeltési Csoport
<i>kéményseprő-ipari szolgáltatás biztosítása</i>	Lángőr '94 Kéményseprőipari és Tüzeléstechnikai Kft.
<i>a helyi közutak és tartozékainak kialakítása és fenntartása</i>	Településüzemeltési Csoport
<i>közparkok és egyéb közterületek kialakítása és fenntartása</i>	Településüzemeltési Csoport
<i>gépjárművek parkolásának biztosítása</i>	Településüzemeltési Csoport
Környezet-egészségügy	
<i>köztisztaság, települési környezet tisztaságának biztosítása</i>	Településüzemeltési Csoport
<i>rovar- és rágcsálóirtás</i>	Településüzemeltési Csoport
Helyi közösségi közlekedés biztosítása	Nem releváns
Hulladékgazdálkodás	ZALAI SPA Regionális Hulladékgazdálkodási és Környezetvédelmi Zrt.
Távhőszolgáltatás	Nem releváns
Víziközmű-szolgáltatás	Dunántúli Regionális Vízmű Zrt.,

1.12. A táji és természeti adottságok vizsgálata

1.12.1. Természeti adottságok

Vonyarcvashegy település közigazgatási területe Zala megyében, a Keszthelyi-Riviéra kistájon helyezkedik el, területe 14,28 km². A közigazgatási terület kiterjedése észak-déli irányú, hosszan elnyújtott, észak felé keskenyedő szerkezetű háromszög, melyet északon a Keszthelyi-hegység vonulatai határolják, délen pedig a Balaton tómedre övezi.

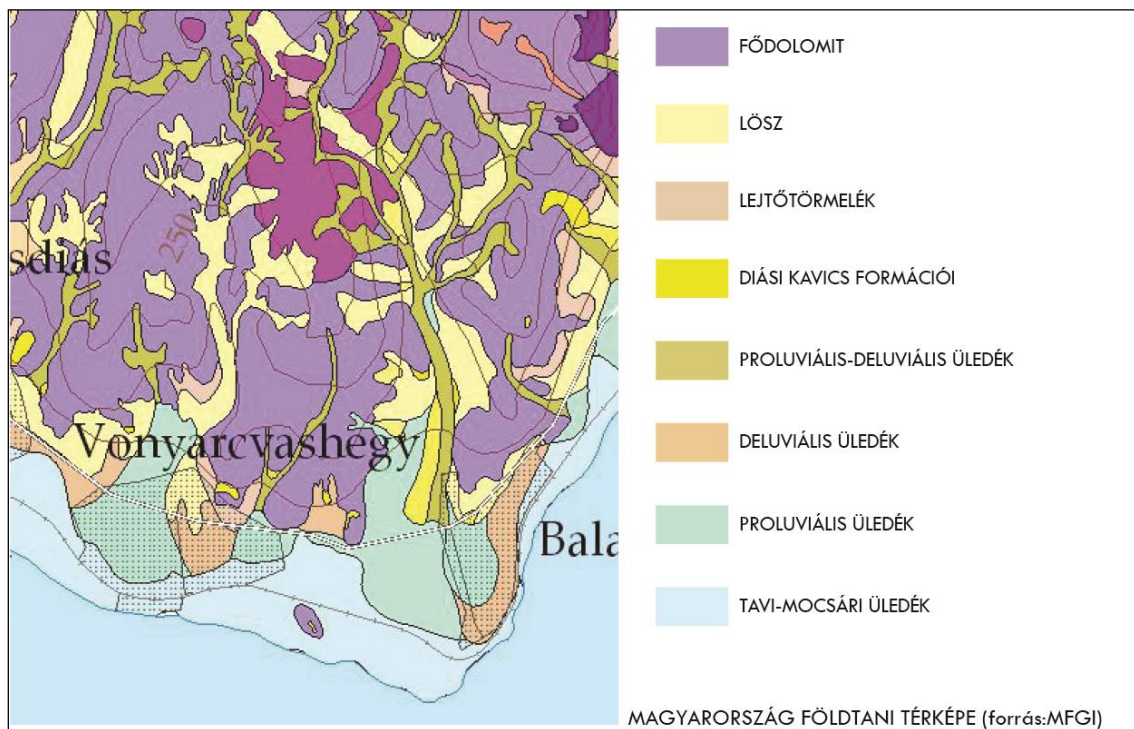
1.12.1.1. Domborzat

A település domborzati adottságait meghatározza a Keszthelyi-hegységet övező lejtős hegyláb felszín, mely délről és nyugatról néhány 100 m-től 2 km-ig terjedő szélességben 105-180 m tengerszint feletti magasságban terjed ki a környéken. A község nagyobb része a tóparton egy 110-114 m-es pleisztocén tavi abrúziós szinten, továbbá a parti alluviális síkon (105-108 m) helyezkedik el. A vizsgált település területének elkeskenyedő, északi részét alkotja az alaphegység É-D-i irányú vonulatai, folyamatosan emelkedő térszínekkel. A közigazgatási határon belül a Keszthelyi-hegységből a Cseri-völgy, Csalános völgy és a Hosszú-völgy mentén kialakult magasabb térszínek alakítják a domborzatot, mint a Malacos tető, Fekete-hegy, Vas-hegy. A lakóterülethez legközelebb a Vas-hegy található 225 m tszf.-i magassággal, a legmagasabb tető 365 m.

1.12.1.2 Földtan

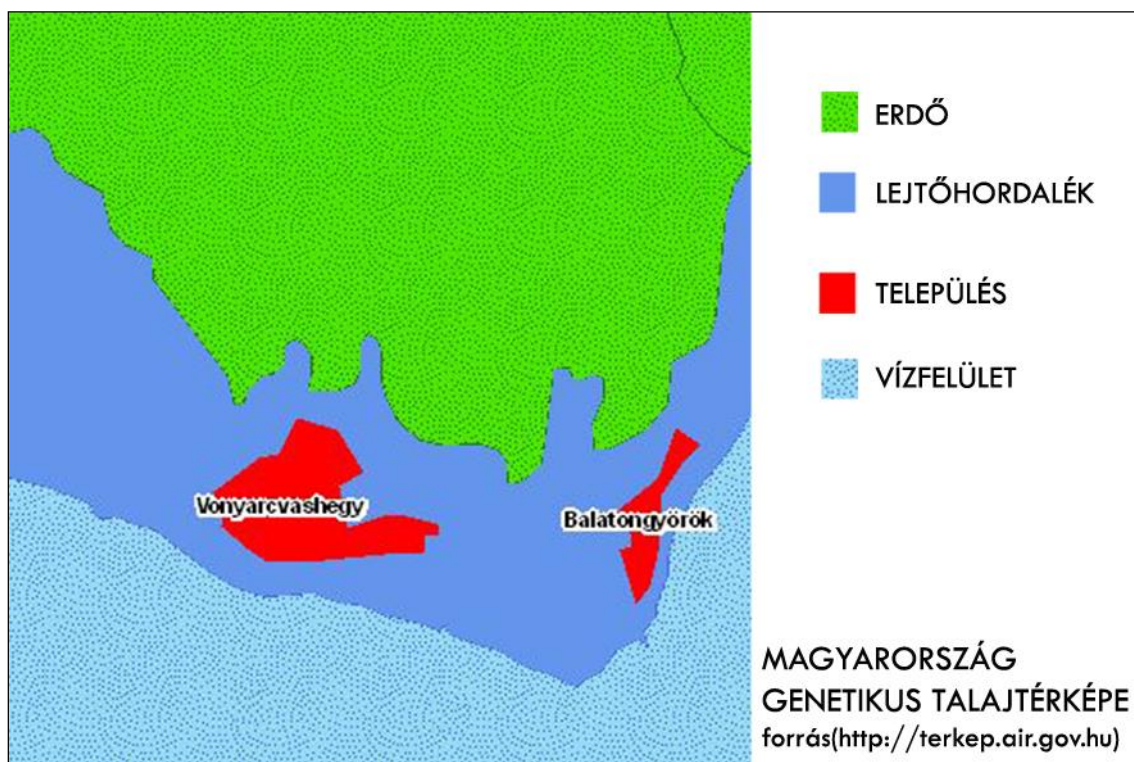
A Keszthelyi-hegységet főként felső-triász kori dolomit alkotja, mely a vonyarcvashegyi területére is igaz. A hegyláb felszíneken lejtőhordalék valamint a hegységre jellemző Diás-Kovácsi formáció is felbukkan. A Cseri-völgy mentén egy vastagabb lösztakaró húzódik egészen a hegyláb pereméig. A hegységperemi lejtős síkok alsóbb szintjein megtalálhatóak a különböző típusú üledékes kőzetek, legnagyobb kiterjedésben a proluviális és deluviális

üledék fordul elő, valamint a vízparti sáv mentén a tavi mocsári üledék. Magyarország földtani térképen is jól látszik a mai Szent Mihály dombot alkotó dolomit kiemelkedés.

1.12.1.3 Talajok

Az uralkodó talajtípus a 60 %-os területi részarányal előforduló vályog mechanikai összetételű barnaföld, amely túlnyomó részben harmadidőszaki és idősebb üledékeken található. Termékenységi besorolása az 50-75 (int.), erdősültsége jelentéktelen. A kistáj talajait

a beépítés (talajfedés) veszélyezteti. A Keszthelyi-hegység kistájba nyúló részét mészkövön kialakult rendzina talaj borítja, valamint a hegyláb felszíneket a vízpartig lejtőhordalék fedi.

1.12.1.4. Vizek

A Keszthelyi-hegység és a Balaton-part közötti peremhelyzetű kistájnak önálló vízfolyása nincs. A „talajvíz” mélysége 4 m alatt van. Mennyisége nem számottevő. Kémiai jellege kalcium-magnézium-hidrogénkarbonátos. Általában kemény, sőt Keszthely környékén igen kemény (45 nk° felett). A rétegvizek mennyisége is csekély. Az artézi kutak mélysége eléri a 200 m-t is, vízhozamuk ingadozó. A hegység lejtőin néhány forrás is fakad, köztük a vonyarcvashegyi Erzsébet-forrás a legjelentősebb, 18-240 l/p között ingadozó hozammal. A település keleti határához közel folyik a Kígyós patak, melynek vízhozama nem számottevő.

1.12.1.5 Növényzet

A Keszthelyi-hegység vegetációját a domborzati viszonyok és a mikroklíma határozzák meg, az extrazonális jelentősége nagy. Alapvetően a tölgyerdő zónában helyezkedik el a terület, de a művelési kultúra erősen visszaszorította a természetes vegetációt. A legeltetés miatt a 20. század elejére a mészkedvelő- és karszttölgyesek, karsztbokor erdők jelentősen visszahúzódtak, nagy területeken alakultak ki dolomitkopárok. Az erdőterületek újbóli növelése érdekében a kopárokat szinte teljes egészében betelepítették feketefenyővel (*Pinus nigra*), mely Vonyarcvashegy területén is jelentős. A hegység partra néző vonulatát meghatározó feketefenyő-ültetvények mostanra pusztulóban vannak, alattuk főleg virágos kőrishől álló újulat nő fel. A flóra speciális jellegét a montán (szőke oroszlánfog – *Leontodon incanus*) és az atlanti-mediterrán (pirítógyökér – *Tamus communis*, szúrós csodabogyó – *Ruscus aculeatus*, adriai sallangvirág – *Himantoglossum adriaticum*) elemek adják. Néhány idős fa alapján valószínűsíthető a lapos hátacon a tölgy-kőrish-szil ligeterdők egykori jelenléte.

Balaton parti település lévén szükséges megemlíteni a vízparti növényzetet, sajnos a természetes vízparti zonációnak a vizsgált településen alig van nyoma, egy nagyobb kiterjedésű nádas övezi a keleti partvonalat. A nyár-, fűz-, és égerligetek már mesterséges telepítésűek, a nyugati partszakaszon jellemző a jegenye nyár.

1.12.1.6 Állatvilág

A Keszthelyi-hegység állatvilága, különösen a gerinctelen fauna ma is nagyon gazdag. Számos olyan bogár- és lepkefaj élőhelye, amely országosan is ritka. A madarak egy része öreg fákon alakítja ki a fészkelő helyét. Ezek közül gyakoriak a különböző cinege-fajok. A perem- és ligeterdők fajai a ritka fekete harkály, és a kis fakopáncs és a viszonylag gyakori zöld küllő. A terület vonzó a denevérek számára is, az itt található barlangok (pl. Csodabogyós-barlang) pihenő-, telelőhelyül szolgálnak számukra. A pelék, bár számuk csökken, megtalálhatóak, mint például a nagy pele, vagy a mogyorós pele. A nyestek és a nyusztok egyre gyakrabban figyelhetők meg.

1.12.2. Tájhasználat, tájszerkezet

1.12.2.1. Vonyarcvashegy tájtörténete

Az emberi beavatkozás előtti állapotban Zólyomi Bálint Potenciális vegetáció térképe alapján a terület természetes megjelenése a cseres-tölgyes erdő, és a Balaton partján kialakult vízparti zonáció. Az őskorban is lakott volt a terület, ezt bizonyítja a falu határában talált telepre utaló újkőkori lengyel kultúra és rézkori balatoni csoport körébe tartozó 1930-as leletek.

A rómaiak megjelenésével kezdett átalakulni a táj is, az elsők voltak, akik tudatosan alakították már a település képét, főként szőlőt műveltek a területen, de kereskedők és iparosok is letelepedtek a katonai táborok mellett. A szőlőművelés kialakulása elsősorban a természeti adottságoknak köszönhető, hiszen a dombsági vidéken, és a dolomit alapkőzetű, közepes vastagságú termőrétgű talajon, továbbá a déli kitettségű lejtőkön ez volt a legideálisabb művelési ág, mely jó terméshozamot produkált. A szőlőültetvények egészen a XIX. század végéig meghatározták a település tájkarakterét.

A rómaiak után az avarok vették birtokukba a területet, majd a szlávok telepedtek le, akik földműveléssel és állattenyésztéssel foglalkoztak. A község helyneve is szláv eredetű, akik még a honfoglalás idején is itt éltek, erre utal a Vonyarc - vinarci szőlőművelők, bortermelők elnevezés. „Vonyarc neve a vinárra, vincellérre emlékeztet bennünket, melyből épp lehetett vonyarc, mint a milosztból malaszt. Folytatva az elődök által elkezdett tájalakítást a szlávok uralma alatt is ez a vidék volt a keszthelyvidéki bortermelés fő pontja.”¹²

A IX. század végén a település valószínűleg Bulcsu területeihez tartozott, a római korban kialakult művelési hagyományokat folytatták. Az első írásos emlék 1335 -ből fennmaradt oklevél, mely említi a területet. „Vnorch” néven.

A XIV. században fő birtokosai a Karmacsi család, Vonyarc ekkor már anyaegyház a Szent Mihály tiszteletére emelt templommal. Szőlő és földművelés mellett állattenyésztéssel is foglalkoztak. A XV. században a mai Szent Mihály - domb tetején erőd, vár állott, melyet hol györökinek, hol vonyarcai várnak emlegetnek. A vár a Hegyesdi vár tartozékaként szerepelt, lényeges tájképet meghatározó elem volt, mivel Györök felől és a Balatonból is jól látszott.

A XVI. század közepétől a törökök végig pusztították a Balaton északnyugati részét is, Vonyarc községet is beleértve, 1573-ba a török megrohanta a települést, felégette a várat és az épületeket, raboltak, fosztogattak a lakosság körében. 1580-as évektől a prédiom, mely két részből áll: a „Vonyarcai Hegy” promontórium, és a kisebb jelentőséggel bíró határban előforduló szántók, irtványok, legelők, erdők. A pusztasodás után kialakult területi elrendeződés kedvező volt a későbbi hegyközség kialakulásának.

A vonyarcai szőlőhegyet 1628-ban említik a források, akkor már szabályszerűen kialakult és működő hegyközségként. 1668-ban boronapince épült az egyik urasági szőlőterületen, mely háromszáz évig szolgált a települést, sajnos az 1960-as években elpusztították az értékes építészeti emléket.

A Rákóczi- szabadságharc a Balaton környékét sem kerülte el. 1707 márciusában a császári seregek pusztulást okozva vonultak szoroson a Balaton partja mentén, Vonyarcvashegyet sem kímélve, így a fejlődés egy időre megtorpant.

¹² Radnóti-Gerő: A Balaton régészeti és történeti emlékei - 16.o

A legenda szerint 1729 télén egy 46 fős halászcsoport a Balaton jegére ment halászni, munka közben a jégtáblák összetöredeztek 6 halász a vízbe fulladt, de 40 egy zajló jégtáblán a vonyarci Szent- Mihály dombjánál partot ért, így a halászok megmenekültek. Hálából a domb tetején kápolnát építettek Szent-Mihály tiszteletére, mely területet leírások szerint ekkor még körbevette a Balaton vize, tehát szigetként emelkedett ki a tóból. Ez a kápolna feltételezhetően a korábbi erőd helyén épült, mely a mai napig meghatározó a tájképi elem.

1752-ben a vashegyi szőlősgazdákról kilenced összeírás történt, mely szerint 51 személyt vettek nyilvántartásba, ekkor még sok kisebb ültetvénnel rendelkeztek a gazdák, majd 1779-től a Festetics család válik Vonyarc egyedüli nagybirtokosává. A Festeticsek a vonyarci birtokukon elsősorban továbbra is szőlőtermesztést folytattak. 1785-ben az első magyarországi népszámláláskor lakossága 127 fő, 72 lakóházzal rendelkezett, melyek szőrt fekvésűek és utcája sincsen a településnek.

Az első katonai felmérés térképén (1783-86) a szőlőültetvények, a mezőgazdasági terület, a templom, az erdő és a rét, legelő területek vannak feltüntetve, az épületek még hiányoznak a térképről. A felmérés ábrázolja, hogy a mai közigazgatási határ több mint egy harmadán szőlőültetvények voltak, ugyanakkor a szántók kiterjedése sem elhanyagolható, a tájszerkezet mozaikos jellegű.

A század elején a község leggazdagabb földesura Festetics György volt, aki haladó szellemével, sokat tett a környék fejlődéséhez. Vonyarcon nemcsak nagy szőlőbirtokuk volt a Festeticseknek, hanem az erdő jelentős része is az övüké volt, amelynek településhez közeli részén vadaskertet létesítettek. A földművelés mellett jelentős volt a halászatból élők száma is kihasználva ezzel a Balaton adta adottságokat, ennek keretében az épületek szerkezetében és kialakításában a nád felhasználása is jelentős volt. Nádfedeles épületeket még manapság is találhatók a településen.

1850-ben a korábbi Vonyarc és Vashegy szőlőhegyek és puszták egyesüléséből létrejött Vonyarcvashegy, melynek 1857. évi népszámláláskor 723 lakosa van, 1880-ban a lakosság a KSH adatai szerint már 890 fő. Az ütemesen fejlődő település tájkarakterét továbbra is a szőlőültetvények határozták meg, egészen 1895-ig, amikor a filoxéra járvány miatt 156 kataszteri holdból 70-et elpusztított a betegség, így a szőlőterület a felére csökkent.

A második katonai felmérést 1854 és 55 között végezték a környéken, akkor még a szőlőterület aránya a mai település 1/3-át tette ki, de az első katonai felméréshez képest a területek felhasználása változott. A szántó területek Vonyarc közepén terültek el mozaikosan, míg az első katonai felmérésen Vonyarc keleti részén az erdő alatt helyezkedett el egy nagyobb szántó. A településen átvezető utat, amely ma a 71-es számú főút, már az első katonai felmérésen is feltüntették. A második katonai felmérés újdonsága a mocsaras területek feltüntetése, mely ekkor még kb. a település 10 %- át érintette. A mocsaras területek Vashegy délkeleti részén a Szent- Mihály - dombtól északra és annak környékén voltak meghatározóak. A mocsaras, vizenyős területeket ekkor még nem tudták megfelelően kihasználni.

1895-ben a szőlőterületek az összterület 30%-át adják, a gyepterület 41%, szántóterület 24%, erdőterület 32% a KSH adatok alapján, ebből látszik, hogy a mocsaras területeket főként gyepként tudták hasznosítani, az erdő és a szőlő továbbra is meghatározó, de a szántóterületek aránya sem elhanyagolható, tehát a tájszerkezet kezd átalakulni, a szántók egyre nagyobb arányban jelennek meg a területen.

A település életében fellendülést hozott az 1903-ban kezdődő vasútépítés, majd a községi utakat is rendezik. A lakosság 92 %-a földművelő, de nem csak szőlőművelést folytattak,

hiszen, a szántóterületek aránya már megelőzi az 1913-as KSH adatok alapján a szőlőterületeket. A kivágott szőlők helyén valószínűleg a gyep kap szerepet, ugyanis aránya az 50% felé közeledik, így a települési táj egyre differenciáltabbá válik. Vashegy déli része továbbra is – kert, legelő, rét, mely ebben a korszakban még Balatonyörökhöz tartozott, így sok viszály volt a két település lakossága között. Az állatállomány jelentős 1911-ben 367 db szarvasmarha 387 db sertés és 108 db ló tartozott a lakossághoz, ez a település területét figyelembe véve (1149 km²), igen magas. A szarvasmarhák legeltetését délelőtt az erdőben (Cserben) oldották meg, délután pedig lehajtották az állományt a Balaton parti részekre, nagy hőségben a vízbe is beterelték az állatokat, kihasználva a vízpart adta lehetőségeket.

1920 környékén megkezdtek - a dolomit alapkőzetnek köszönhetően - a murvabánya kialakítását Vonyarc keleti részén a nagykanizsa –tapolcai út kiépítése miatt, mert kötelezték a községet 2000 m³ kavics kihordására az útépitéshez. A kitermelés később jelentőssé vált, melynek a mai napig meghatározó tájseb kialakulását eredményezte a község tájképben. 1935-ben a szántó aránya már elérte az 50%-ot a szőlőterületek aránya 14% alá csökkent, az 1940-es történeti térképen látható, hogy a déli településrészen a lakóépületek és telkek koncentráltabban jelennek meg, nagyobb kiterjedésű szántó területek továbbra is a település centrumában helyezkedtek el. A kert, gyümölcsös, szőlő területek felaprózódtak, Vashegyben megmaradtak a kisebb parcellás ültetvények. Az 1952-es térképen a gyümölcsösök aránya nő, a szántó stagnáló képet mutat, a településszerkezet továbbra is a szórt formát erősíti, de a faluközpont már kialakulóban van. A térképen szembetűnők a legeltetés és építkezések miatt kialakult dolomitkopárok, Vas-hegy déli részén a bányaművelés végett kialakult felszínformai változást egy rézsű vonal jelzi.

1960-ra 30%-ra emelkedik az iparból, kereskedelemből és közlekedésből élő népesség száma. A munkavándorlás iránya a kiépített vasútnak köszönhetően Keszthely és Tapolca. Az idegenforgalom és a kiépített strand egyre nagyobb szerepet kap a község életében a XX. század második harmadától. Strandja a környék egyik legszebb fürdője, forgalma 1966-ban 16000 fő, ebben az évben a községi szálláshelyek idegenforgalma 2100 fő, ebből kb. 1500 külföldi.

1961-ben mezőgazdasági szakcsoport alakult a faluban, 1962-ben a szántóterület még mindig jelentős, de a szőlőterület egyre csökken már nem éri el a 10%-ot a település területén, viszont a rét aránya emelkedik (20%). Az állatállomány 1962-re egységesen 10%-ot csökken a korábbi évekhez képest, a település egyre inkább az urbanizálódó Keszthely felé halad. A szántóföldek területe nem éri el a 8%-ot, a mezőgazdasági célú tájhasznosítást az üdülési célú kezdi felváltani. A nádas területek ekkor még nem csökkentek drasztikusan, 5,3 %-ot értek el a település területéhez viszonyítva, de az ezredfordulón már alig érte el a nádasok területe az egy hektárt. Ennek oka, hogy az 1970-es években zagykazettákat alakítottak ki a településhez tartozó partszakasz nyugati és keleti részén a vízminőség védelme érdekében kikotort iszap tárolására. Így nagyobb kiterjedésű nádasok és vizes élőhelyek pusztultak el.

A népességnövekedés 1980-tól jelentős, 30 év alatt majdnem megkétszereződik az állandó lakosok száma, mivel a Keszthelyről és Tapolcáról is többen költöztek a faluba a jó infrastrukturális adottságok miatt. Az 1986-os topográfiai térképen a település déli területrésze már teljesen beépített, csak helyenként maradtak fenn kisebb szőlőterületek. Az északi rész még szórványosabb szerkezetű, az összefüggő szőlőterületek kiterjedése még jelentős főként a nyugati részen. Szembetűnő a bányagödör kiterjedése, illetve a beépített területek összefüggő kialakulása.

A rohamos fejlődés magával vonta az épített környezet növekedését, a művelési ágak csökkenését, a táj lakó-és üdülő célú hasznosítása került előtérbe, az irreverzibilis folyamat eredménye a homogén tájszerkezet kialakulása. A rendszerváltás után kimagaslóan megugrott az idegenforgalomból adódó bevétel, főleg a külföldiek körében vált népszerűvé a település. A lakosság nagy részének nyújtott biztos megélhetést az idegenforgalom, így szükségtelenné vált a korábbi hagyományos művelési ágak és módok fenntartása.

A 2000-es évben készült KSH adatok alapján egyedül az erdő aránya az, ami végig stagnáló értéket mutat (kb. 30%) a területhasználatot tekintve, a szántó alig éri el a 2%-ot, míg a rét, gyepek, legelők aránya nem éri el összességében a 2%-ot a község területéből, a mezőgazdasági területek csökkenésével együtt az állatállomány is arányosan csökkent. Az ezredfordulón már kialakult, zárt településszerkezet jellemző, melyet északról a hegység határol, délről a Balaton. Az épített környezet meghatározza a település tájképi megjelenését, ugyanakkor a keleti részen a tájban kiemelkedő értéként fennmaradt a Szent-Mihály kápolna és környezete, mely még természetszerű állapotban jelenik meg.

1.12.2.2. Jelenlegi tájhasználat és értékelése

Egy adott terület, település tájhasználatának értékelését, a tájhasználat lehetséges mértékét a tájpotenciál fejezi ki. A tájpotenciál¹³ tájegységenként, tájtípusonként eltérő, így szükséges a terület tájtípusba történő besorolása. Vonyarcvashegy település országos szinten a Balaton Kiemelt Üdülőkörzetébe tartozik, tehát üdültáj, másodsorban, kistérségi szinten lakótáj. E két tájtípus közötti különbség, hogy a lakótájban a természeti táj esztétikai értéke nem bír akkora jelentőséggel, mint az üdültáj esetében. A lakótáj esetében az építmények elsősorban munkahely és állandó lakhely funkciót töltenek be, az üdültájnál hangsúlyos az épített környezet és a természetes tájelemek vizuális kapcsolata, a tájpotenciált, a vonzerőt a természeti táji adottságok határozzák meg.

Vonyarcvashegy esetében keveredik a két tájtípus illetve együttesen fejlődött. Így a jelenleg kialakult homogén tájszerkezet és területhasználatok már a tájtörténet során feltárt irreverzibilis folyamat eredménye, hiszen a korábban mozaikos jellegű mezőgazdasági tájtípust az 1980-as évektől intenzíven átalakította az elsősorban idegenforgalomra, turizmusra alapozott tájhasználat. A belterület és az épített környezet terjeszkedésének helyenként csak a természeti adottságok és a közigazgatási határ szabtak gátat. Így a mai közigazgatási terület 3 fő részre tagolódik; a középen elhelyezkedő belterületet északról az erdőterület határolja délen a vízparti sáv. A természeti adottságoknak köszönhető, hogy Balatongyörök és Vonyarcvashegy település még nem nőtt úgy össze, mint a település nyugati határa Gyenesdiással.

A mai településszerkezetben a 71-es úttól délre a történelmi tájszerkezetből elsősorban az utcák nyomvonalai maradtak fenn, a gyümölcsös, szőlő ültetvényeket felváltotta a hétvégi és üdülő házas valamint lakóterületek. A telkek felaprózódtak, sajnálatos módon, a fennmaradt zöldfelületek sem őrzik a korábbi tájhasznosítás módját. Az északi településrészen - főként Vashegy tekintetében - a kisparcellás gazdálkodás nyomai még láthatóak, a telekkiosztásban illetve a fennmaradt szőlőültetvényekben. Vonyarc településrész északi része vegyes képet mutat, helyenként megjelennek az üdültájba nem illő sorházas és lakópark jellegű beépítési

¹³ Tájpotenciál: a táj teljesítőképessége, alkotói az adott tájegység egymással kölcsönhatásban álló ökológiai, ökonomiai és tájképi potenciáljai. Kifejezi a tájhasználat lehetséges mértékét, azt, hogy egy táj milyen mértékben alkalmas a társadalom sokrétű igényeinek kielégítésére.

módok. (Ifjúság utca, Mandulás lakópark). Ezen településrész karaktere nem sejteti a korábbi tájhasznosítást, ellenben a jelenlegi lakó és üdülőtáj funkciót megfelelően biztosítja.

Az északon húzódó erdőterületek kezelője a Bakonyerdő Zrt. A közbirtokossági erdőterületek rendeltetésük szerint parkerdő, míg a Balaton Felvidéki Nemzeti Parkhoz tartozó erdőterületek a Magyar Állam tulajdonában vannak, rendeltetésük természetvédelmi erdő. 2013-ban megkezdődött az erdőterületeken az egészségügyi fakitermelés, mely elsősorban a feketefenyőket (*Pinus nigra*) érinti. A kitermelést a korábbi aszályos évek következtében a feketefenyők tömeges elszáradása és pusztulása indokolja, mely veszélyezteti az egészséges növényzetet is.

Az erdőterületeken a tájtipusnak megfelelő vadászati és rekreációs célú tájhasznosítás történik. A két tevékenység zavaró hatása nem ismert, ugyanis a Bakonyerdő Zrt. az érintett területeken a vadászatot kihirdeti elektronikus úton, a honlapján, illetve az érintett turistaútvonalakon elhelyezett hirdetések formájában. Társas, valamint hajtóvadászatok estén az érintett útvonalakat le is zárják a hirdetések kihelyezésén túl, ilyen típusú vadásztatási forma főként a téli időszakokra jellemző, a vadállomány mennyiségétől függően évente 1-2 alkalom. A vadásztatás rendjéről szóbeli adatokat közölt Szakács István a Bakonyerdő Zrt. Keszthelyi Erdészetiének vezetője.

Az üdülőtáj kialakulása a Balatonnak, mint attrakciónak köszönhető, ennek megfelelően a vízparti sáv egy része fürdőterületként funkcionál, ugyanakkor a korábban már említett iszapkotrás következtében kialakított zagytározók jelentős területet foglalnak el, melyek sem esztétikailag sem funkcionális szempontból nem illenek az üdülőtájba, annak tájpotenciálját csökkenti. A nyugati partszakaszon a belterületbe vont zagytározó rekultiválása és hasznosítása megkezdődött. A keleti partszakasz értékes tájpotenciállal rendelkezik, természetvédelmi szempontból jelentős a nagy kiterjedésű összefüggő nádas, valamint a Szent Mihály domb és kápolna együttese. A Szent-Mihály kápolna az elmúlt években egyre nagyobb szerepet kap, zárandokok látogatják valamint évről évre egyre több esküvői szertartás helyszínéül szolgál.

A hatályos településrendezési terv szerint Vonyarcvashegy keleti határa mentén a 71-es főúttól délre kertes mezőgazdasági területhasználat van kijelölve, mely a korábbi évekre volt jellemző, de jelenlegi felszínborítottságot tekintve cserjésedő gyepterület. Hasonló a helyzet a Szent-Mihály dombtól nyugatra húzódó területekkel, melyeket nádas borít, valamint a nyugati községhatár mentén a vasúttól délre a művelést már felhagyták a területek cserjésedésnek indultak.

A település egészén megjelenő rekreációs típusú tájhasználatok főként a kerékpározás valamint a túrázás. A kerékpározás a vasútvonal mentén húzódó balatoni kerékpárút teszi lehetővé, mely érinti a település strandját, valamint a Szent-Mihály kápolnát, így fontos lineáris kapcsolatot biztosít a település két fő attrakciója között.

A természetjárást a kijelölt útvonalak biztosítják, melyek közül mindegyik átvezet a belterületen is. A zöld háromszög jelzésű a **Kitaibel Pál kilátót** érinti, míg a zöld plusz a Szent-Mihály dombtól vezet a **Cseri-kapu** erdei pihenőn keresztül egészen Büdös-kútig. A piros turistajelzés a település centrumától vezet a nyugati részen a Hosszú völgyön keresztül a Berzsenyi kilátóig. Az Országos Kék túra útvonal nem érinti a települést. Minden év tavaszán rendezik a „Lepke” teljesítmény túrát valamint a Darnyay Dornyai Béla emléktúrát, melyek során több száz természetkedvelő halad át a településen.

A tájhasználat a kialakult tájtypusoknak a külterületi részeken megfelelő, viszont az épített környezetet tekintve hosszútávon nem fenntartható, mivel a lakótáj jelleg az utóbbi időben csökkentette az üdülőtáj értékét. A sűrű beépítések következtében az északi részekről a Balatonra feltáruuló panoráma látványa csökkent, valamint a laza hétvégi házas beépítés kellemes látványa megszűnt a partról és a 71-es főútról egyaránt. Az üdülő táj szempontjából fontos hívogató, intimitást sugalló, nagy zöldfelületi aránnyal rendelkező településképet felváltotta a több szintes lakóházak, apartman házak látványa. A jelenlegi tájhasználati módok főként a szezonálitást erősítik, alapozva a fürdőturizmusra, a lakótáj szempontjából is hiányosak egyes funkciók, mint a településrészekben megjelenő nagyobb kiterjedésű zöldterületek.

1.12.3. Védett, védendő táji-, természeti értékek, területek

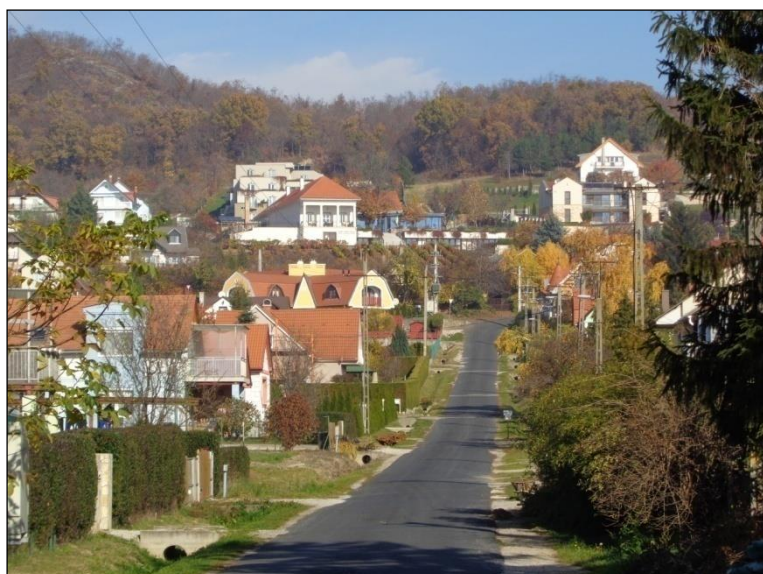
1.12.3.1. Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területek

Vonyarcvashegy területe nem tartozik sem a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet Területrendezési Tervében szereplő térségi jelentőségű tájképvédelmi terület övezetébe, sem pedig a térségi jelentőségű tájképvédelmi övezetbe tartozó települési térség övezetébe. A hatályos településrendezési terv nem rendelkezik tájképvédelmi övezetről, valamint látványkapcsolat szempontjából kiemelten kezelendő, védendő területekről sem tesz említést.

Hatályos szabályzás nélkül tekintettel az üdülő település tájpotenciáljának megóvására a következő részek javasoltak tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területekbe:

- Vonyarcvashegy közigazgatási területéhez tartozó Balaton parti sáv és a vasútvonal által közrezárt területek.
- A 71-es számú főúttól északra, ahol a lejtőkategória meghaladja a 10%-ot.
- A felhagyott kőbánya területe, különös tekintettel a déli kitettséggű lejtőkre.
- A Szent-Mihály domb területe és környezete.

A fentiekben felsorolt területek jelenlegi tájképben való megjelenése markáns, ezek közül a település szempontjából a **tájpotenciálját növelő** esztétikai elem a **Szent-Mihály domb és**

környezete, valamint a **Balaton parti sávjának látványa** a Balatonból, illetve a földfelszíntől emelkedve légi közlekedés során. A lakóterületek látványa az északi magasabb lejtőkategóriába eső (8-12%) településrészekben már **negatív hatást keltő**, mind üdülőtáj mind lakótáj szempontjából. A **jelenlegi beépítések** nem egységesek, kaotikus képet festenek. Ide tartoznak a nyugati részen a Meredély utca Radnóti utca kereszteződésétől északra fekvő részek, mely magába foglalja a Helikon Tavernát is. Vonyarc településrészen a további területek Cseri utca Mulató utca kereszteződésétől északra húzódó lakóterületek, illetve a Fenyő utca, Hegyalja utca, Batsányi János utca mentén lévő területek utcaképe és távlati látképe sem méltó a kiemelt üdülőkörzethez. Vashegy településrészen a Lejtő utca, Ady Endre utca és ettől északra helyezkedő területek tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendők.

A **felhagyott kőbánya erodált dolomit kopárja** szembetűnően jelenik meg a 71-es útról mind Keszthely felől, mind Balatongyörök irányából. A tájseb a déli irányokból, településrészekről, a strand területéről - a település egyik legfrekvenciáltabb helyszínéről - is jól látható, a településről alkotott összképet negatívan befolyásolja. A felsorolásban javasolt tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területeket a Tájvizsgálati tervlap is ábrázolja.

1.12.3.2. Nemzeti és nemzetközi természetvédelmi oltalom alatt álló vagy védelemre tervezett terület, érték, emlék

Helyi jelentőségű természetvédelmi terület a Szent Mihály domb és környéke, mint az ország egyetlen halászkápolnája, mely a 136 m magasságban kiemelkedő dolomit képződményen helyezkedik el a Balaton partján. A terület 1987 óta áll helyi védelem alatt, melyet Vonyarcvashegy Nagyközség Önkormányzat Képviselő-testülete **6/2008. (IX.13.)**

HELIKON TAVERNA LÁTVÁNYA A FŐ ÚTRÓL

rendeletével megújított. A rendelet 019. helyrajzi számú területre vonatkozik meghatározva a természetvédelmi és kezelési eljárásokat.

Az északi erdőterületek közel 70 %-a országosan védett természeti terület, amely a **Balaton-felvidéki Nemzeti Park** területébe tartozik, a természetvédelmi szakhatóság a nemzeti park igazgatósága. A nemzeti park Vonyarcvashegyre eső területén természeti értéként a **szúrós csodabogyó** (*Ruscus aculeatus*) jelenik meg, a nemzeti park határa a Cseri kapu vonalában található, az attól északra lévő területek a nemzeti parkhoz tartoznak.

A **Natura 2000 természetmegőrzési** területek hálózatába soroltak az erdőterületek valamint az Agyagos utca északi végződésénél az erdő felé nyúló gyepterületek is, a Balaton medre. A **Natura 2000 madárvédelmi** területek hálózatának része a vízparti sáv nádas területei, valamint a zagytározók egyes részei is.

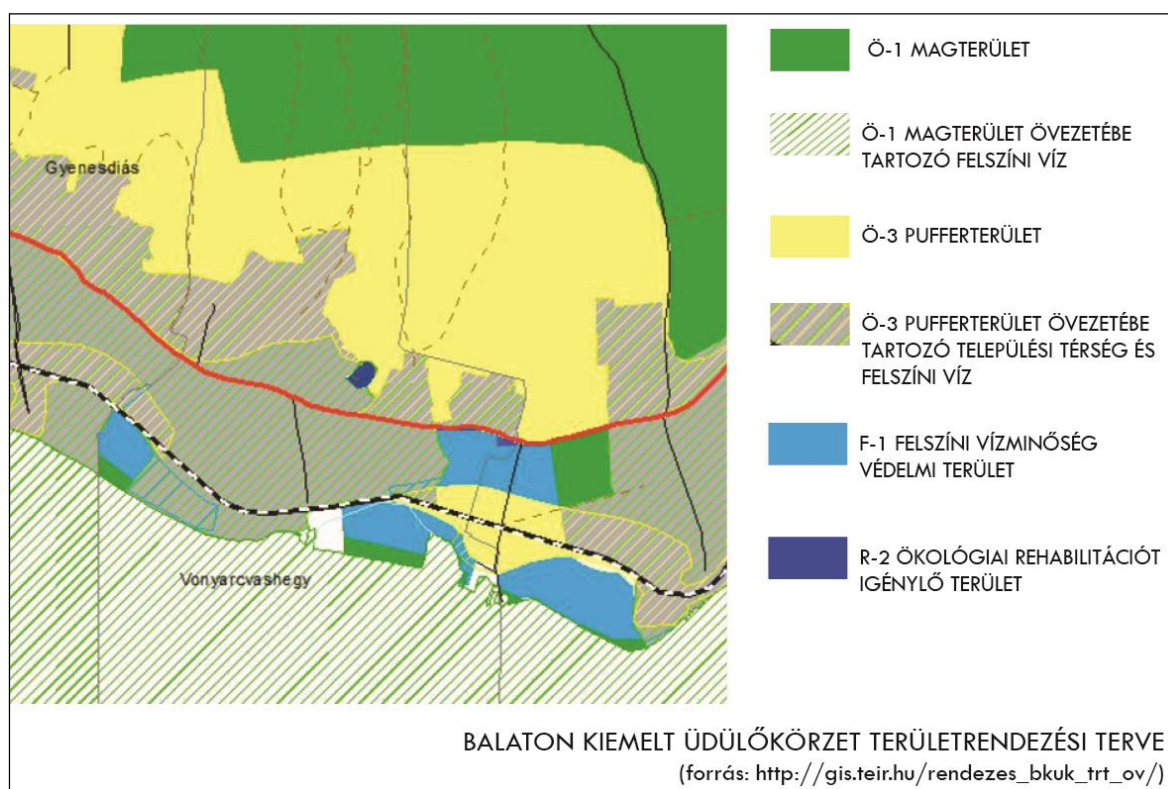
Az ex lege védelem értelmében a településen lévő három forrás védettnek számít, bár kettő a közhasználat elől elzárt területen található. A **Festetics-forrás** a nyugati közigazgatási határ mentén a vasút és a 71-es számú fő út között a vízgazdálkodási területen tör a felszínre. Az **Erzsébet forrás** a keleti részen a vízgazdálkodási területen belül helyezkedik el. A **Mihály forrás** a Szent-Mihály domb déli oldalában húzódó kemping területén található.

Egy üdülő település vonzerejét nemcsak a természeti adottságok jelentik, hanem a hagyományok őrzése, a fennmaradt történeti tájszerkezet és a kulturális, építészeti emlékek.

Ilyen jellegű értékeknek számítanak az **egyedi tájértékek** is. A természet védelméről szóló törvény 6. §-ának (3) bekezdése szerint „*egyedi tájértéknek minősül az adott tájra jellemző természeti érték, képződmény és az emberi tevékenységgel létrehozott tájalkotó elem, amelynek természeti, történelmi, kultúrtörténeti, tudományos vagy esztétikai szempontból a társadalom számára jelentősége van*”. Az egyedi tájértékek kataszterezésében irányadó az MSZ 20381: 2009 szabvány is, fontos megjegyezni, hogy egyedi tájértéknek olyan tájalkotó elem minősülhet, mely nem védett területen (természet-, vagy műemlékvédelem) található. Vonyarcvashegy esetében a következő egyedi tájértékek védendő értékeknek minősülnek, javasolt az értékek pontos kataszterezése, nyilvántartásba vétele.

1. Fűzkút – Fő utca
2. Mandula fasor – Mandulás utca
3. Temető XIX századi illetve XX század eleji kőkeresztes síremlékei
4. Iványi Béla síremléke
5. Közkút – Agyagos utca, Rákóczi utca
6. Kitaibel Pál kilátó – Vas-hegy
7. Piros kereszt – Fő utca, Munkácsi Mihály utca
8. Feszület - József Attila utca, Fő utca
9. Iványi villa kertje
10. Feszület – Fő utca 15.
11. Szűz Mária neve kápolna - Vashegyi kápolna
12. Fűzliget – Szentmihálydomb utca, Töltés utca

1.12.3.3. Ökológiai hálózat

A Nemzeti Ökológiai Hálózat a természeti adottságok révén a település szinte teljes területét érinti. Az ökológiai hálózat magterületeibe sorolt az erdők nagy része, amelyeket a kopárfásítás nem érintett, valamint a zagyatározók közvetlen vízfelülettel érintkező parti sávja, és a nádas területek. A Balaton tómedre a magterület övezetébe tartozó felszíni vízfelület. A Nemzeti Ökológiai Hálózat magterület övezetébe sorolt erdőterületeknek a pufferterület övezetébe tartozó főként közbirtokossági erdőterületek biztosítanak védelmet. A vizes élőhelyek védelme érdekében kijelölt magterületek esetében viszont pufferterület nem került kijelölésre, helyettük felszíni vízminőség védelmi terület került meghatározásra. A Szent-Mihály domb és attól északra elterülő jelenleg mocsaras területek **pufferterület** övezetbe soroltak.

A pufferterület övezetébe tartozó települési térségbe került Vonyarc északnyugati része, Vashegy teljes északi része, a délnyugati településhatár mentén fekvő zagyatározótól északra egy szélesebb sáv, illetve a délkeleti határ mentén a kijelölt pufferterületet öleli körbe az övezet.

A Nemzeti Ökológiai Hálózat célja, hogy a természetes, természetközeli állapotban lévő élőhelyek megőrzését biztosítsa, a fragmentált élőhelyek között összeköttetést biztosítson, elősegítse az ökoszisztéma zavartalan működését, további élőhely degradációt megakadályozzon. A folytonosságot és a konnektivitást a hálózat elemei között a települések belterületein a **zöldfolyosók** létesítése által lehetséges. A zöldfolyosók egy település zöldfelületi rendszerében olyan elemek, melyek biztosítják a bel-és külterületi zöldfelületi elemek közötti ökológiai és funkcionális kapcsolat megteremtését. Ilyenek lehetnek a patakmedrek melletti galériaerdő sávok, jelentős fasorokkal, növényssávval rendelkező

kerékpárutak, gyalogutak, közlekedési utak, zöldsávval kísért kötöttpályás nyomvonalak, vagy a mezőgazdasági parcellákat elválasztó, tagoló, védő bozótosok, erdősávok

Vonyarcvashegy esetében már bemutatásra került hármastagozódású tájszerkezet jól előrevetíti, hogy az erdő és a tó, mint természetes élőhelyek között ökológiai folyosó nincs, a konnektivitást a település zöldfelületi rendszere teremtheti meg. A BTSZ kivágoton jól látszik, hogy Balatongyörök területén kijelölt magterület biztosítja a hálózatok közötti kapcsolatot, ugyanakkor Gyenesdiás keleti részén is zárványként ékelődik be a települési térség. Az északi és déli hálózati elemek között a fragmentáltságot elsősorban a 71-es számú főút és a vasútvonal okozza, melyek élőhelyeket szelnek át, valamint a nagy kiterjedésű jelentősebb zöldterülettel nem rendelkező beépített területek magas aránya. A vizsgált település zöldfelületi rendszere zöldfolyosók tekintetében jelenleg hiányos, így nem biztosítja megfelelően az ökológiai kapcsolatokat az egyes élőhelyek között.

1.12.4. Tájhasználati konfliktusok és problémák értékelése

A tájhasználati konfliktusok és problémák egy adott területen belül az optimális társadalmi-gazdasági hasznosítási módoktól eltérő tevékenységek végzése, az adott tájpotenciálnak nem megfelelő a tájhasználati módok alkalmazása, mely során a táj teljesítőképessége degradálódik. A tájhasználati konfliktusok három fő csoportba sorolhatók: funkcionális, tájökölógiai, vizuális-esztétikai, melyek általában nem választhatóak szét teljes mértékben egy adott konfliktus esetében.

Vonyarcvashegy tájhasználati konfliktusait főként az üdülőtáj és a lakótáj együttes jelenléte adja. Az **üdülőtáj szempontjából funkcionális konfliktust** jelent:

- a nehézgépjárművek forgalma és telephelye a belterület egyes frekventált utcáin, mint a Rákóczi Ferenc utca és a Petőfi Sándor utca.
- 71-es számú főút forgalma nyári szezonban
- gyalogosátkelő hiánya a József Attila utca és a Batsányi János utca között a Fő úton
- a fürdőterületet jól megközelíthető parkolás biztosítása a nyári szezonban
- információs táblák hiánya a településen belül

Lakótáj szempontjából funkcionális konfliktus, probléma

- rekreációs célból használható nagyobb kiterjedésű, több funkciót ellátó zöldfelület csak az északi és a déli településrészen található
- közösségi terek hiánya
- biztonságos gyalogos közlekedést biztosító járdák hiánya a főbb útvonalakon.
- temetőnél parkolás nem célszerűen megoldott

Tájökölógiai konfliktus, probléma:

- műveléssel felhagyott kertes mezőgazdasági területeken inváziós növények terjedése
- gyepterületek cserjésedése
- felhagyott kőbánya rehabilitációjának hiánya

- a lakókeretek, üdülőkeretek, zöldfelületek minősége mind ökológiai, mind esztétikai szempontból alacsony

Vizuális-esztétikai konfliktus, probléma:

- település kapuk rendezetlen látványa, tájbaillesztés hiánya
- felhagyott kőbánya, mint tájseb látványa
- az északi településrészekben rendezetlen, túlzott beépítés
- a Helyi Építési Szabályzat ellenére nem megfelelő színezetű épületek megjelenése
- sokszínű kerítés megoldások, rendezetlen porták látványa
- egységes utcakép hiánya

Alapvető tájhasználati probléma, hogy a korábban a tájkaraktert meghatározó szőlőművelésnek már csak helyenként vannak nyomai, bár a településcímerében is megjelenik a szőlő. A hagyományos kisparcellás művelésű szőlőterületeket felváltotta hétvégi házas, üdülőházas vagy lakó jellegű - gyakran szabályozatlan – beépítési mód, melynek eredménye zavaros megjelenésű. A település jelenlegi arculata, településképe alapján nem meghatározható, hogy milyen típusú településen járunk, mely a helyi identitás kialakulását gyengíti, az idegenforgalom szempontjából a település megtartó ereje alacsony.

1.13. Zöldfelületi rendszer vizsgálata

1.13.1 A települési zöldfelületi rendszer elemei

A település növényzettel fedett területeit együttesen zöldfelületnek nevezzük. Egy adott térség zöldfelülete tehát a térség növényzettel állandóan fedett, benőtt, betelepített területeinek összességét jelenti. A zöldfelület biológiailag aktív felület, ide tartoznak továbbá a szabad vízfelületek is. Egy település zöldfelületi rendszerét együttesen alkotják a zöldterületek, a különböző rendeltetésű területfelhasználási egységek területein kialakított növényzettel fedett területek, a parkok és kertek, valamint az ezeket kiegészítő és összekapcsoló út- és térfásítások összefüggő hálózata. A zöldfelületi rendszer elsősorban környezetvédelmi szempontból jelentős, az elemek kondicionáló hatása kiemelkedő értéket képvisel (levegő hűtése, átszellőzés biztosítása, légszennyező anyagok szűrése), de a rekreációs és vizuális-esztétikai szerep is meghatározó. A zöldfelületi rendszer a település egyik alrendszere, mely a rekreációs és ökológiai funkciókat szervezi rendszerré.

A települési zöldfelületi rendszereknek megjelenésük, térbeli eloszlásuk szerint több típusa van. Megkülönböztetünk szigetes, gyűrűs, sugaras, sávós, sugaras-gyűrűs típusokat. Az, hogy egy településen milyen típusú zöldfelületi rendszer alakul ki függ a természeti adottságoktól, a település fejlődésétől és ennek eredményeként létrejött településszerkezettől. Vonyarcvashegyről – mint jellemzően az északi parti településekről – elmondható hogy e tipizálás szerint sávós-szigetes rendszerbe tartozik, ugyanis sávós rendszert képezi a Keszthelyi-hegység és a Balaton szabad vízfelszíne közé ékelődött települési térség alkotja. A belterületi zöldfelületi elemek szigetes rendszert alkotnak, mivel az egyes elemek szórta, kapcsolat nélkül, a község főként kertvárosias lakóterületei által körülzárt tömbökben helyezkednek el.

1.13.1.1. Szerkezeti-, kondicionáló szempontból lényeges valamint a zöldfelületi karaktert meghatározó elemek

Vonyarcvashegyen a különböző rendeltetésű övezetekben a zöldfelületeknek, növénycsoportoknak a következő főbb funkcionális típusai találhatóak:

- Lakókertek, üdülő-és hétvégi házas kertek
- Zöldterületek
- Közpark funkciót ellátó zöldfelületek
- Jelentős zöldfelületű intézmények
- Zöldfelületi intézmények
- Közlekedési területeken út és térfásítások
- Vízfelületek
- Erdőterületek
- Mezőgazdasági területek kondicionáló zöldfelületei

Lakóterületek, üdülő-és hétvégi házas kertek

A zöldfelületi rendszer belterületen lévő részének legnagyobb hányadát a **lakó-és üdülőterületek** adják, ennek következtében a zöldfelületi karakterben is meghatározó elemek. A kertek növényállományának színteztettségére, telepítésre javasolt növényfajokra vonatkozóan a HÉSZ nem tartalmaz semmilyen javaslatokat, előírásokat. Így igen változatos megjelenésű kertekkel találkozhatunk, egyes kertekben dominánsak a dendrológiai szempontból magas díszértékű fajok, míg például az északi településrészen több tulajdonos megőrizte a hagyományos gazdálkodási módot és kisparcellás szőlőültetvények, helyenként gyümölcsösök alkotják a zöldfelületet. A hétvégi házas üdülőterületeken hiányos a lombhullató fás szárú állomány, ellenben az örökzöld tájidegen fajok (*Thuja occidentális*, *Thuja orientális*, *Chamaecyparis x leylandii*) alkalmazása gyakori, több esetben méteres magasságot meghaladó sövény formájában. Sajnálatos módon nemcsak az üdülőterületeken jellemző a nagyobb kiterjedésű gyepfelület és az azt körbevevő örökzöldek alkalmazása, mint minimális fenntartást igénylő növénykompozíció. Ez a jól bevált, de egyhangú növénykiültetés a lakóterületeken is előfordul, illetve van olyan telek, mely fásszárú növényállománya nem éri el a 10%-ot. A lakóterületek és az üdülőterületek esetében is a növényállományok színteztettsége alacsony, a zöldfelületek minősége mind ökológiai mind esztétikai szempontból alacsony.

A kertvárosias lakóterületek becsült nagysága a közlekedési területeket nem számolva 220 hektár, a HÉSZ-ben meghatározott minimális zöldfelületi arány 50%, kivétel az Lke-163-as jelű tömböt ahol 40%. Az üdülőházas üdülőterület megközelíti a 6 hektárt, előírt minimális zöldfelület 40%, míg a hétvégi házas üdülőterület közel 15 hektárt tesz ki, minimális zöldfelületi nagyság 60%.

ÖVEZETI BESOROLÁS	BECSÜLT ÖSSZTERÜLET	MINIMÁLIS ZÖLDFELÜLET NAGYSÁGA	BECSÜLT TERÜLET
KERTVÁROSIAK LAKÓTERÜLET	220 HA	50%	110 HA
ÜDÜLŐHÁZAS ÜDÜLŐTERÜLET	6 HA	40%	2,4 HA
HÉTVEGIHÁZAS ÜDÜLŐTERÜLET	15 HA	60%	9 HA
ÖSSZESEN	241 HA	-	121,4 HA

Zöldterületek

A helyi építési szabályzat nem különböztet meg közparkot illetve közkertet, de a beépítésre nem szánt területek között zöldterületek, mint önálló terület felhasználási egység kerületek kijelölésre. Szakmai definíció szerint a közpark minimálisan 1 ha, legkisebb oldalmérete 80 méter, többfunkciós, tömbszerű elhelyezkedésű. A fásított köztéren a zöldfelület mellett alapvetően a burkolat dominál, rekreációra alkalmas, közösségi térként funkcionáló közterület. A közparkok, közkertek méretezésénél a 20 m²/fő érték figyelembevétele javasolt (Jámbor,

1982). Vonyarcvashegyen közpark méretű –ténylegesen működő – zöldterület nincs, a két legnagyobb, parkként működő ingatlan a Mátyás park, és a Szent István park, azonban ezek mérete egyenként nem haladja meg a fél hektárt.

A jelenleg érvényben lévő szabályozási terv szerint a partközeli sávban találhatóak jelentős méretű zöldterületek (mintegy 13 ha), azonban ezek a korábbi zagyterületeken kialakult beerdősült ingatlanok, melyek – a kondicionáló hatástól eltekintve – nem működnek tényleges települési zöldterületként.

A következőkben bemutatásra kerülnek a szabályozási terven zöldterületbe sorolt területek.

1. Vörösmarty utcai park

Az általános iskolától és az óvodától 150 m-es távolságon belül elérhető 0,14 hektár kiterjedésű zöldfelületet főként gyep alkotja, fásszárú növényállományát két nagytermetű örökzöld adja. A keskeny alapterületű zöldfelület kihasználatlan, bár a játszótéri eszközök elhelyezését követően a kisgyermekes családok birtokba vették. A zöldfelület északi oldalán lakóingatlanok találhatóak, melyeknek a gyalogos és gépkocsival történő megközelítése ezen a telken keresztül történik. A park területe és alaprajzi adottságai miatt mindenképpen fejlesztésre szorul, és mivel környezete egész évben sűrűbben lakott, az itteni ingatlantulajdonosok igényeinek felmérése biztosíthatná a park későbbi kihasználtságát.

2. Erkel Ferenc utcai kiteresedés

Az Erkel Ferenc utca és a Vörösmarty utca kereszteződésénél található ingatlanon korábban borozó működött, amelynek megszűnését követően a területet nem rendezték. A Vörösmarty utcai parkhoz hasonló alaprajzú és nagyságú saroktelek, méretéből adódóan lakótelekként nem használható. Jelenleg a zöldfelületet gyep borítja, területe kihasználatlan, funkció nélküli. A településen belüli helyzetéből adódóan célszerű lenne a zöldterületnek megfelelő funkcióval ellátni és a terült értékét növelni növényzet telepítésével.

3. Bartók Béla utcai park

A zöldfelület viszonylag a település centrumában a Kossuth utca és a Fő utca kereszteződéséhez közel található, megközelíthetősége a Vörösmarty utca felől lehetséges gépjárművel, de gyalogosan a Kakas közön keresztül a Kossuth utcáról. A zöldfelület kiterjedése alig 0,14 hektár, viszont a körülvevő ingatlanok és zsákutca jellegű terület egy kellemes hangulatú közösségi teret eredményezhet, ugyanis a körülvevő ingatlanok nagy része hétvégi ház. A zöldfelület növényállományát itt is a gyep alkotja, egy aranyvessző (*Forsythia x intermedia*) cserje és kistermetű lombos fák találhatóak még a déli oldalon. A területen köztéri bútorként egy városliget típusú pad található.

4. Arany János utcai 40 halász emlékpark

A vasútállomás közvetlen szomszédságában lévő parkot a település legfontosabb történeti szereplőinek a 40 halásznak szentelték, akiknek szoborcsoportja díszíti a déli oldalt. A park az elmúlt években többször is átépítésre került, jelenleg burkolt felületek hálózata jellemzi a zöldterületet. A rekreációt a faragott padok biztosítják, a mobil WC takarása, tájbaillesztése nem megoldott, a zöldterület jelenleg inkább felvonulási térre emlékeztet, mint rendezvényterre. A területen védendő a koros, szép habitusú szomorúfűz (*Salix alba 'Tristis'*). Ehhez a zöldterülethez és ingatlanhoz tartozik a gördeszka pálya, melyet 2012-ben avattak fel. A skate pálya kivitelezése szakszerűen megoldott, de egyéb funkciókat biztosító köztéri bútorok nem kerültek elhelyezésre, telepített térhatároló, díszítő növényállomány teljesen hiányos. A zöldterület kialakítása több szempontból is rendezetlen.

5. Felhagyott kőbánya

A település egyik legnagyobb összefüggő zöldterületként is szabályozott zöldfelülete. Nagysága 4,1 hektár, jellemző növényállománya a fekete fenyő (*Pinus nigra*). A jól megközelíthető és a település közepén elhelyezkedő zöldterülettel egy fő probléma van, hogy korábban murvabányaként hasznosították, így a művelés során kialakult meredek rézsűk, erodált talajfelszín és rendezetlen terep maradt hátra. A terület legmagasabb pontján 2010-ben elhelyezett Fénykereszt megnövelte a látogatottságot, a helyi lakosság körében kedvelt kutyafuttató helyszínként funkcionál.

6. Zagytározók

2015-ben elkezdődött a strandtól nyugatra elhelyezkedő majdnem 10 hektáros nagyságú zagytározó rekultiválása, mely során kialakítottak egy kikötőt, illetve zöldfelületi rendezések is megkezdődtek. A zöldterület még rendezés és kialakítás alatt áll, a beerdősült terület tisztítása, ritkítása megtörtént, a parti sávon kialakításra került parti sétány mentén fűzfaépítészeti megoldással horgászhelyek lettek kialakítva. A keleti oldalon lévő zagytározó nagyobb része ugyancsak zöldterületként került kijelölésre, de az itt meglévő beerdősült területen még nem történt beavatkozás.

Közpark funkciót ellátó zöldfelületek

A szabályozási terv nem zöldfelületként jelöl olyan ingatlanokat, amelyek régóta akként funkcionálnak. Ilyen a polgármesteri hivataltól délre található Szent István park, illetve a Mátyás király utcában lévő Mátyás park is, ezek a területek településközponti vegyes területbe soroltak.

I. Mátyás park

A délnyugati településrész legnagyobb kiterjedésű zöldfelülete, melyet hétvégi házas és lakóterületek fognak közre, két ingatlanból áll. A terület kiterjedése 0,4 hektár téglalap formájú, az északi részen egy 14x14 m alapterületű épülettel, mely korábban élelmiszer üzletként, majd pékségként működött. A zöldfelület nyugati oldalán korosabb vadgesztenyéből álló (*Aesculus hippocastanum*) fasor húzódik, a keleti oldalon szép habitusu hársfák (*Tilia sp.*) adják a zöldfelület értékét. A zöldfelületen található még diófa (*Juglans regia*) illetve nagyobb termetű örökzöldek (*Picea abies*, *Thuja orientalis*). A területet mind oldalról úttest határolja, a térhatárolást a nyúlt árok biztosítja egyéb módon nem megoldott, játszószerkezetek és egyéb köztéri bútorok nem találhatóak a zöldfelületen. Elhelyezkedéséből, alaprajzi formájából adódóan mindenképp értékes települési zöldfelület, melyből nagysága végett a helyben tartózkodók számára ideális közösségi tér alakítható ki, ugyanakkor nyaranta akár szabadtéri piacnak is teret adhat.

II. Játszóter Rákóczi utca

A hosszúkás téglalap alaprajzú körülbelül 500 m²-es nagyságú zöldfelületen pár éve kialakított játszótérnek köszönhető, hogy használatba lett véve. A területen elhelyezésre került bandahinta, csúszda, köteles mászó fal, rugósjáték, sajnálatos módon a forgalmas Rákóczi utcától növénytelepítéssel történő térelválasztás már nem került kialakításra. A meglévő kislevelű hársfasor (*Tilia cordata*) a Kossuth utca zöldfelületi sávjának folytatása, mely a terület fás szárú állományát képezi.

III. Szent István park

Vonyarcvashegy egyetlen kertépítészeti szempontból is viszonylag rendezett, közparki funkciókat ellátó zöldfelülete, mely a településközpontban található. Nagysága 0,5 hektár, itt található a 2001-ben átadott Milleniumi emlékmű, melyet három fő irányból lehet megközelíteni gyöngykvacs és beton térkő burkolatú utakon. Az emlékmű előterében minden évben díszes egynyári kiültetés kerül telepítésre, a park északkeleti részén található egy szórt burkolattal ellátott játszótér, valamint az emlékműhöz oldalirányból vezetett utak mentén padok is biztosítják a rekreációs lehetőséget. A fás szárú növényállomány még viszonylag fiatal, de díszítő értéket ad a kislevelű hársfa (*Tilia cordata*), nyírfa (*Betula pendula*), nyári orgona (*Buddleia davidii*).

IV. Mandulás tündérkert

A település egyik legújabb fejlesztése, melynek célja a helyi identitás erősítése illetve a hagyományos tájhasználat fenntartása 2014-ben valósult meg. A 1,5 hektáros terület korábban a Festeticsek hercegi mandulása volt, ennek a tiszteletére és a hagyományt őrizve raszteres kötésben 220 mandulafa kiültetés valósult meg, illetve egy térinstalláció került felállításra. A zöldfelületen egyéb rendezés nem történt, a településközpont közelsége viszont indokolja a terület további zöldfelületi fejlesztését.

Jelentős zöldfelületű intézmények

Vonyarcvashegy intézményei közül jelentős zöldfelülettel rendelkezik a Vonyarcvashegyi Nyitnikék Óvoda, az Eötvös Károly Általános Iskola. Az igényelt zöldfelületi nagyságot alapvetően az egyes intézmények létszáma határozza meg, de az intézményekhez tartozó területnagyságok kevés esetben növelhetőek. Az oktatási intézmények tekintetében az ajánlás óvoda esetén 10 m²/fő játszóudvart irányoz elő, iskolák esetén az 5 m²/fő játszótéren/pihenőtéren kívül szabadtéri tornatér kialakítása is javasolt (~40x20 méter). A kertnagyságon kívül a zöldfelület minőségére és a kert funkcionális felosztására is figyelmet kell fordítani. Ilyen lehet óvodák esetén a nyitott foglalkoztató, vagy bemutatókert. Az intézményi zöldfelületek használatuk jelleg szerint korlátozottan közhasználatúak.

A Nyitnikék Óvoda létszáma 55-60 fő között ingadozik, az intézményhez tartozó hasznos zöldfelület nagysága 3388 m², a fentiek értelmében az óvodakert biztosítja a szükséges zöldfelületi nagyságot. A kert játszóeszközei megfelelőek, sokrétűek mindhárom korcsoport számára, a kert kialakítása ellenben kissé rendezetlen. A növények egy része már koros, ápolásra szorul, a Fő úttól való takarás, határolás csak részlegesen biztosított, a kert egyes részei teljesen kihasználatlanok. Pozitívum a tankert, bemutatókert szakszerű kialakítása és fenntartása.

Az Eötvös Károly Általános Iskola létszáma 180-190 fő, az intézményhez tartozó tényleges zöldfelület körülbelül 5200 m², az irányzott zöldfelületi nagyság itt is megfelelő. Az intézményhez tartozik még egy aszfalt burkolatú kb 20x45 m-es nagyságú sportpálya, illetve egy 850 m² alapterületű műfüves pálya. A sportolásra elegendő tér jut, ellenben a környezeti nevelés szempontjából fontos, az iskola kertje az esztétikus környezetet nem biztosítja. Az előkert növényállománya egyhangú nyírfa (*Betula pendula*) elfekvő boróka (*Juniperus sp.*) és tuják (*Thuja orientalis*) találhatóak, a hátsókert fás szárú állománya csekély, cserjék alig találhatóak, főként gyeppel borított területekből áll, értékesnek tekinthető a két diófa (*Juglans regia*). Sok a kihasználatlan funkció nélküli terület, a játszószerkezetek, készségfejlesztő eszközök hiányosak, tankertnek nyoma sincs.

Zöldfelületi intézmények

A zöldfelületi intézmények csoportjába tartoznak Vonyarcvashegyen a strand, a temető, a kemping, és a sportpálya területe. Településen belüli elhelyezkedésük a vasút és a Balaton által közrezárt sávon belül van, - kivétel a temető területe – használatukat tekintve két csoportba sorolhatóak, közhasználatú a temető, sportpálya és a strand területe, magánterületű zöldfelület a kemping területe.

A település legfőbb vonzerejét jól kiépített, sok funkcióval rendelkező, nagy zöldfelületű strandja biztosítja. Területe megközelíti a 4,8 hektárt, alapterületének nagy része (a beépített területeken kívül) szinte teljesen zöldfelülettel fedett. A lombkorona borítottsága megfelelő a funkciónak, a napos és árnyékos helyek jó arányban találhatóak. A nyugati részen a növényállomány fiatalabb, de sűrűbb telepítésű, a középső részen az idős fűzfák szinte természetes vízparti hangulatot teremtenek. A strand zöldfelületének karaktert adó fája a szomorúfűz (*Salix alba 'Tristis'*), melyből a fiatalabb és idősebb példányok egyaránt esztétikus összképet teremtenek, minden évszakban.

A sportpálya közvetlenül határos a strand északnyugati részével, az ingatlan nagysága 2,1 hektár, melyből a sportpálya és az ahhoz tartozó gyepes terület rész 1,6 hektárt tesz ki. A fennmaradó 0,5 hektár elsősorban parkolóként funkcionál a strand számára, megközelítőleg 40%-a szórt burkolatú. A sportpálya gyepes keleti és nyugati oldalán jegenyenyárfasor (*Populus nigra 'Italica'*) illetve nemes nyárfasor (*Populus x canadensis*) húzódik.

A kemping a Szent-Mihály domb déli lejtőjének lábánál 4,2 hektár nagyságú területen helyezkedik el, saját kikötővel. A raszteres jellegű zöldfelület kialakítása rendezett képet sugall, a kialakítás a funkciónak megfelelő, bár a fásszárú állomány a déli részen alacsony, a lombkorona borítottság nem biztosítja a megfelelő árnyékolást. A kemping jelenlegi beépítettsége nem haladja meg az 5%-ot, növényállománya viszont egyhangú.

A temető a település nyugati kapujától mintegy 200 méterre található a Fő út mentén. A zöldfelületi intézmény a település lakosságának számához viszonyítva kicsi 6500 m², így tovább nem bővíthető, új sírhelyek kijelölése nem lehetséges. A temető túlszűfolt, az egyes sírok kulturált megközelítése nem mindig lehetséges. A fásszárú növényállománya igen csekély, a temető használatát tekintve fontos elemek, mint a növényzettel való elhatárolás a környező területektől és a nyugalom biztosítása nem megoldott.

Közlekedési területeken út és térfásítások

A közlekedési területek mentén kialakított fasorok, zöldsávok nemcsak kondicionáló, pormegkötő és élőhelyvédelmi szerepük miatt értékesek, hanem a település arculatának meghatározó elemei. Vonyarcvashegyen az országosan is jelentős 71-es számú autótűt halad át, mely az átmenő forgalmat biztosítja az északi parton. Az úttest jobb oldalán egy 2-2,5 m széles zöldsáv húzódik, mely növényzetének domináns faja a rózsa és az elfekvő örökzöldek. A zöldsáv esztétikai értéke a nyári hónapokban különösen magas, ugyanakkor a kísérő fásszárú állomány hiánya nem elhanyagolható. A településen belüli gyűjtő utak mentén (Rákóczi, Kossuth utca) a zöldsávok már változatosabb képet mutatnak. A Kossuth utca mentén kialakított pihenőhelyek és parkolók a nyári szezonban kihasználtak, a rendezvények alkalmával a gépjárműforgalom biztosítása nem akadályozott, az idegenforgalomból megnövekedett gyalogos létszám nem jelent funkcionális konfliktust. A védendő zöldsáv

vezérnövénye a kétoldali fasort alkotó kislevelű hársfa (*Tilia cordata*). A Rákóczi utca folyamatosan szűkülő utcaképet mutat, a Török Bálint utcáig kíséri a jobb oldalon zöldsáv, melynek alakítását dominánsan a határoló ingatlanok tulajdonosai végzik, ez előkert kibővítéseként. Így a határoló zöldsáv igen vegyes képet mutat, az egyszerű gyepes állománytól a magasabb dendrológiai értékű örökzöldek (*Pinus strobus*, *Yucca filamentosa*) növénycsoportjai is megtalálhatóak, de az utcafásítás szempontjából hagyományosnak tekinthető vérszilva (*Prunus cerasifera 'Nigra'*) is felbukkan egy teleknyi szakaszon.

A vasút és a kerékpárút nyomvonalai egymás mellett párhuzamosan haladnak, melyeket egy zöldsáv választ el. A nyomvonalak mentén telepített fasor nem található, a nyugati szakaszon az elválasztó zöldsávban találhatóak idős korú nemes nyarak (*Populus x canadensis*), illetve a kísérő területek zöldfelületei biztosítanak árnyékolást a meleg nyári időszakban. A kerékpárút mentén több helyen is célszerű lenne árnyékolás és térhatárolás végett fasorok kialakítása.

A település utcafásítás szempontjából mintaértékű utcája a Mandulás utca, ahol a zöldsávot mindkét oldalon egykorú, egyöntetű mandulafák (*Prunus dulcis*) szegélyezik, védendő értéket képvisel. A Török Bálint utca mentén húzódó hegyi juhar (*Acer platanooides*) fasor fennmaradt állománya is védendő, követendő mintát irányoz elő.

Vízfelületek

A Balaton tó vízfelülete, mint a zöldfelületi rendszer eleme mind kondicionáló hatása miatt mind vizuális-esztétikai szempontból is kiemelkedő értéket ad. A településhez tartozó vízfelületeket a közepén elhelyezkedő kiépített strand kivételével nádas szegélyezi, a vízparti sávok látványa szép képet mutat.

Erdőterületek

Az erdőterületek csak beépítésre nem szánt külterületen találhatóak, kiterjedésük közel 428 hektár, melyből 280 hektár védelmi rendeltetésű, a fennmaradó közel 150 hektár egészségügyi rendeltetésű. Az erdőterületek legnagyobb kiterjedésben az északi részen húzódnak, de kisebb erdőterületek vannak a nyugati parti sávon, illetve a keleti parti sávon, és a Szent-Mihály domb területén. Az erdők a használat jellegét tekintve közhasználatúak, turistautakkal, kilátóval és erdei pihenővel ellátottak.

Vízgazdálkodási terület

A zöldfelületi rendszerben a vízgazdálkodási területek is értékes elemek lehetnek, bár a közhasználat elől elzárt zöldfelületek, mégis ökológiai szempontból a területek háborítatlansága fontos tényező. Az esztétikai szempontból is igényesen rendezett zöldfelület kellemes látványt ad, a település, táj értékét növeli. A vizsgált településen ilyen jellegű terület a keleti részen található, a 71-es út mentén, így mindjárt szembeűnő elemmé válik az áthaladó forgalom és a településre érkezők számára.

Mezőgazdasági területek kondicionáló zöldfelületei

A déli belterületi részeket helyenként határoló mezőgazdasági területek nagy része már művelés alól felhagyott, így elindult a becserjésedés, inváziós fajok terjedésének is teret adva. Mivel a lakóterületet egyébként is jelentős zöldfelületek határolják, így ezen területek kondicionáló értéke nem számottevő, de hogy miként válik újra a természet részévé esztétikai és ökológiai tekintetben meghatározó.

1.13.1.2. Zöldfelületi ellátottság értékelése

Vonyarcvashegy elhelyezkedéséből fakad, hogy a kondicionáló zöldfelületek ellátottsága igen jó, hiszen az erdő és a vízfelület által közrefogott belterületen az északi irányú széljárás állandó légmozgást biztosít, ami a helyi klíma kialakulásában igen kedvező hatásokkal jár mind a hőmérséklet, mind a páratartalom és a levegőszennyezettség tekintetében is. A lakóterületek és üdülőterületek összterületének nagysága az épített környezetnek minimálisan 50%-át adja. A település jórészt kertvárosias beépítése kellemes lakókörnyezetet biztosít a településen élők számára, és a természetközeli területek könnyen, gyorsan megközelíthetőek.

Az ellátottság értékelésének egyik számszerűsíthető módja a humán jellemzők szerinti értékelés, melybe beletartozik az ellátottság, hozzáférhetőség, zsúfoltság. Vonyarcvashegy esetében értékelésre kerül a zöldfelületi ellátottság, a zöldterületi ellátottság és a hozzáférhetőség.

A zöldfelületi ellátottságot alapvetően a lakóterületek, üdülőterületek lakosságszámhoz viszonyított mennyiségi aránya határozza meg. Irányelvként 30 m²/fő érték vehető figyelembe, amelyből hozzávetőleg két harmad rész közterületi zöld (lakóterülethez kapcsolódó, települési szintű), egy harmad rész lakóterület. A településen a kertvárosias lakóterületekhez tartozó közlekedési terek nélküli becsült zöldfelület nagysága 110 hektár, az állandó lakosság száma 2015-ben 2461 fő, így a zöldfelületi ellátottság a magánterületek esetében megfelelő. Az jelentős zöldfelületű intézmények esetében (óvoda, iskola) a zöldfelületek nagysága meghaladja kívánatos mértéket, de minőségi jelzőjük alacsony, amint az a jellemzésekből is leszűrhető.

A fentiek alapján a zöldterületek méretezésénél a 20 m²/fő érték figyelembevételére javasolt (Jámbor, 1982). A település jelenleg kijelölt zöldterületeinek összes becsült nagysága 18 hektár, tehát a szükséges 49220 m² terület nagyságot tekintve biztosított, a 18 hektárból 7 hektár jelenleg még rombolt felületen található. Ugyancsak a zöldterületek értékét csökkenti, hogy játszótérrel ellátott zöldterület csak egy van, melynek nagysága 1390 m², mely a település átlagos (óvoda+iskola) 250 fős gyermeklétszámára vonatkoztatva elmarad a kívánatos 7 m²/fő mérettől.

A hozzáférhetőség vizsgálata a zöldterületek esetében a következő metódus alapján történt, hogy az egyes zöldterületek elérhetősége mintegy 300 m-en belül, azaz 5 percnyi sétával biztosított e a település belterületén. A kirajzolt „vonzáskörzetek” lefedik e a teljes belterületet. A vizsgálat eredménye, hogy az északi, nyugati és keleti településrészek zöldterületi hozzáférhetőség szempontjából hiányosak, míg a déli településrészen lévő nagyterjedésű zöldterületek egyes részei főként a szezonálisan itt tartózkodók számára kedvező. A belterület kb. 40%-án nem biztosított zöldterület hozzáférhetősége 300-m-en belül.

1.13.2. A zöldfelületi rendszer konfliktusai és problémái

Vonyarcvashegy település zöldfelületi rendszerének alapproblémája a külterületi és a belterületi zöldfelületek közötti konnektivitást biztosító elemek hiánya, ez nemcsak funkcionális, ökológiai szempontból kedvezőtlen, hanem esztétikai-vizuális megjelenést tekintve. Ugyanis egy zöldsávokkal és fasorokkal megfelelően szegélyezett területek segítik az egyes településrészek összekapcsolását, jó szervezőerővel bírnak.

Zöldfelületi konfliktust jelent, hogy egyes zöldfelületként funkcionáló, közparki jelleget ellátó területek településközponti vegyes területbe vannak sorolva a hatályos HÉSZ szerint, ezek közül is kiemelendő a Mátyás park, ahol az előírt minimális zöldfelület 10%. Ezek zöldfelületek a mai településszerkezetben és a helyi közösségi élet megteremtésében fontos elemekké válhatnak, de a beépítés veszélye fennállhat.

Az zöldterületek hiányos berendezésűek, több helyen rendezetlenek, esztétikai megjelenésük rontja a település összképét. Több olyan nagyobb összefüggő zöldfelület van zöldterületként besorolva, melyek rombolt felületek, rekultivációjuk, rehabilitációjuk szükséges, hogy minőségi értelemben is zöldterületként funkcionálhassanak.

1.14. Az épített környezet vizsgálata

1.14.1. Terület felhasználás vizsgálata

A település a meghatározó terület felhasználása a lakó és üdülő funkció, melyek eltérő súllyal található meg az az egyes településrészekben. A település elérvén a természeti, területi és felsőrendű jogszabályok által meghatározott területi határait predesztináltak, legtöbb esetben kialakultak. Legnagyobb fejlesztési lehetőségek a település a Balatonparti településrészen találhatóak, melyek hasznosítását szűk keretek között határozza meg a Vízpartrehabilitációs tanulmányterv (lásd 1.3.4. fejezet)

1.14.1.1. A település szerkezete, a helyi sajátosságok vizsgálata

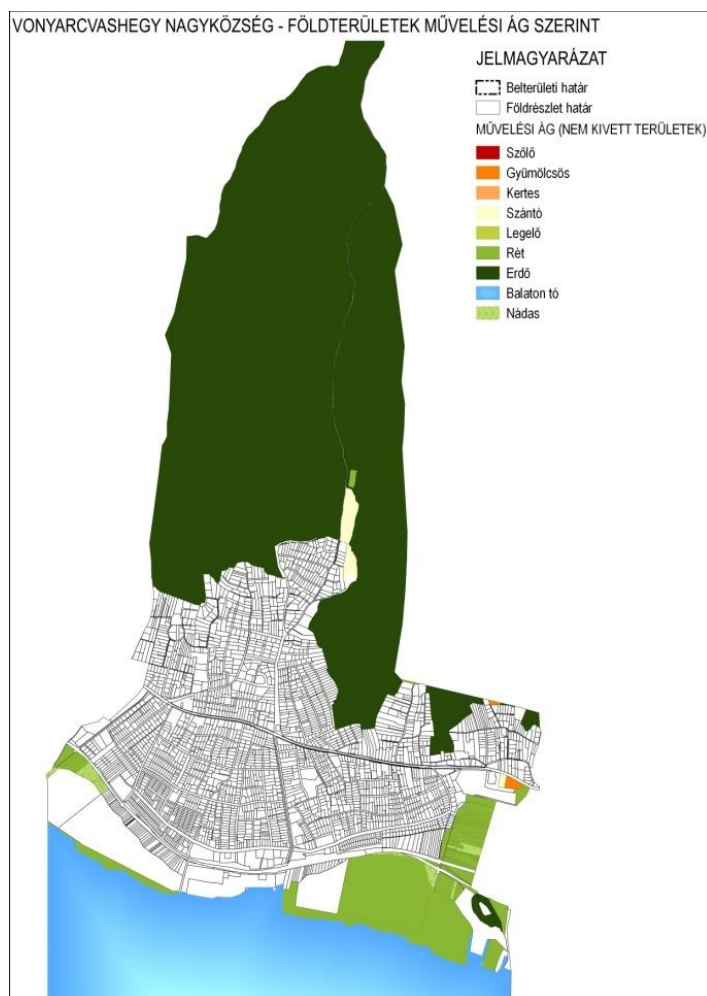
Vonyarcvashegy közigazgatási területe 14.284.408 m², ebből a belterület 3.301.948 m², míg a külterület 10.982.460 m² alapterületű (forrás: www.takarnet.hu). A település hagyományosan két területre osztható: Vonyarc és Vashegy településrészekre, azonban a két településrész határa pontosan nem megállapítható. A helyi hagyományok szerint a határ a Munkácsy utca déli végén található piros kereszt (fakereszt), azonban sajátos településrész karakterrel csupán a Vashegy utca – Liszt Ferenc utca, valamint a Lejtő utca, Ady utca, Kinizsi utca területe rendelkezik.

A település a keleti településhatártól a nyugati településhatárig teljesen beépült, nyugaton Gyenesdiással teljesen összeépült. Északról a Keszthelyi hegység erdőterületei, déli oldalról pedig a Balaton határolja. Balatongyörök irányában nem folytatódik, a Keszthely-Gyenesdiás-Vonyarcvashegy egybeépült településszerkezete A belterületi településrész 90 %-ban lakóterület, 6-7 %-ban üdülőterület, a maradék pedig vegyes és különleges területekből áll. Ez a fajta homogenitás rányomja a bélyegét a teljes település építészeti megjelenésére: önálló településkarakterről, hagyományos építészeti karakterről nem beszélhetünk.

1.14.1.2. Terület felhasználás az ingatlan-nyilvántartási adatok tükrében

földrészlet statisztika művelési áganként			
művelési ág	földrészletek száma	alrészletek száma	alrészlet területek (m ²)
erdő	26	27	4.143.026
gyep (rét)	154	156	519.972
gyümölcsös	2	2	6.815
kivett	3255	3255	9.542.932
nádas	64	64	33.290
szántó	4	5	38.373

Forrás: www.takarnet.hu

Fenti adatokból kitűnik, hogy a település egyik legmeghatározóbb része kivett terület (bár ebbe valószínűleg a Balaton mintegy 600 hektáros területe is beleszámítandó). De még ezt leszámítva is leegyszerűsítve elmondható, hogy a település három legjelentősebb területét a Balaton (cca. 600 ha), a települési terület (330 ha), valamint az erdő (414 ha) teszi ki, a mezőgazdasági területek jóformán elhanyagolható méretre zsugorodtak – ez a földrészletek számából is kitűnik.

A település nem kivett területei között elenyésző a mezőgazdasági hasznosítású területek aránya, így ezen területek művelési ág szerint kerültek csak ábrázolásra, minőségi osztály szintű besorolásuk nem került ábrázolásra.

Forrás: Teleknyilvántartás alaptérkép alapján, saját szerkesztés

1.14.1.3. Beépítésre szánt és beépítésre nem szánt területek, intézményi ellátottság, alulhasznosított barnamezős és konfliktussal terhelt szlömösödött területek¹⁴

A települési terület 330 hektáros alapterületéből mintegy 254 hektár sorolandó a beépítésre szánt területek közé. A 3255 kivett területű földrészletből 2797 db tartozik a beépítésre szánt ingatlanok közé – ez 86 %. A teljes település területéhez képest a beépítésre szánt területek aránya 17,8 %, ami elfogadható aránynak mondható, bár tény, hogy a beépítésre szánt területek aránya a településen belül bővülni nem tud a fizikai korlátok miatt. (Lásd továbbá: 1.8.1 fejezetet)

A település intézményei három helyszínen összpontosulnak. A Polgármesteri Hivatal épülete a 60-as években épült először lapostetős, egy emeletes épülettömbbel, amelyhez egy nagyobb méretű tárgyalótermi szárny kapcsolódott. Később az épület magastetős ráépítést kapott, a tetőtere beépült. Az első évtizedekben itt kapott helyet a Közös Tanács igazgatási egysége, amely Gyenesdiás és Balatongyörök települések közigazgatási területeire is kiterjedt, valamint a Posta és egy fodrász üzlet is. Később az emeleten kapott helyet a csatomamű társulat irodája, valamint a kábeltelevízió szolgáltató irodája, a földszintre pedig a Hévíz és Vidéke Takarékszövetkezet költözött be. Ma a fodrász üzlet helyén gyógyszertár működik, a bejárati előtérben pedig helyet kapott a Tourinform iroda. Az ingatlan keleti oldalán kapott helyet az orvosi rendelő is, amely 2014. évben újul meg pályázati forrásból. A Hivatal körüli tér 2010. évben megújult, azonban az épület külső és belső felújítása még várat magára. A hivataltól északra található vegyesbolt, és az előtte lévő tér, a hivataltól délre található Szent István park, az orvosi rendelő területe, és a hivatal előtti tér igazi települési köztérként funkcionál.

A település másik jelentősebb közfunkciót ellátó súlypontja az általános iskola és az óvoda környéke. Az általános iskola épülete a 70-es években bővült ki 16 tantermes intézménnyé, az akkori építési gyakorlat szerint. Azóta bizonyos részek felújításra kerültek, 2012-ben az épület energetikai korszerűsítésen esett át, a földszinti vizesblokkok is megújultak. Az aula teljesen új padlóburkolatot kapott, azonban az épület nyílászárói még cserére szorulnak, a pala tetőfedés pedig gyakran beázik. A korábbi évek oktatási rendszer átalakulása során is

¹⁴ 1.4.1 fejezetben összevonásra került a 314/2012. (XI. 8.) Korm. által meghatározott 1.4.1.1-1.4.1.6 fejezetei

sikerült az önkormányzatnak az iskolát megtartani, ami jelentős eredménynek mondható. Az intézmény a balatonedericsi, balatongyöröki és vállusi gyerekeket is fogadja, így a térség fontos oktatási intézménye.

Az óvoda épülete egy nagyobb lakóépület átalakításával bővítésével épült, jelenleg 4 csoportszobával működik. Az épületben történik az intézmények közétkeztetésének ellátása is, az étkezde 2013. évben egy újabb helyiséggel bővült, a főzőkonyha pedig építészeti gépészeti és villamos korszerűsítésen esett át.

Mindkét intézmény megfelelő méretű zöldfelülettel rendelkezik, ami egyrészt a település zöldfelületi rendszerében is szerepet játszik. Ugyanakkor fontos megemlíteni, hogy az oktatási intézmények környezetében (főleg a reggeli iskolakezdés, valamint az óvoda zárásának időszakában) igen erős parkolóihiány lép fel, amit az Önkormányzat a Béri Balog Ádám utcában kijelölt és felfestett parkolókkal próbált megoldani, azonban ez a parkoló mennyiség egyelőre kevésnek bizonyult. Ugyanitt kialakításra került egy buszből járdaszigettel az iskolabusz fogadására.

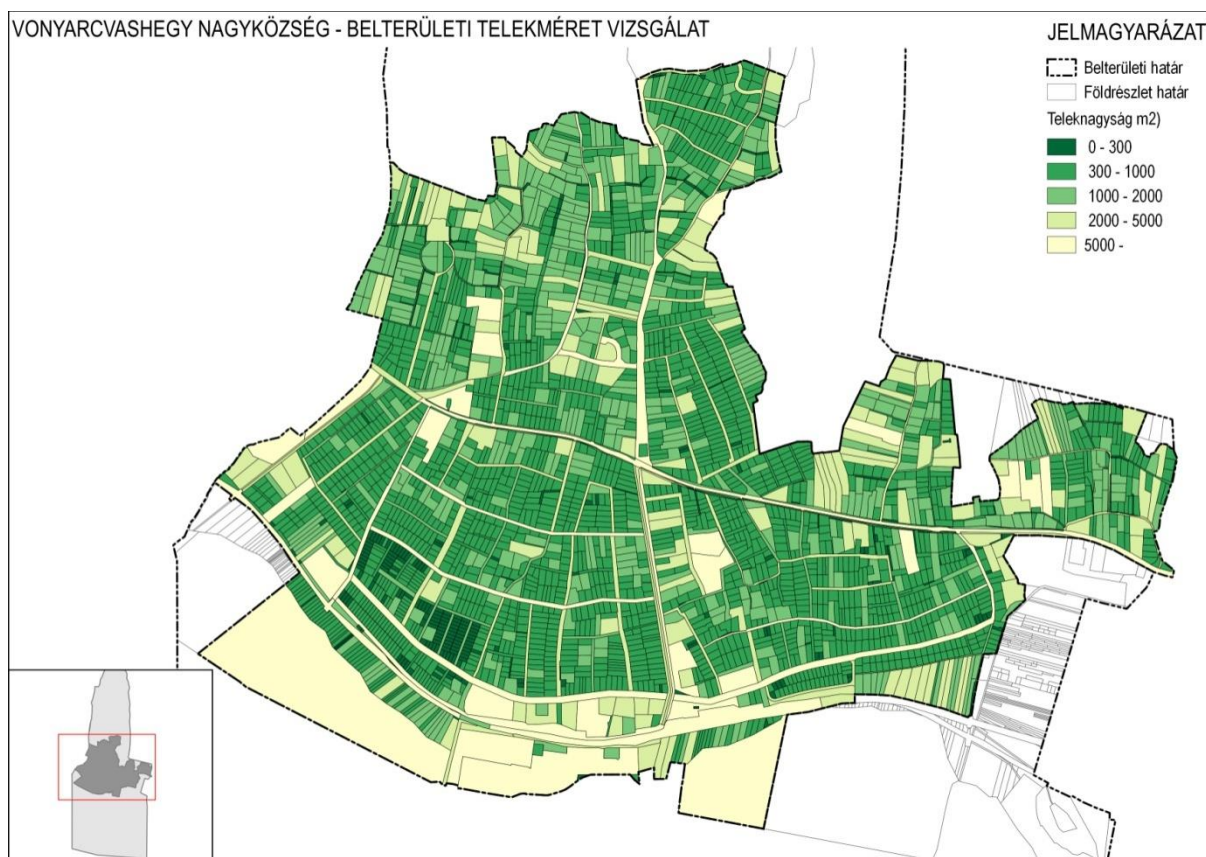
A település kulturális központja a Művelődési Ház és Könyvtár. Az épület a korábbi két épületrész összeépítésével és felújításával jött létre a 90-es években. Az építési minőség sajnos elég gyatra volt, ezért a létesítmény állaga mára erősen leromlott, a külső-belső burkolás, a villamos rendszer felújításra szorul. A parkolási probléma itt is jelen van, ez azonban eléggé megoldhatatlan feladatnak tűnik.

A településről elmondható, hogy még mindig a fejlődő települések közé tartozik, népessége gyengén, de folyamatosan bővül, a sajátos adottságaiból adódóan épületállománya jó állapotban van, karbantartott. Az ipari, gazdasági területek soha nem jelentek meg a településen, ebből adódóan alulhasznosított, szlömösödött településrészek nem alakultak ki. Ugyanakkor elmondható, hogy bizonyos kisebb lakóingatlan-beruházások bedőlését követően hátra maradt épületek is találhatóak pl. a Munkácsy utcában és a Mandulás lakópark területén.

1.14.2. A telekstruktúra vizsgálata¹⁵

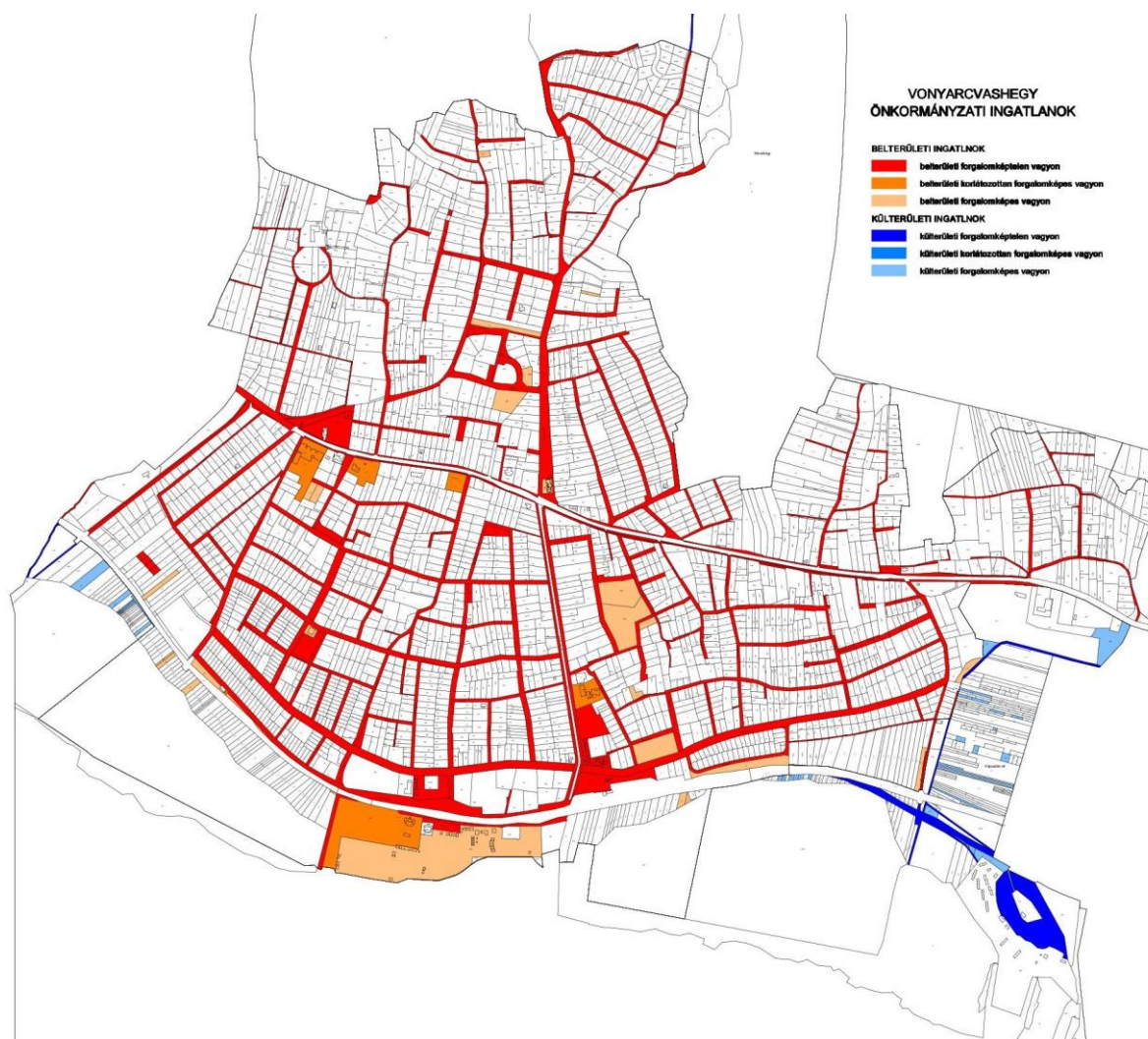
A telekstruktúra ábrázolás Vonyarcvashegy belterületi területei vonatkozásában került részletesebben bemutatásra. A település belterületi telkeinek nagysága általánosságban 300-1000 m² közötti. 300 m² alatti méretű telkek szinte kizárólag a település keleti részén, a Petőfi Sándor utca, Zrinyi Miklós utca között helyet foglaló kis üdülős beépítésű telteken található. Általános jellemzőként leírható, hogy a kisebb, területhatékonyabb telekosztás a Központi településrészen található. A korábban szőlőhegyi területekből átalakult területeken jól kirajzolódik a korabeli birtokszerkezetre utaló telekstruktúra, mely kevésbé rendezett, tervezett képet mutat, organikus fejlődés eredménye.

1.14.3. Önkormányzati tulajdon kataszter

Az Önkormányzat ingatlanvagyonát a Forgalmképes, Forgalmképtelen és Korlátozottan forgalmképes törzsvagyon részét képező ingatlanok teszik ki, melyek elhelyezkedése térképvázlaton került ábrázolásra.

¹⁵ A fejezetben összevonásra kerültek a 314/2012. (XI.8) Korm. ban meghatározott 1.14.2.1 és 1.14.2.2 fejezetek

1.14.4. Az épületállomány és a környezet geodéziai felmérése

A település teljes közigazgatási területére elérhető telek nyilvántartási alaptérkép, mely a DAT szabvány alapján került digitalizálásra. Vonyarcvashegy Nagyközség Önkormányzata által átadott alaptérkép az épület, építmények vonatkozásában hiányosságokat tartalmaz.

A terület morfológiai vonatkozásainak vizsgálatához és ábrázolásához, szintén az Önkormányzat által átadott szintvonalas adatállományok kerültek felhasználásra. Egyes esetekben a vizsgálat során a EUDEM és SRTM adatok is feldolgozásra kerültek.

A település ingatlan nyilvántartási állományának folyamatos karbantartása, a változások átvezetés a jogszabály szerinti államigazgatási szerv által ellátott feladat.

1.14.5. Az építmények vizsgálata¹⁶

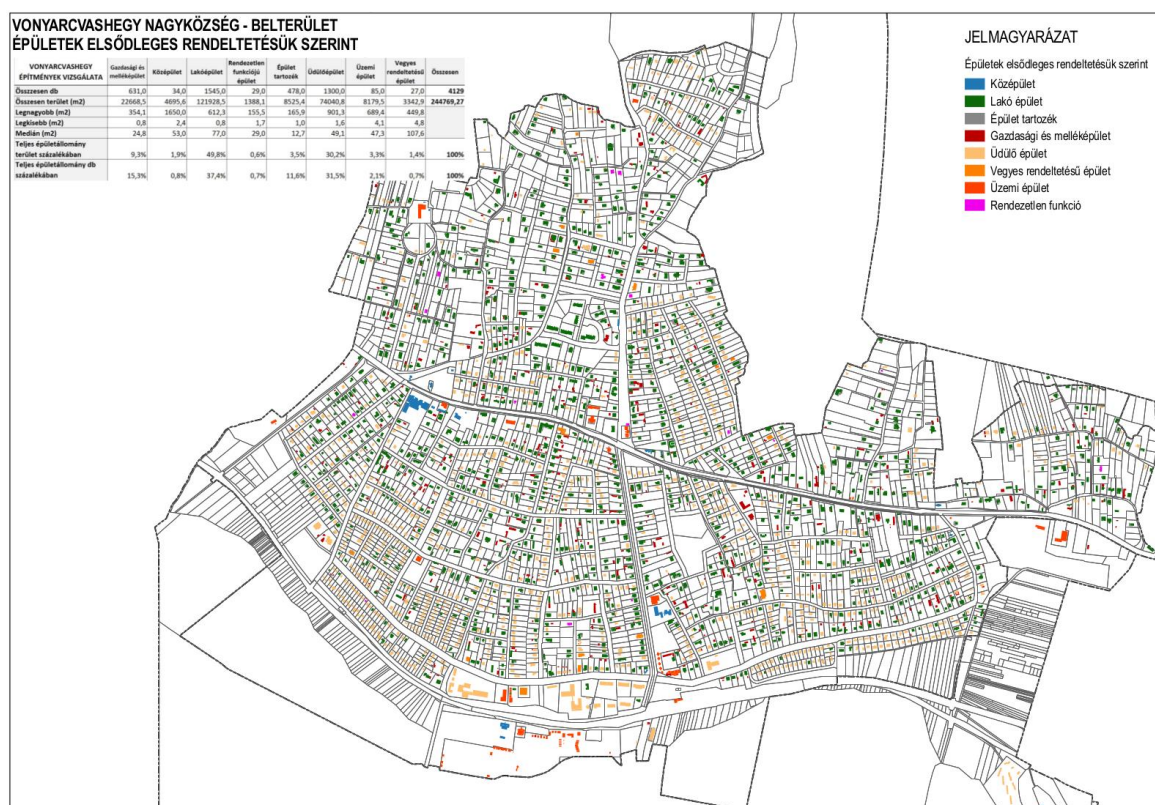
A KSH adatai alapján a település lakásállománya 1002 db, amely az alábbi táblázat szerint oszlik meg.

¹⁶ A fejezetben összevonásra kerültek 314/2012. (XI. 8.) Korm által meghatározott 1.14.5.1-1.14.5.4 fejezetek

Lakásállomány (2012.)	ebből			
	1 szobás	2 szobás	3 szobás	4 vagy több szobás
1002	23	199	285	495

Forrás:KSH

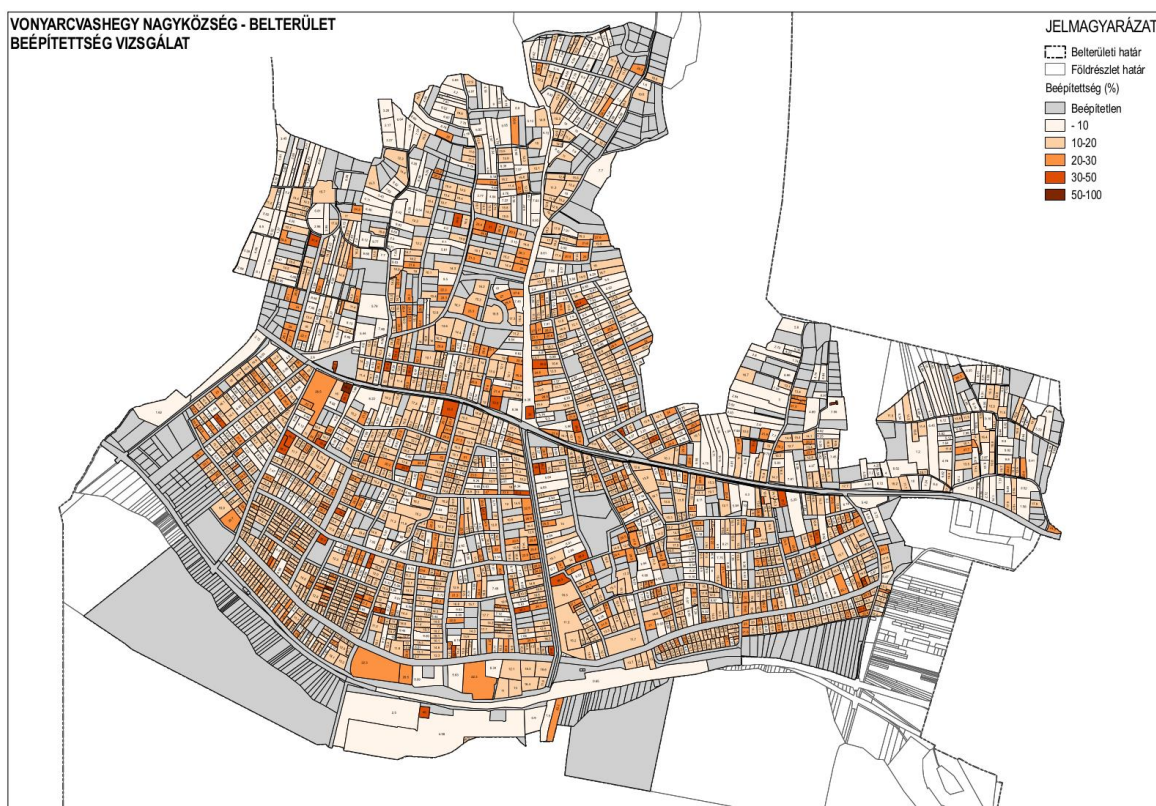
A felépítménnyel rendelkező ingatlanok száma a KSH adatai alapján 2797, melynek kevesebb mint a fele 1002db lakóingatlan. A maradék ingatlan túlnyomó része üdülő, gazdasági, vegyes funkciójú vagy középület. Az egyes épületek elsődleges funkciójának területi eloszlása inhomogén. Az északi településrészen az túlnyomó ingatlanok többsége lakóingatlan, míg a déli (Településközponti) településrész túlnyomó részben üdülő, gazdasági és igazgatási épület. Az ingatlanállomány valódi használatáról nem állnak rendelkezésre pontos információk, konfliktust jelenthet a lakó-üdülő épületek közötti funkció váltás kérdése.

Az épületek nagy általánosságban földszint, földszint+emelet, vagy földszint+tetőter beépítéssel bírnak, az ingatlanok szabadon álló, vagy oldalhatáron álló beépítéssel rendelkeznek. Ez a település legnagyobb részén már kialakult, a meglévő állapotokhoz igazodni lehet és kell. Az épületek tetőformája a lakóingatlanok esetében nagyrészt magastető (20-45°), míg az üdülőépületek lapostetős kialakításúak, az üdülőépületek tetőformája pedig kifejezetten sokrétű.

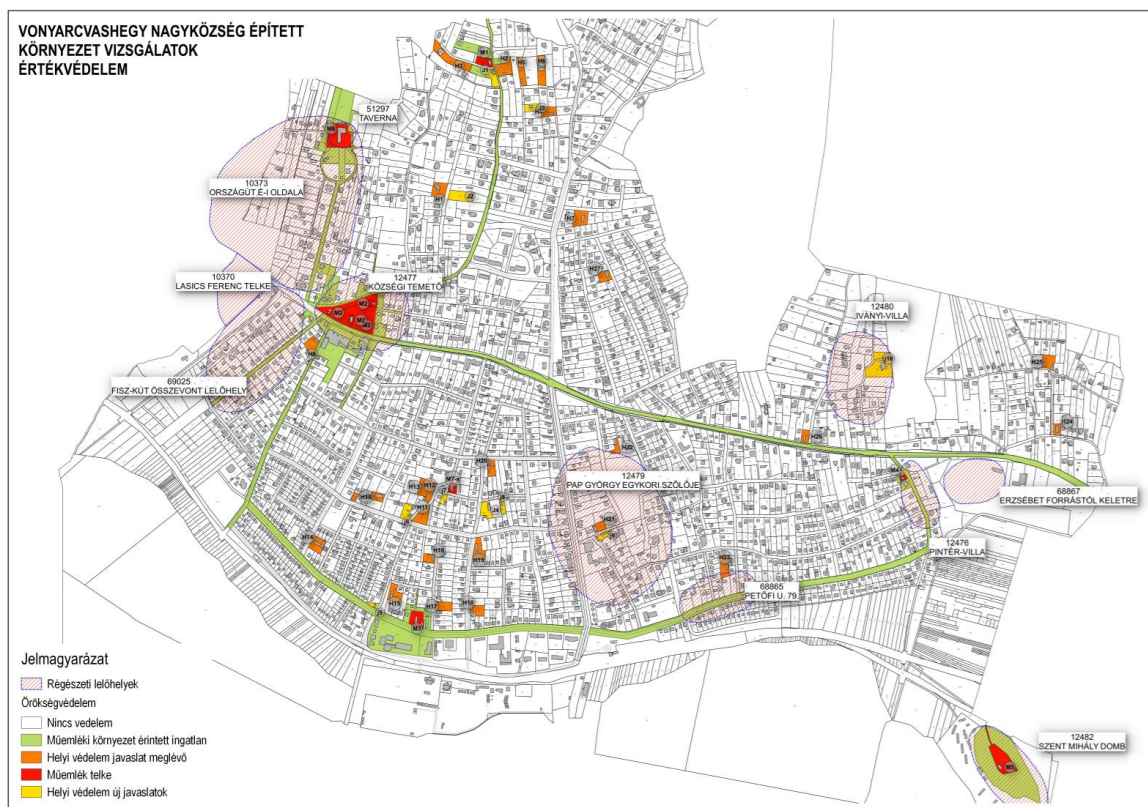
Az település ingatlanjainak beépítési százaléka a teleknyilvántartási alaptérkép adatai alapján kerültek kiszámításra, az épülettartozékok figyelembevételével. Vonyarcvashegyen a telkek

beépítettség általában 0-30% közötti, egyedi esetekben találhatunk 40-50% közötti beépítésű telkeket is. Az Északi településrészen nagyobb számban találhatók beépítetlen területek túlnyomó részt a magasabb fekvő, kedvezőtlenebb morfológiai adottságú területeken.

1.14.6. Az épített környezet értékei¹⁷

Vonyarcvashegy a többi Balaton-parti településhez hasonlóan a 60-as évektől kezdődően esett át azon a településfejlődési szakaszon, melynek során a mai településszerkezet és az épített környezet struktúrája kialakult. A korábban főleg mezőgazdasággal, szőlőműveléssel foglalkozó településen a fürdőkultúra megjelenésével egyre inkább megjelent a vendéglátás és a turizmus – amely természetesen máig is meghatározza a település gazdaságát.

A parti sáv mentén kialakított strand több alkalommal bővült, a 60-as 70-es évek hétvégi házépítési építési kedve következtében olyan telekstruktúra alakult ki, ami máig meghatározza egyes településrészek hangulatát. A 90-es évektől érkező külföldi (főleg német és osztrák) befektetők magukkal hozták építészeti elképzeléseiket, és természetesen a hazai divatirányzatok megjelenése sem tett jót a településképeknek. Fenti okokból talán egyenesen következik, hogy a település épített környezete igen változatos képet mutat, ugyanakkor elmondható az is, hogy az élénk gazdasági környezet miatt mind az üdülőtulajdonosok, mind pedig a helyi lakosok valamivel több forrást biztosítanak az épületek állagának megőrzésére, a felújítására, vagy átépítésre. Így a településképek ugyan építészeti szempontból változatos, de mégis rendezett megjelenést mutat.

Az épületeket, a beépítést vagy az utcaképet vizsgálva megállapítható, hogy nem határozható meg olyan településrész, amely helyi, egyedi arculatot biztosítana a településnek, vagy annak egy részének. Ugyanakkor a Kossuth utca észak-déli tengelye igazi főutcaként funkcionál, a zöldfelületek, pergolák alkotta utcakép jellegzetessége a településnek. Történeti szempontból

¹⁷ Vonyarcvashegy Településtörténeti összefoglalóját a 1.12.2.1 fejezete tartalmazza, a fejezetbe összevonásra kerültek a 314/2012. (XI. 8.) Korm által meghatározott 1.14.6.1 – 1.14.6.9 fejezetek.

a Rákóczi utca elején lévő csomópont (volt major, később tűzoltó szertár, ma üzletház területe) mindig településközpontként működött, ami a 2013. évben megnyitott vegyesbolt révén új életre kelt. Ehhez hasonlóan az általános iskola, a templom és az óvoda környéke is egyfajta települési decentrumként működik, a Tó vendéglővel együtt (korábban hangya szövetkezeti épület).

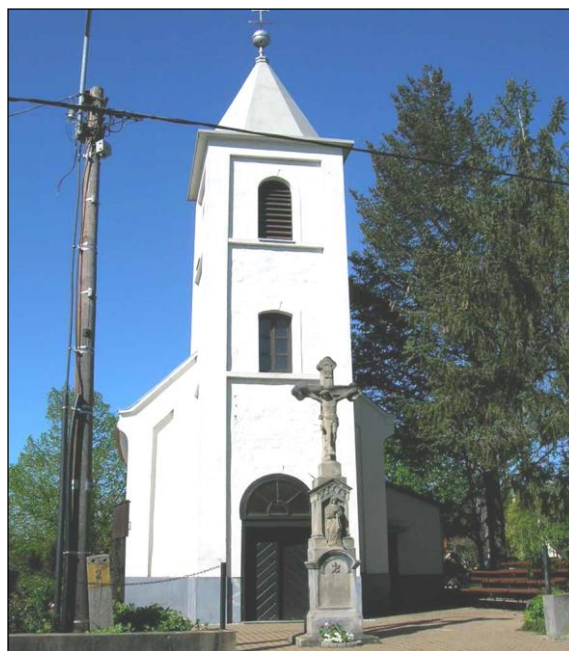
A település régészeti lelőhelyeit a melléklet szerinti térképen ábrázoltuk. A Lechner Lajos Tudásközpont adatszolgáltatása szerint a települést 11 régészeti lelőhely területe érinti, ezek megnevezés alapján a következők: Lasics Ferenc telke, Pintér-villa, Községi temető, Pap György egykori szőlője, Iványi-villa, Szent Mihály domb, Taverna, Petőfi u. 79., Erzsébet forrástól keletre, Fisz-kút összevont lelőhely, Országút É-i oldala.

A népi építészeti elemek, régi lakóházak utolsó példányai még talán mindegyik településen fellelhetők. A helyi népi építési kultúrára jellemző, hogy a településen élők szegényebb emberek nagyrészt vályog- vagy vegyes falazattal épített épületei legtöbbször egyszerű, dísztelen homlokzattal általában tornác nélkül épületek. Természetesen a helyi adottságoknak megfelelően nádfedéssel rendelkeznek, aminek a felújítása a mai viszonyok között meglehetősen költséges. Az épületek állapotában vannak jó és rossz példák is: egyes épületeket nagyon jó ízléssel tartanak karban és újítanak fel, egyes épületeket pedig hagynak leamortizálódni. Ugyanakkor van olyan példa is, amely esetében az építetői jó szándék és sok-sok anyagi áldozat ellenére a hozzá nem értés következtében a népi építészeti teljes megcsúfolása fedezhető fel. Ezeket az épületeket helyi rendelettel védeni kell, a rossz állapotúakat – akár az Önkormányzat anyagi támogatása mellett – fel kell újítani.

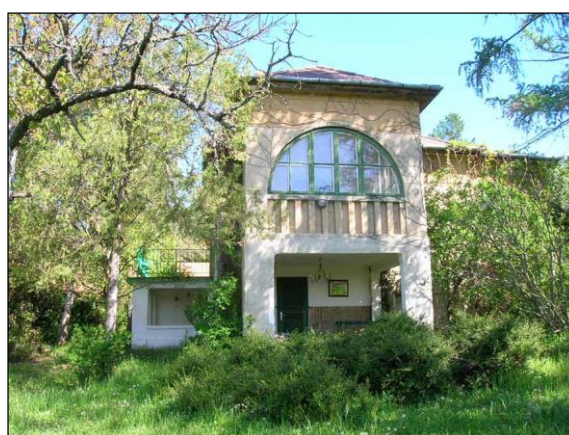

A település – a nép lakóházakon kívül – alapvetően négy műemlék épülettel büszkélkedhet. A település délkeleti csücskében lévő Szent Mihály kápolna a településtörténetben betöltött szerepe miatt valamint hely különlegessége miatt külön fejezetet is érdemelne. A kápolnán kívül még két katolikus templom található a településen: a vashegyi kápolna, valamint a vonyarci Szent Kereszt templom. Állapotuk megfelelő ugyan, de folyamatos felújítást igényelnek. Talán a legjelentősebb műemlék épület korábban a Festetics család birtokához tartozott Helikon Taverna. Az épület az elmúlt 5 évben jelentős fejlesztésen esett át, szálloda és wellness szárnyal bővült, és igényes vendéglátó szolgáltatást nyújt a településre érkező vendégeknek.

Ezen kívül a vashegyi településrészen található Iványi Béla (1878-1964) jog- és művelődéstörténész, levéltáros, politikus, egyetemi oktató villája, amelynek építési ideje nem ismert, ugyanakkor szecessziós jegyeket mutat. Az épület jelenleg nem lakott, de műszaki állapota megfelelő. Éppen ezért helyi vagy műemléki védelemre javasolt, további építészeti és településtörténeti kutatásra érdemes.

Vonyarcvashegy Nagyközség Képviselő-testülete által a helyi építési szabályzatról hozott 15/2014. (VII.5.) rendeletének 3.sz mellékelete összesen 27. épületet javasol Helyi Védelem. A településnek nem készült külön rendelete, mely szabályozná a Helyi Védelem különleges szabályrendszerét, illetve a hatályos HÉSZ sem tartalmaz erre vonatkozó kötelező előírásokat. A helyszíni bejárások és kutatómunka alapján 25. épület megtartása mellett tovább 10 épület

A Műemléki védelem alatt álló ingatlanok, illetve műemléki környezetek központi nyilvántartást vezető Forster Gyula Nemzeti Örökségvédelmi és Vagyongazdálkodási Központ adatai alapján a következők.

Megnevezés	Védelmi kat.	Védés okirata az.	HRSZ
Présház	Műemlék [tartozék]	16022/1973. OMF	2028
R. k. kápolna ex-lege műemléki környezete	Műemléki környezet		1251/12, 1253/1, 1289, 1395, 1253/2
Ház, népi jellegű ex-lege műemléki környezete	Műemléki környezet		652, 650, 654, 657/2, 658/1, 658/2, 659, 800, 888/1, 888/2
Helikon Taverna, v. Festetich pince ex-lege műemléki környezete	Műemléki környezet		2003/1, 2013, 2014, 2015, 2029/2, 2029/3, 2029/4, 2034, 2035, 2037, 2038/2, 2007/1, 2007/3, 2003/4, 1999
R. k. kápolna ex-lege műemléki környezete	Műemléki környezet		1949, 1954, 1955, 1956, 1963, 1966, 1967/3, 1967/4, 1967/5, 1970, 1971, 1975, 1976, 1977, 1978/3, 1400/1, 1400/15, 1400/16, 108, 111/2, 112, 114/1, 115, 185/1, 38/1, 38/3, 39
Lakóház, népi ex-lege műemléki környezete	Műemléki környezet		1878/3, 1878/4, 1979/5, 1874, 1755/1, 1758, 1880/1, 1880/3, 1880/4, 1979/2
Szentmihálydombi emlékkápolna ex-lege műemléki környezete	Műemléki környezet		018
Szentmihálydombi emlékkápolna	Műemlék	863-4/1953. FOM, 22509/1958. ÉM 120344/1958. MM	019
R. k. kápolna	Műemlék	863-4/1953. FOM, 22509/1958. ÉM 120344/1958. MM	1965/4, 1965/3, 1965/2, 1965/1
Ház, népi jellegű	Műemlék	22509/1958. ÉM 120344/1958. MM	653
R. k. kápolna	Műemlék	22509/1958. ÉM 120344/1958. MM	1252

Helikon Taverna, v. Festetich pince	Műemlék	16022/1973. OMF	2028
Lakóház, népi	Műemlék	14632/18/1983. OMF	1879/8, 1879/6, 1879/7

A műemlékek vonatkozásában változás a jelenleg hatályos szabályozási tervhez képest egy ingatlan esetében történt, mely Országos védelme törlésre került (átnézeti tervlapon X utótaggal jelölve).

Az épített örökség helyi védelme

A jelenleg hatályos Helyi Építési Szabályzat nem tartalmaz kötelező érvényű Helyi Védelmi kategóriát, a Helyi Védelemre javasolt ingatlanokat függelékben rögzíti. Helyi Örökségvédelmi rendelet hiányában a településen jelenleg nincs érvényben lévő Helyi Védelmi szabályozás.

Az Helyi Védelemre javasolt ingatlanok bemutatását, a védelem indoklását az Örökségvédelmi Hatástanulmány tartalmazza.

Világörökség és világörökség várományos területek, történeti kertek, nemzeti emlékhely

Nem releváns Vonyarcvashegy esetében.--

Régészeti terület, védett régészeti terület, régészeti érdekű terület

Bevezetés

A jogszabályi előírások szerint a településszerkezeti tervet legalább tízévenként felül kell vizsgálni és gondoskodni kell az időközben történt módosítások egységes tervbe foglalásáról. A településrendezési eszközök átfogó vizsgálata nemcsak a törvényi előírás miatt szükséges, hanem az időközben végbement gazdasági és társadalmi továbbá jogszabályi változások miatt is.

Az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. tv 8. § (1) bekezdése alapján a településrendezés során tekintettel kell lenni az emberhez méltó környezet értékeire, ezen belül az épített és régészeti örökség védelmére. Ennek értelmében a kulturális örökség védelméről rendelkező 2001. évi LXIV. tv. 66. § alapján, a település fejlesztési koncepciójának kidolgozása során kulturális örökségvédelmi hatástanulmány készítése szükséges, amely a 395/2012. (XII.20.) Korm. rendelet 1. § (1) alapján a településfejlesztési koncepció és településrendezési eszközök megalapozó vizsgálatának kötelező munkarésze (külön dokumentumban kerül elkészítésre).

Régészeti munkarész Vonyarcvashegy közigazgatási területén a Lechner Lajos Tudásközpontban nyilvántartott régészeti lelőhelyeket, továbbá a meglévő településrendezési tervben szereplő - fejlesztésre szánt - részeket és a felülvizsgálat során újonnan meghatározott beruházási zónákat vizsgálja.

Jogszabályi környezet

Általános elvek

Magyarország Alaptörvénye Alapvetésének P) cikke alapján a kulturális értékek a nemzetünk közös örökségét képezik, védelmük, megőrzésük a jövő nemzedékek számára mindannyiunk közös kötelessége, fontos állami feladat. Az Alaptörvény és az ágazati jogszabályok egységesen a helyszíni megőrzés fontosságát helyezik előtérbe, a kulturális örökségvédelem preventív jellegét hangsúlyozzák.

A régészeti lelőhely – részben mint a környezeti elemek egyike (1995. évi LIII. évi törvény 4. § 1. bekezdése) – a hatályos magyar törvények értelmében általános védelmet élvez. A törvény szelleme és a védelem logikája szerint a régészeti lelőhelyek épségének megőrzését a kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi LXIV. törvény (a továbbiakban Kötv.) rendelkezései szerint, az alábbiak alapján biztosítani kell:

A Magyarország határain belül a föld felszínén, a földben, a vizek medrében vagy máshol rejlő vagy onnan előkerülő régészeti lelet állami tulajdon, és a törvény erejénél fogva általános védelem alatt áll (Kötv. 8.§ (1) bekezdése valamint 11.§). A kulturális örökség elemeinek megőrzése és megóvása a nemzet egészének feladata és kötelessége. Tilos a kulturális örökség védett elemeinek veszélyeztetése, megrongálása, megsemmisítése, meghamisítása, hamisítása (Kötv. 4.§ (1. bekezdés)! Mivel a kulturális örökség védelme közérdek, megvalósítása közreműködési jogosultságot és együttműködési kötelezettséget jelent az állami és önkormányzati szervek, a nemzetiségi szervezetek, az egyházak, a társadalmi és gazdasági szervezetek, valamint az állampolgárok számára (Kötv. 5. § (1) bekezdés).

A kulturális örökség védelme érdekében a köz- és magáncélú fejlesztéseket - így különösen a terület- és településfejlesztés, terület- és településrendezés, környezet-, természet- és tájvédelem és az ezzel kapcsolatos beruházások tervezését – e védelemmel összhangban kell elvégezni (Kötv. 3.§). A régészeti örökség elemeit lehetőleg eredeti lelőhelyükön, eredeti állapotukban, eredeti összefüggéseikben kell megőrizni (Kötv. 10.§ (1) bekezdés), illetve a régészeti lelőhelyek védelmére irányuló intézkedéseknek elsősorban megelőző, szükség esetén mentő jellegűeknek kell lenniük (Kötv. 10§ (2) bekezdése). Az örökségvédelmi jogszabályok ezt az ún. fenntartható használat elvének alkalmazásával biztosítják, és előírják, hogy a lelőhelyek területét olyan mértékben lehet csak igénybe venni, hogy azok állománya számottevően ne csökkenjen, illetve eredeti összefüggéseik jelentősen ne károsodjanak (Kötv. 9.§).

Amennyiben a régészeti örökség helyszíni megóvása nem lehetséges, a lehető legnagyobb tudományos alapossággal, ahogy a tudományos célú kutatások esetében is, fel kell tártani, számba kell venni, értékelni kell őket, megőrzésükről gondoskodni kell (Kötv. 4.§ (2) bekezdés).

A kulturális örökség védelmét megalapozó nemzetközi jogszabályok jegyzéke:

- a) „1954. évi Hágai Egyezmény” (1957. évi 14. törvényerejű rendelet a kulturális javak fegyveres összeütközés esetén való védelme tárgyában Hágában, 1954. évi május hó 14. napján kelt nemzetközi egyezmény, valamint az ahhoz csatolt jegyzőkönyv (a kulturális javak háború idején megszállott területről való kivitelének tilalma tárgyában) kihirdetéséről);

- b) „a Magyar Köztársaság Kormánya és az Európa Tanács tagállamai között, 1992. január 16-án kelt, Vallettában aláírt, a régészeti örökség védelméről szóló Európai Egyezmény kihirdetéséről szóló 149/2000 (VIII. 31) Korm. rendelet

Az örökségvédelemmel, régészeti lelőhelye védelmével kapcsolatos alapvető jogszabályok jegyzéke

- a) a kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi LXIV. törvény (továbbiakban Kötv.);
b) a muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről szóló 1997. évi CXL. törvény
c) a világörökségről szóló 2011. évi LXXVII. törvény
d) a régészeti örökség és a műemléki érték védelmével kapcsolatos szabályokról szóló 39/2015. (III. 11.) Korm. rendelet (a továbbiakban Korm. rendelet)
e) az örökségvédelmi bírságról szóló 191/2001. (X. 18.) Korm. rendelet (a továbbiakban Bír. rendelet)
f) a régészeti örökséggel és a műemléki értékkel kapcsolatos szakértői tevékenységről szóló 439/2013. (XI. 20.) Korm. rendelet
g) a muzeális intézményekben folytatható kutatásról szóló 47/2001 (III. 27) Korm. rendelet

Egyéb, a kulturális örökségvédelem területét érintő jogszabályok:

- a) a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény
b) az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény
c) a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban Btk.).
d) a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény (a továbbiakban Sztv.)
e) a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény

A régészeti területek típusai

A Kötv. és végrehajtási rendelete alapján a régészeti területeket alapvetően három védelmi kategóriába lehet besorolni:

1. *Kiemelten vagy fokozottan védett régészeti lelőhelyek (Kötv. 7. § 45. pontja, valamint a 13. § (4) bekezdés)*
2. *Régészeti lelőhelyek (Kötv. 7. § 20. pontja)*
3. *Régészeti érdekű területek (Kötv. 7. § 17. pontja)*

Kiemelten vagy fokozottan védett régészeti lelőhelyek (Kötv. 7. § 45. pontja, valamint a 13. § (4) bekezdés)

Ezek a lelőhelyek a Kárpát-medence története szempontjából nagy jelentőséggel bírnak, ezért védelmük fokozott odafigyelést igényel, fenntartható használatukat szigorú szabályok biztosítják. A Kötv. 13. § (1) bekezdése értelmében a védett lelőhelyen nem lehet olyan tevékenységet folytatni, amely annak akár részleges állapotromlását eredményezheti, továbbá a Korm. rendelet 4.§ (3) bekezdés a) pontja szerint a védett régészeti lelőhelyeket a földmunkával járó beruházással el kell kerülni, valamint a Korm. rendelet 40. § (4.) bekezdés szerint a hatóság megtilthat minden olyan földmunkavégzéssel járó tevékenységet, amely következtében a lelőhely megsemmisülne, vagy részleges állapotromlása következne be.

A Korm. rendelet 40. § (1) bekezdés szerint az örökségvédelmi hatóság engedélye szükséges védett lelőhelyen a más hatóság engedélyéhez nem kötött alábbi tevékenységekhez: 30 cm mélységet meghaladó földmunkák, tereprendezés, depó, feltöltés, töltés létesítése, valamint a régészeti emlékek megóvási, konzerválási munkálataihoz.

Régészeti lelőhelyek

A régészeti lelőhelyek Kötv. által biztosított általános védelmén túl (Kötv. 11.§) törekedni kell arra, hogy a védelmükre irányuló intézkedéseknek elsősorban megelőző, és csak szükség esetén szabad mentő jellegűeknek lenni (Kötv. 10. § (2) bekezdés). A Kötv. 19. § (1) bekezdése, valamint a Korm. rendelet 4. § (1) bekezdése szerint a földmunkával járó fejlesztésekkel, beruházásokkal a védetté nyilvánított régészeti lelőhelyet, a tájképi jelentőségű lelőhelyet (pl. erőd, erődítés, földvár, halomsír, kunhalom, többszörös rétegzettségű település, vár...) és az eredeti összefüggéseiben megmaradt, helyben és fizikai állapotromlás nélkül megőrzendő régészeti emléket el kell kerülni.

Mivel a Kötv 19. § (2) bekezdés szerint a régészeti örökség elemei eredeti helyzetükből csak régészeti feltárás keretében mozdíthatók el, az örökségvédelmi hatóság a régészeti lelőhelyek területén, hatáskörében eljárva, a régészeti örökség megóvása érdekében előírásokat tesz a földmunkával járó beruházások kivitelezésére vonatkozóan (Korm. rendelet 4.§ (1) bekezdés). A Kötv. 22. § szerint a régészeti lelőhelynek a beruházással kapcsolatos földmunkával érintett részén az örökségvédelmi hatóság által előírt módszerekkel (régészeti megfigyelés, próbafeltárás illetve teljes felületű megelőző régészeti feltárás) megelőző régészeti feltárást kell végezni (Kötv. 22. § (3) bekezdés).

A Kötv. 19. § (3) bekezdés szerint a régészeti feltárások költségeit – a mentő feltárás, valamint a 23/F. § (6) bekezdésében foglalt esetek kivételével – a 10. § (1) bekezdésére figyelemmel annak kell fedeznie, akinek érdekében a feltárás szükségessé vált.

A Kötv 85/A. § (1) bekezdése szerinti esetekben Örökségvédelmi hatástanulmányt kell készíteni a település fejlesztési koncepciójának kidolgozása során. A dokumentáció vizsgálati része, az örökségi értékek felmérése – terepbejárás, az örökségi értékek elemzése, a tervezett változtatási szándék örökségvédelmi hatásainak vizsgálata, a folyamatok okozta esetleges károk enyhítése lehetőségeinek számba vétele, illetve azok várható költségeinek felmérése nagymértékben segíti a beruházások tervezésének előkészítését (Korm. rendelet 68.§ (1) bekezdése, valamint 12. sz. melléklete).

A kulturális örökség – így a régészeti örökség elemei is – Kötv 8. § (1) bekezdés szerint a törvény erejénél fogva védelem alatt állnak. A Kötv. 82. § (1)-(2) bekezdések szerint megsemmisítésük, vagy megrongálásuk, veszélyeztetésük esetén az elkövetőt örökségvédelmi bírsággal (a továbbiakban: bírság) kell sújtani, továbbá bírsággal sújtható az, aki a jogszabály által előírt bejelentési kötelezettségének nem tesz eleget. A bírságot a hatóság szabja ki (Kötv. 82. § (3) bekezdése) a Bír. rendelet előírásai szerint, mérlegelve a kulturális örökség elemének történeti, eszmei jelentőségét és egyediségét, az okozott kár nagyságát (Kötv. 82. § (4) bekezdés). Ezen túl, aki a tulajdonában álló műemléket, védett kulturális javak körébe tartozó tárgyat vagy a tulajdonában álló ingatlanon lévő régészeti lelőhelyet megrongálja, büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő (Btk. 357. § (1) bekezdés), amennyiben védett kulturális javak körébe tartozó tárgy vagy

régészeti lelőhely helyrehozhatatlan károsodását idézi elő egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő (Btk. 357§ (2) c.) pont).

Egyéb esetekben a kulturális örökség védett elemeinek megsemmisítése, rongálása, szabálysértés (Sztv. 177. § (3) bekezdés).

Régészeti érdekű területek, az addig ismeretlen, újonnan észlelt régészeti lelőhelyek

Régészeti érdekű terület a Kötv. 7. § 29. pontja szerint „valamennyi terület, természetes vagy mesterséges üreg és a vízmedrek azon része, amelyen, illetve amelyben régészeti lelőhely előkerülése várható vagy feltételezhető.” A Kötv. 19. § (2) bekezdés szerint: „A régészeti örökség elemei eredeti helyzetükből csak régészeti feltárás keretében mozdíthatók el.” Ennek alapján fokozott figyelemmel és óvatossággal kell eljárni, és minden tervezett földmunka előtt célszerű a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező örökségvédelmi hatósággal (jelenleg a Zala Megyei Kormányhivatal Zalaegerszegi Járási Hivatal Építésügyi és Örökségvédelmi Osztálya) egyeztetni.

A régészeti érdekű területen előkerült illetve egyéb, váratlanul előkerült régészeti leletek, lelőhelyek esetében a Kötv. 24. § (1)-(5) bekezdések szerint kell eljárni. Törekedni kell a régészeti örökség elemeinek helyszíni megőrzésére, az ingatlan tulajdonosának, az építtetőnek és a kivitelezőnek az általa folytatott tevékenységet az előkerülés után a hatóság intézkedéséig haladéktalanul fel kell függesztenie, gondoskodnia kell a helyszín és a lelet őrzéséről, valamint értesítenie kell a régészeti tevékenység elvégzésére jogosult szervezet (Balatoni Múzeum 8360 Keszthely, Múzeum u. 2.) és a Forster Gyula Nemzeti Örökségvédelmi és Vagyongazdálkodási Központot (1014 Budapest, Táncsics Mihály u. 1.). Amennyiben szükséges, a feltárással jogosult szerv köteles a mentő feltárást haladéktalanul megkezdeni, és folyamatosan – az elvárható ütemben – végezni, az előkerült régészeti leletet ideiglenesen elhelyezni. Ha a mentő feltárást nem lehet 30 nap alatt elvégezni, a hatóság ideiglenes védelem alá helyezheti a területet.

A Kötv. 26. § szerint a korábban ismeretlen, régészeti nyilvántartásban nem szereplő régészeti lelőhely, illetve lelet feltáráson kívüli felfedezője vagy bejelentője anyagi elismerésben részesíthető.

Nagyobb léptékű, földmunkával járó beruházás esetén a régészeti lelőhelyek területén kívül a régészeti örökség védelme és a fejlesztések, beruházások hatékonyabb megvalósítása érdekében a régészeti feltárással a Kötv. 22. § (10)–(11) bekezdésében foglalt követelmények szerinti szerződés köthető (Kötv. 23/A. §), illetve javasolt.

Nagyberuházásokra vonatkozó külön rendelkezések

Nagyberuházások esetén az örökségvédelmi jogszabályok speciális előkészítő dokumentáció készítését írják elő. A Kötv. 7. § 20. pontja szerint Nagyberuházás azon földmunkával járó tevékenység, amelynek teljes bekerülési költsége meghaladja a bruttó 500 millió forintos értékhatárt, a Kormány által rendeletben nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű üggyé nyilvánított beruházás, a Nemzeti Infrastruktúra Fejlesztő Zrt. által kezelt beruházás, a védmű-, töltés- és a 2500 hektár alapterületet meghaladó árapasztótározó-építés, vagy azon közérdekű célú beruházás, amelynek megvalósítása érdekében a

kisajátításról szóló törvény szerint kisajátítást végeztek. A Kötv. 23/B § (1) bekezdése szerint Nagyberuházás esetén a tervezés és engedélyeztetés során előzetes régészeti dokumentációt (továbbiakban: ERD) kell készíteni a Kötv. 7. § 3. pontban leírt tartalommal. Az ERD feladata a tervezett beruházás teljes területe régészeti érintettségének egyértelmű tisztázása, az érintett lelőhely(ek) jellegének, korának, kiterjedésének és intenzitásának vizsgálata, valamint az ebből következően elvégzendő régészeti feladatellátás formájának, idő- és költségvonzatainak és a feltáráshoz jogosult intézmények kijelölése. Az ERD készítéséhez műszeres lelőhely-, illetve leletfelderítés, valamint terepbejárás és próbafeltárás kapcsolódik. Az ERD készítésére a Kötv. 23/C § (3) bekezdése alapján a Forster Gyula Nemzeti Örökségvédelmi és Vagyongazdálkodási Központ jogosult. A Forster Központ Feltárási projekttervet készít (Kötv. 23/D § (1)-(5) bekezdések), ha a beruházó az előzetes régészeti dokumentáció addig elkészült tartalma alapján a tervezett beruházás megvalósítása mellett dönt. A Kötv. 23/D (4) bekezdése kimondja, hogy a feltárási projekttervet a Forster Központ beruházó részére megküldi. A beruházó a feltárási projekttervet véleményezheti, módosítását, kiegészítését javasolhatja.

A Nagyberuházásokra vonatkozó további speciális jogszabályi előírás, hogy a Korm. rendelet 24 § (3) bekezdés szerint a Nagyberuházás esetén a kivitelezés során a régészeti feltárások területén kívül régészeti megfigyelést kell biztosítani.

Vizsgálat – értékelés

Történeti áttekintés, régészeti örökség

Vonyarcvashegy közigazgatási területéről ismert régészeti lelőhelyekre vonatkozóan Magyarország Régészeti Topográfiájának I. kötete (továbbiakban MRT1) ad átfogó, képet (Bakay, Kalicz, és Sági 1966).

Az említett szakirodalmi munka megjelenése óta szisztematikus - Vonyarcvashegy teljes közigazgatási területére kiterjedő - régészeti kutatás nem folyt. A hatástanulmány összeállítása során a szakirodalmi adatok mellett a Balatoni Múzeum és a Gőcseji Múzeum Adattárában valamint a Lechner Lajos Tudásközpontban Vonyarcvashegy területére vonatkozó nyilvántartott régészeti lelőhelyek adatait vettem figyelembe¹⁸.

Vonyarcvashegy történetével foglalkozó - tudományos igényű- művekben sajnos nem bővelkedünk. Palaczkai Ferenc 1996-ban megjelent művében foglalta össze a település történetét (Palaczkai 1996), melyből leginkább a település újkori és legújabbkori története ismerhető meg. Ugyancsak ő foglalta össze a Szent-Mihály domb és kápolna történetét (Palaczkai 2007).

A régészeti és történeti források segítségével a következőképpen vázolható fel röviden a vizsgált terület története:

Jelenlegi tudásunk szerint a legkorábbi településnyommal a középső neolitikum időszakából (Kr.e. 5500/5400-5000/4900) számolhatunk a mai község nyugati felén a Gyenesdiással határos Fisz-kút környékén (KÖH 69025, KÖH 10373). Itt a szántásból újkőkori pattintott eszközöket gyűjtöttek (Darnay-Dornyay és Vigyázó 1934, 46, 23.), majd az 1960-as évek elején terepbejárás során kerültek elő jellegzetes a *Dunántúli vonaldíszes kerámia*

¹⁸ 2013. november 5-i adatállapot. (Lechner Lajos Tudásközpont adatszolgáltatás LLTK/1438-2/2013 iktatószám alatt)

kultúrájához (továbbiakban DVK)¹⁹ köthető kerámiatöredékek (Bakay, Kalicz, és Sági 1966, 55. 13/1 lelőhely.) A DVK telep létét támasztják alá a Vonyarcvashegy-Mandulás lakótelep területén folytatott régészeti feltárások is ((Havasi 2007c; Havasi 2008a). DVK telep nyomai kerületek elő a KÖH 12476 lelőhelyen is.(Bakay, Kalicz, és Sági 1966, 172).

A Dunántúl területén *Dunántúli vonaldíszes kerámia népének kultúrájának* nevezett népcsoport a Kr.e 6. évezred közepére a teljes Dunántúl területén elterjedt. Mezőgazdaságukat az állattartás mellett az irtásos-égetéses földművelés jellemezte, ami az egyes termőterületek gyors kimerülésével járt együtt, gyakori lakhelyváltásra kényszerítve a kultúra közösségeit. Az adott közösség gyakori helyváltogatásával is magyarázható, hogy a kultúra népességének viszonylag nagyszámú telepét ismerjük, melyek több közösségnek nem egyazon időben lakott telepei lehetnek. Nagy valószínűséggel a község keleti és nyugati felén található DVK telepek esetében is ezzel a jelenséggel állunk szemben. A telepeken jellegzetes, két oldalukon hosszúkás árkokkal kísért, cölöpszerkezetes, masszív, nyeregtetős és tapasztott falú hosszúházaik sorokba rendezve álltak. Az ún. „hosszúház”, a kultúra több száz éves fennállása során szinte változatlan formában maradt használatban.

A késő neolitikum időszakában (Kr.e. 5000/4900-4500/4400) a részben balkáni eredetű *Lengyel-kultúra* népessége élt a Dunántúlon, mely nevét első lelőhelyéről, a Tolna megyei Lengyelről kapta. A kultúrához tartozó telep és sír is előkerült a Fisz kút környékéről (KÖH 69025, 10373). A sír egy zsugorított, északkelet-délnyugati tájolású, bal oldalára fektetett csontvázas gyermeksír volt. (Havasi 2007c). Felszíni nyomok alapján a kultúra telepe lokalizálható a KÖH 12476 lelőhelyre is. (Bakay, Kalicz, és Sági 1966, 172). A Lengyel-kultúra telepein cölöpszerkezetes, esetenként padlással is ellátott, nagyméretű és tapasztott falú házak álltak. A kultúra változatos temetkezési rítusai (zsugorított csontvázas, hamvasztott) elsősorban a Dunántúl keleti feléről ismertek.

Kr.e 4000 körül a középső rézkor kezdetén új régészeti műveltség alakul ki a Dunántúlon. A helyi és délről - a Balkán területéről - származó népcsoportok összeolvadásából új kultúra született, mely a kultúra elnevezésében *Balaton-Lasinja kultúra* is jelzi kettős gyökereit.

A néhány házból álló, kisebb kiterjedésű, tanyaszerű települések eddig nem látott, sűrű településhálózata alakul ki a kultúra több százéves jelenléte alatt. A Nyugat-Balaton térségében megnő a kultúrához tartozó lelőhelyek száma. melyek többnyire közvetlen a vízparton, vagy a szigeteken létesültek, de megtalálhatók a dombhátak lejtőin is. A község keleti felén a KÖH 12476 lelőhelyen ismert a kultúrához köthető szórvány leletanyag. (Bakay, Kalicz, és Sági 1966, 172.)

A Kr.e. 4. évezred közepén nagy változások zajlottak le a Kárpát-medencében. Az őskor időszakában először alakul ki egységes szellemi és anyagi kultúra a Kárpát-medencében, mely a déli és keleti hatásokra kialakuló *Baden-kultúra* népességéhez kapcsolható. A kultúrának több mint 1600 lelőhelyét ismerjük hazánkban. A kultúra telepei között egyaránt megtalálhatók a nagy kiterjedésű, hosszan lakott, és a kisebb, egyrétegű, rövid életű

¹⁹ Írott források hiányában nem ismerjük a történelem előtti népek, népcsoportok nevét, ezért a régészet tudománya ezek jelölésére a kultúra megnevezést használja. Vagyis a régészeti kultúra fogalma egy adott területen és időben élő azonos anyagi műveltséggel és szokásokkal rendelkező népcsoportokat jelöli. Az „ásók tudománya” az egyes kultúrákat a kultúra elterjedési területéről, fontosabb lelőhelyéről, a kultúrára jellemző díszítéstechnikáról, vagy szokásról nevezi el.

települések is. Az utóbbiakhoz sorolható a Fisz kút környékére (KÖH 69025) lokalizált telep. (Bakay, Kalicz, és Sági 1966, 173).

A rézkort követő bronzkor időszakának (Kr.e. 2700/2500-900/800) több periódusában is lakott a község területe. A kora bronzkori *Kisapostag-kultúra* telepnyomai ismertek a Szent-Mihálydombról (KÖH 12482) valamint a tőle északra található KÖH 12476 lelőhelyről. (Bakay, Kalicz, és Sági 1966, 172–173).

A középső bronzkor kezdetén a *Kisapostag-kultúra* átalakult, helyét a *dunántúli mészbetétes kerámia kultúrája* vette át. A kultúra elnevezését díszes edényeiről kapta: a fehér mésszel kitöltött minták az edények felületének nagy részét beborítják. A kultúra mészbetétes díszű csodálatos agyagedényei a Dunántúltól keletre és nyugatra, alapját képezve az élénk cserekereskedelemnek. A kultúrához tartozó sír került elő a Péter forrás és a Szent Mihály dombra vezető út között, a főútvonal déli felén (KÖH 68867) csatornázás közben (Horváth 1973, 26). Nagy valószínűséggel itt további sírokkal számolhatunk, mivel a kultúra népességének temetői általában 20-30 sírosak.

A Kr.e. 13-12 századtól az egyre szélesedő bronzfelhasználás fokozta az egyes közösségek közti információáramlást, megváltoztatva ezzel az addig inkább lokális jegyeket mutató sokszínű helyi késő bronzkori csoportokat. Megszületett az urnamezős kultúra. A Nyugat-Balaton legnagyobb település sűrűségét az őskor folyamán az urnamezős kultúra időszakában éri el. A kultúra nyomai Vonyarcvashegyen is megtalálhatók, a település nyugati felén a Fisz kút környékén (KÖH 69025). Az 1930-as években szőlőtelepítés közben Kiszlér Aladár birtokán kerámia és tokos bronzbalta töredékeket találtak (Dornyay 1937b, 7). Ugyanezen a területen a hercegi mandulás területén 1941-ben urnasírokat bolygattak meg, melyekből hengeres nyakú, kihasadó testű, vállán két füllel ellátott urna, tálak, és egy bronztű került elő (Kőszegi 1960, 158). Egy árok építése során is bolygattak meg urnasírokat 1956-ban, a Fisz kút melletti domboldalon. Piros, íveltlen kihajló peremű, belső oldalán árkolt tál került elő (Müller 2007, 18). A Mandulás utcában 1967-ben találtak urnasírt hengeres nyakú, kihasadó, két szalagfüles urnával, ételmellékletet tartalmazó edénykével és bronzfibula töredékkel (Horváth és Müller 1988). Ezen a területen mindenképp egy a kultúrához tartozó temetőt rejtett a föld. Az urnamezős kultúra utolsó fázisában azonban szinte kivétel nélkül elnéptelenedtek az eddig ismert települések és megszakadtak az addig használt temetők.

Közép-Európában a Kr.e. I. évezred elejétől az addig elterjedt fém, a bronzot fokozatosan felváltotta a korszak nevét is adó vasérc. Az új fém használata olyan jelentős, máig ható vívmányokat hagyott az emberiség életében, hogy a régészettudomány az őskor utolsó szakaszát vaskornak nevezte el. Nyugat-Magyarországon vasércet a kor embere két helyen – az Alpokajla, valamint a Somogyi-dombság területén – találtott. A helyi nyersanyagra is alapozva már a Kr.e. 8. századtól általánossá vált az új fém használata, ezért ettől a századtól számítjuk a vaskor kezdetét, ami a Római Birodalom hódításának koráig tart. A korszak markánsan két időszakra: a korai (Kr.e. 8- 5 század) és késői (Kr.e. 5-római hódítás kora) periódusra osztható.

A korai vaskorban a nyugati eredetű *Hallstatt-kultúra* foglalta el a Dunántúl területét. A korszakból mindössze egy a Fisz kút közelében a Kiszlér birtokon 1932-ben talált 6-7 cm hosszú, 6-8 mm széles, 3-4 mm vastag, csiszolt tű alakú kőszerszám tartozhat, amit Dornyay Béla szkíta kori fenőkönek határozott meg. A lelet bizonytalan előkerülési körülményei és elkallódása miatt a keltezés azonban erősen vitatható (Müller 2007, 18).

A Kr.e. IV század első harmadától kezdve a Dunántúlt több hullámban a kelták szállták meg. A kelták anyagi műveltségét egy svájci lelőhely neve után a régészeti szakirodalom La-Téne kultúrának nevezi és négy fázisra osztja (La Téne A, B, C, D). A kultúra harmadik fázisából a La Téne C időszakra keltezhető urnasír került elő a vonyarcvashegyi temető mellett (KÖH 12477) (Horváth 1987, 127–128), mely mindenképpen egy nagyobb temetőre utal. A temetőhöz tartozó telep helye még nem ismert.

A La Téne kultúra későbbi fázisához tartozik az a teleprészlet (KÖH 10373), melyet Gyenesdiás és Vonyarcvashegy határában a Mandulás lakópark építését megelőzően tártak fel a régészek 2006-2008 között. A Kr.e. I század közepére keltezhető lelőhelyen épületekhez tartozó cölöplyukak, hulladékgyűjtők és egy kemence került elő. (Havasi 2008a) (Havasi 2007d). Minden valószínűség szerint pár házból álló majorsággal vagy kisebb falusias településsel állhatunk szemben. Ezeket, az úgynevezett nyíltszíni, erődítés nélküli telepeken félig földbemélyített, paticsfalú, gyakran kemencével vagy tűzhellyel ellátott, nyeregterős házak álltak.

A késő vaskornak a Római Birodalom terjeszkedése vetett véget. A Dunántúlt teljes területének meghódítása és Pannónia provincia megszervezése Claudius császár uralkodása idején következett be, a Kr. u. I. század közepére. A római hódítás ellenére a bennszülött kelta közösségek nagy része háborítatlanul élt tovább. Ilyen bennszülött közösség nyomai találhatóak Gyenesdiás és Vonyarcvashegy határán, ahol a bennszülött település a mai 71-es út mindkét oldalára kiterjedt (KÖH 10373 és 69025 lelőhelyek). A területről terepbejárás során előkerült leletanyag az 1-2. századra keltezhető. A település nagy valószínűséggel az I. század végén, vagy a más római kori településekhez hasonlóan a Kr.u. 160-as években a markomann-szarmata háború idején néptelenedett el (Müller 2007, 22).

A Kr. u. IV. században a fenékpusztai római belsőcsapati erőd védelmében Keszthely környéke újra benépesült. Erre az időszakra keltezhetőek azok a telepnyomok, melyet legelőször Dornyay Béla figyelt meg a 71-es műúttól és a Fisz-kúttól délre elterülő területen (KÖH 69025 lelőhely). Dornyay a II. világháború előtt római tetőfedőcserepeket (tegulae) gyűjtött, alapfalakat figyelt meg. Egy római épület egyik sarkának feltárásakor a falon freskónyomokat talált. (Dornyay 1937) Kutatásai során előkerült két IV. századi bronzérem is. (Bakay, Kalicz, és Sági 1966, 172). A nyomok egy villára utalnak (B. Thomas 1964, 34). Ezt támasztja alá, hogy a későbbiekben is megfigyeltek római épületre utaló nyomokat. (Müller 2007, 23).

A község területéről egy IV-V. századi temető is ismert. A község mai temetőjében (KÖH 12477 lelőhely) 1961-ben bolygattak meg egy sírt melyből egy szürke bögre és bronz karperec került elő. Újabb sírokat a temetőtől nyugatra, 1986-ban találtak. A mellékletek alapján a 4. század közepére, második felére keltezhetőek. A leletmentés során kiderült, hogy két sír már megsemmisült, de további hat sír helyét sikerült meghatározni. A sírok mindegyike Ny-K tájolású. A hiányos vázmaradványok alapján az elhunytak nemét nem lehetett pontosan meghatározni, erre inkább a mellékletek alapján volt lehetőség. Az illatszeres üvegcsék, nyaklánc, karperec és vasguzsaly alapján az 1. és a 2. sírban női halott feküdt. A 25 sírban a hagymafejes fibula alapján egyszerű férfi, míg a 3. sírban a bronzcsat alapján fiatal egyén nyugodhatott. A 4. sírban a csontok alapján egy idősebb személyt temethettek. A késő római népesség az eddigi leletek alapján az V. század elejéig, talán a 430-as évekig maradhatott ezen a területen. (Müller 2007, 26–27.).

Dornyay Béla feltételezte, hogy a római kor időszakában a Szentmihály-dombon a őrtorony állhatott (Darnay-Dornyay és Vigyázó 1934, 222). A feltételezést, amit több régészeti munka is átvett (többek között: (Bakay, Kalicz, és Sági 1966, 173; Fitz 1975, 77), nem sikerült hitelt érdemlően bizonyítani. Ugyancsak római őrtornyot feltételezett a régebbi szakirodalom a KÖH 12479 lelőhely területén (Kuzsinszky 1920, 109), melynek létét szintén nem sikerült alátámasztani.

Vonyarcvashegy területéről jelenleg az avar-, karoling-, honfoglalás és kora Árpád-korból nem ismerünk régészeti lelőhelyet, leleteket.

A település első írásos említése egy 1335-ben kiadott oklevélben található, melyben Babucsá más néven Vnorc /Vonyarc/ területének adásvételét rögzíti a Karmacsi és Barnagi család között (Nagy, Véghely, és Nagy 1886). Az oklevél leírja a gazdát cserélt ingatlan részeinek határát, melyek között jelenleg meghatározható pont nincs. Majd egy 1337-es keltezésű oklevél Barnagi Pető mester további a község területét érintő birtokvásárlását örökíti meg. (Koppány 1972, 239)

Nagy valószínűséggel az oklevelekben említett Babcsa vagy Babucsá település részletét sikerült lokalizálni régészeti terepbejárás során a KÖH 12476 lelőhelyeken, ahol a régészek XIII-XV. századi cseréptöredékeket gyűjtöttek (Bakay, Kalicz, és Sági 1966, 173). Ettől a területről nyugatra állhatott Vonyarc Szent Mihály tiszteletére avatott középkori temploma (KÖH 12479 lelőhely, említései 1335, 1336, 1337), mely a Rómer Flóris által a XIX század közepén megfigyelt pusztatemplommal ((Rómer 1861, 86) lehet azonos. (Bakay, Kalicz, és Sági 1966, 173). Koppány Tibor a pusztatemplomot a Szent Mihály kápolnával azonosítja. (Koppány 1972, 239.) A 2012-ben végzett a területen végzett geofizikai prospekció sem hozott eredményt a pusztatemplom pontosabb helyének meghatározásával kapcsolatban. (Pusztá 2012)

A település 1531-ben Wonyarch néven szerepel a forrásokban. 1536-ban nemesi kúriáról hallunk, 1545-ben már pusztá község és 1566 után az adó összeírásokban sem jelenik meg a falu neve. (Bakay, Kalicz, és Sági 1966, 173.) A XVI. század második felétől a török pusztítások miatt a falu végleg elnéptelenedik.

A 17. században a források a szőlőművelés újjáéledéséről tanúskodnak, a szőlőbirtokosok nagyrészt azonban a keszthelyiek közül kerültek ki. Ebben az időszakban jelenik meg, a mai település másik része, Vashegy, melynek első említése 1689-ből származik, mint Balatonyörök szőlőhegye.

A községtől délkeletre, a vasútvonal déli oldalán, a Balaton egykori öblének elláposodásával keletkezett tőzeges lápréteg veszi körül a térszintből magasan kiemelkedő Szentmihály-dombot (KÖH 12482). Mivel Balatonyörök és Vonyarcvashegy területén a lelőhelyen kívül várnak, vagy erősségnek sehol nincs nyoma, több forrás Györök várát ide helyezi (Bakay, Kalicz, és Sági 1966, 173). Az előzőleg 18. századnak ismert kápolnában az ásatást megelőzően falkutatás során 1622-es évszámmal ellátott falképet tártak fel. A régészeti feltárás is bizonyította a templom korábbi eredetét, de első építési korszakának idejét nem sikerült megállapítani. Az ovális dombtető szélén késő középkori körítőfal maradványai kerültek elő a templomtól északkeltre, melyek valószínűleg egy erődítéshez tartoztak (Dercsényi és mtsai. 1972, 434). Ennek az erősségnek a helyére épülhetett a mai emlékkápolna (Radnóti és Gerő 1952).

Védettsége

Vonyarcvashegy területén nem ismert régészetiileg védett terület.

Az örökségi értékek elemzése

A régészeti lelőhelyek felsorolása előtt fel kell hívni a figyelmet arra, hogy azok pontos kiterjedése, intenzitása pusztán felszíni vizsgálatokkal (pl. terepbejárásos lelőhely lokalizáció) csak hozzávetőlegesen állapítható meg. A felszíni lokalizációt erőteljesen korlátozó tényezők (pl. vegetáció, beépítés, elfedés, stb.) miatt számos esetben kizárólag a korábbi megfigyelésekre támaszkodhatunk a régészeti érintettség meghatározásánál. A lelőhelyek pontosabb méretéről, intenzitásáról és jelentőségéről csak régészeti feltárás után lehet pontos információkkal szolgálni.

A régészeti lelőhelyek helyrajzi számokkal történő definiálása a tervező által a rendelkezésre bocsátott (tehát nem hiteles földhivatali) munkatérképek alapján történt. Ennek fényében ajánlatos az ingatlanok nyilvántartásában bekövetkezett változásokat, tehát a helyrajzi számok meglétét, megosztását, esetleg változását a hiteles földhivatali nyilvántartás alapján ellenőrizni.

A Lechner Lajos Tudásközpont nyilvántartásában 10 régészeti lelőhely szerepel Vonyarcvashegy területén:

KÖH 12476 = Vonyarcvashegy „Pintér villa”

A lelőhely helye, elhelyezkedése: A mellékelt térképen berajzolva

Érintett ingatlanok: 1220, 1252, 1254, 1255, 1257, 1258, 1259, 1283, 1284, 1285, 1286, 1289, 1251/4, 1251/5, 1251/12, 1253/1, 1253/2, 1253/3, 1390/3, 1392, 1393, 1394/1, 1394/2, 1394/2, 1396, 1398/2 hrsz.

A lelőhely kora és jellege:

újkőkor-középső neolitikumi telepnyom (felszíni)

újkőkor-késő neolitikum, lengyeli kultúra, telepnyom (felszíni)

őskor rézkor-középső rézkor, balatoni csoport, szórványlelet

őskor kora bronzkor kisapostagi kultúra sír, hamvasztásos sír, urna

középkor késő középkor, település, falu

középkor, szórványlelet

A lelőhelyen végzett régészeti tevékenység:

Szakirodalom: (Darnay-Dornay és Vigyázó 1934, 222.), (Csánki 1897, 124.), (Holub 1933, 952.), (Bakay, Kalicz, és Sági 1966, 172: 55/1)

KÖH 12477 = Vonyarcvashegy „községi temető”

A lelőhely helye, elhelyezkedése: A mellékelt térképen berajzolva

Érintett ingatlanok: 38/3, 39, 108, 111/1, 111/2, 112, 114/1, 115, 116/1, 185/1, 185/6, 190, 1400/1, 1400/14, 1400/15, 1400/16, 1838/1, 1838/2, 1838/3, 1849, 1873/1, 1934/2, 1948, 1949, 1950, 1951, 1952, 1953, 1954, 1955, 1956, 1957, 1958, 1959, 1960, 1961, 1963, 1965/1, 1965/2, 1965/3, 1965/4, 1966, 1967/3, 1967/4, 1967/6, 1967/7, 1972, 1975, 1976, 1977, 1978/3, 2176 hrsz.

A lelőhely kora és jellege:

bronzkor-késő bronzkor, urnasíros kultúra, sír, hamvasztásos sír, urna
vaskor-késő vaskor, kelta sír, hamvasztásos sír, urna
késő római sír, téglasír

A lelőhelyen végzett régészeti tevékenység:

ásatás 1961 Sági Károly

Szakirodalom: (Dornyay 1937), („Régészeti Füzetek 15” 1962, 15), (Bakay, Kalicz, és Sági 1966, 172.;55/2), (Sági 1961a), (Sági 1961b), (Müller 1988),

KÖH 12479 = Vonyarcvashegy „Pap György egykori szőlője”

A lelőhely helye, elhelyezkedése: A mellékelt térképen berajzolva

Érintett ingatlanok: 411, 758/20, 758/6, 759, 760, 761, 762, 763, 764/1, 764/2, 765, 767/1, 767/2, 768, 769, 770, 771, 774, 776, 777, 780/1 780/2, 781, 784, 785, 786, 913/1, 913/2, 913/3, 914/3, 915, 916, 917, 922, 923, 924, 925, 926, 927, 928/1, 928/2, 929, 930, 931, 932, 939, 940, 941, 942, 943, 944, 945, 946, 947, 948, 949, 950, 1010/1, 1010/2, 1010/3, 1012/3, 1012/5, 1012/6, 1013, 1014, 1015, 1016, 1017, 1018/1, 1018/3, 1018/4, 1018/5, 1018/6, 1018/8, 1018/9, 1018/10, 1018/11, 1018/12, 1025, 1027, 1028, 1029/1, 1029/2, 1030/1, 1031/1, 1032, 1033, 1034/2, 1035, 1037/1, 1037/3, 1037/4, 1038/3, 1038/4, 1038/5, 1039, 1040, 1041, 1043, 1045/1, 1045/2, 1045/3, 1045/4, 1046, 1049/1, 1050/1, 1050/2, 1051, 1052/1, 1054/1, 1053, 1055, 1056, 1057/4, 1057/5, 1058, 1059/1, 1059/2, 1060, 1065, 1079/2, 1080/3, 1087, 1095, 1220 hrsz.

A lelőhely kora és jellege:

római kori telepnyom (felszíni)

késő középkori templom általában

késő középkori település, falu

A lelőhelyen végzett régészeti tevékenység:

ásatás 2008 Havasi Bálint

terepbejárás 2011 P. Barna Judit

Szakirodalom: (Kuzsinszky 1920, 109.), (Darnay-Dornyay és Vigyázó 1934, 223), (Entz és Gerő 1958, 33), (Havasi 2010a), (Rómer 1861, 86), (Havasi 2008b), (Havasi 2008c), (Havasi 2008d), (Holub 1933, 952), (Bakay, Kalicz, és Sági 1966, 173.;55/4)

KÖH 12480 = Vonyarcvashegy „Iványi-villa”

A lelőhely helye, elhelyezkedése: A mellékelt térképen berajzolva

Érintett ingatlanok: 1484, 1486, 1487/1, 1488/1, 1489/1, 1489/2, 1489/3, 1489/4, 1490/1 1490/2, 1490/2 1491, 1492/2, 1492/3, 1492/4, 1492/5, 1493, 1496, 1498, 1503/1, 1503/2, 1503/3, 1504/1, 1504/2, 1505, 1506/12, 1506/13, 1506/14, 1506/2, 1506/6, 1506/9, 1507, 1508/2, 1508/3, 1508/4, 1508/5, 1508/6, 1508/7, 1508/8, 1509/1, 1509/2, 1509/3, 1510/1, 1510/2, 1511/1, 1512/1, 1512/2, 1516, 1522/6, 1523/2, 1524, 1525, 1526/2, 1526/3, 1527, 1528 hrsz.

A lelőhely kora és jellege:

késő bronzkori urnasíros kultúra, szórványlelet

késő középkori szórványlelet

ismeretlen kor A 3. kutatóárokban 1 (paticsmorzsalékkal kevert szürkésbarna agyagos betöltésű) objektum került elő, melynek korát nem lehetett meghatározni.

A lelőhelyen végzett régészeti tevékenység:

próbaásatás 2005 Havasi Bálint

Szakirodalom: (Bakay, Kalicz, és Sági 1966, 173.;55/5), (Havasi 2005), (Havasi 2012)

KÖH 12482 = Vonyarcvashegy „Szent Mihály domb”

A lelőhely helye, elhelyezkedése: A mellékelt térképen berajzolva

Érintett ingatlanok: 011, 016/1, 017/2, 017/3, 018, 019, 020/1 hrsz.

A lelőhely kora és jellege:

kora bronzkor kikapostagi kultúra telepnyom (felszíni)

késő bronzkori urnasíros kultúra, szórványlelet

római kori őrtorony

késő középkori vár általában

középkori templom

újkori temető

A lelőhelyen végzett régészeti tevékenység:

ásatás 1969 Pálóczi Horváth András

Szakirodalom: (Radnóti és Gerő 1952, 120.)₁(Füssy 1902, 136, 147, 161.)₁(Darnay-Dornyay és Vigyázó 1934, 222.)₁(Dornyay 1932, 115–116.)₁(Entz és Gerő 1958, 129.)₁(„Keszthelyi Hírlap” 1900)₁(Bakay, Kalicz, és Sági 1966, 173.:55/7)₁(Horváth 1973)

KÖH 51297 = Vonyarcvashegy „Taverna”

A lelőhely helye, elhelyezkedése: A mellékelt térképen berajzolva

Érintett ingatlanok: 1999, 2003/1, 2005/11, 2005/13, 2007/1, 2007/3, 2007/5, 2028, 2037, 2038/2 hrsz.

A lelőhely kora és jellege:

római kor, kelta telep

kora római telep

A lelőhelyen végzett régészeti tevékenység:

ásatás 2005 Straub Péter

Szakirodalom: (Straub 2005b)

KÖH 68865 = Vonyarcvashegy „Petőfi u. 79.”

A lelőhely helye, elhelyezkedése: A mellékelt térképen berajzolva

Érintett ingatlanok: 951, 961, 962, 963/1, 963/2, 964, 965, 966, 967, 968, 974, 975, 976, 977, 978, 980, 981/3, 981/4, 982, 1185/2, 1224, 1225, 1226/1, 1226/2, 1227, 1230, 1289, 1295, 1297, 1299, 1300, 1302, 1303, 1304, 1305, 1306, 1307, 1308, 1309, 1310, 1311, 1312, 1313, 1314, 1315, 1316, 1317, 1318, 1319, 1320, 1321, 1323, 1325, 1327 hrsz.

A lelőhely kora és jellege:

ismeretlen kori telepnyom (felszíni)

A lelőhelyen végzett régészeti tevékenység:

Szakirodalom:

KÖH 68867 = Vonyarcvashegy „Erzsébet forrástól keletre”

A lelőhely helye, elhelyezkedése: A mellékelt térképen berajzolva

Érintett ingatlanok: 1390/4, 1400/2 hrsz.

A lelőhely kora és jellege:

ismeretlen kori telepnyom (felszíni)

sír, középső bronzkor, mészbetétes kerámia kultúrája

A lelőhelyen végzett régészeti tevékenység:

Szakirodalom: (Horváth 1973)

KÖH 69025 = Vonyarcvashegy „Fisz-kút összevont lelőhely”

KÖH 12478 „Fisz-kút és környéke” (MRT1 55/3)

KÖH 12481 „Fisz-kút környéke” (MRT1 55/6)

A lelőhely helye, elhelyezkedése: A mellékelt térképen berajzolva

Érintett ingatlanok: 1, 2/2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10/4, 10/7, 10/8, 10/9, 15/1, 15/2, 15/3, 16/1, 16/2, 17/2, 17/3, 17/4, 17/5, 18/2, 18/3, 18/4, 19/1, 19/2, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29/1, 29/2, 30/2, 30/3, 30/4, 31/1, 31/2, 32/1, 32/2, 33/1, 33/2, 34, 35/1, 35/2, 36/1, 36/2, 37, 38/1, 38/4, 39, 44, 45, 46, 47, 48/1, 48/2, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64/1, 64/2, 65/1, 65/2, 66, 67/1, 67/2, 68, 70, 74, 78, 79, 82, 83, 109/1, 2173, 2174, 2175, 2176, 2178/11, 2178/12 hrsz.

A lelőhely kora és jellege:

őskori szórványlelet

római kori telep

középkori szórvány lelet

A lelőhelyen végzett régészeti tevékenység:

próbaásatás 2006 Havasi Bálint

Szakirodalom: (Havasi 2007a), (Havasi 2011), (Dornyay 1942, 10–16.), (Radnóti és Gerő 1952, 46.), (Fehér 1962, 22.), (Entz és Gerő 1958, 134–135.), (Darnay-Dornyay 1943, 16.), (Havasi 2007c), (Havasi 2008a), (B. Thomas 1964, 34.), (Havasi 2007d), (Bakay, Kalicz, és Sági 1966, 172–173.;55/3, 55/6.)

KÖH 10373 = Vonyarcvashegy „Országút É-i oldala”

A lelőhely helye, elhelyezkedése: A mellékelt térképen berajzolva

Érintett ingatlanok: 1944, 1972, 1973, 1974/1, 1974/2, 1975, 1976, 1977, 1978/2, 1979/1, 1979/2, 1980/1, 1980/2, 1981, 1983/1, 1983/3, 1986, 1987, 1988, 1989, 1990, 1991, 1992, 1993, 1994, 1995/1, 1995/2, 1996, 1997, 1998/1, 1998/2, 1999, 1999, 2000/1, 2000/2, 2002, 2003/1, 2003/1, 2003/4, 2005/2, 2005/3, 2005/5, 2005/8, 2005/9, 2005/10, 2005/11, 2005/12, 2005/13, 2005/13, 2007/1, 2007/1, 2007/3, 2007/3, 2007/4, 2007/5, 2007/5, 2015, 2016, 2017/1, 2017/2, 2018, 2019, 2021, 2022, 2023, 2024/1, 2024/2, 2026/2, 2027, 2028, 2028, 2029/2, 2029/3, 2029/4, 2029/5, 2030, 2031/1, 2031/2, 2032, 2033, 2034, 2035, 2036, 2037, 2037, 2038/1, 2038/2, 2038/2, 2039/1, 2039/2, 2039/3, 2039/7, 2039/8, 2039/9, 2039/10, 2039/11, 2042, 2043, 2044, 2045/3, 2045/3, 2046/1, 2046/2, 2048, 2049/1, 2049/2, 2049/3, 2050, 2051/1, 2051/2, 2052, 2053, 2054, 2055, 2056/1, 2056/2, 2056/3, 2057, 2058, 2059/1, 2059/2, 2060, 2061, 2062, 2063, 2064, 2066/1, 2066/2, 2067/1, 2067/2, 2068/1, 2068/2, 2176, 2178/1, 2178/2, 2178/3, 2178/4, 2178/5, 2178/6, 2178/7, 2178/8, 2178/9, 2178/10, 2178/11, 2178/12, 2178/13, 2178/14, 2178/16, 2178/17, 2178/18, 2178/19, 2178/20, 2178/21, 2178/22, 2178/23, 2179 hrsz.

A lelőhely kora és jellege:

késő népvándorlás kori sír általában

késő római sír, csontvázas sír általában

római kori sír

római kori bélyeges téglá

újkőkori-késő neolitikumi telep

újkőkori-késő neolitikum zsugorított sír

római kori telep

A lelőhelyen végzett régészeti tevékenység:

ásatás 2005 Straub Péter

ásatás 2007 Havasi Bálint

próbaásatás 2007 Havasi Bálint

ásatás 2007 Havasi Bálint

1.14.7 Az épített környezet konfliktusai, problémái

Az épített környezet alapján a település három jellegzetes részre bontható: a déli, parthoz közeli sávban a kis telkes, sűrű beépítésű üdülőövezet található, a középső településrész családi házas, kertvárosias beépítéssel bír, míg az északi, a Keszthelyi hegység lábánál fekvő övezetre a lazább beépítés jellemző. A következőkben a fenti felosztás alapján mutatjuk be az egyes településrészek építészeti megjelenését, valamint az ezekből adódó konfliktusokat, problémákat.

A déli, part közeli településrészt a 60-as, 70-es években beépített üdülőházas területek jellemzik, azonban ez a terület is kétféle karakterre osztható. A Petőfi utcától délre fekvő, valamint a Zrínyi Miklós, Gyöngyvirág, Mátyás király, Széchenyi és Iskola utcák által határolt tömbök hétvégi házas területei 250-350 m² alapterületű telekstruktúrát találunk. Az itt lévő épületek mind épülettömegben, mind pedig építészeti megjelenésben és minőségben is sokszínűséget mutatnak. Megtalálhatóak itt a földszintes, lapostetős épületek, de nem ritka a tetőtérbeépítés, vagy emeletráépítés sem. A telekméretből, valamint az épületek elhelyezéséből adódóan jellemző az igen sűrű beépítés. Az itt lakók élettere gyakorlatilag egybeér, a saját tulajdonú kertek használatából adódó konfliktusok igen gyakoriak. Ezek az ingatlanok nem alkalmasak huzamos lakó funkció betöltésére, azonban mivel viszonylag kis befektetéssel lehet ilyen ingatlanhoz hozzájutni, sokan vásárolnak ezzel a céllal. Hosszútávon várható, hogy ezen ingatlanok nagy része lakóingatlaná alakul, és mivel ezt megakadályozni építéshatósági eszközökkel lehetetlen, célszerű volna az ingatlanok növelése, akár két telek összevonásával. A hétvégi házas beépítések szinte mindegyik településrészen megtalálhatóak, azonban nem a fenti területekhez hasonló koncentrátsággal, hanem az egyes lakóövezetek közé ékelődve. Ilyen területek például a Székely Bertalan utca déli szakasza, valamint a település északi részén található Erdei utca, Helyalja utca tömbje. De ugyanígy épületek hétvégi házak a Fő utca mentén, és a déli településrészen is.

A terület másik jellemző karaktere az Arany János és Petőfi utcák között lévő üdülőépületek (volt Csepel üdülő, MÁV üdülő, rendőr üdülő, Telenkó János ifjúsági üdülő). Az épületállomány részben felújításra szorul, illetve egyes esetekben funkcióbővítésre, funkcióváltásra van szükség. Ugyanakkor tény, hogy az Önkormányzat saját eszközökkel is próbálja a szálláshely szolgáltatást befolyásolni, mindenképpen előremutató.

A déli településrész harmadik meghatározó eleme a strand, és annak épített környezete. Ez a településrész egyébként a Vonyarcvashegy zöldfelületi hálózatának egyik legmeghatározóbb eleme is. A strand még a 40-50-es években marhahatító funkcióját töltötte be, míg a mai strand egyik legvonzóbb eleme, az óriási fűzfák alatt a kezdeti időkben a marhagulyák delemek – innen a népi elnevezése a fasornak: „delelő”. Ezt követően alakult át a település fejlődésével

párhuzamosan. Először a keleti oldalon jelenleg is a strand keleti térfalát alkotó büfesor épült meg 8 db vendéglátóegységgel, földszintes, magastetős kialakítással. Ezt követően a 80-as, 90-es években nyugati irányban folyamatosan bővült a strand területe, valamint az azt kiszolgáló vendéglátó épületek száma is. A jelenleg valamivel több, mint 4,7 hektár területű ingatlanon 29 db vendéglátó épület áll, mindegyik magántulajdonban van (az épület alatti ingatlanterületért bérleti díjat fizetnek az Önkormányzatnak). Az említett keleti oldali épületsor a elmúlt években felújításra került, növelve ezzel a strand színvonalát is. Várható, hogy ez a felújítási hullám a többi létesítményen is végigvonul, azonban ennek építészeti minőségére ügyelni kell majd.

Az ingatlan területébe két nagyobb vendéglátó egység területe ékelődik be, jelenleg mindkettő építés alatt áll. Az önkormányzatnak komoly problémát okoz ezeknek az új szolgáltató egységeknek a megújulása (hiszen ezek korábban is itt álltak), ugyanis a strandi büféknek

komoly konkurenciát jelentenek majd, annak ellenére, hogy más minőségű vendéglátást tudnak folytatni. Ugyanakkor az is megoldandó feladat, hogy ezek az épületek milyen módon tudnak a közterület felé és a strand felé is kiszolgálni úgy, hogy közben nem sértik az önkormányzat strandi belépőjegyekből származó bevételhez fűződő érdekeit. A területen egyre inkább és fokozottan kezd megjelenni a Balaton-parti városokban már jelen lévő éjszakai élet, a szórakozni vágyó fiatalok tömege – valamint az ehhez kapcsolódó minden olyan jelenség, ami a pihenni vágyók vendégekkel feszültséget, konfliktust okoz. Az önkormányzat igyekszik ezeket a folyamatokat kordában tartani, és minden a településre látogató vendég (illetve helyi lakos) igényét szem előtt tartani.

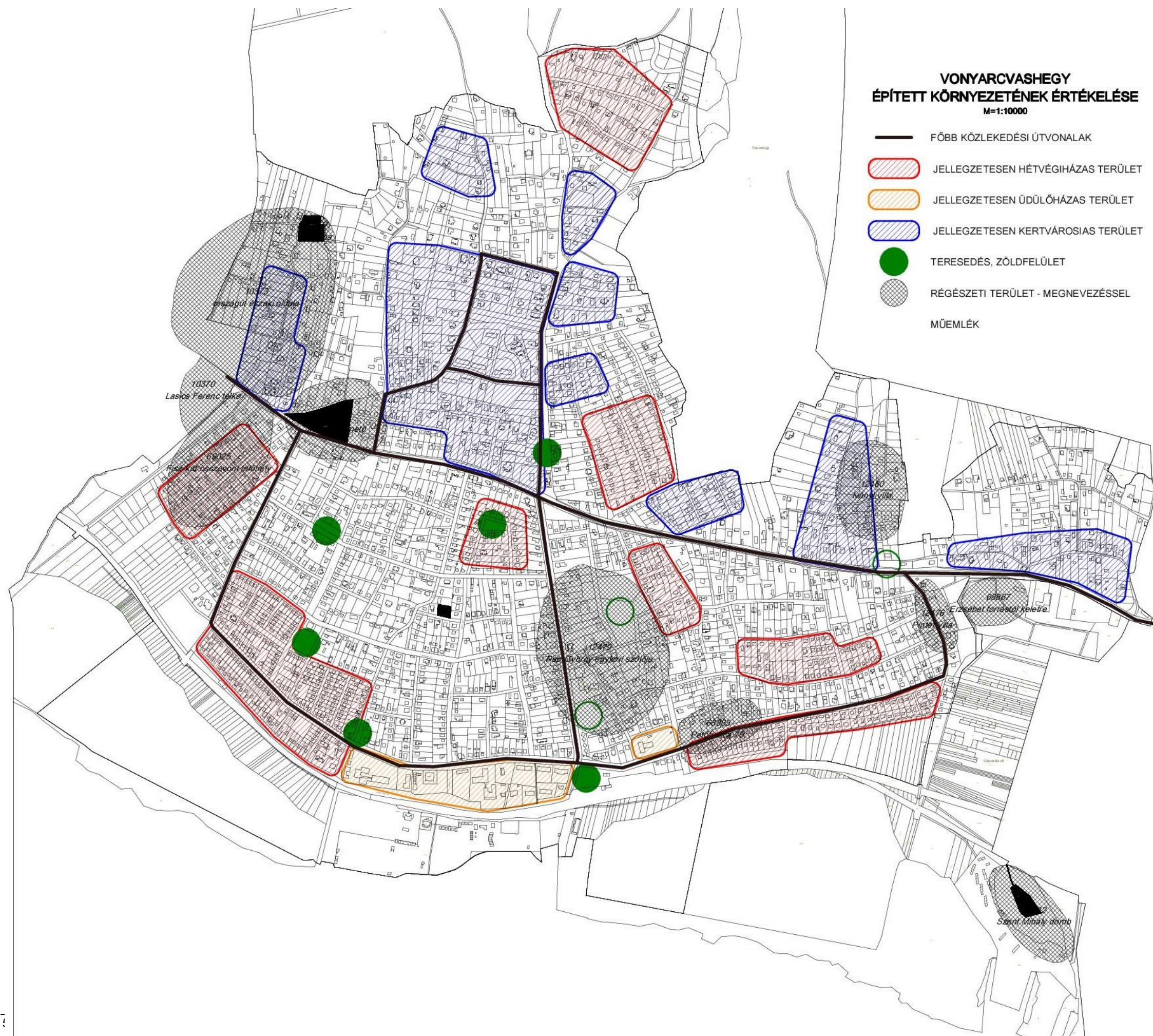

A lakóépületek sora a déli településrészen is vegyül a hétvégi házas épített környezettel, azonban a jellemzően csak lakóépületeket tartalmazó övezetek a 71-es főúttól északra találhatóak meg. A lakóépületek megjelenésének, épülettömegének tekintetében sajnálatos módon nem beszélhetünk helyi jellegzetességről, karakterről. Az épületek alapterülete, szintszáma, tetőformája, anyaghasználata igen változatos képet mutat, ezért a kertvárosias övezetek utcaképi megjelenése meglehetősen kaotikus. A 90-es évektől ingatlant vásárló Nyugat-Európából érkező főleg német és osztrák beruházók meglehetősen sok lakóépületet építettek, amely épületek ugyanakkor nem illeszkedtek környezetükbe. Az ezen időszakot követően épült házak is ezt a folyamatot követték, és a nagyon divatos mediterrán, vagy amerikai típusú épületek sora nőtt ki egymás után. Így sajnos nem beszélhetünk önálló karakterrel bíró településrészeiről, utcaképről. A jelenlegi helyi építési szabályzat a lakóövezetekben két főépület megépítését engedi meg, így a már nem osztható telekméret alatti ingatlanoknál gyakori a két-két lakóépület, és ebből adódóan az egyes lakásokhoz kapcsolódó apró kertméret.

A lakóépületek sorában még két övezetet kell megemlíteni. Az egyik az Ifjúság utca, Sík utca által határolt területen a 80-as években megépült háromszintes sorházak tömegét a helyi köznyelv „lakótelepnek” hívja. Ez természetesen Vonyarcvashegyen nem a klasszikus úszótelkes tömbházas beépítést jelenti, hanem egy sorházas beépítést, annak minden előnyével és hátrányával. A lakások alapterülete elegendő egy család számára, azonban a hozzá tartozó telekméret, a gépkocsi tárolás megoldatlansága nem teszi túl vonzóvá a mai lakásvásárlók körében. A másik terület a település nyugati szélén, a Fő utca északi oldalán megépült négylakásos társasházak sora a Mandulás lakópark. A 2004-2005. évben megépült létesítmények azonos, viszonylag korszerű építészeti minőséget képviselnek, azonban a beruházó cég anyagi csődjét követően a lakások mintegy 8-10 éven keresztül üresen álltak. Nemrég újra elindult a lakások értékesítése, ezért remélhető, hogy a település nyugati kapujában lévő lakóövezet lassan élettel telik meg. Azt csak remélni lehet, hogy a helyi fiatalok olcsó lakáshoz jutását teszi ez lehetővé, így ez talán megtartó ereje lehet a fiatal generációknak, esetleg a környező településekről ide költözőknek.

1.15. Közlekedés

1.15.1 Hálózatok és hálózati kapcsolatok

Lásd 1.15.2. és 1.15.3.2. fejezeteket

1.15.2. Közúti közlekedés

Közúti közlekedés:

A nagyközségen átvezet a 71. sz. főút (kelet – nyugati tengely, egyúttal jelentős átmenő forgalom! – 14.046 EJ/d – közte ~1400 tehergk.), erről ágazik le a vasútállomáshoz vezető 71342 számú bekötő út (északi folytatása a Rákóczi utca – mint É-D-i tengely) és folytatásában a Balatonhoz vezető Arany J. utca, illetve kiinduló pontjai az önkormányzati gyűjtő- és lakóutaknak is.

A jelentősebb leágazások a 71-es főúttól északra: Lejtő – Ady E. utca, Liszt F. u., Rezgő köz, Rákóczi F. u., Berzsenyi u., Helikon u. A 71-es főúttól délre: Petőfi S. u., Jókai u., József Attila u., Kossuth L. u., Déryné u., Iskola u.

Gyűjtőút szerepű a Rákóczi, Petőfi, Kossuth utca - egyre fontosabb az Iskola utca is - a többi út keresztmetszetében ill. egyéb paramétereiben nem éri el az ennek megfelelő szolgáltatási szintet. A lakóutak többsége 3-4 m-es burkolatszélességű (előzési, kikerülési lehetőség útpadkán van) a jelenlegi beépítés szabályozási vonala (többségében 8-10 m) sem tesz lehetővé bővítést (hiányzik a járda, részben megoldatlan a csapadékvíz elvezetés). Legalább a csomópontokban szélesítés, nagyobb lekerekítő ív indokolt (beláthatóság, kanyarodás).

A 71-es főút forgalmi terhelése a nyári csúcsidejében meghaladja az irányonkénti 10.000 EJ/ó értéket. Jelzőlámpás csomópont üzemel a Rákóczi – Kossuth u. kereszteződésében és a Virág Benedek utcánál (kijelölt gyalogos átkelőhely).

A vasútvonal, mint egy kerítés határolja el gyalogos- és járműforgalmat a Balatonparttól. Gépkocsival a parti sávba csak az Arany J. – Fürdő utcai fénySOROMPÓNÁL lehet átjutni. A parti oldalon is javasolt közúti összekötés legalább az Iskola utcai átjárótól a Fürdő utcáig, illetve keletről a Kigyós pataki átjáróig. Ez utóbbi a kerékpárúttal párhuzamos nyomvonalon lenne építhető.

A mellékutak állapota:

Általánosságban elmondható, hogy az utak alépítménye és kopórétege közel 30-40 éve épült, azóta a lokális javításokon, közműépítések utáni helyreállításon kívül felújításra nagyon kevés számban került sor. A felületeken hossz- és keresztirányú repedések egyaránt előfordulnak, néhol általános összerepedezettség is jellemző, helyi besüllyedésekkel, egyenetlen kikopásokkal, kátyúkkal. A károsodások okai elsősorban az út élettartamára, vízelvezetési hiányosságokra /olvadási- és fagykárak, elnedvesedett földmű/ vezethetők vissza.

A közműépítési munkák /általánosan: gázelosztó vezeték, csatornaépítés, továbbá utólagos, egyedi közműbekötések helyreállítása/ miatti egyenlőtlen összetétel /inhomogén pályaszerkezet/ is károsító tényező.

Mára a közműépítési, -bekötési munkák a csapadékvíz elvezetés kivételével befejezettek tekinthetők. Burkolati rekonstrukciók, megerősítés, szélesítés, új útburkolat építéséhez elengedhetetlen a vízvezető hálózat megépítése, az alépítményi és felületi víztelenítés lehetősége, fagyvédelem stb., melynek döntő jelentősége van az út minőségére, élettartamára, teherbírására tekintetében.

1.15.3. Közösségi Közlekedés

Vonyarcvashegy jelenleg következő kétféle közlekedési módon közelíthető meg.

1.15.3.1. Közúti

Vonyarcvashegyen helyi autóbusszjárat nincs, a szűkebb és tágabb környék kapcsolatát biztosító távolsági és helyközi autóbussz vonalak a 71-es főút mellett üzemelnek (Napi járatszám: közel 200 db. Megállóhelyek: a Petőfi u., Kossuth – Rákóczi u., Iskola ill. temető előtt a Fő úton. A szolgáltatás szintje, járatsűrűség kielégítő, bár a kívánatos 500 m-nél kisebb rágyalogási távolság nem mindenhol biztosított.

1.15.3.2 Kötőpályás

Vonyarcvashegy a Budapest – Székesfehérvár – Nagykanizsa I. rendű törzshálózati vonalról közelíthető meg. Tapolcáig mellékvonali kapcsolat biztosított. A vasútállomás elsősorban személyszállítási céllal üzemel, áru ill. teherszállításra külön fogadó és rakodó vágány nem létesült (csak továbbszállítás van). Dupla vágány mintegy 1 km-es hosszban épült, a jelen- és jövőbeli igényeknek is megfelel.

1.15.4 Kerékpáros és gyalogos közlekedés

Kerékpáros közlekedés:

Vonyarcvashegyen és a kapcsolódó területeken lényegében csak a 90-es évek végétől indult el a kerékpárút építés. A Balatoni bringakörút Balatongyörök irányából a vasúttal párhuzamosan, annak déli oldalán, az Arany J. – Fürdő utcától az északi oldalán halad. Szélessége 2,0 m. Megépítése óta eltelt idő óta forgalma erőteljesen növekszik, mára keresztmetszete és pályaszerkezete (szegély hiánya, növénybenövés, fák közelsége, szabálytalan gk. használat) miatt is felújítása, bővítése szükséges - folyamatban van.

Az Iskola u. - vasúti átkelőhelynél a közelmúltban épült mintegy 1150 m hosszú kerékpárút. További belterületi részekben a kerékpáros forgalom az útburkolaton zajlik.

Gyalogos forgalom:

A volt szőlőhegyre vezető utak ma erdei és turistautak kiindulópontjai. (Berzsenyi u. – Hosszúvölgy, Berzsenyi kilátó, Agyagos u – Cser-völgy - Büdöskút, Liszt F., Vashegy u. – Kitaibel kilátó).

Gyalogút csak a főbb gyűjtőutak mellett létesült, a Kossuth utcán kétoldali, a Fő utcán csak a déli oldalon (az északin csak szakaszosan, a buszmegálló közelében), a Rákóczin is csak egyoldali, lakóutak esetén az Arany J., Iskola, Széchenyi, Vörösmarty u. említhető (ott is egyoldali).

A Petőfi utcán legalább a Zrínyi és Töltés utca között építendő, a Kossuth – Arany J. utcákhoz kapcsolódva. Továbbfejlesztése indokolt, mivel a gyalogosok a járműforgalommal közös burkolt utakat tudják csak igénybe venni. A szűk szabályozási szélességű utcákban – ahol a gyalogjárda kiépítésére nincs lehetőség megfelelő KRESZ-táblák elhelyezésével biztosítható a gyalogosok védelme.

1.15.5 Parkolás

A meglévő és tervezett intézmények, lakótelkek illetve üdülők parkolási igényét elsősorban saját telken belül kell biztosítani.

Közparkolók a Kossuth L. utcán, a strand és sportpálya mellett vannak, úttal párhuzamos várakozás a Petőfi, Arany J. utcán korlátozottan lehetséges (árokfedéssel segíthető). Az egyes közintézmények közelében elsősorban a 71-es főúthoz kapcsolódóan kis forgalmú mellékutcában vagy tömbtelken szükséges új várakozóhelyek kialakítása (iskola, óvoda, temető, kereskedelmi létesítmények, vendéglátás, stb.) A strand forgalomvonzó képessége által generált parkolási igény nem biztosított az elvárható szolgáltatási színvonalon, mely probléma mélyülése várható a partmenti sáv további fejlődésével.

1.15.6 Vízi közlekedés:

A településnek hajókikötője nincs, vitorlás (yacht)kikötő létesült, az üzembe helyezés 2015. évben megtörtént. Közútról az Iskola utcai vasúti átjárón át közelíthető meg. Csónakkikötő a strand nyugati oldalán épült 40-50 férőhellyel (horgász helyekhez kapcsolódva), a vízimentők telepe a szentmihálydombi kemping keleti oldalán üzemel. (Melléjük vitorlás hajók is vannak.)

Az egyéb szabadidős, rekreációs tevékenységekkel együtt a vízisport jelentős növekedésével is számolni kell.

1.15.7 Parti sétány

A Balaton törvény értelmében valamennyi parti település belterülethez csatlakozó partszakaszának min. 30 %-án legalább 5 m széles közhasználatú sétány helye biztosítandó.

A kikötő, horgász helyek, strand közötti parti sétány megközelítése, vonalvezetése, használata igényli a közlekedési infrastruktúra fejlesztését (parkolás, információ, pihenőhelyek, utcabútorok, közvilágítás, egyéb közművek).

A forgalombiztonság is javítandó: a strandra érkező jelentős forgalom a vasúti átjárón szétválasztás nélkül halad át (Balatoni kerékpárút, gyalogosok, járművek).

A Szent Mihály-dombi kápolna és kilátó, illetve a lábánál lévő kemping külön vasúti átjáró után közelíthető meg. Északról kis forgalmú út és a Balatoni kerékpárút határolja kedvelt pihenőhellyel.

Területfelhasználás szempontjából meghatározó az elfogadott 31/2004.(XII.10.) TNM-rendelet (Vonyarcvashegy vízpart-rehabilitációs szabályozási követelmények).

A településfejlesztési koncepció Nemzeti Közlekedési Hatóság Útügyi, Vasúti és Hajózási Hivatal előzetes véleményezése alapján Vonyarcvashegy vonatkozásában a gyorsforgalmi-

és a főúthálózat hosszú távú fejlesztési programjáról és nagytávú tervéről szóló 1222/2011.(Vi.29.) Korm. határozat, valamint az egyes közlekedésfejlesztési projektekkel összefüggő közigazgatási hatósági ügyek nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű üggyé nyilvánításáról és az eljáró hatóságok kijelöléséről szóló 345/2012.(XII.6.) Korm. rendelet alapján a közeljövőben közúti és vasúti fejlesztés nem várható.

1.16. Közművesítés

1.16.1. Víziközművek

1.16.1.1. Vízgazdálkodás és vízellátás (ivó-, ipari-, tűzoltó-, öntözővíz, termálvíz hasznosítás)

Keszthely város és térsége, benne **Vonyarcvashegy** vízvezeték-hálózatát és létesítményeit a Dunántúli Regionális Vízmű ZRT. Siófok üzemelteti. /Keszthelyi Üzemvezetőség, Vaszary Kolos u. 13./ Üzembe helyezés éve: 1983. 10.572/5/1983. I. sz. vízjogi üzemeltetési engedély.

Az engedélyezett létesítmények főbb műszaki jellemzői:

Vízigény:	napi átlag	napi csúcs
Keszthely	7.500	10.500
Gyenesdiás	800	1.100
Vonyarcvashegy	950	1.400
Balatongyörök	<u>650</u>	<u>950</u>
	9.900	13.950 m ³

Augusztusi fogyasztás: 361.400 m³ Éves fogyasztás: 3.614.000 m³

A vízellátás a Nyugat-Balaton Regionális Vízmű szállító vezetékén Nyirádról érkező karsztvízből és helyi vízbázisból biztosított.

Mértékadó kapacitás:

NYBRV-ről 10.600 m³/nap, továbbá saját vízbázisból:

Erzsébet forrás: Vonyarcvashegy – Balatongyörök közig. határán	3.000 m ³ /nap
János forrás: Gyenesdiás	1.400 m ³ /nap
Festetics forrás: Vonyarcvashegy – Gyenesdiás határán	<u>1.000 m³/nap</u>
Saját vízbázisból összesen:	<u>5.400 m³/nap</u>
Mindösszesen:	16.000 m ³ /nap

Erzsébetforrás kapacitása 3.300 – 3.600 m³/nap-ra bővíthető, János- és Festetics forrás vízbázisa pedig kiváltásra kerül. A NYBRV-ről a jelenleginél nagyobb vízigény is kielégíthető (mértékadó kapacitásának kihasználására még nem került sor).

A helyi vízbázisok körül a belső, valamint a külső védőterületek a NYUDUVIZIG 10.230/7/1984.I. illetve 10.230/7/1984.II. határozatában foglaltaknak megfelelően kialakításra kerültek. A vízbázisok hidrogeológiai védőterületeinek meghatározására a VITUKI által készített dokumentáció szolgált, földhivatalban a bejegyzés megtörtént.

A hálózatról a Hévíz és térsége kisregionális rendszerre ~4.000 m³/nap, 6.000 m³ napi csúcs 120.000 m³/aug. hó; 1.200.000 m³/év vízmennyiség és Fonyód felé (déli Balatonpart) 10.000 m³/nap, csúcs: 11.000 m³/nap, 310.000 m³/aug. hó; 3.100.000 m³/év vízmennyiség átadásra kerül.

A Nyirádról érkező víz kifogástalan minőségét a feladó állomáson üzemelő labor biztosítja. A helyi vízbázis sem igényel kezelést, szükség szerinti fertőtlenítése gyűjtő kutakon ill. medencéknél biztosított.

Vízmérleg:

Regionális rendszerről átvett vízmennyiség: 23.800 m³/nap, ebből átadás Fonyód felé: télen 7-8.000 m³/nap, nyári csúcsban 10-11.000 m³/nap.

A rendelkezésre álló vízmennyiség 12.800 – 16.800 m³/nap + helyi vízbázisról min. 3.600 m³/nap, összesen: 16.400 -20.400 m³/nap.

Fentiek alapján nyári csúcsban szabad kapacitás (amennyiben a János forrás és Festetics forrás kapacitása nem kerül pótlásra) már nincs, a biztonság érdekében növelni kell a regionális rendszerről átvett napi mennyiséget.

(Ennek bizonyos mértékig korlátja az előregedett elosztóvezeték-rendszer – a csőtörések éves száma kb. 80 db, nagyobb arányú a vasút és 71-es főút között - illetve a hálózati nyomás növelhetősége. /A parti sávban jelenleg is üzemelnek nyomáscsökkentők./ Pozitív ugyanakkor a rendelkezésre álló tározókapacitás.)

Ivóvíz elosztás:

Regionális vezeték: NA 500 mm keresztmetszetű, ac. nyomócsőből épült.

Ezen főmű táplálja meg Keszthely és környékének pufferjául szolgáló, Gyenesdiás magaspontjára települt 5.000 és 3.000 m³-es tározókat, melyek a gravitációs /alsózónai/ övezetek fogyasztóinak konstans nyomásértékeit biztosítják 155,0 m Bf. szintig.

A medencék túlfolyószintje: 171,33 m Bf. A zónahatárokon és a nagyobb csomópontokban tolózáraknak, szakaszlezárók épültek.

Vonyarcvashegy meglévő ivóvízhálózata elágazó rendszerű, körvezeték szakaszokkal.

Az elosztóvezetékek közvetlenül a DN 500 mm-es regionális vezetékről üzemelnek a 71-es főút alatti átvezetéssel. Gyenesdiás határától a Fő utca déli oldalán DN 100 mm-es elosztóvezeték is üzemel a regionális vezetékkel párhuzamosan (délnyugati kör része), a keleti oldalon hasonlóan a József A.- Petőfi S. u. között (DK-i kör).

Közvetlen leágazások a regionális vezetékről: DN 150 mm-es: Fő u, Temető u. vonalán, DN 100 mm-es a Kossuth utcánál, DN 150 mm: Munkácsy, Rákóczi utcán a 71-es főúttól É-ra, DN 100 mm a Petőfi S. u.- 71-es főúti csomópontban.

A déli részen DN 100 és többségben 80 mm-es az elosztó hálózat, vasút alatt (Iskola és Fürdő utcai), szintén 80 mm-es keresztmetszettel. Meghatározó a Petőfi – Kossuth – Iskola utcai és Petőfi – Kossuth körről nyíló kisebb körök és ágak.

A hálózat legnagyobb része (közel 3/4-e) a.c., kisebb hányada KMPVC nyomócsőből épült, a meglévő ingatlanok ellátása 100 %-os. Az elosztóvezeték átlagéletkora meghaladja a 40 évet.

Terv szerinti felújítását, cseréjét üzemeltető saját forrásból végzi, fenntartási terve szerint. Hálózatbővítések saját forrásból, az érdekeltek hozzájárulásával történhetnek.

Az új elosztóvezetékek PE P10 SDR 17 nyomócsőből épülnek, min. DN 100 mm-es keresztmetszettel, a bekötések cseréje (PE csőre) is folyamatos, nagyrészt megtörtént.

Meglévő víztározók:

1000 m³-es medence (Erzsébetforrás 117,3 m B.f. szinten. A kutakból nyert víz (kezelést, minősítést követően) a medence és áttemelő után 200 mm-es km-el csatlakozik a regionális hálózathoz.

600 m³-es a belterület északnyugati határán a Hotel Zenit (Taverna) fölötti területen. A helyi fogyasztáskülönbségek kiegyenlítésében, van elsődleges szerepe. A túlfolyó szintje 176 m B.f.

50 m³-es az Erdőalja utca magaspontján. Túlfolyószint: 190 m B.f.

Nyomásfokozó: Rákóczi – Agyagos utca elágazásánál és az Ady E. – Lejtő utcán üzemel.

Tűzoltás vízigénye:

NÁ 100 mm-es vezetékről kétirányú betáplálással hálózati nyomástól függően 1500 - 3000, 150 mm-esről 3300 - 6300 l/min. oltóvíz mennyiség biztosítható. DN 100 mm-es ágvezeték esetén és egy tűzcsapon levehető maximum 750- 1500 l/min. /Ezekhez tartozó tűzszakasz alapterület 300 és 1200 m². Ezt meghaladó tűzszakaszú épület létesítése, oltóvíz igénye csak egyedileg – ha megoldható - tűzcsap sűrítéssel, tűzivíz tározóval, vagy vízközelben fagymentes balatoni vízkivétel biztosításával lehetséges.

Vonyarcvashegy a felszín alatti vizek és a földtani közeg védeltsége szempontjából az „A” fokozottan érzékeny területen helyezkedik el a 33/2000 (III. 17.) Kormányrendelet besorolása szerint. Az építmények létesítésekor és a tevékenységek végzésekor fokozott műszaki védelmet kell biztosítani.

Az ingatlanok vízellátása 100 %-os, az új beépítés magassági határát a tározók szintje és jelenlegi nyomásfokozók jelentik. A vasút és Balatonpart közötti beépítésnél a meglévő 80 mm-es ágvezetékek keresztmetszete 100 mm-re bővíthető, igény esetén az ellátás biztonsága a két ág összekötésével növekedhet.

Az elosztóhálózat hossza mintegy 30 km. A bekötések száma ~1500 db. (állandó lakosok és üdülők.) A nagyközségben jelentős vízigényű ipari – kereskedelmi létesítmény nem üzemel.

Egyéb érvényes rendeletek, szabványok:

1997. évi LXXVIII. törvény az épített környezet alakításáról és védelméről
2000. évi CXII. törvény a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet Területrendezési Tervének elfogadásáról és a Balatoni Területrendezési Szabályzat megállapításáról
1197/2009.(XI.20) Korm. határozat (Balaton tv. felülvizsg. és vízpart rehabilitáció megv.
2010. évi CXVI. Tv. a területfejlesztésről és területrendezésről szóló tv. mód.
2011. évi CLXXIV törvény, az 1995. évi LVII. tv. a vízgazdálkodásról módosítása
2011. évi CCIX tv. a vízi közmű szolgáltatásokról
58/2013.(II.27.) Korm. rendelet a víziközmű szolgáltatásról
24/2007.(VII.3.) KvVM rendelet a Vízügyi Biztonsági Szabályzat kiadásáról
30/2008.(XII.31.) KvVM r. a vizek hasznosítását, védelmét és kártételeinek elhárítását szolgáló tevékenységekre és létesítményekre vonatkozó műszaki szabályokról
314/2005.(XII.25.) Korm. r. a környezeti hatásvizsgálati és az egységes környezethasználati engedélyezési eljárásról
147/2010.(IV.29.) Korm. r. a vizek hasznosítását, védelmét és kártételeinek elhárítását szolgáló tevékenységekre és létesítményekre vonatkozó általános szabályokról.
123/1997.(VII.18.) Korm. r. a vízbázisok, távlati vízbázisok, valamint az ivóvízellátást szolgáló vizilétesítmények védelméről. /Mód.: 218/1999.(XII.28. Korm. r.
120/1999.(VIII.6.) Korm. r. a vizek és a közcélú vizilétesítmények fenntartásáról /Mód.190/2001.(X.18.) Korm. r.
274/2002.(XII.21.) és 271/2003.(XII.24.) Korm.r. a 203/2001.(X.26.) Korm. r. módosításáról. /Felszíni vizek minőségvédelme/
219 és 220/2004.(VII.21.) Korm. r. / Felszíni és felszín alatti víz, vízminőség véd./
367 és 368/2004.XII.26.) Korm. r. /Előzők módosítása/
25/2003.(XII.30.) KvVM. r. a használt és szennyvizek kibocsátási határértégeiről és 9/2002.II.22.)
KöM-KöViM egy. r. módosításáról
28/2004.(XII.25.) KvVM r. /Vízszennyező anyagok kibocsátási határértékek/
4/1981./III.11./ KPM-IPM sz. együttes r. a nyomvonal jellegű építmények megközelítéséről és keresztezéséről, módosítja a 3/1983/VI. 30./ KPM-IPM sz. egy. rendelet
1993. XCIII. munkavédelmi tv. és a módosítás az 1997. évi CII. Tv.

24/2007.(VII.3.) KvVM r. Vízügyi Biztonsági Szabályzat

54/2014.(XII.5.) BM rendelet az Országos Tűzvédelmi Szabályzatról

1.16.1.2. Szennyvízelvezetés

Keszthelyen és térségében, így Vonyarcvashegyen is elválasztott rendszerű szennyvízelvezetés működik regionális szennyvízelvezető rendszerbe illeszkedően.

Üzemeltető: DRV Zt. Siófok, Keszthelyi Üzemvezetőség – Keszthely, Vaszary Kolos u. 13.

A régió további települései: Felsőpáhok, Alsópáhok, Hévíz, Cserszegtomaj, Gyenesdiás, Balatongyörök, Vonyarcvashegy, Balatonederics.

Háttértelepülések: Nemesbük, Karmacs, Rezi, Nemesvita, Sármellék, Zalavár.

A regionális szennyvíztisztító telep Keszthely déli területén üzemel, Vonyarcvashegyről átemelő és nyomócső után jut el a szennyvíz a keszthelyi gyűjtőig illetve a tisztítóig.

A gravitációs ágak, gyűjtők helyi átemelők után a regionális szennyvízcsatorna hálózathoz csatlakoznak, végső befogadó a tisztító telep.

A meglévő hálózat nyomvonalát, átemelők elhelyezkedését az érintett területen a mellékelt helyszínrajz tartalmazza.

Szennyvíztisztítás:

A Keszthelyi szennyvíztisztító telepet (vízjogi üzemeltetési engedély szerint) terhelő mértékadó szennyvízmennyiségek:

Alsópáhokról	354 m ³ /d
Balatongyörökről	316 m ³ /d
Vonyarcvashegyről	940 m³/d
Cserszegtomajról	684 m ³ /d
Felsőpáhokról	114 m ³ /d
Gyenesdiásról	882 m ³ /d
Hévízről	4.470 m ³ /d
Karmacsról	146 m ³ /d
Keszthelyről	8.240 m ³ /d
Nemesvitáról	98 m ³ /d
Reziből	128 m ³ /d

Sármellékről	182 m ³ /d
Balatonedericsről	448 m ³ /d
Zalavárról	125 m ³ /d
Összesen	17.127 m ³ /d

Jelenlegi átlagos terhelése: ~14.000 m³/d. (minimális: 8-9.000 m³/d, csúcs: 15-16.000, de tartós vagy nagycsapadékos időben jelentősen több, akár 34.000 m³/d is lehet.)

A szennyvíztisztító telep kapacitástartalékkal rendelkezik, üzeme megfelelő, fejlesztése-korszerűsítése folyamatos. Hidraulikai kapacitása 18.500-ról 21.500 m³/d-re bővült. Szerves anyag eltávolító kapacitása: 5.375 kg BOI5/d – 89583 LE

A telep hidraulikai terhelésének kiegyenlítését záportározó biztosítja.

Technológiája:

Mechanikai előkezelés (finomrács, homokfogó), eleveniszapos totáloxidációs biológiai tisztítás nitrifikációval és szimultán denitrifikációval (14.000 m³/d kapacitásnál csatornamedencés tisztítóegység elékapcsolt biológiai foszforeltávolítással és kiegészítő vas-só adagolással, 3 x 2.500 m³/d kapacitásnál egyesített műtárgyas tisztítóegységek), harmadik tisztítási fokozat, meszes utókicsapattás, derítés a 3 x 2.500 m³/d kapacitás foszfortalanítására. /Caroussel rendszer kiegészítésével létrehozott biológiai N/P eltávolító egység./

Az egyes tisztító egységekre vezethető szennyvízmennyiségek:

N/P eltávolító rendszer: 14.000 m³/d. Egyesített műtárgyblokk: 7.500 m³/d

Az utóülepítőben le nem választott lebegő és kolloid anyagok kémiai koagulációval kombinált homokszűréssel kerülnek eltávolításra.

A tisztított szennyvíz közvetlen befogadói a keszthelyi lápon kialakított kazettákat körülvevő övások, télen a Gyöngyös patak, Egyesített Övcsatorna, végül a Balaton.

Fenti szennyvízmennyiség számítás feltételezi, hogy a szennyvízcsatornába nem jut be csapadékvíz. Erre törekedni kell, az illegális csapadékvíz bekötéseket fel kell számolni. (A többlet mennyiségen túl a tisztítás hatásfokát is rontja.)

A szennyvíztelep 21.500 m³/d kapacitásra kiépített, mely hosszú távra is megfelelőnek látszik, a fejlesztési igény várhatóan nem haladja meg a figyelembevett mértéket.

A szennyvíztisztító telep tartalék kapacitása a térségben rendelkezésre álló ivóvíztartalék mennyiségével megegyező nagyságrendű.

Szennyvízcsatorna hálózat:

A regionális hálózat átemelői:

BR-5: Arany J. utca déli oldalán épült a vasút mellett (Iskola u. közelében). Befogadóképessége korlátozott, egyszerre csak egy szivattyú üzemel. (Csak szennyvíz

továbbítására normál üzemmódban alkalmas, de nagycsapadékok idején – szabálytalan bekötések, infiltráció miatt kiöntés előfordulhat.)

BR-6: vasútállomás mellett a Petőfi u. déli oldalán. Csapadékos időszakban a Töltés utcai mélyponton előzőek szerint kiöntés előfordulhat).

BR-7: Petőfi – Szentmihálydomb u. sarkán üzemel. A gravitációs szakasz után fogadja a Balatonyörök határában lévő (volt szennyvízteleptől induló) átemelő szennyvízmennyiségét is. Ez utóbbiba köt be az Erzsébetforrási (DRV saját) és a Szentmihálydombi kemping átemelője, melyet nem DRV Zrt. üzemeltet.

A regionális főnyomócső DN 300 mm-es keresztmetszetű (nyomvonala egy szakaszon bizonytalan). Ezen kívül a Petőfi utcában is van üzemel kívüli nyomócső (a régi hálózat maradványa).

Egyéb helyi átemelők: a strandon Flygt 3102 tip. szivattyúkkal üzemel, DN 150 mm-es KMPVC nyomócsővel, az Arany J. utcai gravitációs csatorna aknájába köt be, ezen kívül a Balassi utcától délre, Gyenesdiás határán üzemel átemelő, mely a szennyvizet közvetlenül a regionális főnyomócsőbe továbbítja.

A szennyvíz mennyisége 2014 évben átlagosan 1168 m³/d volt (min. 523 m³/d januári és max. 2065 m³/d szeptemberi értékkel).

2015 évben a napi átlag 942 m³ volt, a szélső értékek: 583 és 601 m³/d novemberben és decemberben, illetve 1675 és 1375 m³/d február – márciusban.

Vonyarcvashegy szennyvízcsatorna ellátottsága is csaknem 100 %-os, építése az 1960-as években kezdődött, majd 1980-tól folyamatos, napjainkig tartó folyamat.

A gravitációs vezetékek és műtárgyak anyaga jellemzően az építéskor használatos DN 300 mm-es azbesztcement nyomó- és lefolyócső, az újabbak esetén DN 200 mm-es KGPVC. (Hasonlóan a bekötő- és nyomócsövek is.)

Állapota az életkorának megfelelő, de az aknák, műtárgyak, gépészeti berendezések felülvizsgálatra szorulnak. (Korrózió, tisztítás, karbantartás, korszerűsítés, hálózati rekonstrukciók, felújítások).

Meg kell szüntetni az illegális csapadékvíz bekötéseket, melyek a szennyvíztelepet lökészerűen terhelik.

Fentiek ütemezését az üzemeltető DRV Zrt. éves fejlesztési és fenntartási tervei rögzítik.

A fejlesztési területek szennyvízcsatornázása a meglévő vezetékek továbbépítésével megoldható. A beruházást előkészítő tervezés során a számított szennyvízmennyiségre méretezett csatornahálózat építendő ki az üzemeltető által megadott befogadókhöz csatlakozva. A csatornahálózat fejlesztése során vizsgálni kell a meglévő hálózat és átemelő műtárgyak megfelelőségét is.

Közvetlen befogadó: a helyszínrajz szerinti gravitációs ágak alkalmas tisztítóaknája, a meglévő átemelők, majd a vasútvonaltól északra, azzal közel párhuzamosan megépített

regionális főnyomócső. Kapacitása a többlet fogadására megfelel, de részletes felmérés, állapot és kapacitásvizsgálat szükséges. (Szivattyúk, energiaellátás, automatika – a műtárgy és a nyomócső keresztmetszete megfelelő). Vizsgálandó – gazdaságossági szempontok szerint - egyes részterületeknél „házi” vagy egyedi kisátemelő(k) létesítése is.

A gravitációs szennyvízcsatorna kétoldalas beépítés esetén úttengelyben létesítendő, közös munkaárkos közműépítésnél a vezetékek közötti legkisebb vízszintes távolságot MSZ 7487/2 tartalmazza (1,0-2,0 m). Épülettől előírt védőtávolsága 3,0 m.

A gerincvezetéknel alkalmazható minimál-szelvény – KGPVC 200 mm – távlati bővítéseket figyelembe véve sem igényel nagyobb méretű csatornákat. Már a minimális 4 – 5 ‰ esés mellett is egy-egy ág 16 – 18 l/s szennyvízmennyiség szállítására képes.

Javasolt az üzemeltetési területen elterjedt rendszerben építeni. Házi bekötések NA 150 mm-es keresztmetszettel építendőek KGPVC csőből.

1.16.1.3. Csapadékvíz elvezetés, felszíni vízrendezés

Vonyarcvashegy a Balaton, a Tapolca – Balatonszentgyörgy közötti MÁV vasútvonal, 71. sz. állami főközlekedési út fölötti hegyoldalra települt.

Magassági viszonyai: a terepfelszín a parti sávban 106 – 108 m, a főútig 109-130, attól északra 120 – 190 m Balti feletti szintek között helyezkedik el, míg a külterület magassága eléri a 250 – 390 m B.f. szintet.

Vízügyi államigazgatási szempontból a Vas Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatósághoz (Szombathely, Ady E. tér 1.) Nyugat-Dunántúli Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség működési területéhez tartozik.

A csapadék éves átlagban meghaladja a 650-700 mm-t, viszonylag szélsőséges eloszlású.

A havi maximum június – július hónapban 80-100 mm, szélsőségesen 150 –180, sőt 200 mm is lehet, a minimum 2-25 mm/hó. Néha mediterrán áramlások hatására őszi csapadékcsúcs is jelentkezik, mely a talaj víznyelőképességét jelentősen meghaladja.

A területen mért napi legnagyobb csapadék több, mint 40 mm volt.

A talajvízviszonyokat a vasútvonal és a Balaton közelsége határozza meg, a mélyebben fekvő területeken 0,5 – 2,0 m, a 71-es főút mentén változó, 3 – 4,0 m is lehet, a domboldali részen jellemzően ettől is mélyebben van.

A tervezési terület csapadékvíz-elvezetése csak kismértékben megoldott.

Zárt csapadékcsatorna csak az állami közutakhoz épült (71-es főút és 71342 sz. /Kossuth L./ u.), jellemzően DN 600, 500, 400 mm-es betoncsőből.

Meglévő csőátereszek a 71-es főút alatt:

DN 800 mm Gyenesdiás határa közelében a Helikon – Balassi Bálint utcától Ny-ra, ezt követően nyílt árokban folytatódik a Balatonig.

DN 800 mm a Rákóczi F. utcánál, majd zártan halad a Kossuth L. utcán át, ezt követően burkolt árok (Arany J. utcától) a strand és sportpálya közötti 1,0 . 1,0 m-es vasúti átereszt után befogadója szintén a Balaton.

DN 600 mm Balatongyörök határa közelében. Befogadója a Kigyós patak 71-es főút alatti szakasza.

A 71-es főút korszerűsítésére és vele együtt a csapadékvíz elvezető hálózat gerincének kialakítására az 1980-as években került sor.

A zárt csapadékcsatorna építéskor elsősorban a főút vízvezetéséhez szükséges csatornaszakaszok, víznyelők, útcsatlakozások kereszttrácsai épültek meg, nem számoltak minden esetben a befogadó – továbbvezető funkcióra. Az azóta megvalósult beépítés és elkészült közművek viszont más gazdaságos, illetve a járműforgalmat építés idején és véglegesen is korlátozó vonalvezetést nem tesznek lehetővé, ezért azonos, vagy közel egyező nyomvonalon átépítés, szelvénybővítés szükséges lehet.

A 71-es főutat keresztező átereszek, zárt csatornaszakaszok állapota, keresztmetszete általában megfelelő.

Ezek, valamint a vasút alatti meglévő átereszek határozzák meg alapvetően a vízvezetés irányait, lehetőségeit.

Vasutat keresztező átereszek:

Iskola utcától K-re lévő vasbeton átereszt. Keresztmetszete: 1,0 . 1,7 m.

Sportpálya melletti átereszt: 1,0 . 1,0 m.

Strand K-i oldalánál épített átereszt (Arany J. – Fürdő u.): 1,5 . 1,5 m.

Töltés utcától délre lévő átereszt (Vasútállomástól K-re): 1,0 . 1,0 m.

Kigyós patak áteresze 3,0 . 3,0 m.

A vízvezetési, vízrendezési munkák elvégzésének szempontjai:

2000. évi CXII. Balaton törvény 21. §: felszíni csapadékvizeket közvetlenül a tóba vezetni csak a szükséges előzetes tisztítás után az illetékes hatóságok által meghatározott feltételek szerint lehet.

A Balatonba vezetett csapadékvizek minőségének meg kell felelni a I. kiemelt vízminőség-védelmi területi kategóriára előírt határértékeknek: 220/2004.(VII.21. Korm. rendelet.

/A tó védelmének szempontjából kritikus növényi tápanyagok döntő hányada az árhullámokkal jut a Balatonba. A tápanyag-mennyiség jelentős része hordalékhoz kötött, így üleپítéssel eredményesen eltávolítható. Az oldott rész kivonása biológiai úton lehetséges. Nádas területen 8 – 10 nap tartózkodási idő alatt stabilizálódik, megtisztul./

Az egyes részterületeken (összegyülekezési időtől függően, terepi vízmozgást, hálózati tározóképeséget, szivárgást is figyelembe véve) a 133 (indokoltan 178) l/s.ha intenzitású vizek szabályozott levezetését kell biztosítani.

Kiemelt szempont, hogy ahol lehetséges, szabályozási területen belül nyílt burkolatlan árkok létesüljenek, a meglévők meg- illetve fenntartásával, a talaj kedvező szivárogtató képességének kihasználásával.

A zárt csapadékcsatorna ott létesítendő, ahol a kialakult közterület viszonylag szűk és a közművek elhelyezése miatt vízvezető árok nem létesíthető. /A közműellátottság teljes körű, utolsó a vízvezető hálózat/.

Elsősorban nagy szilárdságú beton, kisebb hányadában KG PVC műanyag csövekből építendő. A burkolt területek mélypontjain és általában 30-40 m-ként víznyelőket vagy víznyelős aknákat kell elhelyezni. Ahol a burkolatnak szegélye vagy jellemző keresztmetsze nincs, víznyelő kereszttrácsok épülhetnek, ezek csatlakozása aknáknál történhet. Méretét az út /felülvizsgálat! növelt/ szélességéhez kell igazítani, megtámasztó betonnal vagy más burkolattal körülvenni. Szükség szerint hordalékfogós kivitelűek legyenek. A nyílt árkok fenékrészének burkolását csak indokoltan javasoljuk, elsősorban kimosódás megakadályozása, a folyásfenék állandósítása (vagy kis lejtés mellett sebességnövelés) érdekében. Törekedni kell a burkolatlan /vagy "gyepházagos" burkolattal ellátott/ árkok kialakítására, a csapadékvizek elszivárgási lehetőségének megtartására. Zárt csatornák esetén is mérlegelni kell perforált csőszakaszok pl. ACO Strabusil többcélú rendszer, vagy több gyártó szikkasztó, tározó - szivárogtató rendszerének alkalmazását (Hauraton, ACO, Pureco, Rehau stb.).

Az átlagos csapadékok a jelenlegi körülmények között sem okoznak nagyobb károkat, a viszonylag kis fedettségű /alacsony beépítési százalék, magas zöldterületi mutató/ területeken problémát csak a hosszan tartó, és/vagy nagyobb intenzitású esők jelentenek.

A rendezési terv szerint lehetséges maximális (de a jelenlegi) beépítettség mellett is fontos a közterületi befogadók helyreállítása, /nyílt árkok jókarba helyezése/ - ezek fenntartási, üzemeltetési kérdések – a meglévő zárt csapadékcsatornák vizsgálata /szükséges-e a keresztmetszet növelése/, ezt követheti a jelenleg vízvezetéssel nem rendelkező utcákban a zárt csatornák építése, illetve a közterületen összefogott csapadékvizek el- és továbbvezetése.

A területen közel 60 – 40 %-ban található családi házak és nyaralók. Mivel a vízvezetés a többi közműhöz viszonyítva kevésbé kiépített, az ingatlanok tulajdonosai a meglévő állapothoz alkalmazkodva a csapadékvizeket részben hasznosították /elszivárogtatás, tározás, a tetőfelületek ejtőcsövei nagy zöldterületekhez kapcsolódnak/.

A vízgyűjtő terület csapadékvizeinek szabályozott elvezetését /a lefolyás késleltetése, tározás, hasznosítás, elszivárogtatás lehetősége/ figyelembe kell venni, ezeket javasoljuk Önkormányzati intézkedésekkel is szorgalmazni.

A csapadékvíz elvezetési munkákat követően az utak legalább eredeti állapottal egyező helyreállítása szükséges. A sávos helyreállításon túl javasolt a rendezési terv szerinti szélesítés, minőségjavítás, szegélyezés is.

A vasút alatti közvetlen vízparti területet a kapcsolódó növényzetével szűrőmezőként kell kezelni, a csapadékvíz el- illetve továbbvezetése, kezelése nyílt árokka, ülepitéssel (iszapfogó), természetközeli megoldásokkal történhet.

A csapadékvizek továbbvezetésére a jelenlegi, karbantartás hiányában feliszapolódott, nem mérhető nyomvonalú árkokat helyre kell állítani.

A bevezetésnél a meglévő nádashoz kapcsolódó új telepítés, a szűrőmező kiterjesztése szükséges. Helyet kell biztosítani az ülepitési, iszapolási és egyéb gépi fenntartási munkákhoz is. Zárt csapadékcsatornáknál, parkolók építésénél a befogadóra előírt vízminőségi követelmények betartandók – hordalékfogás, olaj, iszapfogók létesítése (Balaton törvény !) helyi és átfolyó terhelésre.

Általánosságban: a csapadékvíz elvezetést – prioritással - az útfejlesztéssel és egyedi beépítésekkel is együtt kell kezelni. A keresztmetszeti kialakítás /burkolt folyóka, vagy útárok, zárt csatorna/, elrendezés a rendelkezésre álló közterület szélességének, vízgyűjtő terület nagyságának figyelembevételével gondos előkészítést, tervezést igényel.

A tervezett beavatkozásokkal biztosítani kell az elérni kívánt célt, az éves (egyres területeken tervezői mérlegeléssel két v. többéves!) gyakoriságú vizek szabályozott levezetését, úgy, hogy a felszíni és a felszín alatti élő és élettelen komplex rendszert ne károsodjon.

A partközeli területen elsőrendű fontosságú a táj, a természeti és a települési környezet minőségének védelme, a jelentős gazdasági potenciált képviselő üdülés és idegenforgalom minőségi fejlesztéséhez szükséges környezeti feltételek megőrzése és javítása, további cél a természeti és gazdasági értékek megóvása.

A külterületi, hegyoldalról származó külvizek részben a belterületet is terhelik. Mivel jelentősen erodáló hatása van – ezt berágódott mélyutak is jelzik – az Erdészet a kezelésükben lévő területen víz- és hordalék visszatartó szerepet is betöltő vaditatókat alakított ki, melyek bővítését, felújítását tervezi.

1.16.2. Energia

1.16.2.1. Energiagazdálkodás és energiaellátás (villamosenergia, közvilágítás, gázellátás, távhőellátás és más ellátórendszerek)

Villamosenergia

Vonyarcvashegy község közigazgatásához tartozó területek villamosenergia-ellátása jelenleg mind üzembiztonság, mind fogyasztói igény kielégítése szempontjából szinte 100%-osnak tekinthető.

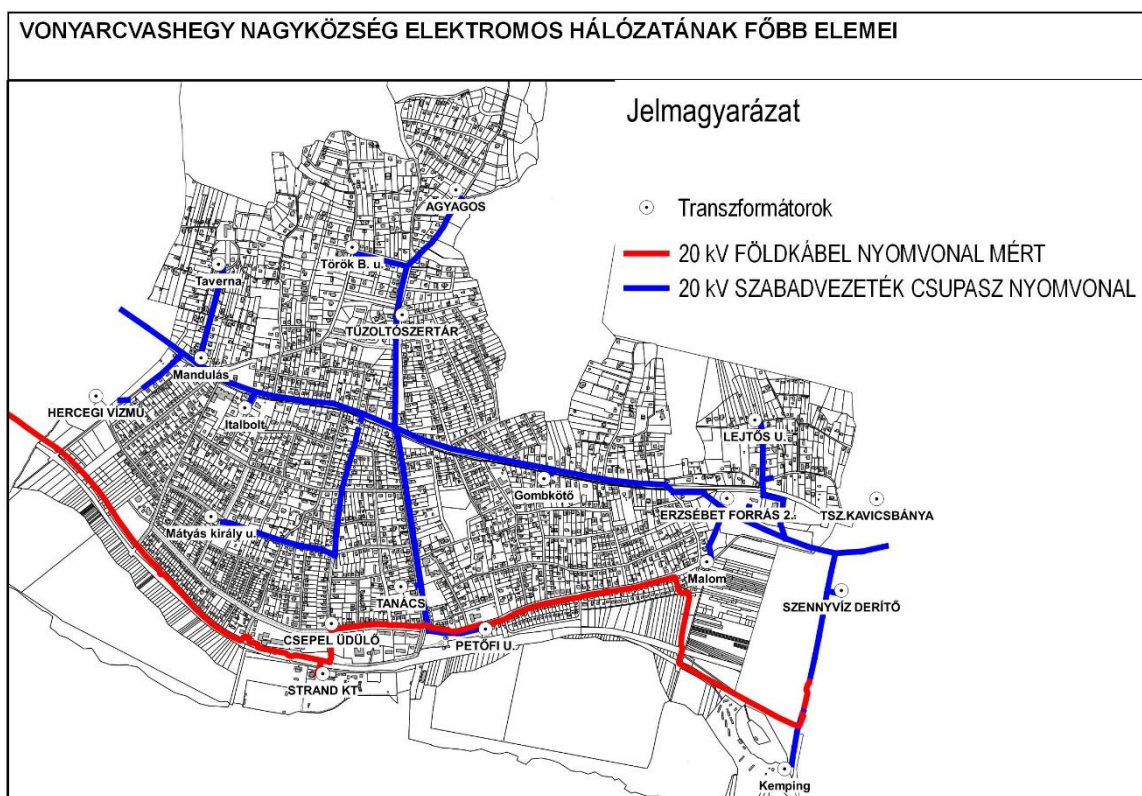
A villamos középvezetési elosztó hálózati szerepet a térségben 22 kV-os hálózat látja el, melyet üzemszerűen a Keszthely 132/22 kV-os állomásból induló légvezetékes és földkábeles 22kV-os vonalak táplálnak.

Az állomás 132kV-os oldali táplálása hurkolt főelosztó hálózati rendszerről történik, két lehetséges táplálási iránnyal.

A település villamosenergia-ellátását az E.ON Dél-dunántúli Áramhálózati Zrt. szolgáltatja.

A település és közigazgatási területe villamosenergia-ellátása a 22 kV-os légvezetékes és a kábeles hálózatokon, és az arra csatlakoztatott 22/0,4kV-os oszlop és földkábeles transzformátor állomásokról történik.

A község belterületi részén 0,4 kV-os döntő többségben szabadvezetékes rendszer épült ki. A rendszer a jelenlegi igényeket megfelelően ellátja. A fejlesztési területeken a meglévő 22kV-os elosztóvezetékek meghosszabbításával, transzformátor állomások besűrítésével a létesítmények villamos energia ellátása biztosítható.

Településképi szempontból problémát jelent a 71. sz. közlekedési út mellett, ill. a településközpontban meglévő 22kV-os légvezetékes hálózatok és oszlop transzformátor állomások léte. Ezek megszüntetésére, későbbi földkábeles átépítésére lehetőséget ad a Keszthely 132/22 kV-os állomásból már kiépített 22kV-os földkábeles gerinchálózatra történő csatlakozás, melyre az áramszolgáltatóval történő együttműködés keretében van lehetőség.

Közvilágítási hálózata meghatározó része szabadvezetékes, mely a közterületeket teljes mértékben lefedi. Közvilágítási lámpatestek és fényforrások korszerűsítése az elmúlt 10-15

évben szinte teljes mértékben megtörtént. További fejlesztési lehetőség a LED-es lámpatestekre, fényforrásokra történő áttérés.

A hálózatok biztonsági övezetét a „a villamosművek, valamint a termelői, magán- és közvetlen vezetékek biztonsági övezetéről” szóló jogszabály határozza meg és szabályozza az abban végezhető tevékenységet.

A vezetékek biztonsági övezetében meghatározott tiltásokat és korlátozásokat be kell tartani.

Gázellátás

Vonyarcvashegyen 1999. évtől épült meg és üzemel a vezetékes földgázellátás.

Gázszolgáltató: E-ON Középdunántúli Gázhálózati ZRt. Nagykanizsa.

A MOL Rt. által üzemeltetett nagyközepnyomású vezeték után Keszthely északi részén üzemelő 64/8 baros gázátadó állomástól külön ág indul Héviz és térsége – közte Keszthely-Kertváros - ill. Keszthely, Gyenesdiás, Vonyarcvashegy, Balatongyörök települések ellátására.

A gázátadó állomáson maximálisan átadható gázmennyiség: 27.000 m³/ó

Eddig a legnagyobb átadott gázmennyiség nem haladta meg a 18.000 m³/ó értéket, tehát az átadó állomás még rendelkezik tartalékkal.

Ugyanez jellemző a Gyenesdiás határában lévő nyomásszabályozó állomásra (8/4 bar) és az elosztóhálózatra is.

A gerincvezeték DN 250 mm-es PE csőből épült a Fő utcáig, majd 200 mm-essel folytatódik az Iskola – Vörösmarty – Kodály – Széchenyi – Kossuth – Béni Balogh – Hunyadi – Jókai – Április – Galamb – Petőfi utcán, végül a 71-es főút déli oldalán éri el Vonyarcvashegy határát illetve Balatongyörök területét. A további elosztóvezetékek D 90, 63, 40, 32 mm-es PE csőből valósultak meg elágazó rendszerben.

A vasút alatti átvezetés D 63 mm-es PE csőből történt az Arany J. – Fürdő utca közötti szakaszon, a strand keleti oldalán és a Fürdő utca déli burkolatszélében halad a szükséges hosszon.

D 40 mm-es PE a Szentmihálydomb utcától a kemping területéig.

Szakaszlezárók: DN 200 mm-es altalaj tolozár épült a Petőfi S. utcán a 71-es főút közelében, D 63 mm-es a Jókai utcai leágazásnál.

Hálózati nyomás: 4 bar.

A közepnyomású elosztóvezeték (gerincvez.) hossza ~30.000 m.

Fogyasztók száma: ~1500, a lakossági bekötések keresztmetszete D 20 mm, PE csőből épült, közületi fogyasztók bekötései D20 mm-től a fogyasztástól függően.

Az igényelt földgázt a gázszolgáltató biztosítani tudja. A mértékadó /csúcs/ energiaigény a lakossági téli maximummal nem egyidejű, az üdülők nagy része csak nyáron üzemel.

1.16.3. Elektronikus hírközlés (vezetékes elektronikus hálózat, vezeték nélküli hírközlési építmények)

Vonyarcvashegy településen vezetékes hírközlési hálózattal üzemeltetésével a Magyar Telekom Távközlési Nyrt. foglalkozik.

A Telekom mellett a Kanizsatel kft. vesz részt vezetékes hírközlési szolgáltatás üzemeltetésében.

Elektronikus hírközlés (vezetékes elektronikus hálózat, vezeték nélküli hírközlési építmények)

Jelen tervfejezet a közcélú hírközlési rendszerekkel foglalkozik, nem tárgya azonban az egyes szervek vagy szervezetek által üzemeltetett zártcélú (belső használatú) hálózatok és rendszerek (pl. üzemi, BM, Honvédségi, stb. hálózatok), a nem hírközlési célú vezeték nélküli rendszerek (CB rádió, amatőr rádió, stb.) valamint a közvetített szolgáltatások és szolgáltatók (meglévő szolgáltató hálózatán idegen szolgáltató által nyújtott szolgáltatás).

Hírközlési szolgáltatók, szolgáltatások

Az alábbi elektronikus hírközlési szolgáltatókat kerestük meg meglévő hálózataik, rendszereik, fejlesztési elképzeléseik és meglévő építményeik miatti építési korlátozásokat illetően:

Helyhez kötött telefon-, műsorelosztó- és internet szolgáltatás:

Magyar Telekom Nyrt.,
Invitel Távközlési Zrt.
UPC Magyarország Kft.
Vonyarcvashegy-Gyenesdiás Kábeltelevízió Kht.
ZNET Telekom Zrt.

Mobil rádiótelefon szolgáltatás:

Magyar Telekom Nyrt. T-Mobile
Telenor Magyarország Zrt.
Vodafone Magyarország Zrt.

Műsorszórás:

Antenna Hungária Magyar Műsorszóró és Rádióhírközlési Zrt.

valamint Magyar Posta Zrt.

Elektronikus hírközlési hálózatok, posta, területi lefedettség, ellátottság, szolgáltatás minősége:

Helyhez kötött telefon-, műsorelosztó- és internet szolgáltatás:

Magyar Telekom Nyrt.:

Vonyarcvashegy a 83-as Keszthely primer körzethez tartozó település. Vonyarcvashegy, Béri Balogh Ádám utca 1. központ épületben üzemelnek azok a berendezések, melyek PSTN,

ISDN2, vezetékes Internet, IPTV és üzleti bérelt vonali szolgáltatásokat biztosítják. A központ épület berendezései a Tapolca - Keszthely gerinc optikai kábelből épült leágazáson csatlakoznak fel Keszthelyre. 2015-ben a kb. 24 éve telepített digitális központ kiváltásra került MSAN berendezésre.

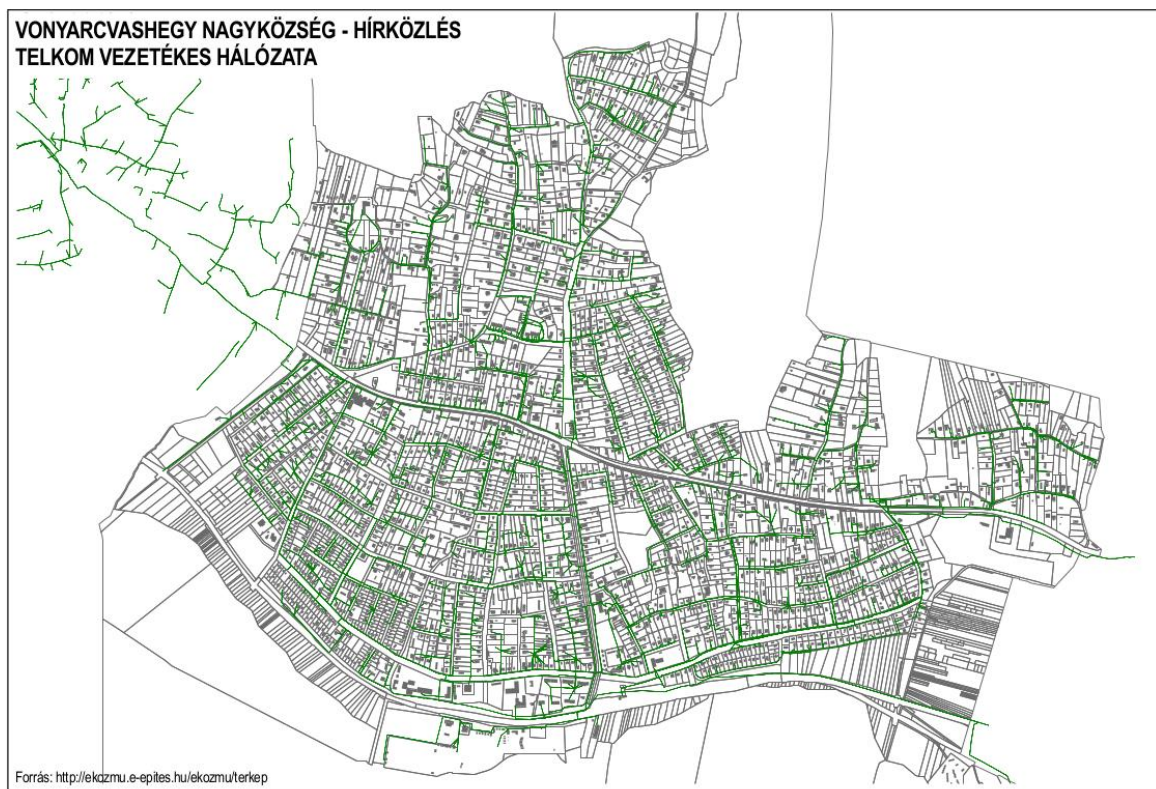
A község rézhálózata csaknem 20 éve, 1992-ben épült. A törzshálózat kapacitása 2500 érpár, 1600 érpár 4 nagyelosztóban végződik (Rákóczi Ferenc utca 13., Kossuth Lajos utca 18., Mányoki Ádám utca 27., Hunyadi János utca 23.), a többi törzsvégpontos kiosztású.

A Keszthely felől érkező optikai kábel a Fő u. - Mandulás u. - Iskola u. - Petőfi u. - Béri Balogh Ádám u. nyomvonalon éri el a központ épületet, illetve tovább halad Tapolca felé a Petőfi u. - Fő u. nyomvonalon, végig védőcsőben elhelyezve.

Műanyag csöves alépítmény hálózat található a Kossuth utcában, a Petőfi utca nyugati részén, az Iskola utcában, valamint a Fő u. Kossuth utcától nyugatra eső szakaszán.

Földkábelek fedik le a település nagy részét. Az előfizetők ellátása részben földkábelvel, részben a földkábelhez csatlakozó előfizetői lévkábeles hálózattal történik.

A rézhálózat a belterületi részeket közel teljes mértékben lefedi, kapacitása elegendő, a rézhálózat bővítését nem tervezik. A település kiterjedtsége a szélessávú szolgáltatások számára sebességhatárt jelent, különösen a központtól 1700 m-nél nagyobb távolságra. A Magyar Telekom nem pályázik a GINOP 3.4.1-2015 pályázat keretében a Keszthelyi járásra, melyben Vonyarcvashegy is szerepel.

Az Invitel Távközlési Zrt., a UPC Magyarország Kft. és Vonyarcvashegy-Gyenesdiás Kábeltelevízió Kht. többszöri megkeresés ellenére nem nyilatkozott.

Mobil rádiótelefon szolgáltatás:

Magyar Telekom Nyrt. T-Mobile:

Vonyarcvashegy 4 (kápolna) (EOV 517145, 159170), Balatonyörök 1 (EOV 520646, 157725) és Gyenesdiás 2 (516521, 159466) állomások fedik le Vonyarcvashegy községet, 2G mobiltelefon és 3G mobilinternet szolgáltatást nyújtva az előfizetők számára.

4G szolgáltatás céljából folyamatban van Vonyarcvashegy 2 állomás (iskola) (EOV 517130, 159100) tervezése. Az állomáshoz optikai kábel kiépítésének tervezése folyamatban van.

A felsorolt telephelyekhez tartozó mikrohullámú összeköttetések nyomvonalvédelmére magassági építéskorlátozás nincs és a jövőben sem szándékoznak bejegyezni.

A folyamatos rádiós hálózatfejlesztés következtében a tervezett telephelyeket illetően csak rövid távú (néhány hónapos) időszakra vonatkozóan tudnak nyilatkozni, ezért kérik, hogy ezen nyilatkozat ne legyen akadálya a későbbiekben egy itt fel nem sorolt új telephely létesítése iránti kérelmüknek.

Telenor Magyarország Zrt.:

A település 2G és 3G technológiákon megfelelően ellátott a meglévő Vonyarcvashegy ZA-0040 állomás, Fő út 93. 1965/1 hrsz. (kápolna), EOV 517145, 159170, 10 m magas antennával.

2016-ban 4G (LTE800-as) fejlesztést végeznek, a Vonyarcvashegy Lidó ZA-0215 kódú, Lidó Hotel épületnél (EOV 517327, 158258) telepítendő 15 m magas antennával.

Vodafone Magyarország Zrt.:

Vonyarcvashegyen egyetlen állomásuk üzemel, az EOV: 518966, 158708 koordinátán lévő, 30 m magas Vodafone tulajdonú tornyon.

Új állomás létesítését jelenleg nem tervezik.

Műsorszórás:

Antenna Hungária Zrt.:

A településre bejegyzett magassági korlátozásról nem tudnak, antennatornyot és egyéb hasonló műtárgyat nem üzemeltetnek, ahogy átjátszó állomást sem.

Alépitmény hálózattal nem rendelkeznek és távlati terveik között sem szerepel ilyen jellegű hálózatfejlesztés.

Business to Business szolgáltatásaikat mikrohullámú berendezések segítségével biztosítják, mindig a piaci igényeknek megfelelően.

A DVB-T szolgáltatásukat (digitális földfelszíni műsorszórás) három irányból is tudják fogni a nagyközség területén.

A településfejlesztési koncepcióhoz feltétel nélkül hozzájárulnak.

Postai szolgáltatások:

Magyar Posta Zrt.:

Vonyarcvashegy településen a rendezési tervet befolyásoló postai ingatlanfejlesztést a közeljövőben nem terveznek. A település ellátását a jelenlegi ingatlan (Kossuth u.42.) és telepített eszközök (pl. levélszekrény) igénybevételével valósítják meg.

A hírközlési szolgáltatást az Önkormányzat műszaki osztály munkatársa, Pikó Gábor az alábbiak szerint jellemezte:

„Településünkön a kábeltelevízió szolgáltatást a Vonyarcvashegy-Gyenesdiás Kábeltelevízió Kht. végzi: 8314 Vonyarcvashegy, Kossuth utca 42., telefon: +36 20 969 2582, e-mail: vonyarckabel@z-net.hu.

A településen egyéb távközlési szolgáltatóról nincs tudomásom. A távközlés területén két nagyobb problémát látok. Egyrészt a T-mobil hálózata illetve a térerő a település nagy részén nagyon gyenge - így itt a hivatal épületében is. A fejlesztés már elindult, az általános iskola területén lévő távközlési torony megerősítését már tervezik a szakemberek - és amint a többi szolgáltató tudomást szerzett erről, ők is szeretnének helyet kapni a felújított toronyon. A probléma a toronnyal az, hogy nagyon rossz helyen van, az általános iskola udvarán, és ha bővítjük a szerkezetet, az biztosan nagy lakossági ellenállást fog magával vonni. Ugyanakkor tájvédelmi okokból nem nagyon tudok elképzelni olyan helyet, ahova másik tornyot lehetne állítani. A közelünkben van két igen esztétikus létesítmény, bizonyára Ön is ismeri ezeket, ragasztott fa tartón lévő, a környező növényzetbe igen jól illeszkedő tornyokról van szó. Talán ezt kellene követni a jövőben is.

Másik problémánk, hogy a kábeltelevízió társaság hálózata egyre avul - bár erről inkább a Kábeltelevízió társaság fog tudni adatot szolgáltatni. A hálózati hibák elég gyakoriak, főleg rossz időjárási körülmények között. Továbbá problémája az is, hogy széles sávú adatforgalmat nem tud bonyolítani - egy szó, mint száz, időszerű volna a hálózat korszerűsítése.”

Hálózatok területi szükséglete

Vezetékes hírközlő hálózatok:

A 2003. évi C. törvény az elektronikus hírközlésről 94. § (1) bekezdése szerint:

„A település tervezésénél, rendezésénél, utak és közművek építésénél, korszerűsítésénél, egyéb építmények és más létesítmények megvalósításánál, felújításánál - a külön jogszabályban meghatározott módon - biztosítani kell az elektronikus hírközlési építmények elhelyezésének lehetőségét.”

Az országos településrendezési és építési követelményekről szóló 253/1997. (XII. 20.) Korm. rendelet 26. § (1) bekezdés szerint a közlekedés és a közmű terület többek között a hírközlési építményei elhelyezésére szolgál.

A vezetékes hírközlési hálózatok más közművektől, létesítményektől szükséges védőtávolságát az MSZ 7487/2-80 és az MSZ 7487/3-80 sz. iránymutató nemzeti szabvány, valamint a 9004/1982. (Közl. Ért. 16.) KPM-IPM számú együttes közlemény 4. számú szabályzata tartalmazza. Az elhelyezéshez szükséges területsáv földbe fektetett hírközlési kábel esetén 0,8 m, alépítmény esetén 20 védőcsőig 1,2 m, 20 védőcső fölött 1,5 m.

Fentiek figyelembe vételével a közműsáv kijelölése során biztosítani kell a járdaburkolat alatt, vagy a mellette lévő zóldsávban a föld alatti hírközlési hálózat részére szükséges területsávot.

Föld feletti építés esetén a kiefeszültségű hálózaton jelenleg maximum 2 db. (kísérleti jelleggel 3-4 db.) gyengeáramú rendszer építhető, vagy hírközlési szolgáltató tulajdonú oszlopsoron vezethető a légkábeles hálózat.

Mobil rádiótelefon hálózatok:

Az antennák, antenna tartó szerkezetek fizikai helyszükségletén kívül – a bázisállomások, valamint a szolgáltatást igénybe vevő előfizetők rálátásának biztosítására - szükséges lehet az antenna torony környezetében építési magasság korlátozásra.

A mobil rádiótelefon szolgáltatók az adatszolgáltatás során nem határoztak meg építési magasság korlátozást.

Műsorszórás:

Az Antenna Hungária Zrt. a településre bejegyzett magassági korlátozásról nem tud.

Postai létesítmények:

A postai létesítmények vonatkozásában a postai szolgáltatásokról szóló 2012. évi CLX. törvény 31. § (1) bekezdése alapján: „A település tervezésénél, rendezésénél, utak és közművek építésénél, korszerűsítésénél, egyéb építmények és más létesítmények megvalósításánál, felújításánál biztosítani kell a postai szolgáltatóhelyek, felvételi pontok és kézbesítési pontok, valamint az egyetemes postai szolgáltatás teljesítését lehetővé tevő egyéb eszközök elhelyezésének lehetőségét.”

A Magyar Posta Zrt. fejlesztést nem tervez, így érintettségük nincs.

Hírközlési hálózat építés feltételei (építésügyi hatóság, Önkormányzat szerepe)

Az elektronikus hírközlési építmények elhelyezését és engedélyezésének feltételeit a 14/2013.(IX.25.) NMHH rendelet szabályozza, az építésügyi hatósági jogkört a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság gyakorolja.

A Nemzeti Hírközlési Hatóság eljárásában közreműködő szakhatóságok kijelöléséről, valamint egyes szakhatósági közreműködések megszüntetéséről és módosításáról szóló 362/2008. (XII. 31.) Korm. rendelet alapján az engedélyezési eljárásban a települési önkormányzat jegyzője szakhatóságként vesz részt, amennyiben az építés helyi jelentőségű védett természeti területen vagy arra közvetlen hatást gyakorló módon valósul meg.

A környezeti hatásvizsgálati és az egységes környezethasználati engedélyezési eljárásról szóló 314/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet szerint a távközlési adó (antennatorony) létesítése környezeti hatásvizsgálat köteles tevékenység, amennyiben az védett természeti területen vagy Natura 2000 területen létesül.

Továbbá a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet 21. § alapján a települési önkormányzat polgármestere településképi véleményezési eljárást folytathat le (a rendeletben megfogalmazott esetekben), így véleményét adhat a hatósági engedélyezési eljárás során.

Az antennák, antenna tartó szerkezetek létesítése vagy bontása építési engedély, illetve bejelentés nélkül végezhető, ha annak bármely irányú mérete, legnagyobb fizikai kiterjedése a 6,0 m-t nem haladja meg, valamint az antennatartó szerkezet méretétől függetlenül a szerkezetre antenna felszerelése, ha az antenna bármely irányú mérete a 4,0 m-t nem haladja meg és a tartószerkezet megerősítését nem igényli. Ezt meghaladó méretű antenna tartó szerkezet vagy antenna létesítése vagy bontása engedély köteles.

A Balaton Kiemelt Üdülőkörzet Területrendezési Terve és a Balatoni Területrendezési Szabályzat előírásai

Vonyarcvashegy a Balaton kiemelt üdülőkörzetbe tartozó, illetve a Balaton kiemelt üdülőkörzetbe tartozó parti és partközeli település, ezért a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet Területrendezési Tervének elfogadásáról és a Balatoni Területrendezési Szabályzat megállapításáról szóló 2000. évi CXII. törvény alábbi előírásai vonatkoznak a hírközlési hálózatok és építmények elhelyezésére:

BALATONI TERÜLETRENDEZÉSI SZABÁLYZAT

Az országos és térségi jelentőségű műszaki infrastruktúra-hálózatok és egyedi építmények elhelyezésére vonatkozó szabályok 4/C. § (3) A közmű és elektronikus hírközlési nyomvonalas építmények közül

c) a közmű és elektronikus hírközlési nyomvonalas hálózatok és járulékos műtárgyaik kiépítésénél, illetve a meglévő hálózatok korszerűsítésénél a tájkép védelme és az esztétikai követelmények érvényesítése céljából az országos jelentőségű védett természeti területen a műszaki lehetőségek és a védett értékek védelmi szempontjainak mérlegelésével terepszint alatti elhelyezést kell biztosítani;

d) a műsorszórás és a mobil rádiótelefon hírközlés bázisállomásainak telepítésekor a berendezéseket meglévő magasépítményeken többfunkciós állomásként kialakított közös hírközlési toronyra kell elhelyezni. Önálló antennatartó szerkezet és csatlakozó műtárgy csak akkor helyezhető el, ha meglévő magasépítményeken erre nincs lehetőség. Az önálló antennatartó szerkezet az országos jelentőségű védett természeti területeken, valamint a térségi jelentőségű táj- és településkép védelmi terület övezetén kívül, a táj- és településképbe illeszkedően létesíthető.

VÉDELMI ÖVEZETEK SZABÁLYOZÁSI ELŐÍRÁSAI

Magterület övezete

- 10 m beépítési magasságot meghaladó építmény - kápolna, kizárólag kilátó rendeltetésű építmény, víztorony kivételével - nem létesíthető, csarnok jellegű épület, reklámcélú hirdető építmény elhelyezése nem engedélyezhető;

Pufferterület övezete

- közlekedési építmények, új villamosenergia-ellátási, táv- és hírközlő vezetékek, egyéb közművezetékek, építmények tájba illesztve létesíthetők;

Ökológiai rehabilitációt igénylő terület övezete

- építési tevékenység nem folytatható;

Felszíni szennyezésre fokozottan érzékeny terület övezete

- nincs hírközlésre vonatkozó előírás

Felszíni vízminőség-védelmi terület övezete

- nincs hírközlésre vonatkozó előírás

Tómeder övezete

- a parti móló, hullámtörő, kikötői építmény és a fürdőházak eredeti formában történő újjáépítése kivételével a tómederbe állandó építmény, sziget nem építhető;

Települési terület övezete

- a közmű és elektronikus hírközlési nyomvonalas hálózatok és járulékos műtárgyaik kiépítésénél, illetve a meglévő hálózatok korszerűsítésénél a tájkép védelme és az esztétikai követelmények érvényesítése céljából a műszaki lehetőségek és a védett értékek védelmi szempontjainak mérlegelésével terepszint alatti elhelyezést kell biztosítani;

Általános mezőgazdasági terület övezete

- nincs hírközlésre vonatkozó előírás

Erdőterület övezete

- a védett erdőben csak a természetvédelmi kezelési tervben meghatározott területeken természetvédelmi bemutatási, kezelési, illetve erdészeti célból szabad építményt elhelyezni;

Kiváló termőhelyi adottságú erdőterület övezete

- nincs hírközlésre vonatkozó előírás

Turisztikai fejlesztési terület övezete

- a közmű és elektronikus hírközlési nyomvonalas hálózatok és járulékos építményeik kiépítésénél, illetve a meglévő hálózatok korszerűsítésénél a tájkép védelme és az esztétikai követelmények érvényesítése céljából a műszaki lehetőségek és a védett értékek védelmi szempontjainak mérlegelésével a terepszint alatti elhelyezést kell biztosítani.

Az elektronikus hírközlés fejlesztésének lehetőségei:

Helyhez kötött telefon-, műsorelosztó- és internet szolgáltatás:

A Magyar Telekom Nyrt. szolgáltatás minőségének lényeges javítása kihelyezett berendezések telepítésével illetve a rézhálózat fejlesztésével már nem oldható meg.

Az Önkormányzat véleménye szerint a kábel Tv hálózat elavult.

A szélessávú internet, IPTV, IP telefon és adatátviteli szolgáltatás biztosítása új optikai GPON vagy FTTH hálózat kiépítésével megoldható lenne, azonban ilyen jellegű fejlesztési elképzelésről nincs tudomásunk.

Új, a települések egészét lefedő, szélessávú optikai GPON hálózat megvalósítását segítő kormányzati intézkedések (a teljesség igénye nélkül):

- jelentős pályázati lehetőségek
- szélessávú digitális hálózat építések kiemelt nemzetgazdasági beruházássá minősítése
- Állami tulajdonú ingatlanok ingyenes használata
- közös építményhasználat törvényi támogatása (tűrésre kötelezés).

Ugyanakkor a település egészére kiterjedő esetleges fejlesztést gátolják a Balaton törvény terepszint alatti elhelyezésre vonatkozó előírásai, amely a saját- vagy kifizetésű oszlopsoros, légekábeles hálózat építéshez képest jelentős többlet költséggel jár, valamint kivitelezése nehezen megvalósítható olyan területeken, ahol a szükséges közműsáv nem áll rendelkezésre.

További gátló tényező az is, hogy a település üdülő jellege miatt a szolgáltatás iránti igény nagyrészt idény jellegű.

Mobil rádiótelefon hálózatok:

A jelenlegi ismeretek szerint a szolgáltatás minősége (lefedettség valamint mobilinternet sebesség) megfelelő technológia alkalmazásával növelhető. Azonban a sávzélesség növelésével a lefedettség további növelése szükséges, mely újabb antennák telepítésével valósítható meg.

Az iskola udvarán tervezett torony- vagy antenna bővítés hatása vélhetően rövidesen érzékelhetővé válik. Az antennák telepítése miatti lakossági ellenállással, illetve a sugárzás egészségügyi kérdéseivel kapcsolatosan nem kívánunk állást foglalni.

A Gyenesdiáson lévő T-Mobile, és a Vonyarcvashegyen lévő Vodafone környezetbe illő, ragasztott fa antenna tornyai példaértékűek.

1.17. Környezetvédelem és településüzemeltetés

A helyzetfeltáró munkarész összeállításánál feldolgozásra került a Község példaértékűen kidolgozott Környezetvédelmi Program és a helyi koncepciók, illetve a közszolgáltatással összefüggő helyi rendeletek dokumentációi a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiával és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezés sajátos jogintézményekről szóló 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet követelményei szerint. A Környezetvédelmi Programot a VARSÁS Környezetvédelmi és Szolgáltató Bt. készítette el, így különösen a település adottságait taglaló fejezetek teljes egészében hasznosíthatóak a helyzetfeltáró munkarész összeállításánál.

1.17.1. Talaj²⁰

A Keszthelyi-hegység földtani jellemzése

A Keszthelyi-hegység a Bakony-vidék, és egyben a Dunántúli-középhegység legnyugatibb kistája, területe 290 km².

Alakrajzilag *neogén medencék és medencedombságok fölé magasodó, szomszédságától szigetzerűen elkülönülő alacsony középhegység.*

Határait minden irányban élesen kirajzolódó szerkezeti vonalak, középhegységi fő törések jelölik ki.

Délen a Balaton határolja, nyugaton pedig a hévízi törésvonalas (tektonikus) szélbarázda, - vagyis a Dunántúli-középhegység Budapestnél végződő "Dunai termálvonalá"-nak ellenlábasként: a "Keszthely - Hévízi termálvonal". (DARNAY DORNYAI 1962)

Északon a hegység lealacsonyodó hegyláb felszíne a Marcal-medencébe simul, keleten pedig a meredek lejtői a Tapolcai-medencére tekintenek.

²⁰ Lásd továbbá 1.15.1.3 fejezet

Szerkezeti szempontból a hegységet kettős karaktere teszi változatossá: egyrészt mikrotektonikusan összetöredezett sasbércek alkotják a Keszthelyi-fennsíkot, amelyet tektonikus árkok és medencék sorozata tagol, másrészt bazaltvulkáni kúpok és tanúhegyek, vulkáni gerincek és „lávalepények” építik fel a hegység északi részét.

A különböző magasságú tönkös sasbérceket és fennsíkokat a törések mentén formálódott köztés (250-300 m B. f.) és alacsonyabb helyzetű hegyközi medencék (Rezi-medence, Várvolgyi-medence), ill. hegységperemi félmedencék (Vindornyalaki-medence) tagolják.

A mai domborzat jellege és a tájökológiai kapcsolatok alapján a Keszthelyi-hegységet a mészkőből és dolomitból épült *Keszthelyi-fennsíkra (dolomitrög)*, illetve a *Tátika-csoport* vulkanikus fennsíkjára tagolhatjuk.

A *Keszthelyi-fennsík* különböző magasságú (általában 300-450 m B. f.) sasbércek sorozatából áll. Jellemző a völgyek és a sasbércek É-D-i szerkezeti irányítottsága. A dolomitból és mészkőből épült domborzat egész évben vízhiányos felszín közeli rétegekkel a Dunántúli-középhegység más tagjaihoz képest sajátos egyedi domborzati-ökológiai típust képvisel. (ÁDÁM L., MAROSI S., SZILÁRD J., szerk. 1988)

A Keszthelyi dolomitrög földtani felépítése

A Keszthelyi-hegység középhegységi domborzati képe **poligenetikus fejlődés eredménye**. (MAROSI - JUHÁSZ - SZILÁRD 1984)

A jura-krétakori, különböző mértékű emelkedések következtében a Keszthelyi-hegységet erős törések, vetődések érték és a triász kori táblavidék - *táblás rögvidék* lett. A törések, süllyedések mentén a hegység belsejébe is behatolt a Pannon-tenger és ott lerakta üledékeit. Minthogy a hegység nyugati részei voltak legjobban összetöredezve, délen is morzsolódtak le kisebb-nagyobb dolomitbörccök, ezért legjobban ezeket öntötte el és abradálta a tenger (3 abrázíós szint).

Fő építőközete a lepusztult, összetörve lesüllyedt permkarbon rögökre települt felsőtriász kori lemezes, szaruköves dolomit, vastagpados földolomit, melyet negyedkori lösz és a Pannon-tenger parti képződményei vesznek körül.

A hegység peremeit a jégkori szoliflukció miatt lösztelen, pannóniai agyagos, glaciális kőtörmelékes lejtők alkotják.

LÓCZY (1913) a pannóniai tenger első abrázíós teraszának színleit 116 m és 136 m magasságban ismerte fel. Kifejlődésüket szemlélteti a vonyarcvashegyi Szent Mihály-domb, melyet ugyancsak ez az abrázíós tevékenység választott le a Keszthelyi-hegység tömegéről.

A második abrázíós terasz lankásan emelkedik kb. 200 m magasságig. Rajta települtek a "Keszthelyi-Riviéra" községei: Cserszegtomaj, Gyenesdiás, Vonyarcvashegy, Balatongyörök.

A pliocén - (bazalt) - vulkánossággal és a Balatonárok pleisztocénkori (Riss - Würm) besüllyedésével (gyenge elmozdulások, íves réteghajlások) kapcsolatban a Pannon-tenger beszáradása után a hegység lassan emelkedni kezdett.

Az évszázados függőleges elmozdulás következtében kerültek az egykor jóval magasabb szinten feltörő hévforrásai (Rezi várhegy 4 termálja, tomaji Kút-barlang - Biked - Dobogó - Péber domb - Pajtkai okkerbánya - Csókakő - Hévíz) - 350 m-ről 109 m-re. A süllyedés-emelkedés törésvonalain később sok helyen nemcsak források, de kovasavas hévizek is feltörték.

DARNAY DORNYAI (1962) szerint ezek után a földtörténeti pliocén kor végén és pleisztocén kor elején évezredekig tartó, igen erős szélfúvás (defláció) alakította a tájat. Majdnem teljesen elszállította a lösz a hegység területéről, U alakú, lapos szélbarázdákat vájt a dolomitfelszínbe, megkezdte a hegységre sokaságuknál fogva jellemző dolomit-monádnokok (pl. Meleg-hegy, Öreg-/Nagy/ Szék-tető) kidolgozását.

Sok a rohanó víz, szélsőséges időjárási hatások munkáját jelző, az általános lepusztulásból kimaradt, keményebb kőzetréteg sziklafoka, dolomit tornya (pl. ilyen a gyenesdiási Kúmmell, Büdöskúti és Pajta völgy fölött a Ló-hegy és a Pető-hegy sziklafokai).

BULLA (1928) szerint azt eredményezték ezek a hatások, hogy a Keszthelyi-hegység ma tökéletlen síksággá lepusztult, összetöredezett, majd újra kiemelkedett, korai, érett állapotban levő röghegység.

A köves, sziklás felszínek dolomit, mészkő és bazalt alapkőzetein a talajképződési folyamatoknak megfelelően a *genetikai talajtípusok* sorozata alakult ki.

Tetőkön, gerincéleken, kőfolyásokon a váztalajok mozgó törmeléke található. Ezt követően dolomiton a fekete rendzina, illetve - ha a talajképződést erózió kevésbé gátolja - barna rendzina vastagabb-vékonyabb, kötőrmelékes rétegei fejlődnek ki.

E talajok a fejlődés kezdetén levő képződmények, amelyekben a talajélet még kezdetleges. A dinamizmusuk még bizonytalan és a típusjellegét alig lehet felismerni. A termőerejük gyenge.

A fás növényzet rajtuk mindig silány növekedésű, inkább cserje alakú, gyakran teljesen hiányzik. Mivel a vízgazdálkodásuk a sekély termőréteg miatt gyenge, ezért az éghajlati tényezők befolyása nagy. A völgyek lábánál a lemosódás és egyéb tényezők összehasonlításának eredményeként vastagabb termőréteg alakult ki, amely lehetővé teszi a különböző irányú mezőgazdasági hasznosítást (pl. szőlőskert, gyümölcsös).

A legtermékenyebb, vastag termőrétegű agyagbemosódásos és rozsdabarna erdőtalajok a völgyekben és a lábukatokon alakultak ki. A barnaföld, a Ramann-féle barna erdőtalaj fizikai talajfélesége a "Keszthelyi-Riviérán" harmadkori és idősebb üledéken kialakult középkötött vályog.

A peremek lejtős síkjainak alsó szintjein fokozatosan kivastagszik a málladéktakaró és a homokos agyagos réteg. Az alluviális síkokon tözegetes lápos képződmények is előfordulnak.

A Balaton középvízállása 104,84 méteres magasságban helyezkedik el a tenger szintje felett (0,79 m a vízmércék "0" pontja). A tó mellékét a pannóniai - pontusi rétegek sárga homokja kisebb-nagyobb öblözetekkel Balatonyörökig kíséri.

Keszthelytől - Gyenesdiás és Vonyarcvashegy községeken végig - azonban a víz széle mindenütt agyagból áll, amelyen laza, sárga kvarchomok fekszik. A tözegetes réteg - nádasával - vékonyan fedi az agyagot, amelyen Gyenestől - Vashegyig több bővizű forrás fakad a homok alól (Erzsi-forrás, Szent János-forrás, a vashegyi- és balatonyöröki malomforrások).

A mesterségesen kialakított iszaptároló kazetták kialakítása a vízparti területeken, a Keszthelyi-öböl rétegtárolása nyomán keletkező felesleges iszapelhelyezés miatt vált szükségessé.

A kitermelt mederanyag, mezőgazdasági hasznosítás szempontjából igaz, hogy gyakran 60 % feletti mésztartalmú de más meszezőanyagokhoz képest viszonylag kicsi a hatóanyagtartalma (50 - 70 %) és csak mintegy 30 - 40 %-os nedvességtartalomig szárad ki, ezért későbbi hasznosítása még vita tárgyát képezi.

(Napjainkban ezek a mesterséges zagykazetták teljesen tájidegen képet mutatnak a Keszthelyi-öböl partvonalára mentén végig, de nagyon szerencsés módon elindult a rekultivációjuk.)

A föld védelme kiterjed a föld felszínére és a felszín alatti rétegeire, a talajra, a kőzetekre és az ásványokra, ezek természetes és átmeneti formáira és folyamataira. A védelemnek magában kell foglalnia a talaj termőképessége, szerkezete, víz- és levegőháztartása, valamint élővilága védelmét is.

A föld felszínén, vagy a földben olyan tevékenységek folytathatók, ott csak olyan anyagok helyezhetők el, amelyek a föld mennyiségét, minőségét és folyamatait, a környezeti elemeket nem szennyezik, károsítják.

A termőföldön történő beruházásokat úgy kell megtervezni, hogy a létesítmények elhelyezése a környező területeken a talajvédő gazdálkodás feltételeit ne akadályozza.

Újabb területek belterületbe vonása, a termőföldön történő beruházások a környező területeken a talajvédő gazdálkodás feltételeit nem ronthatják, nem csökkenthetik a meglévő talajvédelmi létesítmények működőképességét.

Az előírásokat a mező- és erdőgazdasági földek forgalmáról szóló 2013. évi CCXII. törvény és a termőföld védelméről szóló 2007. évi CXXIX. törvény határozza meg. Figyelembe veendő továbbá a talajvédelmi terv készítésének részletes szabályairól szóló 90/2008.(VII.18.) FVM rendelet.

A felszín alatti vizeket a jelenleg még művelésben tartott területeken mezőgazdasági eredetű terhelések érik. Mezőgazdasággal összefüggésben meghatározó a erdőgazdálkodás.

A nitrátérzékeny területeknek a MePAR szerinti blokkok szintjén történő közzétételéről szóló 43/2013.(V.29.) VM rendelet 1. melléklete szerint Vonyarcvashegy nitrátérzékeny területű település. A talajerő-utánpótlásnál figyelembe kell venni a település adottságait. A település nitrát-érzékeny területű, így be kell tartani a vizek mezőgazdasági eredetű nitrát-szennyezésének megelőzése, csökkentése érdekében a 27/2006. (II. 7.) Kormányrendelet előírásait és a 59/2008. (IV. 29.) FVM rendeletben rögzített „helyes mezőgazdasági gyakorlat” szabályait.

A Baranya Megyei Kormányhivatal Műszaki Engedélyezési és Fogyasztóvédelmi Főosztály, Bányászati Osztály, mint az illetékességgel rendelkező bányahatóságtól nem érkezett előzetes vélemény, így a nyersanyaglelőhelyekkel, a szénhidrogén bányászati létesítményekkel és szénhidrogén szállítóvezetékekkel, illetve ezekkel kapcsolatos tervekről nincs napra kész információ.

Tényként rögzíthető, hogy hasznosítható nyersanyagként a régebben bányászott dolomit, és dolomitmurva említhető, azonban a bányászat évekkel ezelőtt megszűnt.

1.17.2. Felszíni és felszín alatti vizek

A Balaton hazánk legkedveltebb üdülőhelye kb. 600 km² felszínével hazánk legnagyobb tava. A Zala folyón kívül mind az északi, mind a déli partvidékről még számos patak, forrás is táplálja a tavat, amelynek így összesen 5775 km² vízgyűjtő területe van.

A fő tápláló folyó a Zala vizének lassú végigfolyása miatt a Balatonban állandóan cserélődik a víz, a tóból nem csak párolgás útján távozik a belejutó csapadék és patakok vize, mint a Velencei-tóból és a Fertő tóból, hanem a fölös víz időszakonkénti vízeresztés formájában a Sió-csatornán keresztül a Duna felé távozik.

Emiatt ásványi sókban nem dúsult fel annyira a Balaton, mint pl. a Velencei-tó. Így pl. a Velencei-tó oly sok oldott só-t tartalmaz, hogy vize sem öntözésre, sem ivásra nem használható. Az a tény, hogy a Balaton vize kémiaiilag ivóvíznek ma még megfelel (bakteriológiaiilag természetesen nem), kihatással van a tókönyéki vízbeszerzési lehetőségekre is. (LÉCZFALVY 1976)

A Balaton környékének, de főleg a Balaton északi részének geológiai viszonyai igen változatosak. Ezért a mélységbeli vizek helyzete, a hidrogeológiai viszonyok is igen különböznek. Emiatt itt a felszín alóli vízbeszerzés is nagyon sokféle lehet.

A Balaton térség, elsősorban az északi part legfontosabb vízadó kőzete a mezozoos triász alaphegység, amely Keszthelyi-hegységtől Balatonalmádi felé vonul végig, legtöbbször a felszínen a peremi területek mögött és a fölött a Balaton-felvidéken.

Ez a triász elsősorban karsztosodott mészkövekből és összetöredezett, repedezett dolomitokból épül fel, alárendeltekben márgákból és agyagokból áll.

Mivel a Balaton-felvidék zöme a karsztosodott kőzetekből épül fel, a benne helyet foglaló triász-karsztvíz képezi a Balaton környék felszín alatti vízkészletének zömét.

A triászkor alsó, középső és felső tagjai egyformán képviselve vannak ezen a területen. Ezt azért fontos megemlíteni, mert az alsó triászban általában kevesebb víz van, tagjai tömörebbek, sokszor márgásabban, mint a középső vagy felső triászé.

A középső, főleg felső triász dolomitból álló, jelentős kiterjedésű mészkőrétegei, illetve ezeknek hasadécai, karsztosodott üregei a Balaton és a Balaton-felvidék vízellátásában igen fontos karsztvíz tárolóhelyei. Gyakorlatilag a legtöbb helyen a bennük levő karsztvíz összefügg egymással s egységes víztároló rendszert alkot. Az egész keszthelyi-hegység zömmel felső triász dolomitból, illetve mészkőből áll, amelynek peremén igen nagy hozamú források fakadnak. Itt elsősorban a hévízi melegforrást kell megemlítenünk, amelynek hőmérséklete nagyobb mélységben 30 – 34,5 °C közötti és közép vízhozama 31.160 l/min.

Számos forrás fakad a Balaton partján is a Keszthelyi-hegységből. Ezekből sokat már foglaltak a települések is, így elsősorban Keszthely vízellátására.

Ezen triász kori kőzetek kifejlődése, elhelyezkedése nagyon változatos és bonyolult. Az eocén kori rétegek elterjedése nem jellemző a Balatonra: azokat csupán Balatonvilágos – Bozsok térségében tárták fel, ahol mészkőből (a balatonaligai térségében 270 m mélységből) kapták az eocénből 18 °C-os vizet.

Nagy kihatása volt azonban az eocén kori bauxitoknak a balatoni karsztvízkészletre. Ezek ugyanis Nyirád térségében a karsztvíznívó alatt, a mélybesüllyedt triász karsztkőzeteken fekszenek. Kibányászhatóságuk miatt az elmúlt évtizedekben a karsztvizet ki kellett emelni, a karsztvíznívót le kellett süllyeszteni. Pl. az 1970-es években kb. 410.000 m³/nap karsztvíz kiemelése folyt itt és ezért a környező karsztvízforrások szinte teljesen elapadtak.

Ez az apadás azért következett be, mert a karsztvíz területen éves átlagban kb. 200 m³ víz szivárog be a csapadékból négyzetkilométerenként.

A karsztból, ha ennél többet vesznek ki – márpedig a bányából többet vettek ki – a kőzetek repedéseiből ürül le az ott felraktározódott, tározódott karsztvíz, és ezért süllyed a nívó. A süllyedés még ma is tapasztalható a Balaton-felvidék északnyugati végénél, mivel Nyirádnál történt közel 70 méteres vízszint süllyesztés igen nagy területen – beleértve az egész Keszthelyi-hegységet – a források vízhozam alakulására a mai napig nagy hatással van.

A felső triász dolomitok repedezett kőzetek lévén, repedésrendszerükben és helyenként barlangrendszerükben vizet tárolhatnak, víztartók.

A Keszthelyi-hegység 260 – 420 m tengerszint feletti magasságra felnyúlik. A triász dolomitra hulló csapadék ebbe szivárog és kb. 120 – 130 m tengerszint feletti magassággal egységes karsztvíztükör alakult ki benne. A magasan összegyűlő karsztvíz a mélyebben fekvő hegységperemek felé szivárog és ott források alakjában a felszínre tör.

Igen sok forrás alakult ki a Keszthelyi-hegység peremén Balatonederics – Gyenesdiás – Keszthely vonulatában, főleg a 71-es út és a Balaton között, ahol a terepszint már 120 mBf körül van, tehát alacsonyabb a karsztvíz nívónál. A források itt 110 – 115 mBf szinten fakadnak, áttörve a dolomitra ráfeküdt iszapos, agyagos fedőréteget.

Vonyarcvashegy község földrajzi, morfológiai tekintetben két nagytáj találkozásánál található.

A település É-i közigazgatási határa a Keszthelyi-hegység révén a Dunántúli-középhegység, míg D-i határvonala, mint Balaton parti település a Dunántúli dombság nagytájak találkozásánál helyezkedik el. A hegység D-i lejtői és a parti sáv a Balaton medence középtájon belül a Keszthelyi Riviéra elnevezésű kistájegységet alkotja.

A felszínen túlnyomórészt triász dolomit és mészkő van, a hegység előterében és a belső medencékben az alaphegység 60-80 m mélyen található. A Keszthelyi hegység a felső-pannonig szárazulat volt, erősen karsztosodott és erodálódott. A felső-pannon idején az üledék rétegek valószínűleg teljesen elfedték, mely alól a pleisztocén kéregmozgások során emelkedett ki, a fedőhegységi üledék egyidejű lepusztulásával.

A térségben a talajvíz általánosan hiányzik, csak a hegységhez délről csatlakozó allúviumon jelentkeznek, kb. 4-5 m mélységben. Az első vízszint, jellemzően karsztvíz. A karsztvízszintek az intenzív beszivárgás helyein 130 mBf (Balti tenger feletti magasság), a hegység megcsapolási pontjain 110 mBf szinten jelentkeznek, jellemző karsztvízszint a 120 mBf.

A felszín alatti vizek forrás alakjában bukkannak fel Vonyarcvashegy térségében is, pl. a Festetics-forrás, Erzsébet-forráscsoport, Szent Mihály-forrás.

A Vonyarcvashegy területén előkerült római kori téglasírok tanúsága szerint is, néhány ezer évvel ezelőtt a felszín alatti víz jelenléte igen nagy fontossággal bírt a letelepedő légionáriusok számára, és meghatározó társadalomalakító szerepe megmarad néhány száz éve a középkorban és az újkorban egyaránt (lásd: vízimalmok, fejlett öntöző rendszerek).

Vonyarcvashegy község területén 6 db felszín alatti kút - országos törzshálózati állomásként - rögzíti a felszín alatti vízszint alakulását.

Az elmúlt öt év száraz és nedves évei alatt 50-53 m közötti vízszintingadozások jellemezték (peremtől számítva) a kút adatsorát.

A térségben még 11 db karszt, vagy rétegvízre telepített figyelőkút található (Rezi, Várvölgy, Vállus, Karmacs, Zalaszántó, Keszthely).

A felszín alatti víz állapota szempontjából érzékeny területeken levő települések besorolásáról szóló módosított 27/2004. (XII. 25.) KvVM rendelet szerint Vonyarcvashegy belterületéhez tartozó Kígyósvölgyi-patak, valamint Cserhegyi-árok és vízgyűjtőjük a **felszíni szennyeződésre fokozottan érzékeny, és a sérülékeny vízbázisokra és az előforduló nyílt karszt területekre tekintettel kiemelten érzékeny** területek közé tartozik.

A 2004. évi Vízkészlet-gazdálkodási Atlaszok Vonyarcvashegy teljes területét a kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőségi területek közé sorolják, mivel a felszínen, illetve a felszín közelében karsztos képződmények vannak.

A Keszthelyi-fennsík kb. 70 km²-es területe jelentős vízmennyiséget gyűjt össze, s Hévíz krátertava mellett számos forrást, forráscsoportot táplál.

A vizek többsége a hegység déli lábainál /lásd. Balatoni-Riviéra forrásai/ és az északi alacsonyabb fekvésű völgyszakaszai mentén /Zsidi-medence és környéke/ tör fel.

A Balaton-parti források vízadó képződménye a mintegy 220 millió éve képződött, **felsőtriász** nóri emeletbe sorolt **Fődolomit Formáció**, amely a felszínen a forrástól É-ra kb. 900-1000 m-re bukkan a felszínre.

A Dunántúli-középhegység területén helyenként 1000 m-nél is nagyobb vastagságú, szürke-világosszürke színű, vastagpados, breccsás dolomit jellegzetes karbonátos platform-képződmény. Környékbeli előfordulásai erősen összetöredezettek, helyenként porlódóak, kiváló karsztvíztárolóknak tekinthetők.

A forráskataszter szerint a következő források találhatóak a térségben:

- Festetics-forráscsoport (Vonyarcvashegy)
- Erzsébet-forráscsoport
- Fűz-kút Szent
- Mihály-forrás

A nyílt karszt területek külterületi jegyzékéről szóló 8002/2005. (MK 138.) KvVM tájékoztató szerint nyílt karszt területek Vonyarcvashegy település területén: 016/1, 017/2, 018, 019, 020/1, 020/2, 021, 022/1, 022/2, 026/2, 031/1, 032, 033/119, 038/6, 039/4, 039/5, 039/7, 039/9, 039/10, 039/11, 039/12, 039/13, 039/14, 039/15, 039/16, 039/17, 039/18, 039/21, 039/22, 040, 045, 046, 051, 052, 053/2 hrsz-ú ingatlanok.

A vízbázisok, a távlati vízbázisok, valamint az ivóvízellátást szolgáló vízilétesítmények védelméről szóló 123/1997. (VII. 18.) Korm. rendelet alapján a helyi vízbázisok körül a belső, valamint a külső védőterületek a Nyugat-dunántúli Vízügyi Igazgatóság 10.230/7/1984.I., illetve 10.230/7/1984.II. számú határozatában foglaltaknak megfelelően kialakításra kerültek. A vízbázisok hidrogeológiai védőterületeinek meghatározására a VITUKI Zrt. által készített dokumentáció szolgált, a földhivatali bejegyzés megtörtént.

Festetics forrás védőterületei:

A hatos kútcsoport Vonyarcvashegy és Balatongyörök közigazgatási határán létesült.

Védőterület jellege	Felszíni metszettel rendelkező védőidom által érintett ingatlanok helyrajzi számai
Belső védőterület	Gyenesdiás 1706, Vonyarcvashegy 2172
Külső védőterület	Vízműterület + Vonyarcvashegy 2168 – 2171, 2173, Gyenesdiás 1707 - 1711

Hidrogeológiai „A”	Belterület: 1874 – 1887, 2009, 2013 – 2026, Külterület: 055, Gyenesdiás – Vonyarcvashegy közigazgatási határ, 1874 sz (Berzsenyi) út folytatása, és a 231,9 mBf magassági ponton átmenő Ny-K irányú nyiladék közés eső területe.
Hidrogeológiai „B”	Belterület: 1690 – 1704, 1717, 1719 – 1720, 1728 1737, 1739 – 1742, 1744 – 1746, 1748, 1750 – 1758, 2069 – 2072, 2082

Erzsébet forrás védőterületei

A vízbeszerzési hely – Gyenesdiás határán – felszíni forrásokra épült.

Védőterület jellege	Felszíni metszettel rendelkező védőidom által érintett ingatlanok helyrajzi számai
Belső védőterület	Vonyarcvashegy: 033 – 035 egy része, 038 teljesen, Balatongyörök 018 egy része
Külső védőterület	Külterület: 039, 033, 038 egyes részei, Belterület: 1251 – 1262, 1275 – 1288, 1367, 1370 – 1379, 1381 – 1389, 1392 – 1395, 1398, 1401 – 1419, 1420, 1422 – 1424, 1458 – 1462, 1464 – 1469, 1471 – 1472, 1476 – 1482, 1493, 1565/5, Balatongyörök külterület: 020, 021, 027, 030, 048
Hidrogeológiai „A”	Külterület: 039 – 40, Belterület: 185, 1130 – 1184, 1245, 1247 – 1249, 1251, 1253, 1263 – 1265, 1274, 1297, 1368, 1369, 1425 – 1456, 1467, 1472, 1482 – 1492, 1494 – 1506, 1508 – 1555, Balatongyörök külterület: 016 – 017, 027 – 028, 031, 036, 039 – 043, 045 – 047, 049 – 050, Balatongyörök belterület: 1201 – 1247, 1527, 3001
Hidrogeológiai „B”	Külterület: 041 – 048, 053 – 054, Belterület: 1054, 1556 – 1557, 1583 – 1616, 1618 – 1620, 1623 – 1624, 1626, 1630, 1631, 1635 – 1640, 1642 – 1680, 1682 – 1705, 1707, 1717, 1719, 1720, 1729 – 1737, 1739 – 1740, 1746, Vállus: 030 - 033

A vízbázis védelme érdekében a különböző védőövezetek által érintett területeken a 123/1997. (VII.18.) Korm rendelet 5. számú mellékletének korlátozásait kell érvényesíteni a területek igénybe vételekor.

	Felszíni és felszín alatti vízbázisok		Felszín alatti vízbázisok hidrogeológiai	
	belső	külső	A	B
	védőövezetek		védőövezetek	
Beépítés, üdülés				

Lakótelep; új percellázás üdülőterület kialakítása	-	-	-	o
Lakó- vagy irodaépület csatornázással	-	x	+	+
Lakóépületek csatornázás nélkül	-	-	x	o
Szennyvízcsatorna átvezetése	-	x	o	o
Szennyvíztisztító telep	-	-	o	+
Házi szennyvíz szikkasztása	-	-	o	o
Települési folyékonyhulladék-lerakó létesítése és üzemeltetése	-	-	-	x
Települési hulladéklerakó (nem veszélyes hulladékok lerakása)	-	-	-	o
Építési hulladék lerakása	-	-	o	+
Temető	-	-	x	+
Házikertek, kiskertművelés	-	-	o	o
Sátorozás, fürdés	-	x	+	+
Sportpálya	-	x	+	+

Ipar				
Erősen mérgező vagy radioaktív anyagok előállítása, feldolgozása, ilyen hulladékok tárolása, lerakása	-	-	-	-
Mérgező anyagok előállítása, feldolgozása, tárolása	-	-	-	o
Mérgező anyagokkal nem dolgozó üzemek, megfelelő szennyvízelvezetéssel	-	x	o	+
Ásványolaj és -termékek előállítása, vezetése, feldolgozása, tárolása	-	-	x	o
Veszélyeshulladék-ártalmatlanító	-	-	-	x
Veszélyeshulladék-lerakó	-	-	-	-
Veszélyes hulladék üzemi gyűjtő	-	-	x	o
Élelmiszer-ipari szennyvizek szikkasztása, hulladékaik tárolása	-	-	-	o
Egyéb ipari szennyvízszikkasztás	-	-	-	-
Salak, hamu lerakása	-	-	o	o

Mezőgazdaság				
Erdőtelepítés és művelés vegyszeres kezelés nélkül	-	+	+	+
Növénytermesztés	-	o	o	o
Komposztálótelep	-	-	x	o
Önellátást meghaladó állattartás	-	-	x	o
Legeltetés, háziállattartás	-	o	o	+
Szervestrágyázás	-	o	o	+
Műtrágyázás	-	o	o	o
Hígtrágya és trágyalé kijuttatása termőföldre	-	-	-	o
Hígtrágya- és trágyalé leürítés	-	-	-	-
Szennyvízöntözés	-	-	-	o
Tisztított szennyvízzel való öntözés	-	-	o	+
Növényvédőszer alkalmazása	-	o	o	o
Növényvédőszer-kijuttatás légi úton	-	-	-	o
Növényvédőszer-tárolás és –hulladék-elhelyezés	-	-	-	x
Növényvédőszeres eszközök mosása, hulladékvizek elhelyezése	-	-	-	o
Szerves- és műtrágya raktározása és tárolása	-	-	x	o
Szennyvíziszap tárolása	-	-	x	o
Szennyvíziszap termőföldön történő elhelyezése	-	-	x	o
Állati hullák elföldelése, döngkutak létesítése és működtetése	-	-	-	o
Haltenyésztés, haeltetés	-	-	o	o

Közlekedés				
Autópálya, autóút, vízzáróan burkolt csapadékvízárók-rendszerrel	-	x	o	+
Egyéb út, vízzáróan burkolat csapadékvízárók-rendszerrel	-	x	+	+
Egyéb út	-	-	x	+
Vasút	-	-	o	+

Gépkocsi parkoló	-	-	o	+
Üzemanyagtöltő-állomás	-	-	x	o
Gépkocsimosó, javítóműhely, sódepónia	-	-	o	+

Egyéb tevékenység				
Bányászat	-	-	x	o
Fúrás, új kút létesítése	-	o	o	o
A fedő- vagy vízvezető réteget érintő egyéb tevékenység	-	-	o	o

Jelmagyarázat:

- = tilos

x = új létesítménynél, tevékenységnél tilos, a meglévőnél a környezetvédelmi felülvizsgálat vagy a környezeti hatásvizsgálat eredményétől függően megengedhető

o = új vagy meglévő létesítménynél, tevékenységnél a környezeti hatásvizsgálat, illetőleg a környezetvédelmi felülvizsgálat, illetve az ezeknek megfelelő tartalmú egyedi vizsgálat eredményétől függően megengedhető

+ = nincs korlátozva

Felszíni vizek, vízfolyások:

Vonyarcvashegy a Balaton közvetlen vízgyűjtőjéhez tartozik. Ennek a területnek a természetes szerkezete egyszerű felépítésű, az É-D-i irányban lejtő hegyoldalak völgytalpain kis sűrűséggel alakultak ki a természetes vízfolyások medrei.

A községet K-ről két É-D-i lefutású felszíni vízfolyás érinti, a Cserhegyi-árok, és a pár száz méterre, keletebbre folyó Kígyósvölgyi-patak.

A *Cserhegyi-árok* Vonyarcvashegytől É-ra, a Fekete-hegy és a Keserű-tető között ered.

A patak torkolati szelvénye közvetlenül a Balatonba csatlakozik. A patak vízgyűjtő területe 5,2 km,² a fővölgy hossza 3,0 km, átlagos szélessége 0,8 km, amely I= 40‰ átlagos eséssel vezeti le a völgy vizeit. A vízgyűjtő legmagasabb pontja H_{max}= 380,00 mBf (Balti tenger feletti magasság).

Az É-D irányú vízgyűjtő hosszúsági és szélességi méretének aránya (γ= 3,8) .

A nagy esés miatt az alaki tényezőtől függetlenül heves lefolyású a terület.

A vízfolyáson rendszeres vízrajzi megfigyelés nem folyik, így a jellemző vízhozamok értékei csak analóg módszerrel, számítás útján határozhatók meg, amelyhez a Magyarország hegy- és dombvidéki vízfolyásainak sokévi megfigyelési adatából szerkesztett árvízi és fajlagos korszerűsített térképe nyújt támpontot.

A vízmennyiséget becsülő eljárásokból (Csermák-, Kollár-féle, lefolyási térképek) meghatározott értékek a Cserhegyi-árok (torkolati szelvény) esetében az alábbiak.

A *Kígyósvölgyi-patak* a Boncsos-tető alatt eredve a Kígyós-völgyön és a Bélap völgyön keresztül haladva a Garga-hegy lábainál belép a szomszédos Balatonyörök területére.

A patak 13,25 km² vízgyűjtő területtel rendelkezik, a fővölgy hossza 7,0 km, átlagos szélessége 1,6 km, amely $I = 40\text{‰}$ átlagos eséssel vezeti le a völgyek vizeit. A vízgyűjtő legmagasabb pontja $H_{\max} = 410,00$ mBf.

Az É-D irányú vízgyűjtő hosszúsági és szélességi méretének aránya ($\gamma = 4,4$).

A nagy esés miatt az alaki tényezőtől függetlenül heves lefolyású a terület.

Vonyarcvashegy közvetlen környezetében a Keszthelyi-hegység területén a felületi erózió jellemző példái láthatóak.

Jelentős vízmosások, berágódott földutak példázzák a vonalas erózió megjelenési formáját. A vízmosások medre általában beállt, vízszállításuk napjainkban már jelentéktelen.

Felszíni vizek vízminősége Vonyarcvashegy község közvetlen tóparti település. Fekvése révén a Keszthelyi-öbölhöz tartozik, de közigazgatási határvonala a Szigligeti– és Keszthelyi-öböl találkozásánál húzódik.

A Keszthelyi-medence a tó vízminőség szempontjából leginkább problémás területe.

Az egész Balatonra összesített terhelésekből látható, hogy 1997-ben erős csökkenés, majd ezt követően 1998-ban és 1999-ben ismét határozott növekedés jelentkezett minden paraméter tekintetében. 2000-ben újabb csökkenés kezdődött, mely a száraz évek alatt folytatódott. 2004-ben minden vizsgált tápanyagforma terhelése jelentősen megnövekedett az emelkedő lefolyás értékek eredményeként.

A Balaton trofitásának alakulását az a-klorofill maximumok alapján szokták kategorizálni. 1992. és 1994-es, hipertróf tartományban levő csúcsok után a tó 2003-ig folyamatosan eutróf, 2004-ben pedig három medence is újra mezotróffá vált, csak a Keszthelyi medencében mért maximum mutatott eutróf értéket.

Talaj- és vízvédelmi követelmények

A föld védelme kiterjed a föld felszínére és a felszín alatti rétegeire, a talajra, a kőzetekre és az ásványokra, ezek természetes és átmeneti formáira és folyamataira. A védelemnek magában kell foglalnia a talaj termőképessége, szerkezete, víz- és levegőháztartása, valamint élővilága védelmét is.

A föld felszínén, vagy a földben olyan tevékenységek folytathatók, ott csak olyan anyagok helyezhetők el, amelyek a föld mennyiségét, minőségét és folyamatait, a környezeti elemeket nem szennyezik, károsítják.

A termőföldön történő beruházásokat úgy kell megtervezni, hogy a létesítmények elhelyezése a környező területeken a talajvédő gazdálkodás feltételeit ne akadályozza.

Újabb területek belterületbe vonása, a termőföldön történő beruházások a környező területeken a talajvédő gazdálkodás feltételeit nem ronthatják, nem csökkenthetik a meglévő talajvédelmi létesítmények működőképességét.

A beruházások megvalósítása és üzemeltetése során a termőföldről szóló jogszabályban foglaltaknak megfelelően kell eljárni. Az előírásokat a termőföld védelméről szóló 2007. évi CXXIX. törvény határozza meg.

A térség domborzati és egyéb viszonyai alapján meghatározott munkák és kötelezettségek egy részéhez a Zala Megyei Kormányhivatal Élelmiszerlánc-biztonsági, Növény- és Talajvédelmi Főosztály Növény- és Talajvédelmi Osztálya engedélyre szűkséges.

A földhasználó erózióval veszélyeztetett területen a víz- és szél-erózió (a továbbiakban: erózió) megakadályozása érdekében köteles

a) szántó művelési ágú földrészleten

aa) a talajfedettséget szolgáló növényeket termesztetni, és

ab) olyan művelési módot alkalmazni, amely a talaj szerkezetességének megóvásával, a talajtömörödés megakadályozásával, megszüntetésével elősegíti a csapadékvizek talajba jutását, és/vagy

ac) szintvonalas művelést folytatni;

b) ültetvény területen

ba) szintvonalakkal párhuzamos irányú telepítést végezni, vagy

bb) a sorközök fedettségét gyepesítéssel, talajtakarással biztosítani;

c) rét, legelő (gyep) művelési ágú földrészleten

ca) fokozott gondot fordítani a talajt kímélő legeltetésre, valamint

cb) ahol a gyepkaró a talajvédelem követelményeinek nem felel meg, azt felújítással helyreállítani.

Amennyiben az előző felsorolásban írt kötelezettségek teljesítése sem alkalmas az erózió megakadályozására, úgy a földhasználó köteles

a) a művelési ágot megváltoztatni, vagy

b) gyep-, cserje- és erdősávot létesíteni, vagy

c) talajvédelmi műszaki beavatkozásokat, valamint létesítményeket alkalmazni.

Az erózió elleni védelmet nyújtó terepalakulatokat, gyep-, cserje- és erdősávokat meg kell őrizni.

Az egyes építményekkel, építési munkákkal és építési tevékenységekkel kapcsolatos engedélyezési eljárások közül a bányászati hatóság közreműködése szükséges, ha az építési tevékenység

a) felszínmozgás-veszélyes, illetve bányászati tevékenységgel érintett területen valósul meg; vagy

b) nyomvonaljellegű kőolaj- és földgázbányászati létesítmény, szállítóvezeték, elosztóvezeték, célvezeték, valamint egyéb gáz és gáztermék vezeték biztonsági övezetében valósul meg, és az építető az üzemeltetőnek a bányászatról szóló 1993. évi XLVIII. törvény végrehajtásáról szóló 203/1998. (XII. 19.) Korm. rendelet 19/A. § (8) bekezdése szerint egyetértésének megtagadását vagy az üzemeltető által a 19/A. § (10) bekezdése alapján az egyetértés megadásához szabott feltételeket sérelmesnek tartja.

Az a) pont esetében az építési engedély iránti kérelem földtani szempontú megalapozottságának vizsgálata.

A b) pont esetében annak megállapítása, hogy az üzemeltető nyilatkozatában foglalt feltételek vagy a hozzájárulás megtagadása a gázipari tevékenységgel kapcsolatos létesítmény rendeltetésszerű használatával és védelmével kapcsolatos jogszabályi rendelkezéseknek megfelelő-e.

A bányászati tevékenység és az ásványvagyon-gazdálkodás követelményeit a bányászatról szóló 1993. évi XLVIII. törvény és a végrehajtásáról szóló 203/1998. (XII. 19.) Korm. rendelet tartalmazza.

A vizek védelme a felszíni és felszín alatti vizekre és azok készleteire terjed ki. A környezet igénybevétele – így különösen a vízviszonyokba történő beavatkozások - esetén biztosítani kell, hogy a víz, mint tájalkotó tényező fennmaradjon, a vízi és víz közeli élővilág

fennmaradásához szükséges feltételek, valamint a vizek hasznosíthatóságát elősegítő körülmények ne romoljanak.

A felszín alatti víz állapota szempontjából érzékeny területeken levő települések besorolásáról szóló módosított 27/2004. (XII. 25.) KvVM rendelet szerint Vonyarcvashegy belterületéhez tartozó Kígyósvölgyi-patak, valamint Cserhegyi-árok és vízgyűjtőjük a **felszíni szennyeződésre fokozottan érzékeny, és a sérülékeny vízbázisokra és az előforduló nyílt karszt területekre tekintettel kiemelten érzékeny** területek közé tartozik.

A felszín alatti vizek minőségének védelme érdekében a kockázatos szennyezőanyagok elhelyezése, továbbá a felszín alatti vízbe történő közvetlen és közvetett bevezetése tilos, illetve a létesítési engedélyezés során megállapított feltételek szerint – engedély alapján - történhet.

A földtani közeg és megvalósulása esetén a felszín alatti vízszennyezéssel szembeni védelméhez szükséges határértékeket be kell tartani. A földtani közeg és a felszín alatti vízszennyezéssel szembeni védelméhez szükséges határértékekről és a szennyezések méréséről szóló 6/2006. (IV. 14.) KvVM-EÜM-FVM együttes rendelet követelményei határozzák meg a határértékeket.

Élővízbe és a közcsatorna-hálózatba bocsátott szennyvíz vagy folyékony hulladék esetén a szennyezőanyag tartalomra vonatkozó határértékeket, küszöbértékeket be kell tartani. a felszíni vizek minősége védelmének szabályairól szóló, módosított 220/2004. (VII. 21.) Korm. rendelet és a vízszennyező anyagok kibocsátásaira vonatkozó határértékekről és alkalmazásuk egyes szabályairól szóló 28/2004. (XII. 25.) KvVM rendelet szerint.

A település szennyvízcsatorna hálózat fejlesztésénél a határértékek betartása kiemelt szempont.

A vízgazdálkodásról szóló 1995. évi LVII. törvényt, melynek 28. § (1) bekezdése szerint vízjogi engedély szükséges – jogszabályban meghatározott kivételektől eltekintve – vízimunka elvégzéséhez, illetve vízilétesítmény megépítéséhez, átalakításához és megszüntetéséhez (létesítési engedély), továbbá annak használatba vételéhez, üzemeltetéséhez, valamint minden vízhasználathoz (üzemeltetési engedély) figyelembe kell venni.

A beruházási programok megvalósítása során, új kút fúrásakor, szennyvíz-előkezelésnél, csatormázásnál, átfogó vízrendezésnél, vízfolyás-rendezésnél, stb. kell a szükséges engedélyezéseket lefolytatni.

A vízjogi engedélyt az illetékes Vízügyi Hatóságtól kell megkérni a 18/1996. (VI. 13.) KHVM rendeletben foglaltak betartásával.

A tervek engedélyezése csak a szabályozási előírásokban rögzített, és minden esetben kötelezően bevonandó szakhatóságok, valamint a szakterületük szerint érintett

szakhatóságok, és más eljárásban eljáró hatóságok pozitív állásfoglalása alapján történhet. Mélyfekvéses területeken építési tevékenység csak a talajvíz szintek vizsgálata alapján engedélyezhető, mezőgazdasági tevékenység, pedig csak a földhasználók kockázatára végezhető.

A vizek hasznosítását, védelmét és kártételeinek elhárítását szolgáló tevékenységekre és létesítményekre vonatkozó műszaki szabályairól szóló 30/2008. (XII. 31.) KvVM rendelet szerint kell az erre vonatkozó tevékenységet (műszaki tervezés, kivitelezés, fenntartás, üzemeltetés) folytatni.

A vizek és közcélú vízi-létesítményekkel kapcsolatban a 120/1999. (VIII. 6.) Korm. rendelet előírásait kell érvényesíteni.

A vízbázisok védelme érdekében a különböző védőövezetek által érintett területeken a 123/1997. (VII.18.) Korm. rendelet 5. számú mellékletének korlátozásait kell érvényesíteni a területek igénybe vételekor.

Az ivóvíz- és ásvány-gyógyvízkezelő, -tározó műtárgyak és szállító vezetékek védőterületeiről és védősávjairól a 123/1997. (VII. 18.) Kormányrendelet 4. sz. melléklete rendelkezik.

A környezeti hatásvizsgálati és az egységes környezethasználati engedélyezési eljárásról szóló 314/2005. (XII. 25.) Kormányrendelet rögzíti az előzetes (környezeti) vizsgálat, a környezetvédelmi és az egységes környezethasználati engedélyezési eljárások szabályait.

Az előzetes vizsgálati eljárás során a környezetvédelmi és természetvédelmi hatóság dönt, hogy környezeti hatásvizsgálat (további eljárást igényel!) elvégzését szükségesnek tartja-e.

Az építési engedélyezési eljárások során a környezetvédelmi és természetvédelmi hatóság a környezeti hatások jelentőségének vélelmezése esetén dönthet a környezetvédelmi engedélyezési kötelezettségről a Kormányrendelet 2/A §-a szerint.

1.17.3. Levegőtisztaság és védelme

Vonyarcvashegy levegőminőségét fekvése, éghajlati viszonyai és az emberi tevékenység együtt határozzák meg. A település környezeti levegőállapotát a fűtési idényen kívüli időszakban elsősorban a gépjármű közlekedés és az azzal járó porterhelés, szennyezőanyag kibocsátás befolyásolja fokozottan.

Előnyös a Keszthelyi-hegység kiterjedt erdősegeinek közelsége, illetve a portalanított utak, zöldfelületek nagy aránya.

A légszennyezőanyag-kibocsátás a szezonálisan jelentős közlekedésen kívül, a lakossági fűtésből, valamint az avar és kerti hulladékok égetéséből adódik.

A forgalomból származó légszennyező anyagok a forgalommal arányosan képződnek, ezért a maximális terhelés a nyári idegenforgalmi időszakban (július-augusztus) jelentkezik. A településen áthaladó 71. számú főút jelentős gépjármű forgalmat bonyolít le egész évben, így a közlekedési eredetű légszennyezés főként az itteni kibocsátásokból adódik. A Balaton északi partjának forgalma nagy százalékban ezen az útvonalon bonyolódik, ezért az innen eredő emissziók nem elhanyagolhatóak a vonalas szennyezőforrás mentén.

A gázfűtésre való átállást követően a lakossági fűtésből származó légszennyezés mértéke erősen lecsökkent és töredéke a közlekedési emisszióknak.

Levegőtisztaság-védelmi szempontból a települést „a légszennyezettségi agglomerációk és zónák kijelöléséről” szóló 4/2002. (X.7.) KvVM rendelet a 10. zónába sorolja.

Vonyarcvashegy község közigazgatási területén imissziós mérőpont nem található, így nem állnak rendelkezésre közvetlen mérési adatok a település környezeti levegőjének általános minőségéről.

A legközelebb fekvő mérőpont Keszthelyen, mintegy 9 km-re található, azonban a szennyező anyagok levegőben való viselkedésének sajátosságai miatt az ottani adatok semmilyen támpontot nem adnak a települést illetően.

Légszennyező források kibocsátása

A település levegőjét szennyező kibocsátások, elsősorban a közlekedésből, valamint a fűtésből és égetésből származnak. Ezek közül a fűtésből eredő szennyezés helyhez köthető, az esetleges égetésekből eredő többé-kevésbé helyhez kötött, a közlekedésből eredő inkább diffúz jellegű, szezonálisan igen jelentős terhelés.

A település közigazgatási területén ipari jellegű létesítmény nem található, így ipari eredetű légszennyezés sem jelentkezik. A helyhez kötött (pontoszerű) emissziók a lakossági fűtésből származnak.

A településen a földgázszolgáltatás 100 %-ban került kiépítésre, a rákötési arány, azonban csak mintegy 55 %-os. A gázhálózat kihasználatlansága a nyaralók nagy arányú számából adódik.

A község közigazgatási határán belül néhány helyen még megtalálhatók az állattartás nyomai. Vonyarcvashegyen az állattartás nem jelentős, nem haladja meg az önellátás szintjét (néhány fennmaradt baromfiudvar, időszakosan üdülési szezonon kívüli sertéshízlalás, lótarás). Újabb fejlesztés esetén a szabályozottság hiányában (az állattartásra vonatkozó helyi rendeletek a hatályos jogszabály szerint nem korlátozhatják az állattartást) konfliktus és környezetterheléssel járó tevékenységek is megjelenhetnek. Javasolt az állattartási rendeletek helyett az állattartó létesítmények létesítésének a helyi építési szabályzatban való eddiginél részletesebb szabályozása.

Az állattartásból eredő bűszennyezés mértéke elhanyagolható, ezzel kapcsolatos lakossági panaszok nem érkeztek a Polgármesteri Hivatalba.

Az elmúlt években a gépjárművek légszennyezőanyag kibocsátása a közlekedéssel összefüggő műszaki, környezetvédelmi szabályozás következtében a térségben, jelentős mértékben csökkent. A közlekedés levegőszennyezése szempontjából fontos üzemanyagok minősége látványosan javult, megszűnt az ólom tartalmú adalékanyagok használata, valamint bevezették a nehéz tehergépkocsik hétvégi forgalomkorlátozását.

A gépjárművek által kibocsátott szennyezők részben a tökéletlen égés eredményei (szénmonoxid, szénhidrogének, korom), részben az üzemanyagban szennyezésként található anyagok égéstermékei (kén-dioxid, nitrogén oxidok) egy része.

Ez utóbbiak az égési levegő nitrogénjéből is keletkeznek.

A gáznemű komponensek mellett nem lehet elhanyagolni az úttesten lerakódott por hatását. A gépjármű motorokból és a gumiabroncsok kopásából származó szilárd szennyezőanyagok és a hozzájuk kötődő policiklikus aromás szénhidrogének egy része az úttest szélétől számított kb. 10 méter széles sávban kiülepedik a talajra, a növényzetre és a tereptárgyakra. Ezek jellemző szemcseátmérője 60 µm-nél kisebb. Jelentős az 1 µm-nél kisebb frakció is, amely az utaktól jóval távolabbra is eljuthat.

A gáz halmazállapotú légszennyező anyagok az úttengelytől számított több száz méterre is mérhetők, a meteorológiai és domborzati viszonyoktól függően változó koncentrációban.

A szén-monoxid koncentrációt elsődlegesen a közlekedés határozza meg: éves átlagban a közlekedés okozta fajlagos, 1 hónapra vonatkoztatott kibocsátás sokszorosa a fűtési emisszióknak. Ez az arány a nyári szezonban még nagyobb. A földgáz tüzelés további elterjedése és a szilárd tüzelőanyagok döntő többségét kitevő fa és széntüzelés csökkenése a szén-monoxid kibocsátás további csökkenését okozta, azonban az energiahordozó árának emelkedésével ismételten megjelent a vegyes tüzelés alkalmazása.

A nitrogén-oxidok kibocsátásának döntő többségét a közlekedés okozza, ugyanakkor a földgáz tüzelés részarányának növekedésével a NO_x emisszió nőtt. Elkerülő és tehermentesítő utak építésével a kibocsátások nőnek, mert nagyobb lesz a forgalmi teljesítmény, de a települések központjaiban, ahol a lakosság él, a szennyezettség csökken.

A közlekedés okozta terhelés szempontjából Vonyarcvashegy kedvezőtlen helyzetben van.

A közlekedési emisszió hatására lényegesen kedvezőtlenebb légszennyezettségi (immissziós) értékek alakulhatnak ki pl. a nyári csúcspontban.

A település megközelíthetősége egyszerűnek mondható, mivel a települést kettészelő – északi parti településeket összekötő - 71. számú főút jelentős gépjármű forgalmat bonyolít le egész évben.

Az egyre növekvő közlekedés égéstermékei mind nagyobb mértékben szennyezik a környék levegőjét. Az átmenő fő közlekedési útvonal mellett időszakosan a Kossuth Lajos, Rákóczi Ferenc, Petőfi Sándor és a z Iskola utca terhelése emelkedik leginkább.

2010-es évekre várható, hogy a hazai járműpark összetétele környezetvédelmi szempontból hasonló lesz a nyugat-európaihoz, a régebben gyártott, nagy fajlagos légszennyező anyag kibocsátó járművek, ugyanis visszaszorulhatnak. A gazdasági válság ezt a folyamatot lelassította.

A gépjárművek okozta káros anyag kibocsátás nagyságát, egyébként az adott útszakaszra jellemző forgalmi teljesítmény és az egyes gépjárműtípusok fajlagos kibocsátása határozza meg. A forgalmi teljesítmény, az adott útszakaszok hosszának és a rajtuk lebonyolódó forgalom nagyságának szorzata gépjármű kategóriánként. Mértékegysége: járműkilométer/nap vagy járműkilométer/év.

Az állami kezelésében lévő utak hosszát és gépjármű kategóriánként a rajtuk lebonyolódó forgalom nagyságát a Zala Megyei Közúti Igazgatóság jogutódja: a Zala Megyei Állami Közútkezelő KHT regisztrálja.

Az önkormányzatok kezelésében lévő utakra sem az állami, sem az önkormányzatok nem rendelkeznek forgalomszámlálási adatokkal. Itt a forgalmi teljesítményt a Közlekedéstudományi Intézet Rt. módszerével lehet megbecsülni.

A kedvező helyzetben a tervezett térséget érintő közútfejlesztések rövidtávon nem, de hosszú távon megváltozhat, ha megépül a Balaton-parti sávot elkerülő Keszthelyi-hegységet északi régiójában átszelő – a tranzitforgalmat jelentősen elvívó – tehermentesítő főközlekedési útvonal.

A statisztikai elemzések szerint 1600 jármű/nap felett jelentős, 3750 jármű/nap felett nagy/súlyos környezeti hatással kell számolni. Látható, hogy *a Vonyarcvashegyen átmenő 71. sz. főút terhelése éves átlagban számottevő, a közlekedés környezeti, így légszennyezési hatása jelentős.*

(A nyári csúcsgalamban mért adatok szerint (július – augusztus) a gépkocsik száma egy-egy esős napon meghaladhatja a 18 – 20.000 jármű/napot is!)

A közigazgatási területet érinti **vasútvonal**. A legközelebbi vasútállomás Keszthelyen található, a településtől mintegy 9 km-re DK-K-i irányban. A vasútvonal a Balaton-parti település részeken húzódik végig, egy vasúti megállóval, így jelentős káros kibocsátás nem keletkezik a településen, vagy csak elhanyagolható a nyári szezonban

Vonyarcvashegy levegőjét időszakosan (a téli hónapokban) a családi házak fűtésből eredő gázok jelentősen terhelik. A megvalósult vezetékes gázellátás azonban sokat javított a levegő tisztaságán, de ennek mértéke csupán 55 %-os napjainkban.

A földgáztüzelés mellett, igen jelentős maradt, és jelenleg ismételten növekszik a szilárd (szén, fa) tüzelőanyag felhasználás is.

A konténeres és a gázpalackos földgáz, illetve propán-bután gáz felhasználás elhanyagolható.

Vonyarcvashegy intézményeiben a vezetékes földgázfűtés (Polgármesteri Hivatal, Óvoda, Étkezdé, Orvosi rendelő, Általános Iskola) a jellemző.

Olajfűtés néhány éve még jellemző volt a településen. A pontforrásokon keresztül kibocsátott szennyezőanyagok mennyiségét meghatározó emisszió mérések ez ideig nem történtek, de nem is jelentősek a kibocsátások.

A nyári szezon (június, július, augusztus) alatti fűtés gyakorlatilag elhanyagolható.

A főzéshez és a melegvíz ellátáshoz szükséges energia egy részét villamos energia, másik részét földgáztüzelés, a szilárd anyagok égetése és kis hányadban a tüzelőolaj felhasználása

biztosítja. A nyári szezonban felhasznált tüzelőanyagok mennyisége az egész évi felhasználás kb. 5 %-a.

A különböző légszennyező forrásokat összegezve a kén-dioxid, a korom és a szilárd (nem toxikus) por kibocsátás elsősorban a lakosság fűtéséből származik.

Ezeknél a légszennyező anyagoknál az emisszió lényegesen csökkent a településen megvalósult vezetékes gázellátással, így a szén, a fa és a tüzelőolaj visszaszorult a földgáz használat növekedésével azonban a gáz árának növekedésével jelenleg ismételten növekszik a szilárd (szén, fa) tüzelőanyag felhasználás is.

A vezetékes gázellátás megvalósításának „környezetvédelmi ára” az volt, hogy a lakosság hőenergia igényének biztosítása során a nitrogén-oxidok kibocsátása kismértékben meg növekedet. A vegyes tüzelésre a kén-dioxid és a szilárd, illetve a korom kibocsátás a jellemző.

A szén-monoxid koncentrációt elsődlegesen a közlekedés határozza meg: éves átlagban a közlekedés okozta fajlagos, 1 hónapra vonatkoztatott kibocsátás közel háromszázszorosa a fűtési emisszióknak a térségben. Ez az arány a nyári szezonban még magasabb.

A nitrogén-oxidok kibocsátásának döntő többségét a közlekedés okozza.

A földgáz árának várható növekedése kettős hatású:

- ◆ Egyrészt nem ösztönzi a további felhasználást azokon a részeken, ahol még nem teljes körű a gázellátás, illetve visszaáll a lakosság a vegyes tüzelésre. Itt a szén-monoxid, korom, és por kibocsátás sem fog a jövőben csökkenni.
- ◆ Másrészt a meglévő földgáztüzelésű berendezéseknek a korszerűbb, nagyobb hatásfokú, kisebb légszennyezőanyag kibocsátású típusúakra történő cseréjét fogja előidézni. Ezzel tovább növekedhet a szén-monoxid, korom és por kibocsátás csökkenése és a nitrogén-oxidok kibocsátása sem fog növekedni jelentős mértékben. A gazdasági-válság ezt a folyamatot jelentősen lassítja.

Egyéb légszennyező források

A meleg, nyári hónapokban a településen helyenként gondot okoz a szennyvízcsatorna hálózatból eredő bűz. Az átemelők környékén jelentkező szaghatás, amely az időszakosan (jellemzően csak a hétvégeken) használt üdülőterületek térségében gyakoribb jelenség.

A **porszennyezettség** is minimálisnak mondható a település területén, leginkább a nagyobb építési területek mentén, valamint száraz időszakokban erdőszéli utak és a deflációs erdei utak találkozásánál érzékelhető az aszályosabb hónapokban. Megszüntetése a települési növényalkalmazási elvek betartásával később mérsékelhető.

Szezonális gond még a **kerti és egyéb hulladék szabálytalan égetése** is. Leginkább tavasszal a metszési időben a keletkező növényi nyesedék (fák, bokrok, szőlő venyigéje) okoz így gondot, de a kötelező közszolgáltatás biohulladékokra (zöldhulladékokra) való kiterjesztése jelentős mértékben javítja a környezetterhelést.

Levegőtisztaság-védelmi követelmények

A levegő védelméről szóló 306/2010. (XII. 23.) Korm. rendelet szerint kell gondoskodni a levegő minőség megőrzéséről és javításáról. A levegőterhelést okozó forrásokra, tevékenységekre, technológiákra, létesítményekre (a továbbiakban: légszennyező forrás) az elérhető legjobb technika alapján, jogszabályban, illetőleg a környezetvédelmi hatóság egyedi eljárásának keretében kibocsátási határértéket, levegővédelmi követelményeket kell megállapítani.

A légszennyezettség egészségügyi határértékei egyes légszennyező anyagokra vonatkozóan

Légszennyező anyag [CAS szám]	Veszélyességi fokozat	Határérték ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)		
		órás	24 órás	éves
Kén-dioxid [7446-09-5]	III.	250	125	50
Nitrogén-dioxid [10102-44-0]	II.	100	85	40
Szén-monoxid [630-08-0]	II.	10.000	5.000*	3.000
Szálló por (PM_{10})	III.	-	50	40

* Napi 8 órás mozgó átlagkoncentrációk maximuma, amelyet az óras átlagok alapján készített 8 órás mozgó átlagértékekből kell kiválasztani.

A község jelenlegi állapotának megfelelő, az alapállapotot jelentő levegőminőségi helyzetének megítéléséhez a terület légszennyezettség paramétereit az egészségügyi határértékekkel kell összevetni. A közlekedési eredetű nyári időszakos jelentős légszennyezőanyag-terhelés jelent kockázatot.

A nagyobb hőteljesítményű (140 kW_{th} és ennél nagyobb, de 50 MW_{th}-nál kisebb névleges bemenő teljesítményű) tüzelőberendezések légszennyezőanyagainak technológiai kibocsátási határértékeiről a 23/2001. (XI. 13.) KöM rendelet tartalmaz előírásokat. A fűtőmű, erőmű nagyságrendű teljesítményekre (50 MW_{th} felett) külön jogszabályok rendelkeznek.

Egyes tevékenységek és berendezések illékony szerves vegyület kibocsátásainak korlátozásáról illetve az oldószer-felhasználás küszöbértékeiről, valamint kibocsátási határértékeiről külön jogszabály rendelkezik a 10/2001. (IV. 19.) KöM rendelettel.

Figyelembe kell venni az ózonréteget lebontó anyagokkal és egyes fluor tartalmú üvegházhatású gázokkal kapcsolatos tevékenységekről szóló 310/2008. (XII. 20.) Kormányrendelet követelményeket. A tervek készítése időszakában a 3 kg hűtőközeg töltetű légkondicionáló vagy hűtőberendezéseket be kell jelenteni a környezetvédelmi hatóságnak.

A levegő védelméről szóló, módosított 306/2010. (XII. 23.) Korm. rendelet 5.§-a szerint a bűzkibocsátással járó környezeti hatásvizsgálat köteles, vagy egységes környezethasználati engedély köteles tevékenységek esetén védelmi övezetet kell kialakítani. A védelmi övezetben nem lehet lakóépület, üdülőépület, oktatási, nevelési, egészségügyi, szociális és igazgatási célú épület, kivéve a telepítésre kerülő, illetve a már működő légszennyező források működésével összefüggő építmény.

A védelmi övezet kialakításával kapcsolatos költségek viselése a légszennyezőt terhelik.

1.17.4. Zaj- és rezgésterhelés

A települési környezet zajterhelését a közlekedés határozza meg. A zajártalom nagyobb része az átmenő gépjármű forgalomból ered, csak kisebb és kevésbé jelentős a célforgalom által okozott zaj mértéke.

Vonyarcvashegy esetében azonban jelentős átmenő forgalomról beszélhetünk. A közúti zajszinteket jelentős mértékben befolyásolja a nehézgépjárművek aránya is. A személygépkocsik zaja 80-82 dB, míg a tehergépkocsiké és autóbuszoké 85-88 dB.

Jelenleg a település belterületét átmenő forgalom terheli, a 71 sz. főúton komoly közúti forgalom zajlik. A forgalom 70 %-át teszi ki együttesen a személygépkocsi, tehergépkocsi és lassú jármű forgalom, amelyek zajkibocsátása néha igen magas értéket képvisel.

A településen zajt okozó ipari tevékenység nincs, zajos idegenforgalmi egység csupán szezonálisan figyelhető meg, tehát a zajterhelés összességében éves szinten alacsonynak mondható. Sávhatás csak a települést kettészelő országút két oldalán jelentkezik.

A zaj- és rezgésvédelemről szóló jogszabályi előírás alapján a zaj- és rezgésvédelmi követelményeket a területrendezés során érvényre kell juttatni.

Környezeti zajvédelmi követelmények

A környezeti zaj- és rezgésvédelem területén érvényes rendeletek, előírások megtartásával biztosítható a környezetvédelmi szempontból is megfelelő települési környezet kialakítása.

A területrendezés, településfejlesztés során kell érvényesíteni azokat az előírásokat, melyekkel a káros hatások kialakulása megelőzhető, a meglévő hatások csökkenthetők, illetve bizonyos területeken a kedvező állapot megtartható.

A környezeti zaj- és rezgésvédelmi követelményeket a környezeti zaj- és rezgés elleni védelem egyes kérdéseiről szóló 284/2007.(X. 29.) Kormányrendelet, továbbá a zajkibocsátási határértékek megállapításának, valamint a zaj- és rezgés kibocsátás ellenőrzésének módjáról szóló 93/2007 (XII. 18.) KvVM rendeletek tartalmazzák.

A megengedett zaj- és rezgésterhelési határértékeket a területi funkciótól függően külön a nappali (6⁰⁰-22⁰⁰) és külön az éjszakai (22⁰⁰-6⁰⁰) időszakokra vonatkozóan a 27/2008.(XII. 3.) KvVM-EüM együttes rendelet mellékletei tartalmazzák.

A Kormányrendelet értelmében a környezetbe zajt vagy rezgést kibocsátó létesítményeket úgy kell tervezni és megvalósítani, hogy a védendő területen, épületben és helyiségben a zaj- vagy rezgésterhelés megfeleljen a követelményeknek. Védendő területeket, pedig úgy kell kijelölni, hogy a megengedett határértékek teljesüljenek.

A rendelet meghatározza a létesítéssel kapcsolatos követelményeket is. E szerint zajt kibocsátó berendezés, telephely, tevékenység úgy létesíthető, illetve üzemeltethető, hogy környezeti zajkibocsátása nem haladhatja meg a jogszabályban előírt zajterhelési határértékeket. Jelenleg a 27/2008.(XII. 3.) KvVM-EüM együttes rendeletben foglaltak.

Meglévő közlekedési útvonalak melletti, új tervezésű, vagy megváltozott övezeti besorolású területeken, megfelelő beépítési távolság meghatározásával és betartásával, illetve műszaki intézkedésekkel kell biztosítani az előírt zajterhelési határértékek teljesülését.

Korszerűsítés, útkapacitás bővítés esetében, ha a változást megelőző állapotban már határérték túllépés állt fenn, akkor legalább a változást megelőző zajterhelés a követelmény.

Új út létesítésének, a forgalmi viszonyok lényeges és tartós megváltozását eredményező felújítása, korszerűsítés tervezésekor a zajterhelési határértékeket érvényesíteni kell.

Ennek érdekében a hosszú távra tervezett forgalom figyelembevételével zajcsökkentő létesítmények, berendezések alkalmazását kell szükség esetén előírni és biztosítani. Jelenleg a 27/2008. (XII. 3.) KvVM-EüM rendelet 3. sz. melléklete határozza meg.

A forgalmi adatok ismeretében a közúti közlekedési zaj mértéke a 25/2004. (XII. 20.) KvVM r. 2. sz. melléklet szerint kerül meghatározásra.

A forgalom nagyságának figyelembevétele az Állami Közúti Műszaki és Információs KHT. által kiadott „Országos Közutak 2007. évre vonatkozó keresztmetszeti forgalma” adatainak, és az ÚT 2-1.302.2003 „Közutak távlati forgalmának meghatározása előrejelző módszerrel” című Útügyi Műszaki Előírás által megadott forgalomfejlődési szorzók alkalmazásával kapott értékeivel történik.

Zajterhelési határérték új utakra, vagy megváltozott területi funkcióra a 8/2002. (III. 22.) KöM – EüM együttes rendelet 3. sz. melléklete alapján:

A település területére, az OTÉK szerint meghatározott terület-felhasználási egységekre, illetve a beépítésre szánt területek esetén építési övezetekre, beépítésre nem szánt területek esetén övezetekre vonatkozóan, a zajterhelési határértékeket tartalmazó KvVM-EüM együttes rendelet figyelembevételével a következő határértékek érvényesítendőek.

Üzemi-, szolgáltató létesítmények esetében

Sor-szám	Zajtól védendő terület	Határérték (L_{TH}) az L_{AM} megítélési szintre (dB)	
		N	É

1.	Üdülőterület, különleges területek közül az egészségügyi terület, gyógyfürdő	45	35
2.	Kisvárosias, kertvárosias, falusias lakóterület, különleges területek közül az oktatási létesítmények területe és zöldterületek	50	40
3.	Nagyvárosias lakóterület, vegyes terület	55	45
4.	Gazdasági terület	60	50

Védett létesítmény, épület (lakó- és intézményépület) nélküli ipari- gazdasági területekre a hivatkozott KvVM-EüM együttes rendelet nem állapít meg zajterhelési határértékeket.

Közlekedési létesítmények melletti területeken megengedett zajterhelési határértékek

Sor- szám	Területi funkció	Határérték (L_{TH}) az $L_{AM, kö}$ megítélési szintre (dB)					
		kiszolgáló úttól, lakóúttól származó zajra		a települési önkormányzat tulajdonában lévő gyűjtőutak-tól, illetve vasúti mellékvonaltól származó zajra		a települési önkormányzat tulajdonában lévő belterületi gyorsforgalmi és főutaktól származó zajra	
		N	É	N	É	N	É
1.	Üdülőterület, különleges területek közül az egészségügyi terület, gyógyfürdő	50	40	55	45	60	50
2.	Kisvárosias, kertvárosias lakóterület, különleges területek közül az oktatási létesítmények területe és zöldterületek	55	45	60	50	65	55
3.	Nagyvárosias lakóterület, vegyes terület	60	50	65	55	65	55

4.	Gazdasági terület	65	55	65	55	65	55
----	--------------------------	----	----	----	----	----	----

Újonnan létesülő lakó- és közösségi épületekben a külső környezetből származó rezgések megengedett egyenértékű, súlyozott rezgésgyorsulás értékeit a KvVM-EüM együttes rendelet 5. sz. melléklete tartalmazza.

1.17.5. Sugárzás védelem

Világszerte egyre erősebb tudományos és társadalmi igényként merül fel az emberi környezet radioaktivitásának és az ebből adódó, a lakosságot érő sugárterhelésnek a megismerése.

Az embert természeti környezetében érő radioaktív sugárzási dózis eredet szerint három fő csoportra osztható. Ezek:

- kozmikus sugárzás, amely az éves besugárzási dózis kerekén $\frac{1}{4}$ -ét adja,
- a területet felépítő kőzetek természetes radioaktív elemeitől (kálium-40, urán-238, thórium-232 radioaktív bomlási sorok tagjaitól) eredő közvetlen besugárzás, amely szintén kb. $\frac{1}{4}$ -ét adja az éves besugárzási dózisnak,
- végül a radon-222 és alfa-sugárzó leánytermékei belégzése adja az éves sugárzási dózis felét.

Mindezek alapján nyilvánvaló, hogy az embert érő természetes megterhelést alapvetően a földtani környezet határozza meg, a kőzetek kálium, urán és thórium tartalma, valamint radon kibocsátási tulajdonságai. Ezért a környezeti radioaktivitás vizsgálatának a terület geológiai felépítéséből célszerű kiindulni (pl. geológiai törésvonalak mentén nagyobb a radon koncentráció), amelyre alkalmas módszer a légiradometriai felvétel készítés.

A természetes sugárterhelésnek a fentiek értelmében közel fele a radonból származik, amely a talajból a szabad légtérbe kerülve gyorsan felhígul. Zárt terekben (lakásokban) azonban feldúsul. A zárt térben elbomló radonból keletkezett leányelemek (bomlástermékek, pl. ólom) a levegőben porszemekhez, vízgőzhez kötődnek. Ezt belélegezve a porszem méretétől függően a tüdő különböző részein megtapadhatnak. Nagy radon koncentrációjú helyeken megfigyelték, hogy a tüdőrák kialakulásának valószínűsége megnő. Igaz, az 1996. évi „atomtörvény” már előírja a lakóterek radon koncentrációjának a korlátozását, bár ezidáig a végrehajtási utasítás nem jelent meg.

Vonyarcvashegy környékén sem a geológiai viszonyok, sem pedig a használt építőanyagok – a jelenlegi ismeretek szerint -nem jelentenek radiológiai kockázatot.

A településen nem folytatnak sugárzással járó ipari tevékenységet. A települést nem érintik az OTTrT-ben lehatárolt Paksi Atomerőmű védelmi övezetei.

1.17.6. Hulladékkezelés

Vonyarcvashegy településen keletkező szilárd kommunális hulladék gyűjtése és szervezett elszállítása gyakorlatilag megoldott. Az illegális hulladéklerakás csak pontszerű, így kisebb problémát jelent. Hulladékgyűjtést a ZALAISPA Regionális Hulladékgazdálkodási és Környezetvédelmi Zrt. (a továbbiakban: ZALAISPA Zrt.) végzi.

A közszolgáltatás gyakorisága Október 01 – április 27-ig heti egy, április 28 – szeptember 30-ig heti kétfő alkalom. A közszolgáltatás kiterjed évi két – két alkalommal a biohulladékok (zöldhulladékok) begyűjtésére és a lomtalanításra is. Rendszeres a házhoz menő szelektív hulladék begyűjtés.

A település hulladékai a ZALAISPA Zrt. tulajdonában lévő engedéllyel rendelkező Zalabér területén található Zalabéri Hulladékkezelő telepre kerül.

A település öt pontján található szelektív gyűjtő pontokon rendszeresen összegyűjtött hulladékok kezelése szintén Zalbéren történik.

Szabályozott a közszolgáltatás igénybevétele a kiskereskedelem és a vendéglátó egységek számára is.

A gyűjtésbe bevont ingatlanok száma ($\approx 100\%$), évente elszállított mennyisége megközelíti az 1500 t/év mennyiséget.

Vonyarcvashegy illegális vadlerakó megszüntetésével küszködött. A „vadlerakókban” elhelyezett hulladék mennyisége megközelítőleg 300 m³ volt. Az Önkormányzat támogatásával a terület tulajdonosának kell gondoskodni a hulladéklerakás megakadályozásáról.

A település közigazgatási területén a települési nem közművel összegyűjtött háztartási szennyvízzel kapcsolatos kötelező közszolgáltatás teljesítésére jogosult, illetőleg kötelezett közszolgáltató Czanka Barnabás egyéni vállalkozó.

Hulladékkezeléssel kapcsolatos követelmények

A hulladék gyűjtésével, ártalmatlanításával kapcsolatos tevékenységet a hulladékgazdálkodásról szóló 2012. évi CLXXXV. törvény alapján kell szervezni és végezni.

A hulladék "termelő" köteles gondoskodni a hulladékok előírás szerű gyűjtéséről, tárolásáról, a területről, történő kiszállításáról, valamint ártalmatlanításáról, melynek elsődleges célja, hogy megakadályozza a hulladék talajba, felszíni és felszín alatti vízbe és levegőbe jutását.

A településen a környezet veszélyeztetésének minimalizálása érdekében kizárólag hulladékszegény technológiák telepítését szabad engedélyezni úgy, hogy a keletkező hulladékok hasznosítására, ártalmatlanítására, rendelkezésre álljon engedéllyel és kapacitással bíró szolgáltató szervezet.

Az ingatlantulajdonos az ingatlanán keletkező települési szilárd hulladékot a környezet szennyezését megelőző módon köteles gyűjteni. A települési hulladék gyűjtése és tárolása csak megfelelő gyűjtőedényben történhet.

A települési szilárd hulladék szállítását zárt konténerben vagy a kiporzást és kiszóródást megakadályozó ideiglenes takarású konténerben vagy e feltételeket biztosító célgéppel, szállítójárművel, környezetszennyezést kizáró módon kell végezni. A hulladéklerakó üzemeltetőjének ellenőrzési és megfigyelési programot kell vezetnie.

A hulladékgyűjtő udvar és a gyűjtősziget a közszolgáltatás részeként üzemeltethető.

A települési folyékony hulladékok kezelésével kapcsolatban a 213/2001.(XI.14.) Kormányrendelet a települési hulladékkal kapcsolatos tevékenységek végzésének feltételeiről és az 50(2001.(IV.3.) Kormányrendelet a szennyvizek és szennyvíziszapok mezőgazdasági felhasználásának és kezelésének szabályairól tartalmaz alapvető iránymutatásokat.

Az 1774/2002.EK rendelet a nem emberi fogyasztásra szánt hulladékokat érintő egészségügyi szabályokról – hatályon kívül helyezte a 71/2003.(VI.27.) FVM rendeletet – meghatározza az állati hulladékok osztályba sorolását, kezelésük, begyűjtésük, szállításuk és ártalmatlanításuk szabályait.

1.17.7. Vizuális környezetterhelés

A településfejlesztési koncepció és a településrendezési eszközök megalapozására részletes táji-és természeti adottságokat vizsgáló dokumentáció készített Lenkei Borbála, Dr. Laposa József konzulens közreműködésével. A tájhasználat értékelése és a kiemelten kezelendő területek összegzése a következő:

Egy adott terület, település tájhasználatának értékelését, a tájhasználat lehetséges mértékét a tájpotenciál fejezi ki. A tájpotenciál²¹ tájegységenként, tájtípusonként eltérő, így szükséges a terület tájtípusba történő besorolása. Vonyarcvashegy település országos szinten a Balaton Kiemelt Üdülőkörzetébe tartozik, tehát üdülőtáj, másodsorban, kistérségi szinten lakótáj. E két tájtípus közötti különbség, hogy a lakótájban a természeti táj esztétikai értéke nem bír akkora jelentőséggel, mint az üdülőtáj esetében. A lakótáj esetében az építmények elsősorban

²¹ Tájpotenciál: a táj teljesítőképessége, alkotói az adott tájegység egymással kölcsönhatásban álló ökológiai, ökonomiai és tájképi potenciáljai. Kifejezi a tájhasználat lehetséges mértékét, azt, hogy egy táj milyen mértékben alkalmas a társadalom sokrétű igényeinek kielégítésére.

munkahely és állandó lakhely funkciót töltenek be, az üdülőtájnál hangsúlyos az épített környezet és a természetes tájelemek vizuális kapcsolata, a tájpotenciált, a vonzerőt a természeti táji adottságok határozzák meg.

Vonyarcvashegy esetében keveredik a két tájtípus illetve együttesen fejlődött. Így a jelenleg kialakult homogén tájszerkezet és területhasználatok már a tájtörténet során feltárt irreverzibilis folyamat eredménye, hiszen a korábban mozaikos jellegű mezőgazdasági tájtípust az 1980-as évektől intenzíven átalakította az elsősorban idegenforgalomra, turizmusra alapozott tájhasználat. A belterület és az épített környezet terjeszkedésének helyenként csak a természeti adottságok és a közigazgatási határ szabtak gátat. Így a mai közigazgatási terület 3 fő részre tagolódik; a középén elhelyezkedő belterületet északról az erdőterület határolja délen a vízparti sáv. A természeti adottságoknak köszönhető, hogy Balatonyörök és Vonyarcvashegy település még nem nőtt úgy össze, mint a település nyugati határa Gyenesdiással.

A mai településszerkezetben a 71-es úttól délre a történelmi tájszerkezetből elsősorban az utcák nyomvonalai maradtak fenn, a gyümölcsös, szőlő ültetvényeket felváltotta a hétvégi és üdülő házas valamint lakóterületek. A telkek felaprózódtak, sajnálatos módon, a fennmaradt zöldfelületek sem őrzik a korábbi tájhasznosítás módját. Az északi településrészen - főként Vashegy tekintetében - a kisparcellás gazdálkodás nyomai még láthatóak, a telekkiosztásban illetve a fennmaradt szőlőültetvényekben. Vonyarc településrész északi része vegyes képet mutat, helyenként megjelennek az üdülőtájba nem illő sorházas és lakópark jellegű beépítési módok. (Ifjúság utca, Mandulás lakópark). Ezen településrész karaktere nem sejteti a korábbi tájhasznosítást, ellenben a jelenlegi lakó és üdülőtáj funkciót megfelelően biztosítja.

Az északon húzódó erdőterületek kezelője a Bakonyerdő Zrt. A közbirtokossági erdőterületek rendeltetésük szerint parkerdő, míg a Balaton Felvidéki Nemzeti Parkhoz tartozó erdőterületek a Magyar Állam tulajdonában vannak, rendeltetésük természetvédelmi erdő. 2013-ban megkezdődött az erdőterületeken az egészségügyi fakitermelés, mely elsősorban a feketefenyőket (*Pinus nigra*) érinti. A kitermelést a korábbi aszályos évek következtében a feketefenyők tömeges elszáradása és pusztulása indokolja, mely veszélyezteti az egészséges növényzetet is.

Az erdőterületeken a tájtípusnak megfelelő vadászati és rekreációs célú tájhasznosítás történik. A két tevékenység zavaró hatása nem ismert, ugyanis a Bakonyerdő Zrt. az érintett területeken a vadászatot kihirdeti elektronikus úton, a honlapján, illetve az érintett turistaútvonalakon elhelyezett hirdetések formájában. Társas, valamint hajtóvadászatok estén az érintett útvonalakat le is zárják a hirdetések kihelyezésén túl, ilyen típusú vadásztatási forma főként a téli időszakokra jellemző, a vadállomány mennyiségétől függően évente 1-2 alkalom. A vadásztatás rendjéről szóbeli adatokat közölt Szakács István a Bakonyerdő Zrt. Keszthelyi Erdészetének vezetője.

Az üdülőtáj kialakulása a Balatonnak, mint attrakciónak köszönhető, ennek megfelelően a vízparti sáv egy része fürdőterületként funkcionál, ugyanakkor a korábban már említett iszapkotrás következtében kialakított zagytározók jelentős területet foglalnak el, melyek sem esztétikailag sem funkcionális szempontból nem illenek az üdülőtájba, annak tájpotenciálját csökkenti. A nyugati partszakaszon a belterületbe vont zagytározó rekultiválása és hasznosítása megkezdődött. A keleti partszakasz értékes tájpotenciállal rendelkezik, természetvédelmi szempontból jelentős a nagy kiterjedésű összefüggő nádas, valamint a Szent Mihály domb és kápolna együttese. A Szent-Mihály kápolna az elmúlt években egyre

nagyobb szerepet kap, zárandokok látogatják valamint évről évre egyre több esküvői szertartás helyszínéül szolgál.

A hatályos településrendezési terv szerint Vonyarcvashegy keleti határa mentén a 71-es főúttól délre kertes mezőgazdasági területhasználat van kijelölve, mely a korábbi évekre volt jellemző, de jelenlegi felszínborítottságot tekintve cserjésedő gyepterület. Hasonló a helyzet a Szent-Mihály dombtól nyugatra húzódó területekkel, melyeket nádas borít, valamint a nyugati községhatár mentén a vasúttól délre a művelést már felhagyták a területek cserjésedésnek indultak.

A település egészén megjelenő rekreációs típusú tájhasználatok főként a kerékpározás valamint a túrázás. A kerékpározás a vasútvonal mentén húzódó balatoni kerékpárút teszi lehetővé, mely érinti a település strandját, valamint a Szent-Mihály kápolnát, így fontos lineáris kapcsolatot biztosít a település két fő attrakciója között.

A természetjárást a kijelölt útvonalak biztosítják, melyek közül mindegyik átvezet a belterületen is. A zöld háromszög jelzésű a **Kitaibel Pál kilátót** érinti, míg a zöld plusz a Szent-Mihály dombtól vezet a **Cseri-kapu** erdei pihenőn keresztül egészen Büdös-kútig. A piros turistajelzés a település centrumától vezet a nyugati részen a Hosszú völgyön keresztül a Berzsényi kilátóig. Az Országos Kék túra útvonal nem érinti a települést. Minden év tavaszán rendezik a „Lepke” teljesítmény túrát valamint a Darnyay Dornyai Béla emléktúrát, melyek során több száz természetkedvelő halad át a településen.

A tájhasználat a kialakult tájtípusoknak a külterületi részeken megfelelő, viszont az épített környezetet tekintve hosszútávon nem fenntartható, mivel a lakótáj jelleg az utóbbi időben csökkentette az üdülőtáj értékét. A sűrű beépítések következtében az északi részekről a Balatonra feltároló panoráma látványa csökkent, valamint a laza hétvégi házas beépítés kellemes látványa megszűnt a partról és a 71-es főútról egyaránt. Az üdülő táj szempontjából fontos hívogató, intimitást sugalló, nagy zöldfelületi aránnyal rendelkező településképet felváltotta a több szintes lakóházak, apartman házak látványa. A jelenlegi tájhasználati módok főként a szezonálitást erősítik, alapozva a fürdőturizmusra, a lakótáj szempontjából is hiányosak egyes funkciók, mint a településrészekben megjelenő nagyobb kiterjedésű zöldterületek.

Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területek:

Vonyarcvashegy területe nem tartozik sem a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet Területrendezési Tervében szereplő térségi jelentőségű tájképvédelmi terület övezetébe, sem pedig a térségi jelentőségű tájképvédelmi övezetbe tartozó települési térség övezetébe. A hatályos településrendezési terv nem rendelkezik tájképvédelmi övezetről, valamint látványkapcsolat szempontjából kiemelten kezelendő, védendő területekről sem tesz említést.

Hatályos szabályzás nélkül tekintettel az üdülő település tájpotenciáljának megóvására a következő részek javasoltak tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területekbe:

- Vonyarcvashegy közigazgatási területéhez tartozó Balaton parti sáv és a vasútvonal által közrezárt területek.
- A 71-es számú főúttól északra, ahol a lejtőkategória meghaladja a 10%-ot.
- A felhagyott kőbánya területe, különös tekintettel a déli kitettséggű lejtőkre.
- A Szent-Mihály domb területe és környezete.

A fentiekben felsorolt területek jelenlegi tájképben való megjelenése markáns, ezek közül a település szempontjából a **tájpotenciálját növelő** esztétikai elem a **Szent-Mihály domb és környezete**, valamint a **Balaton parti sávjának látványa** a Balatonból, illetve a földfelszíntől emelkedve légi közlekedés során. A lakóterületek látványa az északi magasabb lejtőkategóriába eső (8-12%) településrészekben már **negatív hatást keltő**, mind üdülőtáj mind lakótáj szempontjából. A **jelenlegi beépítések** nem egységesek, kaotikus képet festenek. Ide tartoznak a nyugati részen a Meredély utca Radnóti utca kereszteződésétől északra fekvő részek, mely magába foglalja a Helikon Tavernát is. Vonyarc településrészen a további területek Cseri utca Mulató utca kereszteződésétől északra húzódó lakóterületek, illetve a Fenyő utca, Hegyalja utca, Batsányi János utca mentén lévő területek utcaképe és távlati lát képe sem méltó a kiemelt üdülőkörzethez. Vashegy településrészen a Lejtő utca, Ady Endre utca és ettől északra helyezkedő területek tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendők.

A **felhagyott kőbánya erodált dolomit kopárja** szembetűnően jelenik meg a 71-es útról mind Keszthely felől, mind Balatongyörök irányából. A tájseb a déli irányokból, településrészekről, a strand területéről - a település egyik legfrekvenciáltabb helyszínéről - is jól látható, a településről alkotott összképet negatívan befolyásolja. A felsorolásban javasolt tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területeket a Tájvizsgálati tervlap is ábrázolja.

2015-ben elkezdődött a strandtól nyugatra elhelyezkedő majdnem **10 hektáros nagyságú zagyártározó** rekultiválása, mely során kialakítottak egy kikötőt, illetve zöldfelületi rendezések is megkezdődtek. A zöldterület még rendezés és kialakítás alatt áll, a beerdősült terület tisztítása, ritkítása megtörtént, a parti sávon kialakításra került parti sétány mentén fűzfá-építészeti megoldással horgász helyek lettek kialakítva. A keleti oldalon lévő zagyártározó nagyobb része ugyancsak zöldterületként került kijelölésre, de az itt meglévő beerdősült területen még nem történt beavatkozás.

1.17.8. Árvízvédelem

Vonyarcvashegy a Balaton közvetlen vízgyűjtőjéhez tartozik. Ennek a területnek a természetes szerkezete egyszerű felépítésű, az É-D-i irányban lejtő hegyoldalok völgytalpain kis sűrűséggel alakultak ki a természetes vízfolyások medrei.

A községet K-ről két É-D-i lefutású felszíni vízfolyás érinti, a Cserhegyi-árok, és a pár száz méterre, keletebbre folyó Kígyósvölgyi-patak.

Vonyarcvashegy közvetlen környezetében a Keszthelyi-hegység területén a felületi erózió jellemző példái láthatóak.

Jelentős vízmosások, berágódott földutak példázzák a vonalas erózió megjelenési formáját. A vízmosások medre általában beállt, vízszállításuk napjainkban már jelentéktelen.

A település belterületén egységesen kiépített csapadékvíz-elvezető rendszer nem található.

Jelenleg nagyrészt a 71 számú közút és a Tapolca- Balatonszentgyörgy vasútvonal alatti hidak és átereszek oldják meg a község vízvezetésének a gondját. A község nagy részén általában az útpályák vezetnek le a csapadékvizeket. A meglévő 4 km hosszú nyílt árkos csapadékcsatorna közepesen benőtt, feliszapolódott. Az e km hosszú zárt rendszer rendszeresen fenntartott jó állapotú.

Az elszórt településszerkezetű községben egyáltalán nem, vagy nem egységes elvek szerint valósultak meg vízelvezető létesítmények. Nincsenek kiépített hordalékfogók.

A község területén a csapadékvíz-elvezetés csupán **kis mértékben megoldott**. A határoló vízgyűjtő területek nagysága, valamint a domborzati viszonyok miatt a csapadékvizek rendezetlenül jutnak a befogadó Balatonba, mindenféle előülepítés, tisztítás nélkül.

A jelentős domborzati magassági viszonyok miatt fokozatosan jelentkezik az **erózió** is. A rendezetlenül, terv nélkül épített, nem megfelelő szelvényű csapadékvíz-elvezető árkok nem képesek a csapadékvizek elvezetését biztosítani.

A csapadékvíz legtöbb esetben az útburkolaton folyik le.

A település egyes részeire készültek csapadékvíz elvezetésre vonatkozó tervek, azonban az engedélyezésen túl nem történtek meg a kivitelezések. Az elvi tanulmányok helyet szükséges lenne a település kül- és belterületét is magába foglaló átfogó vízrendezési terv készítése.

1.17.9. Fennálló környezetvédelmi konfliktusok, problémák

Környezeti konfliktusok, problémák megállapítása

Talaj

- A település csaknem teljes területe szennyeződésre fokozottan érzékeny
- A talaj teherbíró képessége nagy, de a beépítések nagy aránya rombolja a talaj szerkezetét
- A csökkenő karsztvízszint csökkenti a talaj teherbíró képességét
- Az alacsony talajvízszint következtében csökken a talaj humusztartalma, gyorsul az oxidáció és a (tápanyag) kilúgozódás

Víz

- A csapadékvíz elvezetés rendszer kiépítése, a meglévő vízelvezető árkok karbantartása (jelentősen hozzájárul a kiépítetlen vízelvezetés a Balaton ösztápanyagterheléséhez)
- A szennyvízcsatorna hálózatra történő rákötések maximalizálása
- A terület felszíni szennyeződésre fokozottan érzékeny, komplex védelem kidolgozása szükséges
- A felszíni szennyeződésre fokozottan érzékeny és érzékeny területek jelenléte
- A település felszíni vízfolyásainak mederrendezése nem kielégítő, megoldandó a települést veszélyeztető árvizek kezelése
- Jelentősen csökkent a karsztvízszint

Levegő

- A gázhálózatra való rákötési lehetőség nincs teljesen kihasználva
- Az utak rossz állapotának folyamatos javítása
- Nincs megújuló energiahasznosítás
- Az állattartásból eredő (baromfi, sertés, ló) bűzkibocsátás csökkentése a jogszabályban előírt tartási technológiák betartásával (állattartási rendelet)
- Égetésből eredő időszakos légszennyezés és az egyéb légszennyező források megszüntetése

Zaj

- A közlekedés zajterhelése az érintett területen számottevő
- A tó partjának közelében végighaladó vasútvonalon folyó vonatközlekedés zajkibocsátásának zavaró hatása különösen éjszaka jelentős
- A szórakozóhelyek környezetében kiváltképpen a nyári főszezonban pontszerű szennyezések tapasztalhatók

Hulladék

- A szelektív hulladékgyűjtés kiterjesztése, ennek bevezetése.
- Gyenge a környezettudatos szemlélet
- A környezettudatos nevelés kiterjesztése (óvoda, iskola, lakosság)

Vizuális környezetterhelés

A készült vizsgálat következtetései a következők:

A tájhasználati konfliktusok és problémák egy adott területen belül az optimális társadalmi-gazdasági hasznosítási módoktól eltérő tevékenységek végzése, az adott tájpotenciálnak nem megfelelő a tájhasználati módok alkalmazása, mely során a táj teljesítőképessége degradálódik. A tájhasználati konfliktusok három fő csoportba sorolhatók: funkcionális, tájökölógiai, vizuális-esztétikai, melyek általában nem választhatóak szét teljes mértékben egy adott konfliktus esetében.

Vonyarcvashegy tájhasználati konfliktusait főként az üdülőtáj és a lakótáj együttes jelenléte adja. Az **üdülőtáj szempontjából funkcionális konfliktust** jelent:

- a nehézgépjárművek forgalma és telephelye a belterület egyes frekventált utcáin, mint a Rákóczi Ferenc utca és a Petőfi Sándor utca.
- 71-es számú főút forgalma nyári szezonban
- gyalogosátkelő hiánya a József Attila utca és a Batsányi János utca között a Fő úton
- a fürdőterületet jól megközelíthető parkolás biztosítása a nyári szezonban
- információs táblák hiánya a településen belül

Lakótáj szempontjából funkcionális konfliktus, probléma

- rekreációs célból használható nagyobb kiterjedésű, több funkciót ellátó zöldfelület csak az északi és a déli településrészen található
- közösségi terek hiánya
- biztonságos gyalogos közlekedést biztosító járdák hiánya a főbb útvonalakon.
- temetőnél parkolás nem célszerűen megoldott

Tájökölógiai konfliktus, probléma:

- műveléssel felhagyott kertés mezőgazdasági területeken inváziós növények terjedése
- gyepterületek cserjésedése
- felhagyott kőbánya rehabilitációjának hiánya

- a lakókeretek, üdülőkeretek, zöldfelületek minősége mind ökológiai, mind esztétikai szempontból alacsony

Vizuális-esztétikai konfliktus, probléma:

- település kapuk rendezetlen látványa, tájbaillesztés hiánya
- felhagyott kőbánya, mint tájseb látványa
- a zagytarozók egyes részeinek a rendezetlensége
- az északi településrészekben rendezetlen, túlzott beépítés
- a Helyi Építési Szabályzat ellenére nem megfelelő színezetű épületek megjelenése
- sokszínű kerítés megoldások, rendezetlen porták látványa
- egységes utcakép hiánya

Alapvető tájhasználati probléma, hogy a korábban a tájkaraktert meghatározó szőlőművelésnek már csak helyenként vannak nyomai, bár a településcímerében is megjelenik a szőlő. A hagyományos kisparcellás művelésű szőlőterületeket felváltotta hétvégi házas, üdülőházas vagy lakó jellegű - gyakran szabályozatlan – beépítési mód, melynek eredménye zavaros megjelenésű.

A település jelenlegi arculata, településképe alapján nem meghatározható, hogy milyen típusú településen járunk, mely a helyi identitás kialakulását gyengíti, az idegenforgalom szempontjából a település megtartó ereje alacsony.

Vonyarcvashegy fennálló környezetvédelmi konfliktusai a fenntartható fejlesztések elősegítésével, a településüzemeltetési feladatok ütemezett végrehajtásával orvosolható.

A talajok és a felszín alatti vizek védelme érdekében következetesen és maradéktalanul be kell tartani a talaj- és vízvédelmi követelményeket, különös tekintettel a sérülékeny vízbázisokra és karszt területekre.

A csapadékvizek elvezetése érdekében folyamatosan biztosítani szükséges a vízelvezető rendszerek karbantartását, rendezését.

A vízelvezető árkok a nagy lejtésű vízgyűjtő területekről lehordott iszaptól folyamatosan feltelnek, rendszeres tisztításukról, karbantartásukról gondoskodni kell.

A levegőminőség megőrzése érdekében a megújuló energia rendszerek bevezetésére kell törekedni.

Újabb állattartó létesítmények fejlesztés esetén a szabályozottság hiányában (az állattartásra vonatkozó helyi rendeletek a hatályos jogszabály szerint nem korlátozhatják az állattartást) konfliktus és környezetterheléssel járó tevékenységek is megjelenhetnek. Javasolt az állattartási rendeletek helyett az állattartó létesítmények létesítésének a helyi építési szabályzatban való eddiginél részletesebb szabályozása.

Célszerű fokozottabban ellenőrizni a 15/2001. (X. 29.) önkormányzati rendeletbetartását, különös tekintettel az avar és kerti hulladékok tüzgyűjtésére.

Vonyarcvashegy jelenlegi iparosodási szintje nem eredményez jelentős zajterhelést. Az üzemi zajterhelés vonatkozásában egy-egy kirívó esettől eltérően kedvező a település helyzete.

Külön figyelmet kell fordítani a fejlesztések területi kialakítására, a megelőző tervezésre. Lehetőleg el kell kerülni az utólagos műszaki védelmi beavatkozásokat.

A hulladékok közszolgáltatás keretében történő kezelésével meg kell akadályozni az illegális hulladéklerakásokat. Biztosítani kell az építési hulladékok hasznosítását, ártalmatlanítását is.

A tájhasználat Az utóbbi kb. 40 évben kialakult egyoldalú tájhasznosítás révén az üdülőtáj értékét és minőségét meghatározó tájpotenciál csökkent, mivel a természeti adottságok minőségét csökkentő negatív folyamatok kerültek előtérbe. A településen belül a különböző területek használata is a szezonálitáshoz igazodik, melynek eredménye, hogy egyes településrészek a szezonon kívül alig töltik be funkciójukat. Célszerű lenne a Keszthelyi-hegység nyújtotta táji, természeti értékek jobb kihasználása, melyre pozitív példa a Cseri kapunál történt fejlesztés.

A túlzott beépítés és a fürdőturizmusra koncentrált tájhasznosítás végett a korábbi tájhasznosítási módok értéküket veszítették, így kerültek ki művelés alól a mezőgazdasági területek illetve a szőlőművelés sem volt már „presztízs” értékű a település életében, valamint megélhetést sem tudott már biztosítani. Ellenben a lakóházak bővítése, apartmanházak létesítése vált népszerű tendenciává, melynek eredménye, hogy a település saját történeti emlékeit, hagyományait nem tartva tiszteletben veszített identitástudatából, arculatából. A mai belterület a kreáltság, újszerűség és kaotikusság hatását kelti, mintha Vonyarcvashegy csak az 1950-es évektől létezne. A tájhasználat iránya főként a vízre és a parti sávra irányul, mely forróbb nyári napokon túlterheltté válik, mely a vízminőségre és a vizes élőhelyekre veszélyeztető tényező.

Az elmúlt évtizedek tájvédelmi és természetvédelmi szempontból negatív irányú településfejlődése az utóbbi pár évben pozitív irányt vett fel. A táj történetiségét erősítő fejlesztés a Mandulás tündérgert létesítése, mely egy kisebb zöldfelületi beruházás a belterületen, nagyobb léptékű pozitív irányú fejlesztés a nyugati zagytározó rekultiválása, melynek következtében a rekreációs típusú tájhasználat sokrétűbbé válhat. A víz adta rekreációs lehetőségeken túlmutatóan ideális lenne a „bakancsos, természetjáró” turizmusnak is több lehetőséget kínálni, mely által a település a szezonálitásból kiléphetne, a tájhasználatok változatosabbá válhatnának.

1.18. Katasztrófavédelem ²²

A település igazgatási területe Magyarország tájkataszteri felosztása szerint a Dunántúli-dombság nagytáj egyik részletét jelentő Balatoni medence középtájon belül elkülönített Keszthelyi-hegység és Balatoni Rivera nevezetű kistájakhoz tartozó. Az említett tájkataszter felosztásnak teljesen megfelelő azon sajátosság, hogy az igazgatási terület északi helyzetű kiemelt részletei az ottani morfológiai egységnek megfelelően erősen tagoltak, hiszen azok a Keszthelyi-hegységhez tartozóak, míg a legalacsonyabb területrészek a medence jellegnek megfelelően – az egykori hullámteret jelentve – már jóval kiegyenlítettebbek. A morfológiai helyzet általános jellemzője, hogy töréses hegyszerszerkezethez és az azon belüli egyes tektonikus vonalokhoz is igazodó változatossággal északról délre tartóan erősen bevágódott völgyet is magába foglalva folyamatosan alacsonyodik felszín. A település igazgatási területének észak-déli hossz tengelyét jelentő völgy esése közel fokozatos, míg az oldalak feletti háta déli irányba jól érzékelhetően meredek eséssel végződnek el. A belterülettel elfoglalt völgy hegységi részletének elvégződése után közel szabályos felületű és lépcsőzöttség nélküli délre lejtő hegylábi területként – legyezőre emlékeztető hordalékkúpoként

²² A fejezetben összvonásra került a 314/2012. (XI.8) Korm. 1.18.1-1.18.3 pontjai

– ereszkedik le a Balaton szintjéig oly módon, hogy déli peremvonala mentén még érzékelhetők a tó korábbi ingadózó vízállásai során egyengetéssel kialakult habolási részletek.

Az általános földtani felépítést a Bakony vonulatához tartozó Keszthelyi-hegység jelenléte határozza meg, hiszen a belterülettől északra a terepszinten összefüggő elterjedésben található meg azon felső-triász időszi földolomit, mely a hegység főtömegét alkotja. A földolomit a hegység déli oldalán és lábvonalaiban már csak fúrásokkal került feltárássra, hiszen a medenceterülethez közeledve változatos kifejlődésű és eltérő földtani korú takarórétegekkel került fedésbe. A település alatt összefüggő területi kiterjedésű földolomitra települt közvetlenül azon pannóniai korú törmelékes sorozat (elsősorban kavicsos összlet), mely az egykori abrúziós tengerpart képződménye. Foltszerűen jelennek meg a dolomitra is települve, annak egyenetlenebb felszínét is kiegyenlítő a szintén pannóniai homokos és kőzetlisztes fedőképződmények, melyek az idősebb törmelékes sávra is települtek. A későbbi eróziós folyamatok a kavicsos és homokos takarósávot oly módon pusztították, hogy napjainkra csak foltszerűen maradtak fenn eredeti helyzetükben, mivel anyaguk nagy többsége áthalmozásra került a tó medencéjének irányába. A negyedidőszak egyik legjellemzőbb képződményeként ismert lösz is felhalmozásra került a területen minden idősebb képződményre közvetlenül települve. A löszös sorozat erózió érzékenysége eredményeként szintén csak foltszerűen maradt fenn napjainkra. A felszínformáló erők állandó jelenlétének következményeként adódik, hogy az alaphegységhez tartozó földolomit málladéka, a fedőhegységi képződményt jelentő pannóniai képződmények és a takarósávot jelentő negyedidőszaki rétegek folyamatos megbontása és áttelepítése eredményeként alakult ki azon agyagos és közettörmelékes takaró, melynek előfordulása a település alacsonyabb helyzetű részleteire igen jellemző és a belterület alatt összefüggő területi kiterjedéssel hordalékkúpszerű morfológiával ismert. A település legalacsonyabb részletein jelenik meg a tó medrének nyomvonala mentén azon holocén korúnak tekintett finomszemű, helyenként agyagos és törmelékes sáv, amelynek anyaga szintén hegységi területről származik, ám a több esetben megvalósult áthalmozások és a tó vízszintjének ingadozásai eredményeként már szerves rétegek is előfordulnak tömegében.

A Bakony vonulatához sorolt, annak nyugati tagját jelentő Keszthelyi hegység jelenléte határozza meg a hegységszerkezeti helyzetet. A szinte csak földolomitból álló hegység valójában olyan rög, melyet többször igénybevettek a hegységképző erők. Ennek megfelelő sajátosság, hogy nemcsak a fővölgyeket kialakító észak-déli, hanem más égtájak irányába mutató törések is darabolták a rögöt. A törésekkel átjárt területen az intenzívebb vulkanikus időszakok valósultak meg azon törésvonalak menti emelkedések és süllyedések, melyek a hegységen belüli tagoltságot, valamint a déli oldali meredek elvégződést eredményezték. A mozgássorozatok közül az utolsó jelentős tektonikai fázis volt a Balaton medencéjének negyedidőszak végén megvalósult bemélyülését eredményező szakasz, mely után nyugalomba jutott a terület.

Mérnökgeológiai adottságok, javaslatok

Az általános hegységszerkezeti viszonyok, a rétegtani változatosság és a jelenlegi morfológiai jellemzők alapján megállapítható, hogy a belterület a Keszthelyi-hegység tömegét megosztó tektonikus vonal déli folytatódásában kimélyült és kiszélesedett völgy jelenlétéhez igazodóan alakult ki. A völgy bevágódása majd a Balaton medencéjének kialakulása után megvalósult azon feltöltődés, mely a hegységi területről lepusztításra került málladékoknak a tágabb

környezethez viszonyítva a völgytalpon hordalékkúpszerű lerakódását eredményezte. Ezen kedvező adottság eredménye lett, hogy a jelenlegi épített környezet nagy hányada a negyedidőszak végén felhalmozott törmelékes rétegsorozat előfordulási területéhez kötődve helyezkedik el. A kiemeltebb, valamint meredekebb lejtésű területrészekben ismeretesek csak a felszín közelében azon idősebb képződmények, amelyeknek elterjedési területét igénybe véve történt a település utóbbi évtizedekben megvalósult északi irányú terjeszkedése. Az általános takarót jelentő holocén korú rétegek fekvését jelentő képződmények mindegyike alkalmas a tartós teherviselésre, így a település nagy részére megbízható teherviselésű altalajok előfordulása jellemző. Ezen adottságtól eltérő, hogy a természetes déli határvonalat alkotó tó partvonala közelében ismeretesek csak olyan rétegek, melyek a közrefogott szerves anyagok jelenléte, valamint a napjainkban is megvalósuló tőzegesedés okán nem megbízható teherbírásiúak. Utóbbiak elterjedési területe elsősorban a vasútvonaltól délre elhelyezkedő parti sáv, ahol a magas talajvíz helyzet is korlátozza a területhasználatot.

A település igazgatási területén előforduló szilárd kőzet (földolomit) helyi felhasználása céljából a történelmi időkben több bányahelyet létesítettek. Az elsősorban helyi igényeket kielégítő bányászat helyszínei napjainkra felszámolódtak, megszűntek. Az egykori kőbányák közül a belterület melletti feltöltésre kerültek, míg a távolabb lévők kőzethatárai részleges tájrendezéssel vagy spontán rézsűsődéssel alakultak át napjainkra. Jelenleg nincs a településen olyan helyszín, mely bányászati területhez tartozik, továbbá napjainkban érvényes bányatelek sem kerültek kialakításra. A korábban végzett földtani kutatások eredményeként szintén nem kerültek lehatárolásra a település igazgatási területén olyan földrészetek, melyek felvételre kerültek volna az Állami Ásványi Nyersanyag és Geotermikus Energia Nyilvántartásban.

A földtani veszélyforrásokra vonatkozóan indokolt kiemelni, hogy a település nem szerepel az Országos Felszínmozgásos Kataszterben valamint olyan nyilvántartásokban sem, melyek a gravitációs tömegmozgásokat összegzik. A nyilvántartások tartalma alapján megállapítható, hogy természetes folyamatokkal kialakuló omlás- és csúszásveszélyes helyszínek nem találhatóak a település igazgatási területén. Napjainkig csak olyan hámlások és eróziós események történtek az igazgatási területen, melyek a kőzettér erózióérzékenységéhez kötődnek, tehát nem kerülhettek elkülönítésre csúszás- és süllyedésveszélyes területek. Az aktuális morfológiai viszonyok és az általános földtani felépítés sajátosságai alapján, valamint a mérnökgeológiai adottságok figyelembevételével megalapozottan kijelenthető, hogy természetes folyamatokkal kialakuló gravitációs tömegmozgások valamint egyéb földtani veszélyforrások jelentkezése csak szakszerűtlen emberi tevékenységhez kötődve történhet a jövőben.

Településfejlesztési szempontok alapján említésre méltó, hogy a helyi átlagnál gyengébb építésföldtani adottságot csak a vasút és a tó partvonala közötti területsávban lehet elkülöníteni, ahol a magasabban található településrészekhez viszonyítva kedvezőtlenebbek az alapozási lehetőségek, tehát nem javasolt területsáv jelenleginél fokozottabb beépítése. Amennyiben szándék van rá, akkor a HÉSz-ben indokolt rögzíteni, hogy a területreszen létesülő épített környezetre vonatkozóan:

- az építmény padozatszintjének legalább 1 m-rel magasabbnak kell lennie a Balaton szabályozási vízszintjénél,

- az építmények alagsorral vagy pincszinttel csak akkor létesülhetnek, ha biztosított az alépítmények vízzárósága

A település morfológiai adottságai alapján mindenképpen kiemelendő, hogy a település belterületének északi irányú terjeszkedése, valamint a jelenleginél magasabb helyszínű területrészek beépítése eredményeként számítani kell arra, hogy a felszíni vizek eróziós hatása növekedik, az összegyülekezés korábbiaknál rövidebb időszakot igényel, továbbá gyakoribbá válhat az iszapelöntések megmutatkozása. A várható hatásoknak kitett területrészt leginkább a főút és vasút közötti területsávban jelölhető ki, így a megelőzés érdekében ajánlott, hogy:

- az északi irányú vagy magasabb területrészekon megvalósuló beépítéssel azonos időben kell megvalósulnia az ottani közterületi csapadékvíz gyűjtésnek és a befogadóig tartóan az eróziótól mentes elvezetésnek,
- az új közterületek nyomvonalát úgy ajánlott megállapítani, hogy a lejtőirányra csak akkor legyenek merőlegesek, ha az úttestek mellett útárkok is kialakíthatók, továbbá a közterületek összegyülekezett víztömegei kormányozottak (nem jutnak be magántelkekre),
- a település alacsonyabb részletein a közterületek szabályozási szélességét csak akkor lehet csökkenteni, ha teljes mértékben biztosított az ottani felszíni vízvezetés.

1.19. Ásványi nyersanyag lelőhely

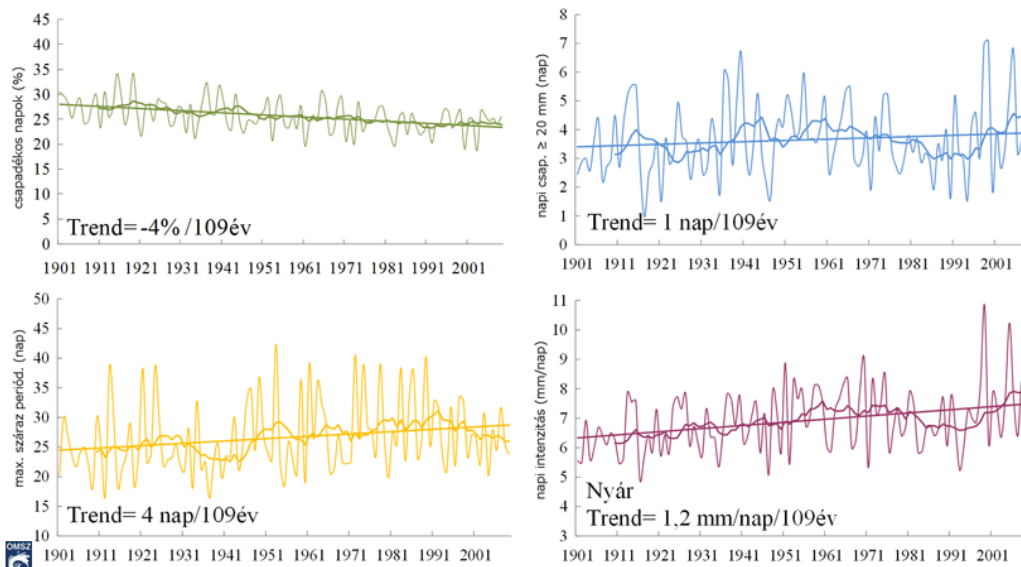
A települést ásványi nyersanyag lelőhely nem érinti.

1.20 Település klíma

Vonyarcvashegy klímájának általános leírása

Vonyarcvashegy klímája mérsékelten meleg, mérsékelten nedves éghajlatú. A kistájhoz tartozó területek északon már mérsékelten hűvösek. 2000 óra körüli évi napfénytartam a valószínű, nyáron kevéssel 800 óra alatti, télen 190 óra körüli napsütésre számíthatunk. Az évi középhőmérséklet 10,0-10,2 °C körüli. A fagymentes időszak hossza 194-198 nap. Az évi abszolút hőmérsékleti maximumok átlaga 33,0-33,5 °C, a minimumok -14 °C. Az évi csapadék 660-700 mm, a vegetációs időszaké 390-410 mm. A jellemző szélirány az északi, átlagos szélesség kb. 3 m/s.

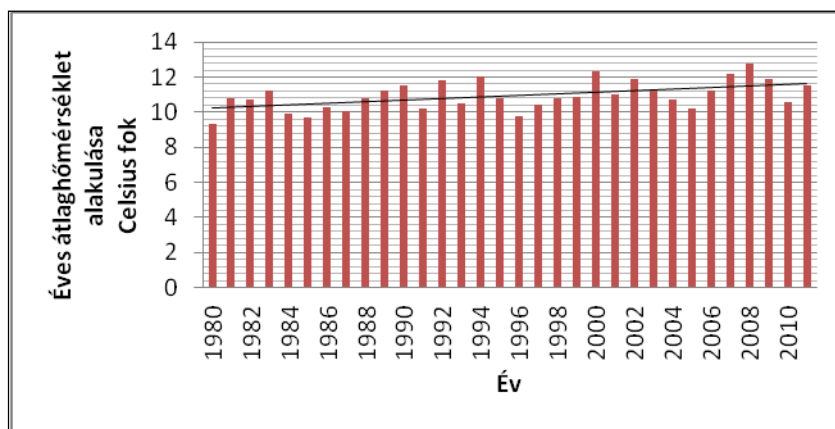
Klímaváltozás, trendek és adatok

Hőmérséklet növekedése:

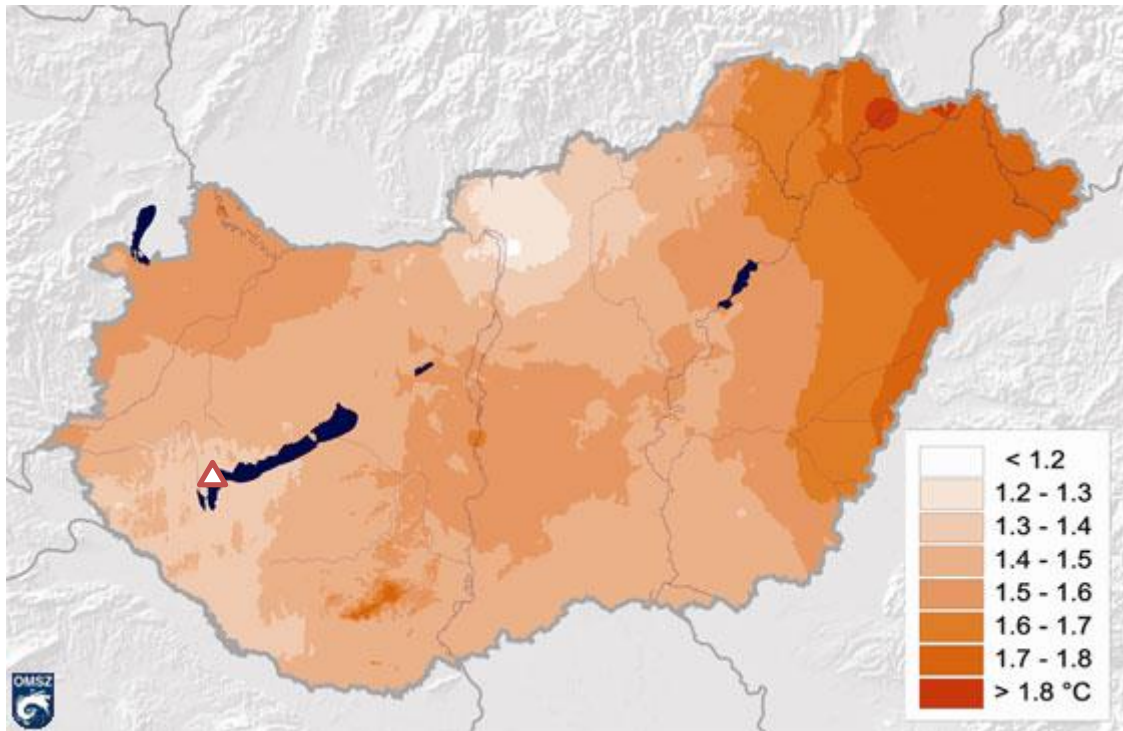
Várhatóan a globális átlaghoz mérten Magyarország területén nagyobb mértékben változik az éves átlaghőmérséklet, amely enyhébb teleket, az átmeneti évszakok visszahúzóását és nyári napok számának emelkedését, továbbá a–forró napok számának növekedését is magával vonzza.

Éves átlaghőmérséklet változás 1980-2010

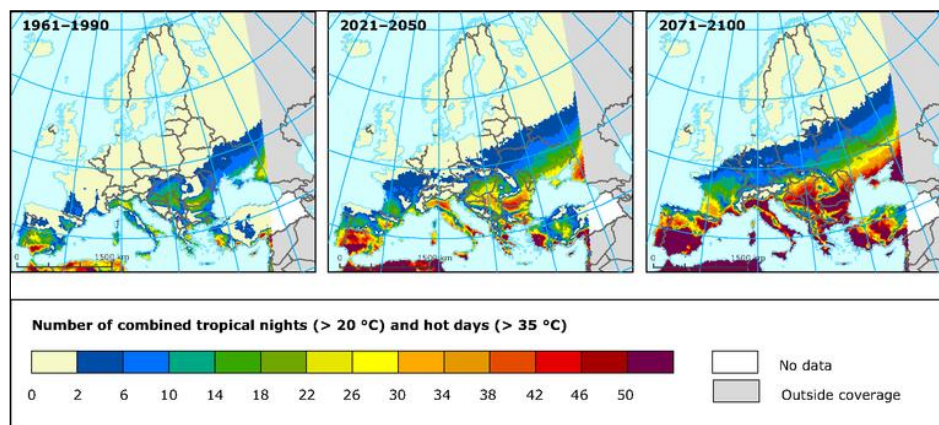
Forrás: OMSZ

Az éves középhőmérsékletek változásának területi eloszlása az 1980-2009 időszakban

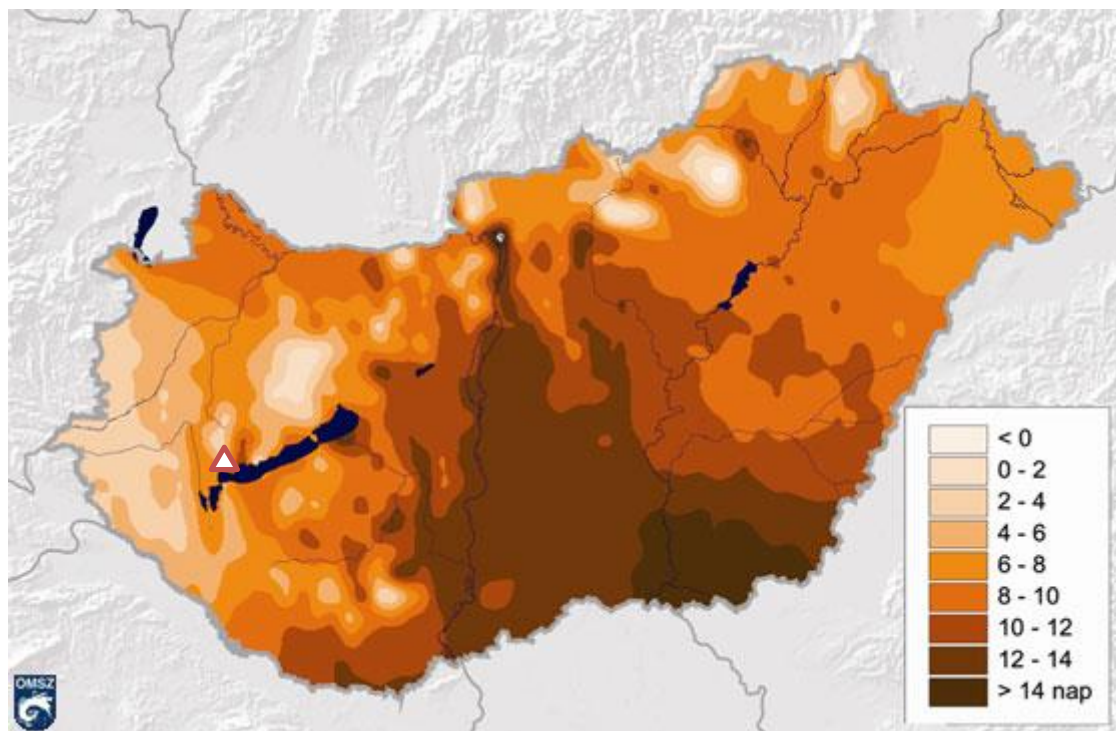
A hőmérséklet-változás elsősorban a rosszabb egészségi állapotú, idősebb népesség számára jelent veszélyt. A forró napok számának emelkedése, szintén egészségügyi problémákat okozhat. Vonyarcvashegy területén uralkodó családiházás beépítés, a zöldfelületek magas aránya és a mikroklimatikus tényezők (jelentős erdőségek, Balaton közelsége), enyhíthetik a hőmérsékletváltozás hatásait.

Forró napok számának várható változása

Forrás: www.eea.europa.eu

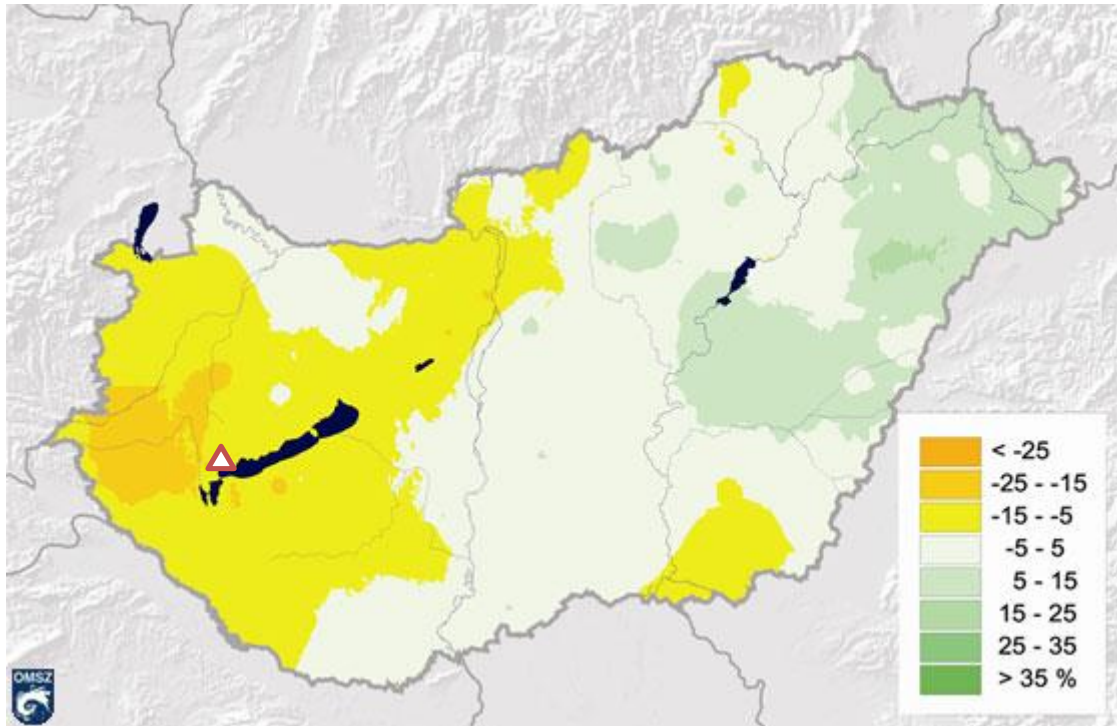
Hőhullámos napok száma (napi középhőmérséklet > 25°C) az 1980-2009-es időszakban

Csapadék:

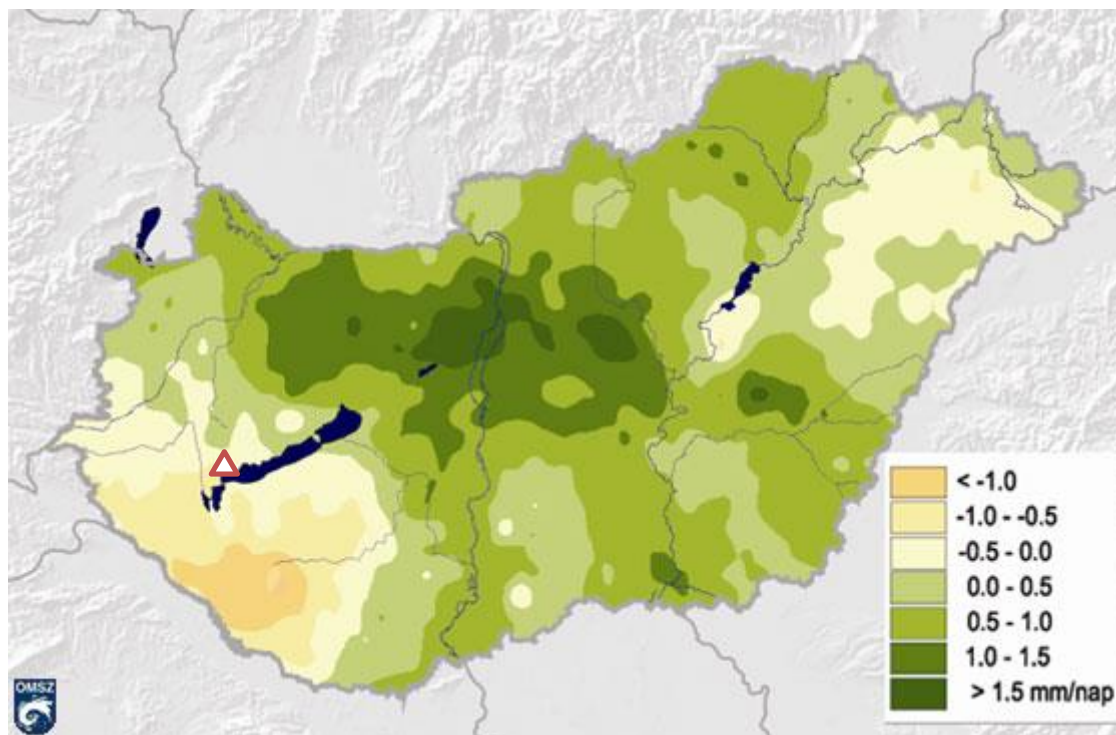
Az ország területének legnagyobb részén csökkent a csapadékelátottság az elmúlt fél évszázadban.

Az éves csapadékösszeg %-os változása 1960 és 2009 között

Kevesebb a csapadékos nap országos átlagban, ahogy a jelenhez közelítünk. A 20 mm-t meghaladó csapadékú napok viszont enyhe növekedést mutatnak, s a száraz időszakok hossza (vagyis a leghosszabb időszak, amikor a napi csapadék nem éri el az 1 mm-t), pedig jelentősen megnövekedett a 20. század eleje óta. A napi intenzitás, más néven átlagos napi csapadékosság (egy adott periódusban lehullott összeg és a csapadékos napok számának hányadosa) nyáron szintén jelentősen megnövekedett. Az átlagos napi csapadékok növekedése arra utal, hogy a csapadék egyre inkább rövid ideig tartó, intenzív záporok, zivatarok formájában hullik.

A nyári átlagos napi csapadékintenzitás (átlagos csapadékosság) változása az 1960-2009 időszakban

A rövid idő alatt lehulló nagy mennyiségű csapadékos időszakok növekvő előfordulása nyomán pedig villámárvizek alakulhatnak ki, melyek a hegyoldali területeken egyre nagyobb problémát okoznak.

Összefoglalás

Magyarország a klímaváltozás hatásainak leginkább kitett országok közé tartozik. Az országos átlaghőmérséklet növekedése majdnem másfélszer gyorsabb a globális klímaváltozás átlagos mértékénél. A klímaváltozás várható hatásai földrajzi helyzettől, kitettségtől, az épített és természeti környezet mintázatától, a meghatározó mikro, makro és mezoklimatikus tényezőktől függenek elsősorban, így a tényezők mindig területhez kötötten vizsgálandók.

Vonyarcvashegy területén jellemzően:

- Az átlaghőmérséklet növekedése (az országos átlagtól kisebb mértékben)
- A forró napok számának drasztikus növekedése
- Hőhullámos napok számának növekedése (átlagosnál kisebb mértékben)
- A csapadékos napok számának várható csökkenése (országos átlag körüli mértékben)
- Aszályos időszakok mennyiségi és intenzitás növekedése.
- A csapadékmennyiség időbeli eloszlásának átalakulása várható. Kevesebb mennyiségű tavaszi, illetve őszi esők.
- Rövid idő alatt lehulló csapadékmennyiség növekedése

A fenti meteorológiai tényezők változásai a Vonyarcvashegy területén az alábbi folyamatokra lesznek hatással:

- Záporok, zivatarok kapcsán, talajerózió és a talaj tápanyag kimosódása (talajromlás), villámárvizek kialakulása, a alacsony kiépítettségű csapadékvíz elvezető hálózat túlterhelése, továbbá a szennyvíz elvezető rendszer idegenvíz terhelésének növekedése

- Vegetációs időszakban talaj nedvességtartalma tovább csökken (természetes és kultúrnövények szempontjából is káros). A talajszerkezet nem képes megkötni és megtartani a lehulló csapadékmennyiséget.
- A meteorológiai elemek megváltozása, a terület növény (mezőgazdasági és kultúrnövények esetében is) és állatvilág életkörülményeire is hatással van (egyes fajok előnyös, másoknak hátrányos helyzetbe kerülhetnek, feketefenyő pusztulása az északi erdőterületeken).
- A nem megfelelően tervezett épített környezet, közterek használhatósága romlik (természetes árnyékolás hiánya).
- Főként az idősebb lakosság esetében növekvő egészségügyi kockázat.

Adaptációs képesség:

A település domborzati viszonyai igen kedvezőek, biztosítják a beépített területek átszellőzését, mely hatást erősíti a Balatoni, illetve a szárazföldi területek hőmérsékletkülönbségéből adódó légmozgások. A leggyakoribb szélirány az É-i, ellentétben a Bakony más területeivel, ahol az ÉNy-i. Vonyarcvashegy klimatikus viszonyai igen kedvezőek adaptációs szempontból is.

Vonyarcvashegy beépítése, a főúttól északi irányban elhelyezkedő területek vonatkozásában laza, majd a Balaton irányába sűrűsödő településszerkezet, a szabadon álló beépítések jelenléte miatt hőmérséklet változás szempontjából jó adaptációs képességgel rendelkezik. A csapadékjárás marginalizálódása által okozott intenzív csapadéklefolyások kezelésének a talajszerkezet nem kedvez. A településen lakosainak, továbbá az Önkormányzat viszonylagosan jó gazdasági helyzete pedig megfelelő érzékenyítés mellett biztos háttérrel tud biztosítani az adaptációs intézkedések végrehajtásához.

II. kötet: 2. HELYZETELEMZŐ MUNKARÉSZ

2.1. A vizsgált tényezők elemzése, egymásra hatásuk összevetése

2.1.1. Népeség, népmozgalom, korösszetétel

Vonyarcvashegy a keszthelyi járás 4. legnagyobb települése. A lakosságszámot tekintve az elmúlt 10 évben többé-kevésbé egyenletes növekedésről számolhatunk be. Ennek háttérében döntően a fiatal családok Keszthelyről történő idevándorlása, illetve a korábban jellemzően üdülőként ide látogató, már idősebb (nyugdíjas) korosztály településen történő végleges letelepedése áll. A település vándorlási egyenlege pozitív, amelynek köszönhetően az állandó lakosság lassú gyarapodásáról számolhatunk be.

Mindazonáltal Vonyarcvashegyen is megfigyelhető a lakosság általános előregedési tendenciája, a település öregedési mutatója rosszabb az átlagnál. (főként, mivel az a szenior korosztály kedvelt letelepedési helyszíne). Emellett azonban – a fiatal családok folyamatos betelepülésének köszönhetően – a fiatal népeség nem csökken olyan drasztikusan, mint pl. a járásközpont Keszthely esetében. A település népsűrűségét tekintve (148,5 fő/km²²³) Vonyarcvashegy a járás legsűrűbben lakott települései közé tartozik, ennek oka a relatív sűrű beépítettség és a külterület kis aránya a település teljes területéhez viszonyítva.

2.1.2 Háztartások

Vonyarcvashegy a háztartások tekintetében a járási-megyei mutatókhoz hasonló képet mutat. Kiemelendő talán az egyszemélyes háztartások nagyobb aránya, amely alapvetően az idősebb korosztály nagyobb jelenlétére vezethető vissza. A járási átlagnál kedvezőbb képet mutat az egy háztartásra jutó aktív keresők aránya.

2.1.3 Nemzetiségek

Az elmúlt évtizedben – a korábbi arányokhoz képest – jelentősen megnőtt a Vonyarcvashegyre költöző külföldiek aránya, ezek jellemzően német ajkúak. A Keszthely és Hévíz környékén tapasztalható, ukrán és orosz nemzetiségek jelenléte Vonyarcvashegyen egyenlőre nem tapasztalható.

2.1.4 Iskolai végzettség

Vonyarcvashegy az iskolai végzettséghez kapcsolódó mutatók tekintetében a járási és megyei átlagnál jobban teljesít: a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az átlagnál alacsonyabb, a középfokú és a felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya pedig meghaladja a járási átlagértékeket.

²³ 2011, Népszámlálás

2.1.5 Foglalkoztatottság

Az elmúlt 10 évben jelentős változások mentek végbe a vonyarcvashegyi lakosság gazdasági aktivitása vonatkozásában. Pozitív változás következett be a foglalkoztatottak arányát tekintve, de emellett a munkanélküliek aránya is növekedett valamelyest. Kiugró a változás az eltartottak kategóriában, amely azonban nem csupán helyi jelenség – döntően a kedvezőtlenebb gazdasági helyzet általában megköveteli, hogy a háztartásokban az eddigieknél több aktív kereső legyen. Az álláskereső aránya az aktív korú lakosságon belül mintegy felére csökkent az elmúlt 5 évben – mindazonáltal ez nem kifejezetten helyi, hanem térségi jelenség.

2.1.6 Jövedelmi viszonyok

A keszthelyi járáson belül a part menti települések a többihez képest igen kedvező képet mutatnak a lakosság jövedelmi viszonyai vonatkozásában. Vonyarcvashegy teljes lakosságszámához viszonyítva elenyésző a szociális helyzethez kapcsolódó támogatásra jogosultak/ezeket igénylők köre, így érdemi szociális problémáról a településen nem beszélhetünk.

2.1.7 Életminőség

Vonyarcvashegyen, a térség üdülő-jellege következtében igen jelentős az üdülőként számon tartott ingatlanok száma. A lakóépületek száma a teljes ingatlanállomány fele, míg az üdülőépületek aránya az egyharmada.. Az elmúlt évtizedben komoly növekedés volt tapasztalható a lakásállományban, amely egyrészt az üdülőként nyilvántartottak átminősítésére is visszavezethető, de számos új építés is történt a településen. A gyarapodás döntően a 3 szobás és annál nagyobb lakások esetében történt.

2.1.8 Települési arculat, települési identitás

Vonyarcvashegy esetében a település általános és turisztikai arculata szorosan összekapcsolódik. Az utóbbi évek során következetesen felépített a Buli-Lendület-Fiatalság hármas mottó a turisztikai szolgáltatások fejlesztési irányait is meghatározta és egyben kedvező, egyedi képet teremtett a településről. Vonyarcvashegyhez kapcsolódva elsődlegesen a vízi, vízparti (és kisebb mértékben a szárazföldi) sportolási lehetőségek emelkednek ki a turisták mentális Balaton-térképén. A jövőben ez a kis mértékben egyoldalú arculat bővítendő, a Festetics-örökség jobb megjelenítésével, illetve bizonyos helyi termékekhez, helyi brandek megteremtéséhez kapcsolódó fejlesztésekkel.

2.1.9. Humán közszolgáltatások

Vonyarcvashegy megfelelő színvonalon biztosítja az itt élő fiatalok számára az óvodai és általános iskolai oktatást. 2014-ben hiánypótló jelleggel megnyitotta kapuit a

magánvállalkozásként működő első családi napközi, amely a hiányzó bölcsődei kapacitásokat pótolja. Kihasználtságából megítélve, a jövőben további kapacitások megjelenése várható. A településen alapszintű orvosi ellátás működik, egyébként keszthelyi kórház körzetébe tartozik.

A vonyarcvashegyi kulturális szolgáltatások és programok elsődlegesen a Művelődési Ház és Könyvtár szervezésében valósulnak meg, a helyi jelentőségen túlmutató programok elsősorban Keszthelyen illetve Hévízen érhetők el.

A településen aktív sportélet zajlik, amely bőven túlmutat a nyári vízi-és vízparti sportokon. A sporthoz szükséges infrastruktúra folyamatosan bővül, ennek központi eleme a Lidó Strand, a mellette elterülő futballpálya, reményeink szerint tovább bővül olyan elemekkel, amelyek az időjárástól függetlenül is lehetővé teszik a sportolást.

2.1.10 Gazdaság

Az idegenforgalom, mint kiemelten élő munkaerőigényes ágazat a település (és általában a térség) kiemelt foglalkoztatási területe. Az idegenforgalmon túl jelentős arányban van még jelen a településen a kereskedelem, az ingatlanügyekkel foglalkozó ágazat és az építőipar. Ez utóbbi három szektorban az elmúlt évek vonatkozásában növekedésről számolhatunk be, míg az idegenforgalomban ingadozást, és általában véve jelentős csökkenést láthatunk. Öt évvel ezelőtt 15%-kal több volt a turisztikai szektorban működő vállalkozások száma, tíz évvel ezelőtt pedig 18%-kal.

5 év leforgása alatt a vendégforgalom tekintetében is komoly változások történtek: 2008 és 2013 között a Vonyarcvashegyre érkező (és legalább egy éjszakát itt töltő) vendégek száma több, mint a duplájára nőtt. Kiugró változás 2011-ről 2012-re történt, amely egyértelműen a kereskedelmi szálláshelyek bővülésével magyarázható megvalósult szállodaberuházás). E pozitív folyamat mellett azonban negatív tendencia a turisták átlagos tartózkodási idejének lassú csökkenése. Vonyarcvashegyre érkező vendégek között egyértelműen a belföldi vendégkör felülreprezentált. A balatoni térségre jellemző tendencia, miszerint fokozatosan csökken a külföldi vendégek szám (elsősorban a német vendégkör zsugorodása miatt) szerencsére nem érinti Vonyarcvashegyet.

A mezőgazdasági szektorban a vállalkozásoknak csak elenyésző hányada tevékenykedik, amely általános jelenség a szomszédos településeken is, bár a részesedésük aránya Vonyarcvashegyen a legalacsonyabb.

2.1.11 Közlekedés

Vonyarcvashegy legjelentősebb közlekedési folyosója a 71-es számú főút, illetve a Budapest-Székesfehérvár-Nagykanizsa vasútvonal, a település déli részén áthaladó szakasza, mely vonalas elemek egyszerre az egyes településrészek határoló elemei is. A 71-es számú főúton évről-évre növekvő jelentős átmenő forgalom, mely környezeti, biztonsági szempontból egyaránt hátrányos a településnek. Reális alternatív útvonal, elkerülőút lehetősége gyakorlatilag nem létezik, a főút átmenő forgalomterhelésének hosszú távú csökkentésére helyi léptékű válasz nem adható. A gyűjtőút szerepű utak többségének szolgáltatási színvonala nem felel meg a követelményeknek, a 71-es úthoz kapcsolódó csomópontok nem

megfelelőek. A település belső gyűjtőút hálózata nem képes a Balatonpart forgalomterhelését megfelelően elvezetni, a forgalom nagy részben a Kossuth Lajos útra terhelődik. A Balatonparton jelentős kikötőfejlesztés valósult meg, mely prognosztizálhatóan megnöveli a partszakasz forgalomvonzó hatását, mely a környező területek fejlesztésével tovább közlekedési, parkolási problémákat vet fel. A település tömegközlekedési ellátottsága elfogadható színvonalú, a távolsági buszos és vasúti közlekedés a Balatonparti területekhez hasonlóan alakul. A vasútvonal korszerűsítése nem várható a közeljövőben.

2.1.12 Épített környezet

Az épített környezet vizsgálata során nem állapítható meg a település egészére jellemző ömálló építészeti karakter, mely elsősorban a település fejlődéstörténetéből adódik. A település mind mennyiségében, mint szintterületében a legnagyobb arányú a lakás célú ingatlanok aránya, melyek igen nagy diverzitást mutatnak, nem alkotnak egységes utcaképet. A településen több helyütt található kertvárosias lakóterületi fejlesztésre helyet adó területek (Központi településrészen új telekosztás, Északi településrészen foghíjak beépítése ad lehetőséget további építésre. A kijelölt területeken kívül további külső fejlesztésre nincs lehetőség. Ez alól kivétel a Balaton parti terület, ahol vízpartrehabilitációs tanulmányterv jelentős fejlesztési lehetőségeket kínál, azonban ezek infrastrukturális kapcsolata kialakításra szorul, mely a teljes parti szakaszt felölelő komplex elképzelés részeként lehet működőképes.

A déli part közeli területeken a sűrű üdülőházas beépítés a szinte összeérő életterek miatt az állandó lakásra csak konfliktusokkal erősen terhelt alkalmas. A probléma elsősorban az üdülőépületek lakóingatlaná történő funkcióváltás, mely folyamat az elmúlt évek tapasztalatainak megfelelően folytatódik.

Az Arany János utca – Petőfi Sándor utca között területeken elhelyezkedő, nagyüdülő beépítésének legtöbb nagy alapterületű de részben elavult épülete található , mely a település legjelentősebb turisztikai vonzerejének számító Balatonparti terület fejlesztését is kedvezőtlenül befolyásolhatja, de egyszerre új minőségi fejlesztésekre is lehet. Az elmúlt évek során tapasztalható jelentős Balatonparti fejlesztési hullám folytatódni látszik, mely a parti terület átalakulását, felértékelődését eredményezi.

A település rendelkezik továbbá olyan Településközponti szerepű (és jelenleg övezetbe sorolt) területekkel melyek alulhasznosítottak, vagy nem funkciójuknak megfelelően működnek. Fontos ezek közül kiemelni a Kossuth Lajos utca keleti oldalának településközponti épület és zöldfelületi együttesét, mely jelenleg nem képes betölteni ezen funkcióját, a Kossuth utca, mint jelentős sétány és tengely településközpont, új főtér közös értelmezése jelentős fejlesztési potenciállal bír.

A település gazdag épített örökséggel rendelkezik, melynek bemutatására és állag megóvására eddig is nagy hangsúlyt fektetett a település. Az országos védelem alatt álló ingatlanokon, azok szintén védett környezetén kívül, a településen a népi építészet, illetve villaépítészet szép megőrzendő példái is fellelhetők.

2.1.13 Zöldfelületek, táj-és természeti adottságok

A település jelenlegi zöldfelületi rendszere négy nagy egységből tevődik össze: az erdőterületekből, a belterületi zöldfelületekből, a vízparti sávból és a vízfelületből. A település klímáját a vízfelület és az erdőterület határozza meg, melyek a legnagyobb kiterjedésűek. A zöldterületek elszórtan, elaprózódva jelennek meg, kialakulásuk többnyire a kedvezőtlen telekosztás eredménye, ugyanis a településszövetében beágyazott zöldterületek formája, elhelyezkedése nem a tudatosan tervezettséget sugallja, inkább a telekosztás során hátra maradt hulladékterületek funkcionális kérdését oldotta meg. A nagyobb kiterjedésű belterületi zöldfelületek a szabályozási terven beépítésre szánt területek közé soroltak (településközponti vegyes terület), melyek közül is kiemelkedő a bemutatásra került Mátyás park, ahol az előírt minimális zöldfelület 10%.

A vizsgálat során feltárul, hogy a zöldfelületek az épített környezet terjeszkedése végett csökkenő tendenciát mutatnak, a hasznosítási formájuk változóban van, a zöldterületek rendezetlenek, funkcióhiányosak. A zöldfelületi rendszer törzsét adó zöldfolyosók, zöldsávok hiányoznak, így a külterületi és a belterületi zöldfelületek kapcsolata sem biztosított, mely az erdő és vízfelület kondicionáló hatását erősítené a településen belül.

Vonyarcvashegy település esetében szigorúan vett zöldfelületi rendszerről nehezen beszélünk, hiszen az alapvető összekötő elemek hiányoznak, a belterületen lévő alappillérek pedig gyengék. A zöldfelületi ellátottságot tekintve a mennyiségi jelzők megfelelőek, de hiányoznak a minőségi jelzők, mely nemcsak a magánterületeken lévő zöldfelületekre igaz, hanem a közhasználatú vagy korlátozottan közhasználatú zöldfelületekre is. Hiába vannak a lakóterületeken belül zöldterületek, illetve még jelentős mértékben zöldfelülettel fedett szabad területek, ha az eszközök, berendezések hiányoznak, kialakításuknak nincs megtartó szerepe, funkcióhiányosak ennek következtében rendeltetésüket nem tudják biztosítani a köz számára. A zöldterületek jellegükből fakadóan alulhasznosítottak, településszerkezetben betöltött szerepük jelentéktelen, a hozzáférhetőség szempontjából pedig van olyan településrész, ahol 300 méteren belül nem biztosított zöldterület. Sajnálatos módon az egész települést vizsgálva az út- és térfásítások erős hiányosságokat mutatnak, a közlekedési zöldfelületek egyhangúsága, helyenkénti rendezetlensége jellemzi a települést.

A fentiek alól kivétel a erdő területek és a Balaton vízfelülete, melyek ökológiai, funkcionális, esztétikai szempontból kiemelkedő értékét adják zöldfelületi rendszernek. Az erdőterülethez és a vízfelülethez, - mint a település jövőjét meghatározó alappillérek – méltó módon lenne szükséges a zöldfelületi rendszer fejlesztése, mely az idegenforgalmi potenciált növeli.

Pozitívum és követendő minta település zöldfelületi rendszerében a Mandulás utca, valamint a Kossuth utca zöldsávjai, fasorai, illetve az elmúlt év települési fejlesztései között megvalósult Mandulás tündérvilla és a folyamatban lévő zagyatározó zöldfelületének rendezése. Ezeket a törekvéseket javasolt erősíteni, mivel a turizmus során felmerülő igények is változnak, manapság már a település összképe és arculata is fontos a helyi attrakción kívül. A helyi lakosság számára pedig a környezet minőségének magasabb szintjét adja a zöldfelületi dominancia, mely egyben az élhető települési táj alapja is.

Lásd továbbá 1.12.4. fejezet. és 1.13.2 fejezeteket.

2.1.14 Környezetvédelem

A település talaja csaknem 100%-ban szennyeződésre fokozottan veszélye, a talaj tápanyag kimosódása is jellemző. A Festetics és Erzsébet források védőterülete további korlátozást jelent a településnek. A gázhálózata csaknem 100%-os lehetőséget biztosít, a rákötések száma ettől jelentősen elmarad, mely a fűtési szezonban terhelést jelent a lakóterületeken. Kiemelendő továbbá a 71-es számú főút forgalmának kibocsátása (zaj, rezgés, káros anyag), mely a különösen érzékeny nyári időszakban a legjelentősebb. A település hulladékszállítás szelektíven megoldott, azonban a szelektív hulladékgyűjtésre való hajlandóság –az országos trendekhez igazodva – fejlesztendő. A zöldhulladék helyi komposztálása, a tápanyag, helyben tartása és a lakosság érzékenyítése fontos cél.

2.1.15 Közművek

Az ingatlanok vízellátása 100%-os, a vízigényt biztosító két vízmű a nyári időszakban nem képes biztosítani teljes mértékben a vízigényt, a település külső vízpótlásra szorul melynek gátja lehet az elöregedett vezetékhálózat, melynek rekonstrukciója folyamatos. Magas a csőtörések száma, főként a vasút környéki területeken.

Az szennyvíz hálózat elválasztott rendszerű és csaknem 100%-os lefedettséget mutat. A település szennyvíz elvezető hálózata a regionális hálózathoz csatlakozik, melyet a Keszthely déli oldalán elhelyezkedő szennyvíz tisztító telep szolgál ki. A csapadékkal különösen terhelt időszakban is a települési területek fejlesztése mellett is a szennyvíz tisztító telep elegendő teljesítménytartalékkal rendelkezik a szolgáltatás biztosításához. Problémát okoznak az idegenvizek (illegális csapadékvíz bekötések a rendszerben).

A település területének csapadékvíz elvezetése csak kismértékben megoldott, a mellett, hogy a településen meghatározó talajtípus elnyelőképességét jelentősen meghaladó csapadékmennyiség időszakosan megjelenik a településen. A csapadékvíz elvezető rendszer, korszerűtlen, más tervezési alapvetések alapján épület, főként a 71-es út környékének vízvezetését hivatott megoldani. Főként a záporok során kialakult villámárvizek okoznak jelentős elöntési problémákat a településen.

A település villamosenergia hálózata a partmenti sávban földkábelel a település egyéb területei 20 kV-os szabadvezeték hálózattal és összesen 16 db transzformátorral megoldott. A 0,4 kV-os belső hálózat túlnyomó része szabadvezetékes. A szabadvezetékes megoldás településképre negatív hatást gyakorol. Ugyanez igaz a település közvilágítási hálózatára is. Az esetleges későbbi fejlesztések villamos energia szükséglete egyedileg vizsgálandó.

A településen földgázhálózat üzemel, a jelenlegi fogyasztási statisztikák szerint a gázátadó állomás további 34% körüli kapacitás tartalékkal rendelkezik. A fogyasztók száma, kb. 1500, a további bekötési igényeket a szolgáltató biztosítani tudja.

A településen összesen 5 vezetékes és 3 vezeték nélküli elektronikus hírközlési szolgáltató érhető el. A Telekom rendszerének nagyrésztben földkábeles megoldású belső rézhálózata kiépített, de a központtól nagyobb távolságra lévő területeken ellátási problémák jelentkeznek. A megoldás komplex hálózatfejlesztés lenne, melyet a BTSZ szabályai a költségek jelentős növelésével erősen korlátoznak.

A mobilszolgáltatók adatai alapján mindhárom szolgáltató elérhető a településen. A szolgáltatók közül kettő jelenleg is fejleszt, új tornyokat kíván kialakítani.

A településen három irányból fogható az Antenna Hungária földfelszíni adását három különböző irányból is megoldott, így a település teljesen ellátottnak tekinthető. Fontos megjegyezni, hogy az interjúk során a szolgáltatóktól kapott információktól eltérő adatokat kaptak.

III. kötet: 3. HELYZETÉRTÉKELŐ MUNKARÉSZ

3.1. A helyzetelemzés eredményeinek értékelése, szintézis

3.1.1. A folyamatok értékelése

A vándorlási egyenleg Vonyarcvashegy esetében kedvező képet mutat, mely a lakóterületek bővítési lehetőségeinek korlátai határolnak. A település híján van komolyabb lakóterületfejlesztési helyszíneknek, az állandó jellegű betelepülések javarészt az üdülő ingatlanállomány terhére történnek (kivéve néhány beépítetlen telken történő új építést). A betelepülések aránya a jövőben várhatóan mérséklődik, remélhetőleg egyensúlyi helyzetet teremtve a lakó-és üdülőtelepülés funkciók között. A társadalom előregedése Vonyarcvashegyen is megfigyelhető, amely a nyugdíjaskorban ide települők nagy száma miatt a környékbeli átlagnál kedvezőtlenebb képet mutat. Ez nem feltétlenül ellensúlyozandó tendencia, mivel e társadalmi csoport komoly szerepet tölthet be a település gazdaságában (tekintettel a világszerte feltörekvő alkonygazdasági trendeket). A település idősebb korosztály számára vonzó települési szolgáltatások kialakítása fontos cél. Ugyanakkor Vonyarcvashegy vonzó, fiatalos, fiatalokat támogató arculatának megőrzése, ezeket támogató szolgáltatások körének bővítése, minőségük javítása szükséges ahhoz, hogy a fiatalok, fiatal családok számára valóban vonzó alternatívát jelentsen.

Vonyarcvashegyen működő vállalkozások döntő részben az idegenforgalom, vendéglátás területén működnek, erős szezonális jellemzi őket, amely az ezeket működtető, ezekben dolgozó helyi lakosok munkavállalási lehetőségeit is befolyásolja. A település Keszthely gazdasági vonzáskörzetéhez tartozik, jelentős a napi rendszerességgel ingázók száma. Szerencsére azonban mégsem beszélhetünk alvótelepülésről Vonyarcvashegy esetében, bár a turisztikai szezon végeztével az idegenforgalom-vendéglátás munkavállalóinak nagy része külföldön vállal munkát a téli szezonra.

A gazdasági diverzifikáció igénye mindenképpen jelen van, azonban ez csak részben valósítható meg a településen. Vonyarcvashegy, mint kiemelt turisztikai desztináció gazdasági profiljában, adottságainak köszönhetően várhatóan mindig is az idegenforgalmi szektor fog dominálni. A turisztikai szektor erős kiszolgáltatottságát és az időjárás által meghatározott szezonális negatív hatásait mérséklendő, olyan turisztikai arculat kialakítása szükséges,

amely tágabb célcsoportokat képes megszólítani és képes a főszezonon kívül is vonzóvá tenni a települést.

A nyári időszakban a település lakossága a csúc szezon alatt akár meg is sokszorozódik. A jelentős üdülőállomány ilyenkor szinte teljes kihasználtsággal működik (míg az év többi részében nagy része üresen áll), a vendégek, és a mindennapi életüket élni vágyó helyiek között számos konfliktus alakul ki (zsúfoltság, kellemetlen, zavaró zaj, közlekedési nehézségek, stb. miatt elsődlegesen).

A településen a partmenti, part-közeli területek rendelkeznek a legnagyobb fejlesztési potenciállal, a vonyarcvashegyi partszakasz akár egy egységes fejlesztési területként is értelmezhető, amelyen már pontokban megjelentek funkciók, azonban még nem állt össze egységes egészé. A további fejlesztések döntően természetközeli fejlesztések irányába mozdulhatnak tovább, leszámítva egy-egy, a vízpart rehabilitációs tanulmányterv által kijelölt területtől.

Vonyarcvashegy, mint eredetileg mezőgazdaságból élő, döntően szőlőtermelő-borkészítő település hagyományainak újraélesztése már csak igen kis léptékben lehetséges (tekintve a rendelkezésre álló, ilyen tevékenységre alkalmas területek hiányát). A hagyományok átmentése, a helyi gazdaság e kicsiny, ámde arculatformáló szegmensének fejlesztése, annak támogatása azonban mindenképp kiemelendő a jövőre nézve.

A település továbbra is fejlődik, melyet a demográfiai folyamatok, a turisztikai és szolgáltatási beruházások, aktív civil jelenlét egyaránt igazolnak. A folyamatos fejlesztés azonban várhatóan átalakítja a települési szövetet melyek nem csak a humán de a műszaki infrastruktúra elememeit is kihívások elé állítja. A település zöld infrastruktúra, mely tudatos, az épített környezettel paralel, átgondolt értékőrző fejlesztés az település élhetőségét és klímaadaptációs képességét is nagymértékben befolyásolja. A közlekedés csomópontok, meghatározó útvonalak fejlesztése, a vízi közmű hálózat, a csapadékvíz elvezető rendszer korszerűsítése, kiépítése a csapadék helyben tartása érdekében tett intézkedések, továbbá az infokommunikációs hálózatok fejlesztéseinek elmaradása hosszabb távon a település fejlődésének gátló tényezővé válnak. A település ugyan nem rendelkezik jól azonosítható egyedi építészeti karakterrel, de a fejlesztések sora átalakíthatja a település tájkarakterét is, mely Vonyarcvashegy egyik fontos turisztikai erőforrása.

3.1.2. A település és környezetének fejlesztését befolyásoló külső és belső tényezők összefoglaló értékelése

Vonyarcvashegy legfontosabb a települést befolyásoló külső és belső tényezőit GYELV elemzés segítségével foglaltuk össze az alábbiak szerint:

ERŐSSÉGEK (BELSŐ TÉNYEZŐK)	GYENGESÉGEK (BELSŐ TÉNYEZŐK)
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ismert Balaton-parti üdülőtelepülés - erős hazai és nemzetközi ismertség ▪ Kiemelkedő színvonalú életminőség ▪ Nincsenek teleüléson belüli szociális problémák, nincs szegregált, szegregációval fenyegetett terület 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Kevésbé erős egyedi megjelenés a nyugat-balatoni turisztikai régióon belül ▪ Kedvezőtlen közlekedésszföldrajzi adottságok - jelentős és zavaró átmenőforgalom, valós elkerülési alternatíva nélkül

<ul style="list-style-type: none"> ▪ Keszthely közvetlen gazdasági, oktatási és kulturális vonzaskörzetéhez való tartozás ▪ Növekvő lakónépeség - az elmúlt évek pozitív tendenciája ▪ Lakások mérete, felszereltsége, komfortfokozata, közműellátottsága nagyon kedvező ▪ Vonyarcvashegy erős és egyértelmű turisztikai arculattal rendelkezik ▪ Szálláshelyek széles választéka - egész évbennytva tartó magas színvonalú szálláshelykínálat jelenléte 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Hírközlési, telekommunikációs infrastruktúra nem felel meg a modern kor követelményeinek ▪ Part menti területek túlterheltsége a nyári turisztikai főszezonban ▪ Települési attrakciók nem alkotnak összefüggő hálózatot ▪ Kevés szabad fejlesztési terület ▪ Szűkös ipar-és mezőgazdasági fejlesztési lehetőségek ▪ A térségben a számottevőbb munkahelyteremtést eredményező, magáncégek által megvalósított gazdaságfejlesztési projektek elmaradtak ▪ A vonyarcvashegyi hegyoldal, mint tájlepi érték, bizonyos mértékig visszafordíthatatlan rombolása ▪ Hirdetési felületek rendezetlen megjelenése rombolja a településképet ▪ Belterületbe vonható területek erősen korlátozottak
<p>LEHETŐSÉGEK (KÜLSŐ TÉNYEZŐK)</p>	<p>VESZÉLYEK (KÜLSŐ TÉNYEZŐK)</p>
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Erős érdekérvényesítés a térségi és balatoni fejlesztés és tervezés folyamatában ▪ Relatív erős civil aktivitás, amely jobban felhasználható lehet a települési célok elérése érdekében ▪ A demográfiai változások kihasználása - fiatal, letelepedési helyszín kereső családok idevonzása illetve az alkonygazdaságban rejlő lehetőségek jobb kiaknázása ▪ Sport és általában a rekreációs infrastruktúra továbbfejlesztése ▪ Kézműves hagyományok újjáélesztése: szőlőművelés, borkészítés, egyéb helyi termékek (pl. mandula) beépítése a települési arculatba, identitásba ▪ Vonyarcvashegy méltó és ismert helyének megtalálása a térség Fesztetics-örökdéget bemutató turisztikai attrakciói sorában - ehhez kapcsolódva aktív részvétel a térségi összefogásban ▪ Kihasztnalatlan part menti fejlesztési területek ▪ Remek kapcsolódási lehetőség a Keszthelyi-hegység egyre jobban kiépülő ökoturisztikai hálózatához 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Balaton-parti települések köztis versengés kiéleződése, amely a térségi együttműködés ellen hat ▪ A periférikus helyzet, a jogszabályi kötöttségek és a fejlesztési területek hiánya miatt nagyobb befektetők elkerülik a települést ▪ Kedvezőtlen korszerkezete - lassan előregedő népesség ▪ Part menti területek egységes koncepció híján fejlődnek tovább ▪ Fiatalok, fiatal pályakezdők elvándorlása a településről a munkahelyek széles választéka híján ▪ Elvándorlás erősödése, az ország fejlettebb területeinek és a külföldi országok elszívó hatása erősödik ▪ Konfliktusforrás a német és orosz ingatlanulajdonosok magas száma, és eltérő jövedelmi helyzete végett ▪ A turisták átlagos tartózkodási idejének csökkenése ▪ A turisztikai szektort erőteljes szezonális jellemzi ▪ A turisták gyorsan változó igényeivel a helyi turisztikai szolgáltatáskínálat nem tud lépést tartani

<ul style="list-style-type: none"> ▪ Kulturális, sport, ifjúsági, családbarát, stb. programok támogatottsága növekszik ▪ Aktív önkormányzati fellépés a gazdaságfejlesztés ösztönzése érdekében ▪ Közép-európai Rekreációs és Rehabilitációs Központ, mint térségi turisztikai összefogásban Vonyarcvashegy méltó helyének megtalálása ▪ Felhagyott bányaterület hasznosítása akár egyedi turisztikai attrakció helyszínéül ▪ Kedvező településföldrajzi fekvés ▪ Gazdag természeti erőforrások, Keszthelyi-Hegység szelíd turizmus 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Újabb fejlesztési területek nem vonhatók be a település terület fejlesztésébe
---	---

3.1.3. A településfejlesztés és -rendezés kapcsolata

A helyi önkormányzatok építésügyi feladatait az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény (Étv.) határozza meg. Az építésügyi feladatok körében, az épített környezet, a település tervszerű alakítása és védelme érdekében településfejlesztési és településrendezési feladatokat látnak el. A Településfejlesztési és településrendezési eszközökről, azok tartalmi, formai és eljárási követelményeiről, ezzel együtt a rendezési és tervezési típusú dokumentumok összefüggéseiről a 314/2012 (XI.8.) Kormányrendelet (Vhr.) tartalmaz további rendelkezéseket.

A településfejlesztés és a településrendezés célja a lakosság életminőségének és a település versenyképességének javítása érdekében a fenntartható fejlődést szolgáló településszerkezet és a jó minőségű környezet kialakítása, a közérdek érvényesítése az országos, a térségi, a települési és a jogos magánérdekek összhangjának biztosításával, a természeti, táji és építészeti értékek gyarapítása és védelme, valamint az erőforrások kíméletes és környezetbarát hasznosításának elősegítése. (Étv. 7.§. (1))

A **településfejlesztés feladata** a településen élők számára a települési élet- és környezetminőség javítása, a környezetbiztonság erősítése, a települési erőforrásokra építő, az erőforrások fenntarthatóságát biztosító, hosszú és rövid távú fejlesztési irányok, célok és az azok elérését biztosító programok és eszközök meghatározása. (Étv. 9.§.)

E feladatok ellátása érdekében az Étv-ben illetve, a Vhr-ben megfogalmazottak szerint Vonyarcvashegy számára két fejlesztési típusú eszköz áll rendelkezésre, a Településfejlesztési koncepció, és az Integrált Településfejlesztési Stratégia.

A **településfejlesztési koncepció** hosszú távra rendszerbe foglalja az önkormányzat településfejlesztési szándékait, ennek keretében a területi adottságok és összefüggések figyelembevételével meghatározza a település jövőképét, javaslatot tesz a helyi környezet,

társadalom, gazdaság és az infrastruktúra átfogó fejlesztésére, a műszaki, az intézményi, valamint a táji, természeti és ökológiai adottságok fenntartható hasznosítására.

Az **integrált településfejlesztési stratégia** a rendelkezésre álló és bevonható források ismeretében meghatározza a településfejlesztési koncepcióban meghatározott célok megvalósítását egyidejűleg szolgáló beavatkozásokat, programokat, továbbá a megvalósítás eszközeit és nyomon követését. (Étv. 9/A.§.)

A **településrendezés feladata**, hogy a település területének, telkeinek felhasználására és az építés helyi rendjére vonatkozó szabályok kialakításával

- a) meghatározza a település összehangolt, rendezett fejlődésének térbeli-fizikai kereteit,
- b) a település adottságait és lehetőségeit hatékonyan kihasználva elősegítse annak működőképességét a környezeti ártalmak legkisebbre való csökkentése mellett,
- c) biztosítsa a település működéséhez szükséges infrastruktúra-hálózatot, valamint
- d) biztosítsa a település, településrészek megőrzésre érdemes jellegzetes, értékes szerkezetének, beépítésének, építészeti, természeti és tájképi arculatának védelmét. (Étv. 9/B.§.)

Településrendezési eszközök:

A **településszerkezeti terv** meghatározza a település alakításának, védelmének lehetőségeit és fejlesztési irányait, ennek megfelelően az egyes területrészek felhasználási módját, a település működéséhez szükséges műszaki infrastruktúra elemeinek a település szerkezetét meghatározó térbeli kialakítását és elrendezését, az országos és térségi érdek, a szomszédos vagy a más módon érdekelt többi település alapvető jogainak és rendezési terveinek figyelembevételével a környezet állapotának javítása vagy legalább szinten tartása mellett. (Étv. 10.§.)

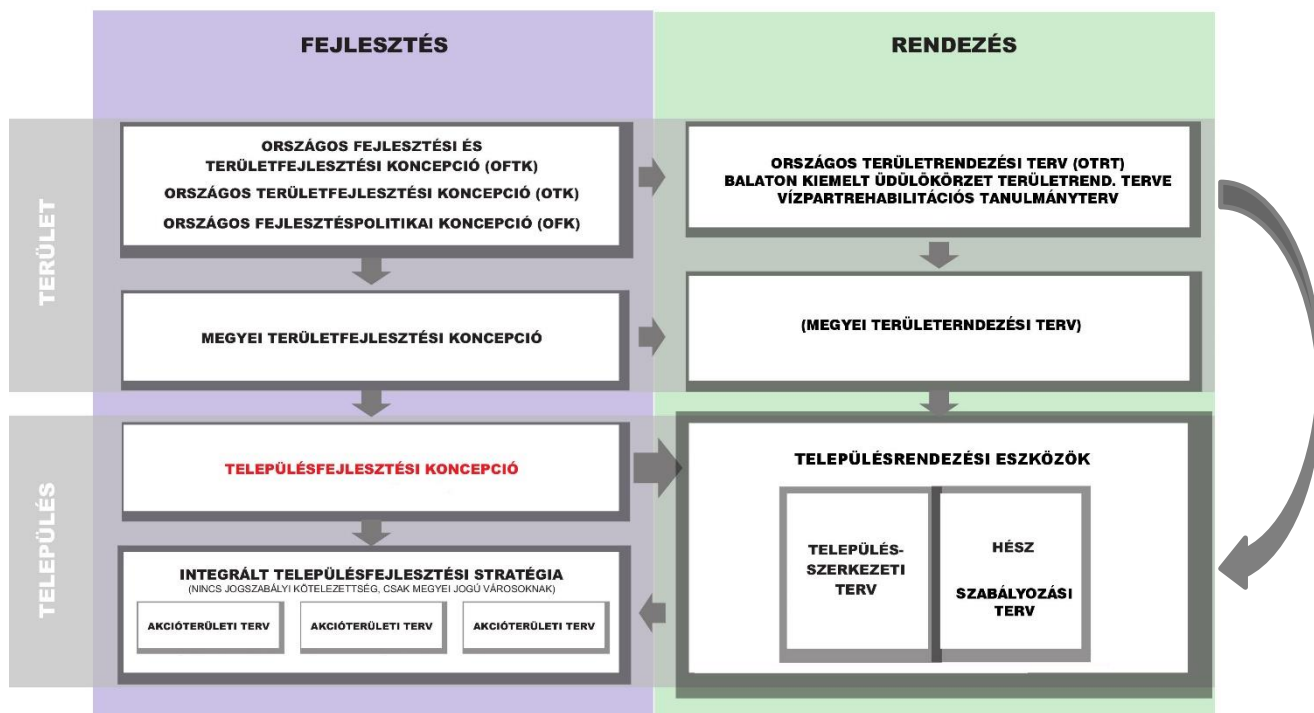
Az építés helyi rendjének biztosítása érdekében a települési önkormányzatnak az országos szabályoknak megfelelően, illetve az azokban megengedett eltérésekkel a település közigazgatási területének felhasználásával és beépítésével, továbbá a környezet természeti, táji és épített értékeinek védelmével kapcsolatos, a telkekhez fűződő sajátos helyi követelményeket, jogokat és kötelezettségeket **helyi építési szabályzatban** kell megállapítania. (Étv. 13.§.)

A településfejlesztési koncepciót, az integrált településfejlesztési stratégiát és a településrendezési eszközöket a területfejlesztési, településrendezési tervekkel összhangban, az országos településfejlesztési és településrendezési szakmai előírások figyelembevételével, továbbá azok elkészítéséről szóló, a törvény végrehajtására kiadott jogszabályban meghatározottak szerint kell elkészíteni. (Étv. 8.§. (1))

A Koncepciót, stratégiát és településrendezési eszközök készítésének szükségességét leíró szabályokat a Vhr. 3.§ tartalmazza. Vonyarcvashegy nagyközség vonatkozásában az Integrált településfejlesztési stratégiának – mint a település középtávú fejlesztési programjának - elkészítésére vonatkozó kötelezvény nem ismert.

Összefüggések

Az országos településfejlesztési és településrendezési dokumentumokat és a dokumentumok között összefüggések rendszerét a következő ábrán mutatjuk be.

- A koncepció és a településszerkezeti terv egymással tartalmi összhangban készül.
- A stratégia a koncepcióval összhangban, a településszerkezeti terv figyelembevételével kerül kidolgozásra.
- A helyi építési szabályzat a településszerkezeti tervvel összhangban – a tervezett változások időbeli ütemezésének figyelembevételével – készül.
- A koncepció és a stratégia a területfejlesztési koncepciók és programok, a szakpolitikai és területi koncepciók és programok, valamint a területrendezési tervek figyelembevételével kerülnek kidolgozásra.
- A településrendezési eszközök a területrendezési tervek rendelkezéseivel összhangban készülnek. Ezen belül a területre kötelező érvényű a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet Területrendezési terve, melyet a Zala Megyei Területrendezési terv adaptál. Kötelező érvényű dokumentum továbbá, mely mind a fejlesztési, mind pedig a rendezési típusú dokumentumok készítésekor alkalmazandó a vízpart rehabilitációs tanulmányterv, mely utóbb sajátos tervi és szabályzati előírásokat fogalmaz meg a Balaton vízparti sávjára vonatkozóan.

A Vhr. értelmében a most készülő, egész településre kiterjedő, településfejlesztési és rendezési dokumentumok egyaránt a településre készülő megalapozó vizsgálatok eredményein alapul.

Vonyarcvashegy nagyközség a hatályos településfejlesztési és településrendezési eszközeinek teljes felülvizsgálatát határozta el, melynek keretében új koncepció, szerkezeti terv és helyi építési szabályzat készül. Első lépésben a településfejlesztési koncepció és a szerkezeti terv elkészítését indította el. A településfejlesztési koncepció jóváhagyását

követően indul a szerkezeti terv kidolgozása, azt követően válik aktuálissá az új helyi építési szabályzat elkészítése.

Jelen megalapozó vizsgálat így a Településfejlesztési koncepcióval együtt kerül véleményezésre. De a későbbi tervezési fázisokban alkalmas lehet a szerkezeti terv és a helyi építési szabályzat megalapozására is.

1. Jelentős kulturális érték, korlátozott használat, átalakuló építészeti környezettel: A Helikon Taverna jelenleg vendéglátási funkciója csak korlátozottan ad lehetőséget az építészeti, táji érték állandó megközelítésére, közfunkcióként való használatára, mely lehetővé tenné a település eme kiemelkedő értékének teljesebb használatát. A Taverna környezete átalakulóban van, egyes esetekben kedvezőtlen folyamatok indultak meg a terület épített környezetét illetően. Mindezek mellett kiemelendő, hogy a Helikon Taverna Vonyarcvashegy meghatározó, idegenforgalmi szempontból is kiemelkedő fontosságú műemléke.
2. Szerkezeti szempontból fontos nyomvonal: A Cseri utca-Berzsenyi-Dániel utca-Török Bálint utca nyomvonal az Északi településrész feltárásában, gépjárműves megközelítésében meghatározó, másodlagos szereppel bír.
3. Bizonytalan, szűk csomópont: A Mandulás utca, Iskola utca, Temető utca, továbbá a Fő utca (71.sz. főút) által meghatározott közúti csomópont közlekedésbiztonsági kérdéseket vet fel, mely a Kossuth Lajos utca Iskola utca felé történő forgalomterhelés csökkentését akadályozza. A csomópont átgondolásra, fejlesztésre szorul.
4. Vízű belső védőterület: A Festetics forrás melletti vízű belső védőterülete korlátozza a terület fejlesztését, hasznosíthatóságát. A terület a BTSZ szerinti Felszíni vízvédelmi területen (F-1) helyezkedik el, melyen belül nem jelölhető ki beépítésre szánt terület.
5. Belterületi, fejlesztésre váró ingatlanok: A hatályos településrendezési terv a területen 6,7 ha Kertvárosias lakóterület építési övezetet jelöl ki, a Petőfi Sándor utca folytatásában 20m-es szabályozási szélességű feltáró úttal. A területből jelenleg 1,3 ha beépített, a feltáró út és a telekosztás sem valósult meg.
6. Fontos, részben gyűjtőútként működő út, kiszolgálóút jellemzőkkel: Az Iskola utca települési szerepe helyi gyűjtőútként működik. Funkciója lehet továbbá a Kossuth Lajos utca 71-es út felé irányuló forgalomterhelésének enyhítése, mely a jelenlegi kiszolgáló útra jellemző paramétereivel erősen korlátozott és közlekedésbiztonsági problémákat vet fel.
7. A Kossuth Lajos utca meghatározó településszerkezeti tengely mellett fekvő településközpont közterületei, terei nem alkotnak településszerkezeti egységet. A túlnyomó részt alulhasznosított közterületek funkciója bizonytalan. Nincs a településnek főtere, továbbá a Kossuth Lajos utca által meghatározott tengely déli végpontja nem kialakult, súlytalan, továbbá a tengely vízparti kapcsolata is hiányzik.
8. Koncentráltan elhelyezkedő kisüdülők: A területen túlnyomó részt a 200-350 m² közötti apró telkek vannak, melyek jellemzően kisüdülők, épülettoldalékokkal együtt számított beépítése 20-30% közötti, mely a Településközponti településrésztől eltérő építési sűrűséget eredményez. A terület további fejlesztés lehetősége miatt a terület építési szabályozása, települési szerepe felülvizsgálandó. Az üdülőingatlanok lakóingatlanokká való átalakulási folyamata megindult, mely használati konfliktusokhoz vezet.
9. Koncentráltan elhelyezkedő nagyüdülők: A területen a Központi településrészen uralkodó beépítésétől eltérő, nagyobb építménymagassággal, túlnyomórészt 2000 m² feletti teleknagysággal nagyüdülős beépítés található. A terület ugyanakkor a Balaton elérésének, a vasúti pályán való átkelésnek is a helye, így funkcionális szempontból inkább a Balatonpart településrészhez tartozik, együtt fejlesztendő terület. Az ingatlanállomány részben elavult, degradált, alulhasznosított.

10. Folyó kikötőfejlesztés: A vízpart rehabilitációs tanulmányterven is jelölt kikötőfejlesztés megvalósult, a hatóságtól kapott információk alapján vízjogi engedélyezése folyamatban van, a kikötőhöz vezető kerékpár út fejlesztés is befejeződött, jelenleg a környezetének rendezése történik. Várhatóan a fejlesztés magával vonzza a környező területek fejlődését is, melyet erősen korlátoz a BTSZ Felszíni vízvédelmi területe (F-1).
11. Jelentős idegenforgalmi fejlesztési lehetőség (szálláshely nélkül): A területen a Balaton vízpart rehabilitációs tanulmányterv 3,7 ha Különleges – szabadidőközpont területet jelöl ki, melyen jelentős idegenforgalmi fejlesztés valósítható meg, azonban szálláshely nem létesíthető.
12. Jelentős zöldterületi fejlesztési lehetőség: A terület a kikötő és a strand területe között helyezkedik el, melyet a vízpart rehabilitációs tanulmányterv zöldterületbe sorol. A fejlesztési terület a Balaton parti kínálatbővítő sport és aktív turisztikai, rekreációs fejlesztések mellett, a település sportolási célú területigényét is kielégítheti.
13. Vonyarcvashegy jelenleg legnagyobb sportpálya céljára használt területe szervesen a strand területéhez tartozik. A szezonban legtöbbször parkolóként funkcionál, a terület értéke és sportpálya minősége miatt, a terület Balaton parti településrész fejlesztése során átgondolandó a funkció áthelyezése és a terület egyéb célú hasznosítása.
14. Strand, jelentős, jó hírű, idegenforgalmi potenciál, nehézkes megközelítés, parkolási problémák: Vonyarcvashegy jó hírű, gazdag szolgáltatási portfoliót kínáló, több generáció számára kikapcsolódást nyújtó, kedvelt strandja. A strand parkolása nem megoldott, a vasúti pályától északra fekvő területek megközelítése fejlesztésre szorul.
15. Nem használt vasúti területek: Jelenleg a vasúthoz tartozó területek alulhasznosítottak, a Kossuth Lajos utca déli súlypontja nem kialakult (lásd 7. pont), melyhez ezen területek is szervesen kapcsolódnak.
16. Jelentős idegenforgalmi lehetőség, strandfejlesztés, minden szükséges infrastruktúrát nélkülöz: A BTSZ Turisztikai fejlesztési területet (Ü-1) jelöl ki a területen, a vízpart rehabilitációs tanulmányterv Különleges Strandterületet jelöl ki. A fejlesztési terület megközelítése jelenleg nem megoldott, a szükséges közművekkel el nem látott, a vasúti pálya átkelési pontja szintén nem kialakult.
17. Új temető fejlesztési terület: Vonyarcvashegy nagyközség Temető utca melletti régi köztemetője nem tudja méltón kiszolgálni már középtávon sem a vele szemben támasztható követelményeket, ezért a településvezetés új temető kialakítása mellett döntött, mely a jelenleg hatályos településrendezési eszközökben is megjelenik. A fejlesztési terület jelenleg előkészítés alatt van, a területek művelési ág változtatása folyamatban van. A temető megközelítésére használható folyosók azonban nem elégségesek (lásd 18. pont)
18. Az új temetőhöz és a Keszthelyi hegységbe vezető út, fejlesztendő közterület: Az új temető megközelítését a temetőfejlesztéssel párhuzamosan célszerű megkezdeni. A szakasz jelentőségét erősíti továbbá, hogy ugyanezen útvonalon közelíthető meg a Keszthelyi hegység is.
19. Az északi településrész meghatározó szerkezeti tengelye, szerepe az új temető kijelölésével tovább nő: Az északi településrészt a legfontosabb feltáró útja a Rákóczi Ferenc utca. A temető kialakításával a településrészi tengely, gyűjtőút szerepe megerősödik.
20. Felhagyott bányá, rehabilitáció hiánya, hasznosítatlan, definiálatlan terület: Az Északi településrészbe ékelődve található felhagyott kőbánya, tájseb jelenlegi hasznosítása

- nem tisztázott. A BTSZ Ökológiai rehabilitációt igénylő terület övezetébe (R-2) sorolja. A tájseb rehabilitációja, funkcióval való megtöltése várat magára.
21. A 71. számú főút jelentős belső és átmenő forgalomterhelése folyamatos környezetszennyezési, közlekedésbiztonsági kérdéseket vet fel.
 22. Erzsébetforrás, vízműutak és belső védőterületeik: Az Erzsébet forrás melletti vízmű belső védőterülete korlátozza a terület fejlesztését, hasznosíthatóságát. A terület a BTSZ szerinti Felszíni vízvédelmi területen (F-1) helyezkedik el, melyen belül nem jelölhető ki beépítésre szánt terület.
 23. Zavaros területhasználat a vízművek szomszédságában: Balatongyörök irányában, a 71-es számú főút melletti terület használata nem tisztázott.
 24. Övezeti besorolástól eltérő zöldfelületi fejlesztés a településközpontban: A terület Településközpont vegyes övezetbe került besorolásra a jelenleg hatályos településrendezési tervben, ugyanakkor jelenleg jelentős zöldfelületi fejlesztésnek (mandula ligetnek) ad otthont. A jövőbeli funkciója tisztázandó.
 25. A település súlyvonala. Észak-Déli fő szerkezeti tengelye, meghatározó kialakult utcaképpel, fasorral: A település legjelentősebb tengelye a Kossuth Lajos utca, melynek közlekedési és településképi szerepe is kiemelkedő. Szezonálisan az utca forgalomterhelése jelentősen megnő, a part felé igyekvő és azt elhagyók miatt. Az útszakaszt részben kiváltó, tehermentesítő alternatív útvonalak kialakítása vizsgálandó.
 26. Fontos részben gyűjtőútként működő út, kiszolgáló út jellemzőkkel: A Petőfi Sándor utca a vízparti terület megközelítését szolgáló alternatív útvonal, mely keresztmetszeti kialakítása, a 71. sz. főúti csomópont korlátozza ezen funkció ellátását.
 27. Koncentráltan elhelyezkedő kisüdüllők: A területen túlnyomó részt a 300-350 m² közötti apró telkek találhatóak, a beépítettség alacsony. mely a Településközponti településrésztől eltérő sűrűségű építési sűrűséget eredményez. A terület további fejlesztés lehetősége miatt a terület építési szabályozása, települési szerepe felülvizsgálandó.
 28. Jelentős idegenforgalmi potenciált feltáró, igényektől jelentősen elmaradó közlekedési terület: A Petőfi Sándor utca déli irányú folytatása, a vasúti átkelő, továbbá a közterület szolgáltatási minősége elmarad a Szent Mihály kápolna és a Szent Mihály domb lábánál elhelyezkedő egyedülálló tulajdonságokkal rendelkező camping jelentőségétől.
 29. Belterületi fejlesztésre váró ingatlanok: A jelenleg hatályos szabályozási terv 3,9 ha méretű Kervárosias lakóterület övezetet jelöl ki a Szent Mihály domb utca, a vasúti telek és a belterületi határ által közrezárt területen. A lakóterületi fejlesztések nem kezdődtek meg.
 30. A Szent Mihály domb jelentős kulturális, vallási és természeti érték, kilátóhely, bizonytalan megközelítéssel, környezete fejlesztést igényel: A Szent Mihály domb és kápolna a Balaton egyik legszebb kilátását kínáló pontja, mely közúti elérése nehézkes. A parkolás nem megoldott, továbbá a területet övező közterületek minősége sem méltó a terület értékéhez.
 31. Kemping üdülőfalu vonzó táji környezetben: A Szent Mihály domb lábánál elhelyezkedő kemping fekvése egyedülálló, turisztikai szempontból kiemelkedő potenciállal bír.
 32. Kisebb kikötő vonzó fejlesztési lehetőséggel: A területen Balatongyörök határában vízjogi engedéllyel rendelkező kikötő létesült, melynek területe egyszerre a BTSZ szerinti Turisztikai Fejlesztési Térség övezetében fekszik. A kikötő létesítésének területi korlátai vannak, melyet a vízpart rehabilitációs tanulmányterv is rögzít.

3.3. Eltérő jellemzőkkel rendelkező településrészek

A Településfejlesztési koncepciót, Integrált településfejlesztési stratégiát, továbbá a településrendezési eszközöket megalapozó tanulmány készítése során a településrészi lehatárolását mindig az adott település léptékének megfelelően célszerű értelmezni. A lehatárolás általában, valamely infrastrukturális elem, különálló történelmi településrészek határainak megállapításával, továbbá egyéb gazdasági, funkcionális és demográfiai tényezők számbavételével célszerű elvégezni, hiszen ezen dimenziók határozhatnak meg önállóan is értelmezhető entitásokat egy település szövetében.

Vonyarcvashegy nagyközség területe, a település léptéke, mérete önmagában nem teszi szükségessé az Önálló településrészek lehatárolását, nem beszélhetünk elkülönülő történelmi településrészekről, a település szövetét nem szabdalják fel gazdasági, szociális határmezsgyék. A lehatárolás, az egyes infrastrukturális és természeti határoló elemek, továbbá a funkcionális összefüggések alapján végezhető el. A település problémáinak, fejlesztési területeinek könnyebb megértése és kezelhetősége miatt összesen négy településrész került lehatárolásra. A lehatárolás során olyan területegységek kerültek megfogalmazásra melyek önállóan is fejlesztési egységként fogalmazhatók meg. A lehatárolás során figyelembe vettük a területek jövőbeli fejlődési lehetőségeit is. Fontos megjegyezni, hogy a település léptékéből adódóan a településre nem álltak rendelkezésre a település társadalmát és részben gazdaságát leíró helyhez köthető adatok.

3.3.1. A településrészek kijelölése, pontos lehatárolása, a lehatárolás indoklása, térképi ábrázolása, a lehatárolt településrészek rövid bemutatása

3.3.1.1. Balatonparti településrész

A településrész déli határa gyakorlatilag a Balaton medre, ezen a ponton a határ értelmezése nem teljesen egyértelmű, hiszen már a mederben található vízfelületi elemek, nádasok is szerves és fontos részeit képezhetik egy-egy fejlesztési elképzelésnek. Jelen tanulmányban a településrész déli határát a telek nyilvántartási alaptérkép alapján jelölt művelési ág határvonalban került meghatározásra. Északi irányú határát egyrészt a vasúti töltés, illetve a vasúti telek, pálya nyomvonal határozza meg, továbbá a funkciók szerves összekapcsolódása miatt az Iskola utca, Arany János utca, Töltés utca észak-déli irányú szakasza által határolt területtel kibővítésre került. A területi bővítés indokolt, a terület a infrastrukturális, funkcionális kapcsolatai okán.

Elhelyezkedése, környezete és általános kedvező adottságai okán a Balaton part Vonyarcvashegy sajátos hangulatú, turisztikai (így gazdasági) szempontból elsődleges jelentőségű településrésze. Itt található meg értelemszerűen a Balatonhoz leginkább kapcsolódó funkciók: strand, szálláshelyek, üdülők egy része, vízisport létesítmények, kikötő, horgásztanyák. A városrész fontos elemei a közterületek, utak, gyalogutak, parkok, parti sétányok, a terület közlekedési hálózatának jellegzetes eleme a Balatonszentgyörgy – Keszthely – Tapolca vasútvonal, amely egyben élesen elválasztja a városközponti városrészeketől. Mindazonáltal a parttal párhuzamosan futó vasúti nyomvonallal rendező településektől eltérően Vonyarcvashegy esetében nem a vasútvonalat kezeljük a part menti településrész funkcionális határaként, hanem az szakaszon azzal párhuzamosan futó Petőfi Sándor utca vonalát.

A közúti közlekedésre szolgáló úthálózat kis sűrűségű, jellemzője, hogy az egyes vízparti funkciókat, attrakciókat összekötő közlekedési infrastruktúra még nem alakult ki egységes módon, a part menti létesítmények elérhetősége nem minden esetben egyértelmű illetve problémamentes. A part menti folyamatos kapcsolat teljes hosszon egyedül a kerékpárút tekintetében épült ki.

A partszakasz központi magja a strand és környéke, nyugati pólusán az újonnan épült vitorlásokikötő amely immáron egyértelmű közlekedési kapcsolattal is rendelkezik a felsőbb településrészek irányába. Az iszapkotrás következtében kialakított zagyatározók jelentős területet foglalnak el, melyek sem esztétikailag sem funkcionális szempontból nem illenek az üdülőtájba, annak tájpotenciálját csökkentik. A nyugati partszakaszon a belterületbe vont zagyatározó rekultiválása és hasznosítása a vitorlásokikötő és a kapcsolódó zöldfelületek rehabilitációja révén megtörtént. A keleti partszakasz értékes tájpotenciállal rendelkezik, természetvédelmi szempontból jelentős a nagy kiterjedésű összefüggő nádas, valamint a Szent Mihály-domb és kápolna együttese. A Szent-Mihály kápolna az elmúlt években egyre nagyobb szerepet kap, zarándokok látogatják valamint évről évre egyre több esküvői szertartás helyszínéül szolgál. A domb a település egyik meghatározó szimbóluma is – a közlekedési folyosók nem egyértelmű vonalvezetése, illetve a környező zöldterületek látszólagos funkcióhiánya végett nem tölti be méltó szerepét a települési szövetben. A településrész jelentős beépítetlen, alulhasznosított, hasznosítható területtel rendelkezik, turisztikai fejlesztési terület bizonyos mértékben rendelkezésre áll – a település többi részéhez viszonyítva e rész rendelkezik a legtöbb potenciállal.

3.3.1.2 Településközpont településrész

Településközpont településrész alatt a Balatonparti településrész és a 71-es út által közrezárt nagyrészen kialakult telekstruktúrával és beépítéssel rendelkező területet értjük. A mai településszerkezetben a 71-es úttól délre a történelmi tájszerkezetből elsősorban az utcák nyomvonalai maradtak fenn, a gyümölcsös, szőlő ültetvényeket felváltotta a hétvégi és üdülő házas valamint lakóterületek. A telkek felaprózódtak, a fennmaradt zöldfelületek nem őrzik a korábbi tájhasznosítás módját, sok esetben bár gondozottan, a települési illetve turisztikai igényeket nem megfelelő módon kiszolgáló parkokként, közökként funkcionálnak. A településközpontban található az igazgatási funkciók, oktatási illetve egyéb közszolgáltatásokat biztosító intézmények. Ezekben túlmenően azonban a lakó – illetve üdülőfunkció dominál vegyesen, gazdasági funkció elsődlegesen a szálláshelyszolgáltatásokban (döntően magán szálláshelyek és kisebb léptékű kereskedelmi szálláshelyek) jelenik meg, kiegészítve kis mértékben vendéglátó funkciókkal. Egyéb szolgáltatások (pl. kereskedelmi) alapvetően a 71. sz. főút mentén vagy annak közvetlen környezetében található.

A településközpont viszonylag sűrű utcahálózattal rendelkezik, többségében kistelkes ingatlanokat foglal magába nagy beépítési sűrűséggel. Az utcák változatos, nem egységes minőségű képet mutatnak, a település fekvése és egyéb kedvező adottságai nem érvényesülnek kellőképpen.

3.3.1.3 Északi településrész

A területet északi irányba beépítésre szánt terület határig tart, a Keszthelyi-Hegység erdeihez tartozó parkerdők határolják. Keleti irányban Gyenesdiás területének beépített területei, nyugati irányba Balatöngyörök külterületehez kapcsolódik, míg déli irányba a 71-es számú főút jelenti a terület határát. Itt található a temető és a települést részben ellátó legnagyobb élelmiszer üzlet is. A 71-es úthoz köthetően több gasztronómia, turisztikai és egyéb helyi kisipari szolgáltató telephely. A beépítettség a 71-es úthoz közeledve, illetve a a parkerdő és a Rákóczi Ferenc utca közötti területek sűrűsödik, általánosságban 20-30 közötti, míg a szőlőhegyi részeken, illetve jellemzően a Berzsényi Dániel, Helikon utca által feltárt területek vonatkozásában alacsonyabb 0-20% közötti. A beépítést leköveti a telekmorfológia is. A terület közművesítettsége megfelelő, a nagyrészen záporok által okozott villámárvizek következtében jelentkező csapadékvíz elvezetési problémák megoldását szolgáló tervek elkészültek. Szintén a területen található Vonyarcvashegy talán legismertebb, most minőségi szálláshelyi és egyéb vendéglátási funkciókat ötvöző Helikon Taverna műemléki együttese is. A területen további országosan védett műemlék és helyi népi építészeti emlék van.

Vonyarcvashegy esetében a lakótáj jelleg az utóbbi időben csökkentette az üdültáj értékét – ez általában igaz az egész településre, viszont különös jelentőséggel bír az északi településrész esetében: a sűrű beépítések következtében az északi részekről a Balatonra feltároló panoráma látványa csökkent, valamint a laza hétvégi házas beépítés kellemes látványa megszűnt a partról és a 71-es főútról egyaránt. Az üdülő táj szempontjából fontos hívogató, intimitást sugalló, nagy zöldfelületi aránnyal rendelkező településképet felváltotta a több szintes lakóházak, apartmanházak látványa. A jelenlegi tájhasználati módok főként a szezonális erősítik, alapozva az üdülturizmusra, mindazonáltal a lakótáj szempontjából is hiányosak egyes funkciók, mint a nagyobb kiterjedésű zöldterületek.

A lakóterületek látványa az északi magasabb lejtőkategóriába eső (8-12%) településrészeken már **negatív hatást keltő**, mind üdültáj mind lakótáj szempontjából. A **jelenlegi beépítések** nem egységesek, kaotikus képet festenek. Ide tartoznak a nyugati részen a Meredély utca Radnóti utca kereszteződésétől északra fekvő részek, mely magába foglalja a Helikon Tavernát is. Vonyarc településrészen a további területek Cseri utca Mulató utca kereszteződésétől északra húzódó lakóterületek, illetve a Fenyő utca, Hegyalja utca, Batsányi János utca mentén lévő területek utcaképe és távlati látképe sem méltó a kiemelt üdülőkörzethez. Vashegy településrészen a Lejtő utca, Ady Endre utca és ettől északra helyezkedő területek tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendők.

Az északi településrészen - főként Vashegy tekintetében - a kisparcellás gazdálkodás nyomai még láthatóak, a telekkiosztásban illetve a fennmaradt szőlőültetvényekben. Vonyarc településrész északi része vegyes képet mutat, helyenként megjelennek az üdültájba nem illő sorházas és lakópark jellegű beépítési módok. (Ifjúság utca, Mandulás lakópark). Ezen településrész karaktere nem sejteti a korábbi tájhasznosítást, ellenben a jelenlegi lakó és üdültáj funkciót megfelelően biztosítja.

Az északi településrészen a településközpontban hasonlóan alapvetően lakó-és üdülőfunkciók dominanciája a jellemző, amely kiegészül kisebb önkormányzati (településüzemeltetés), kereskedelmi illetve kisebb gazdasági funkciókkal, e funkciók döntő része azonban a településközpontban található. Itt található a település – a part menti attrakciókon túli – legnagyobb vonzereje a Helikon Taverna, az ahhoz kapcsolódó turisztikai attrakciók illetve a település egyetlen egész évben nyitva tartó, a település turisztikai életében katalizátor szereppel bíró minőségi szálláshelye is.

A településrész továbbá a Keszthelyi-hegység adottságaira építő ökoturisztikai útvonalak, attrakciók irányába egyfajta kaputárságként is funkcionál.

3.3.1.4 Külterület

Vonyarcvashegy Északi településrészét északi irányban, a beépítésre szánt terület kialakult határától északi irányba található erdőterülete, mely keleti és nyugati irányba is egyaránt szervesen, folytatólagosan kapcsolódik a szintén Keszthelyi-Hegység körzetéhez tartozó Gyenesdiás és Balatongyörök erdősegeihez. Kezelője a Bakonyerdő Zrt. Az erdők elsődleges rendeltetésük szerint parkerdők, majd északi irányba a Natura 2000 védelmet élvező területeken természetvédelmi célúak. Uralkodó növényzete mára a partra néző területeken is jól látható feketefenyő, mely mára pusztulásnak indult. A terület tájképi, rekreációs, szelídturisztikai szempontból is erőforrásként értelmezhető és kezelendő. A terület parkerdejébe benyúlva található a települési temető új fejlesztési területe.

3.3.2. Szegregált vagy szegregációval veszélyeztetett területek lehatárolása, térképi ábrázolása és helyzetelemzése (potenciális akcióterületek)

Vonyarcvashegy közigazgatási területén nincsenek statisztikai, vagy egyéb módszerekkel lehatárolható szegregátumok, vagy szegregációval veszélyeztetett területek.

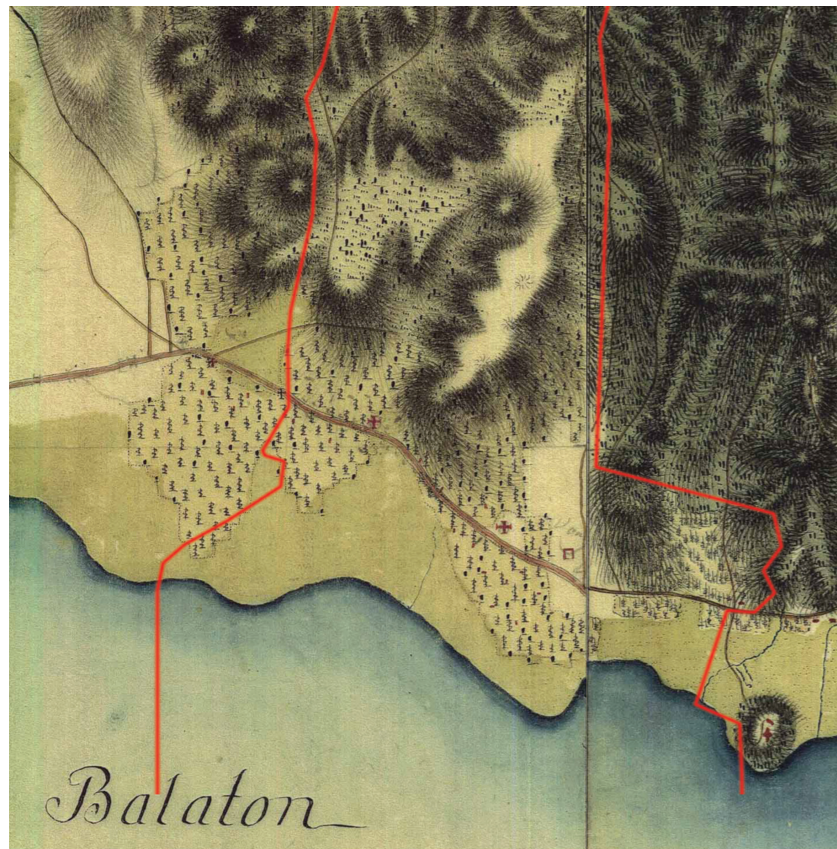
3.3.3. Egyéb szempontból beavatkozást igénylő területek lehatárolása, térképi ábrázolása és helyzetelemzése (potenciális akcióterületek)

Tekintve, hogy Vonyarcvashegy nagyközség esetében a Fejlesztési koncepció által megfogalmazott célok elérése érdekében kidolgozott Integrált Településfejlesztési Stratégia nem készül ezért nem történik meg jelen megalapozó tanulmányban a potenciális akcióterületek lehatárolása. A tanulmány készítése során, azonban körvonalazhatóak voltak azon térben is lehatárolható területek melyek Önmagunkban is mélyebb, koncepció és program szintű átgondolása javasolható. Jelen munkában ezen területek szöveges leírását közöljük:

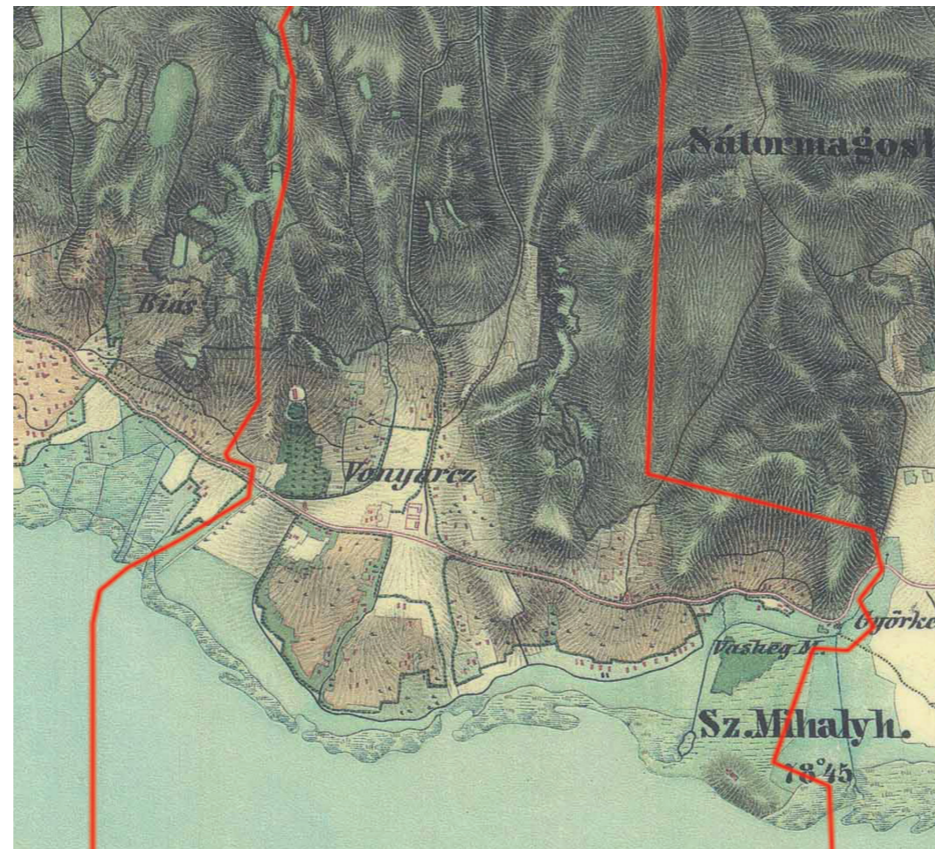
- a Balaton Parti településrész teljes egészében, mint turisztikai – közlekedésfejlesztése – zöldterületfejlesztési komplex akcióterület
- Szent Mihály-domb – Telenkó-üdülő – Strand háromszögében ökoturisztikai, rekreációs fejlesztési akcióterület
- Helikon Taverna és környezete, mint turisztikai attrakció-és szolgáltatásfejlesztési, valamint kiemelten kezelendő, a tájképet meghatározó fejlesztési akcióterület
- felhagyott kőbánya és környezete kiegészítve az egyéb, az északi településrészen illetve a már külterületen lévő attrakciók hálózatával (ökoturisztikai, rekreációs fejlesztési akcióterület)
- A településközponti terület, Kisfaludy utca, Béri Balogh Ádám utca, Balaton utca, Telenkó János utca, Petőfi Sándor utca által határolt terület melynek komplex tervezése a településközpont, főtér von

Mellékeletek:

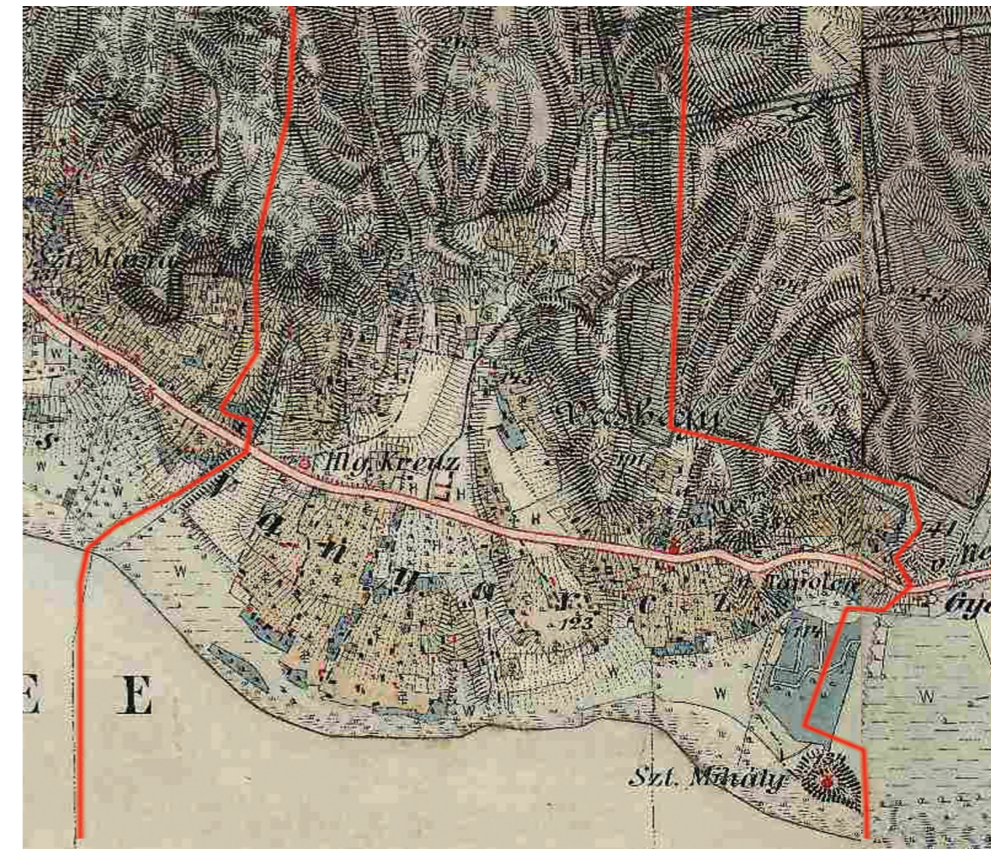
- 1.sz melléklet-Vonyarcvashegy történeti térképekben
2. sz melléklet-Vonyarcvashegy tájvizsgálati tervlap
- 3.sz melléklet-Vonyarcvashegy Zöldfelület vizsgálati tervlap

I KATONAI FELMÉRÉS (1763-1787)

II. KATONAI FELMÉRÉS (1853)

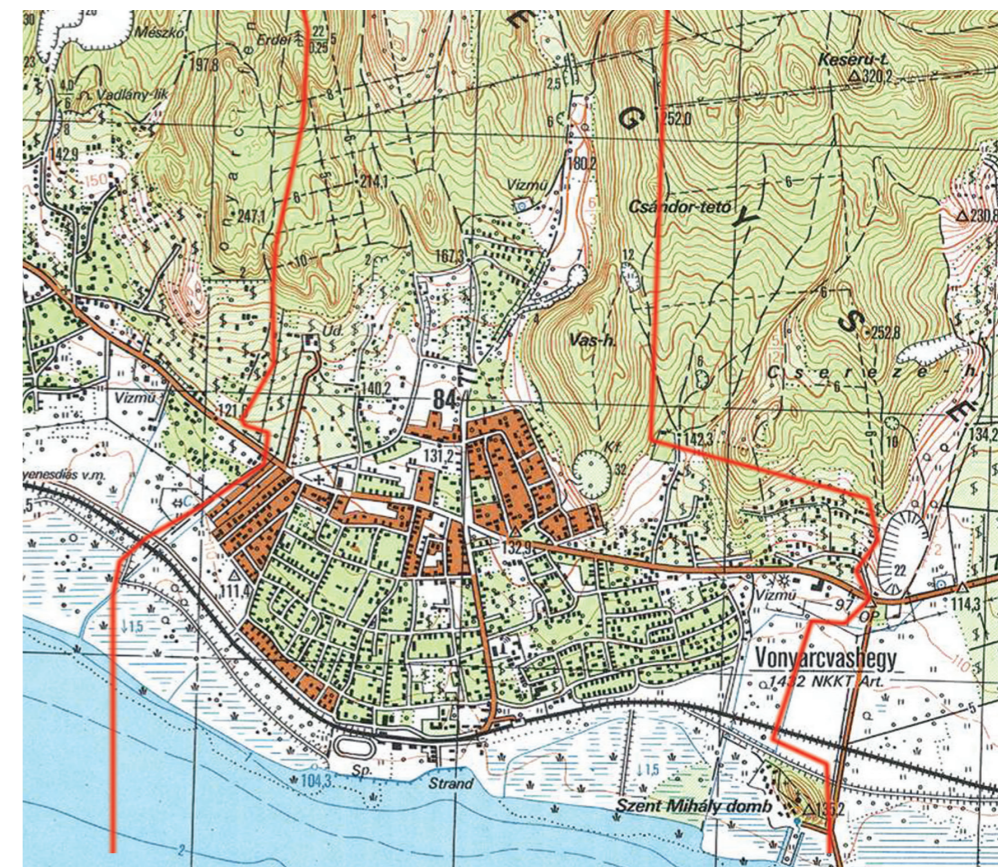
III. KATONAI FELMÉRÉS (1879-1880)

III. KATONAI FELMÉRÉS FELÚJÍTOTT VÁLTOZATA (1940)

1952-ES TOPOGRÁFIAI TÉRKÉP

1986-OS TOPOGRÁFIAI TÉRKÉP

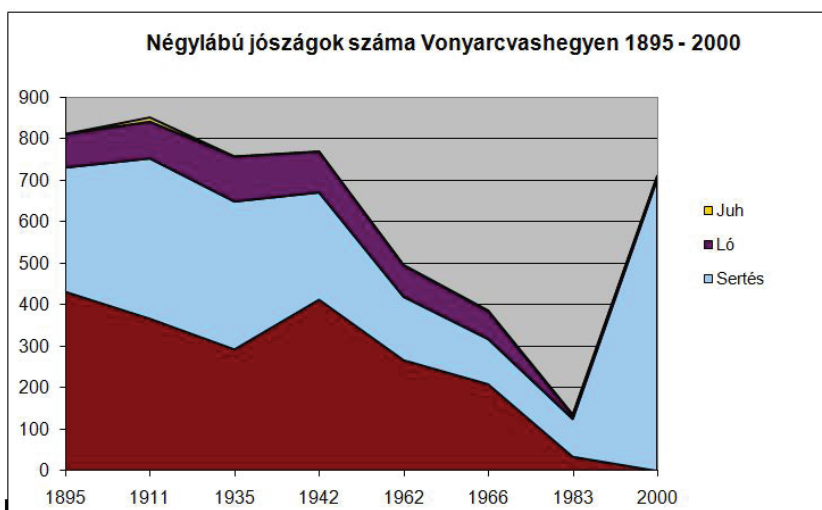
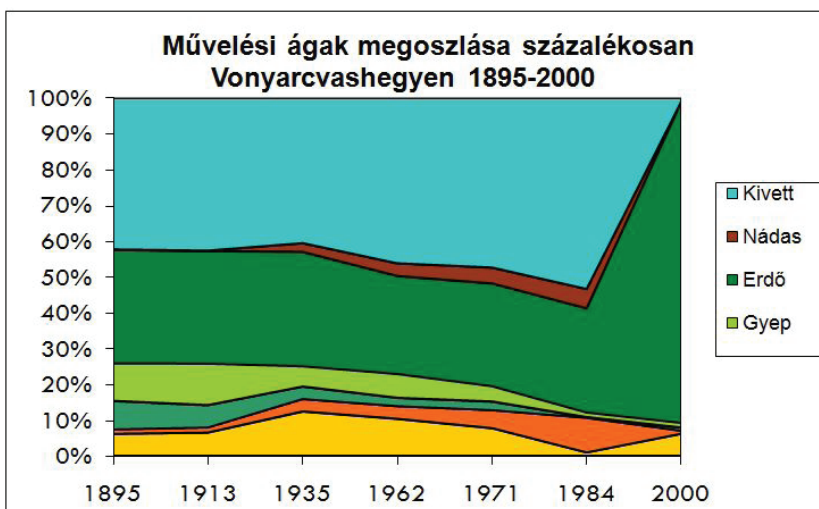
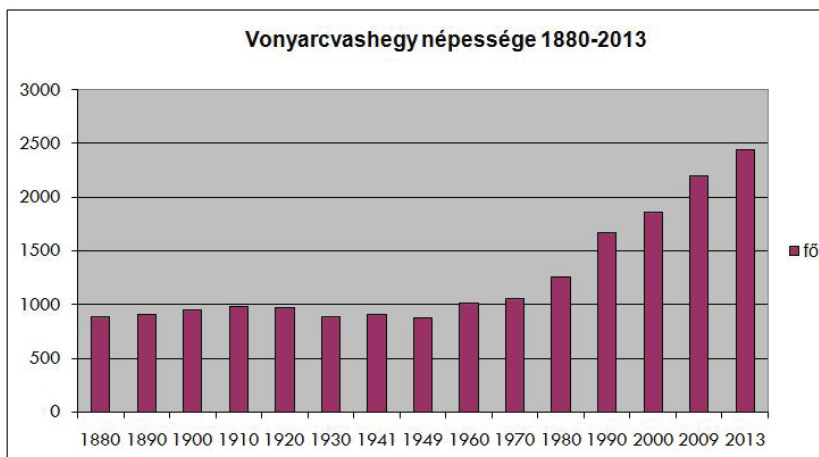
VONYARCVASHEGY TELEPÜLÉS TÖRTÉNETI TÉRKÉPEKEN

(szerk. Lenkai Borbála)

(forrás: Hadtörténelmi Levéltár)

Készült Vonyarcvashegy Településrendzési Terv felülvizsgálatának megalapozó vizsgálatához

Készítette: Lenkai Borbála, 2015.12. hónap

VONYARCVASHEGY TELEPÜLÉS
STATISZTIKAI ADATAINAK ÁBRÁZOLÁSA
 (szerk. Lenkai Borbála)
 (forrás: Központi Statisztikai Hivatal Könyvtár)
 Készült Vonyarcvashegy Településrendzési Terv
 felülvizsgálatának megalapozó vizsgálatához
 Készítette Lenkai Borbála 2015.12. hónap

KÉPMELLÉKLET

40 HALÁSZ EMLÉKPARK (burkolatok)

KERÉKPÁR ÚT, ARANY JÁNOS UTCA (kék kerítés, faszor hiánya)

ZÖLDTERÜLET VÖRÖSMARTY UTCA

ÓVODAKERT RÉSZLET

FŰZ-KÚT (elemek sokasága)

SKATE PARK (berendezések hiányossága)

MANDULÁS UTCA (védendő érték)

8% LEJTŐKATEGÓRIA FELETTI BEÉPÍTÉS LÁTVÁNYA

SPORTPÁLYA

FŰZLIGET (védendő facsoport, Szent Mihály domb utca)

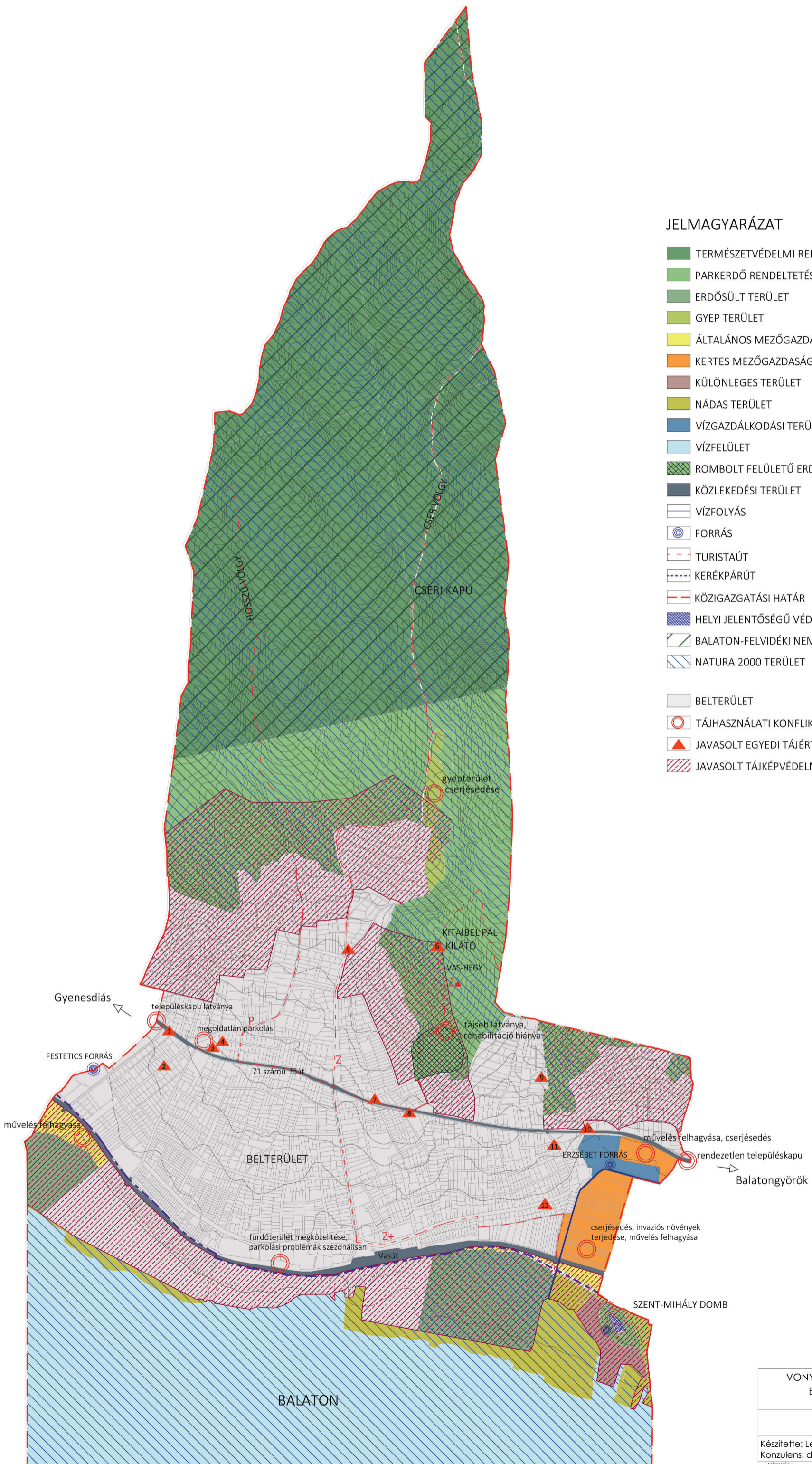
TEMETŐ (fásszárú állomány hiánya)

KELETI TELEPÜLÉSKAPU (rendezetlen)

JELMAGYARÁZAT

- TERMÉSZETVÉDELMI RENDELTETÉSŰ ERDŐ
- PARKERDŐ RENDELTETÉSŰ ERDŐ
- ERDŐSÜLT TERÜLET
- GYEP TERÜLET
- ÁLTALÁNOS MEZŐGAZDASÁGI TERÜLET
- KERTES MEZŐGAZDASÁGI TERÜLET
- KÜLÖNLEGES TERÜLET
- NÁDAS TERÜLET
- VÍZGAZDÁLKODÁSI TERÜLET
- VÍZFELÜLET
- ROMBOLT FELÜLETŰ ERDŐTERÜLET
- KÖZLEKEDÉSI TERÜLET
- VÍZFOLYÁS
- FORRÁS
- TURISTAÚT
- KERÉKPÁRÚT
- KÖZIGAZGATÁSI HATÁR
- HELYI JELENTŐSÉGŰ VÉDETT TERÜLET
- BALATON-FELVIDÉKI NEMZETI PARK TERÜLET
- NATURA 2000 TERÜLET
- BELTERÜLET
- TÁJHASZNÁLATI KONFLIKTUS
- JAVASOLT EGYEDI TÁJÉRTÉK
- JAVASOLT TÁJKÉPVÉDELMI TERÜLET

JELMAGYARÁZAT

- KERTVÁROSIAS LAKÓTERÜLET (min. zöldfelület 50%)
- ÜDÜLŐHÁZAS ÜDÜLŐTERÜLET (min. zöldfelület 40%)
- HÉTVÉGIHÁZAS ÜDÜLŐTERÜLET (min. zöldfelület 60%)
- TELEPÜLÉSKÖZPONT VEGYES TERÜLET
- ZÖLDTERÜLET
- KÖZLEKEDÉSI TERÜLET
- KÖZPARKI FUNKCIÓT ELLÁTÓ ZÖLDFELÜLET
- JELENTŐS ZÖLDFELÜLETŰ INTÉZMÉNY
- ZÖLDFELÜLETI INTÉZMÉNY
- VÍZFELÜLET
- ERDŐTERÜLET
- VÍZGAZDÁLKODÁSI TERÜLET
- MEZŐGAZDASÁGI TERÜLET
- ZÖLDSÁV
- FASOR
- KERÉKPÁRÚT
- ZÖLDFELÜLETI KONFLIKTUSOK
- HOZZÁFÉRHEŐSÉG 300 M-EN BELÜL
- KÖZIGAZGATÁSI HATÁR

Balatongyörök

VONYARCVASHEGY TELEPÜLÉSRENDEZÉSI
ESZKÖZEINEK FELÜLVIZSGÁLATA
- megalapozó munkarész -
ZÖLDFELÜLET VIZSGÁLATI TERVLAP

Készítette: Lenkai Borbála
Konzulens: dr. Laposa József
Méretarány: M=1:10000

Rajzszám: Z-01
2015.12.hó